

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

**ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**

ΦΑΣΗ Β΄

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2003

ΓΡΑΦΕΙΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΓΙΩΡΓΟΥ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

Λ. ΝΙΚΗΣ 61 546 22 ΘΕΣ/ΝΙΚΗ - ΤΗΛ. 0310 285979, 0310 262052, ΦΑΧ 0310 279955

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ Α΄ ΦΑΣΗΣ

1. Αξιολόγηση του συνολικού τουριστικού προϊόντος στην Κεντρική και Δυτική Μακεδονία..... 1- 1
2. Γεωγραφική κατανομή και τυπολογία των τουριστικών περιοχών 1- 6
3. Όροι και προϋποθέσεις που προκύπτουν από τις ευρύτερες υποδομές προσπέλασης και διακίνησης 1- 8
4. Όροι και προϋποθέσεις της τουριστικής αγοράς..... 1- 10
5. Γενικά συμπεράσματα για τον τουριστικό χώρο και την διαμόρφωση στρατηγικής της τουριστικής ανάπτυξης..... 1- 12

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ Β΄ ΦΑΣΗΣ

1. Εννοιολογικές προσεγγίσεις στο αντικείμενο της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και διαμόρφωσης στρατηγικής..... 2- 1
2. Όροι και περιορισμοί στα πλαίσια της παρούσας μελέτης..... 2- 2
3. Μεθοδολογία και χρήση πηγών και μεθοδολογικών εργαλείων για την εκπόνηση της Β΄ Φάσης της μελέτης..... 2- 4

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

1. Καθορισμός στρατηγικής για την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στην Κεντρική και Δυτική Μακεδονία..... 3- 1
 - 1.1. Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εθνική πολιτική..... 3- 1
 - 1.2. Τάσεις της ζήτησης. Προσαρμοστικότητα στις απαιτήσεις της αγοράς..... 3- 3
 - 1.3. Στρατηγικοί στόχοι..... 3- 6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΣΤΟΧΟΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ)

15	Προορισμός Κ1: Όλυμπος –Πιερία.....	4-2
	Προορισμός Κ2: Βέρμιο – Βέροια - Νάουσα.....	4-4
	Προορισμός Κ3: Έδεσσα – Όρος Βόρας.....	4-5
	Προορισμός Κ4: Κερκίνη - Δοϊράνη.....	4-6
	Προορισμός Κ5: Στρυμωνικός Κόλπος.....	4-7
	Προορισμός Κ6: Σιθωνία.....	4-8
	Προορισμός Κ7: Μεσοδυτική ακτή.....	4-9
	Προορισμός Κ8: Κασσάνδρα.....	4-11
	Προορισμός Κ9: Θεσσαλονίκη.....	4-13
	Προορισμός Κ10: Λίμνες Λαγκαδά.....	4-14
17	Προορισμός Δ1: λίμνες και Εθνικός Δρυμός Πρεσπών – Ορεινός όγκος Βιτσίου.....	4-15
	Προορισμός Δ2: Καστοριά, ορεινό σύμπλεγμα Γράμμου - Βιτσίου.....	4-17
	Προορισμός Δ3: Βάλια Κάλντα, Βασιλίτσα.....	4-19
	Προορισμός Δ4: Πιέρια - Πολύφυτο.....	4-21
	Προορισμός Κ5: Άσκιο – Βουρινός – Μεσσιανό νερό.....	4-22
	Προορισμός Κ1: Νυμφαίο - Βεγορίτιδα.....	4-23

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ (ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ)

ΑΞΟΝΑΣ 1. ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΝΕΟΥΣ ΒΙΩΣΙΜΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ	5- 3
ΜΕΤΡΟ 1.1 - ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ – ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	5- 4
ΜΕΤΡΟ 1.2 - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ.....	5- 9
ΑΞΟΝΑΣ 2. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	5- 14
ΜΕΤΡΟ 2.1 - ΒΕΛΤΙΩΣΗ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	5- 15
ΜΕΤΡΟ 2.2- ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	5- 20
ΜΕΤΡΟ 2.3 - ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΙΔΙΚΩΝ – ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - ΔΙΚΤΥΩΝ.....	5- 25
ΑΞΟΝΑΣ 3. ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΣΕ ΒΙΩΣΙΜΑ ΠΛΑΙΣΙΑ, ΩΡΙΜΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΕ ΠΑΡΑΚΜΗ	5- 29
ΜΕΤΡΟ 3.1 - ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΩΡΙΜΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ.....	5- 30
ΜΕΤΡΟ 3.2 - ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΟΥΣ ΩΡΙΜΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ	5- 35
ΑΞΟΝΑΣ 4. ΟΡΙΖΟΝΤΙΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	5- 39
ΜΕΤΡΟ 4.1 - ΈΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΣΤΗ ΦΥΣΗ.....	5- 40
ΜΕΤΡΟ 4.2 - ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ	5- 43
ΜΕΤΡΟ 4.3 - ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	5- 47
ΑΞΟΝΑΣ 5. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ, ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ.....	5- 50
ΜΕΤΡΟ 5.1 - ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	5- 51
ΜΕΤΡΟ 5.2 - ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ.....	5- 55
ΜΕΤΡΟ 5.3 - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	5- 58
ΑΞΟΝΑΣ 6. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	5- 62
ΜΕΤΡΟ 6.1 - ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	5- 63
ΜΕΤΡΟ 6.2 - ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	5- 68
ΑΞΟΝΑΣ 7. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΖΗΤΗΣΗΣ. ΠΡΩΘΗΣΗ ΣΕ ΝΕΕΣ ΑΓΟΡΕΣ	5- 72
ΜΕΤΡΟ 7.1 - ΠΡΩΘΗΣΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ	5- 73
ΜΕΤΡΟ 7.2 - ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΝΕΩΝ ΑΓΟΡΩΝ	5- 78

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

1. Διαθέσιμα τρέχοντα Προγράμματα.....	6-2
1.1. Ε.Π. "Ανταγωνιστικότητα".....	6-2
1.2. Άλλα Επιχειρησιακά Προγράμματα	6-3
1.3. Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα	6-5
2. Συνολική εκτίμηση. Αναθεώρηση των Προγραμμάτων. Άλλοι πόροι.	6-9
3. Μόχλευση ιδιωτικών επενδύσεων	6-11
3.1. Αποταμίευση.....	6-11
3.2. Επενδυτική συμπεριφορά	6-12
4. Πιθανές πηγές χρηματοδότησης κατά Μέτρο του Σχεδίου	6-13
5. Ο Αναπτυξιακός Νόμος	6-15

Εισαγωγή

Στο παρόν τεύχος παρουσιάζονται συνοπτικά τα συμπεράσματα της τελικής έκθεσης της Α Φάσης της Μελέτης Τουριστικής Ανάπτυξης των Περιφερειών Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας, που εκπονήθηκε από το Γραφείο Μελετών Γιώργου Μιχαηλίδη στο διάστημα Ιανουάριος – Ιούνιος 2002 για λογαριασμό του Ε.Ο.Τ. και στο πλαίσιο της από 17.01.2002 Σύμβασης από την ακόλουθη Ομάδα Μελέτης:

- Γιώργος ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ
- Μυρσίνη ΑΥΓΟΥΣΤΙΔΟΥ
- Χάρης ΚΟΚΚΩΣΗΣ
- Φίλιππος ΛΟΥΚΙΣΣΑΣ
- Παντελής ΣΚΑΓΙΑΝΝΗΣ
- Χρήστος ΓΕΩΡΓΙΟΥ
- Κυριάκος ΣΤΑΜΕΛΟΣ
- Μαριάνθη ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ
- Γιώργος ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Συμβατικό αντικείμενο της Α΄ Φάσης της Μελέτης αποτέλεσε η Διάγνωση του Δυναμικού της Τουριστικής Ανάπτυξης των Δύο Περιφερειών, και ειδικότερα :

- η καταγραφή των υφιστάμενων τουριστικών πόρων
- η καταγραφή της υφιστάμενης τουριστικής προσφοράς και της σύνθεσης του τουριστικού προϊόντος της περιφέρειας
- η εκτίμηση της «φέρουσας ικανότητας» συγκεκριμένων περιοχών της περιφέρειας ως προς την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη.
- η ανάλυση των ευρύτερων επιπτώσεων του τουρισμού στην οικονομία, την τοπική κοινωνία, τον πολιτισμό και το φυσικό περιβάλλον των περιφερειών.
- η ανάλυση των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών της σημερινής τουριστικής ανάπτυξης.
- η διερεύνηση των δυνατοτήτων αξιοποίησης, αναβάθμισης και προβολής του τουριστικού δυναμικού της περιφέρειας και την εξέταση των απειλών.
- η διερεύνηση της δυνητικής ζήτησης και τον εντοπισμό προνομιακών χωρών προέλευσης και ομάδων – στόχων.

Ο γενικός τρόπος προσέγγισης του έργου και η γενική μεθοδολογία της μελέτης προκαθορίστηκαν από:

- τα αναλυτικά περιεχόμενα της Τεχνικής Περιγραφής
- τον σκοπό της μελέτης, που είναι η διατύπωση συγκεκριμένης τουριστικής στρατηγικής για κάθε Περιφέρεια, εξειδικευμένης μάλιστα σε συγκεκριμένες υλοποιήσιμες παρεμβάσεις και μορφές (π.χ. συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα) εντάξιμες στα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα της περιόδου 2000-2006

Τα μεθοδολογικά βήματα που ακολουθήθηκαν συνοψίζονται στα ακόλουθα :

1. Συγκεντρώνεται η διαθέσιμη υφιστάμενη τεκμηρίωση κατά κεφάλαιο της μελέτης
2. Δεν πραγματοποιείται ειδική έρευνα πεδίου

3. Χρησιμοποιούνται σε σημαντική έκταση μεθοδολογικά εργαλεία της Αξιολόγησης Πολιτικών και Προγραμμάτων (αποτελεσμάτων και επιπτώσεων, διαχείρισης και υλοποίησης): δείκτες και συγκριτική αξιολόγηση
4. Αξιοποιούνται στο μέγιστο εφικτό βαθμό τα σύγχρονα ηλεκτρονικά χαρτογραφικά εργαλεία, για τον άμεσο εντοπισμό τάσεων και ιδιαιτεροτήτων
5. Δίδεται έμφαση στη συγκριτική ανάλυση:
 - συγκριτική αξιολόγηση τουριστικών πόρων και υφιστάμενου τουριστικού προϊόντος
 - συγκριτική εκτίμηση φέρουσας ικανότητας και απαιτήσεων βιωσιμότητας αφενός, αναπτυξιακών αναγκών και δεκτικότητας κάθε περιφέρειας αφετέρου
 - ανάλυση δυνατοτήτων - αδυναμιών - προοπτικών - απειλών συγκριτικά ως προς την εκτιμώμενη εφικτή προσφορά αφενός και την εκτιμώμενη δυνητική ζήτηση αφετέρου
6. Λαμβάνονται ως καθοριστικοί παράγοντες, τόσο για τον προσδιορισμό του εύρους της ανάλυσης όσο και για την κατάστρωση του προγράμματος δράσης, το «κεκτημένο» της μέχρι την ολοκλήρωση της μελέτης προγραμματικής διαδικασίας (έγκριση ΠΕΠ και ΕΠ του ΚΠΣ, κατάρτιση Συμπληρώματος Προγραμματισμού, έναρξη ένταξης Εργων / Ενεργειών)
 - προσδιορισμός προτεραιοτήτων κατά τρόπον ώστε να αναδεικνύονται περιφερειακά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα αλλά και να αναπτύσσονται / αναδιαρθρώνονται τα υφιστάμενα συγκριτικά πλεονεκτήματα
 - συγκεκριμενοποίηση των κατάλληλων για τα παραπάνω, μορφών συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και κινητοποίησης ιδιωτικών πόρων
 - εξειδίκευση της στρατηγικής σε εφικτά και υλοποιήσιμα Μέτρα πολιτικής και Εργα, σύμφωνα με δεδομένες: διαδικασία πρότασης - έγκρισης παρεμβάσεων και δικαιούχους, χρηματοδοτικά κυκλώματα εκτέλεσης δημόσιων έργων, Καθεστώτα Ενίσχυσης ιδιωτικών πρωτοβουλιών, απαιτήσεις παρακολούθησης μέσω Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος.
7. Σε συνεργασία με την Επιτροπή Παρακολούθησης της Μελέτης επιλέγεται και χρησιμοποιείται ως βάση το συμπύκνωμα ή η ήδη αξιολογημένη εκτίμηση για μία σειρά κοινών σε όλες τις περιφερειακές μελέτες ζητημάτων, όπως π.χ:
 - συγκριτική αξιολόγηση της σκοπιμότητας/ εφικτότητας ορισμένων μορφών τουρισμού κατά περιοχές της Ελλάδας
 - εθνικού χαρακτήρα περιοριστικά πλαίσια ή εμπόδια από την πλευρά της ζήτησης (π.χ. αναμενόμενες διεθνείς εξελίξεις, αξιολόγηση της προηγούμενης και αναμενόμενη δραστηριότητα των μεγάλων διεθνών τουριστικών οργανισμών, επίσημες μακροοικονομικές προβλέψεις)ώστε να μη χρειαστεί να χαθεί χρόνος για την εκ νέου διερεύνηση των ίδιων θεμάτων αλλά και για να χρησιμοποιηθούν, όπου είναι δυνατόν, επίσημες και μη επιδεχόμενες «περιφερειακές» ερμηνείες, ποσοτικές εκτιμήσεις.
8. Προηγείται της εξέταση της διάγνωσης των διαφόρων ζητημάτων που συνθέτουν το τουριστικό δυναμικό των δύο περιφερειών, η παρουσίαση του χώρου των περιφερειών και η αναπτυξιακή στρατηγική, με χρήση έγκυρων κειμένων και έμφαση στα ζητήματα που ενδιαφέρουν
9. Επιχειρείται εξ' αρχής η αποσαφήνιση εννοιών και όρων του τουρισμού (πόροι, πρόσφορα, ζήτηση, φορείς, υποδομές) από την σκοπιά της περιφερειακής ανάπτυξης, καθώς και η συστηματική ταξινόμηση και συσχέτιση των διαφόρων μορφών τουρισμού, για να αποφευχθούν συγχύσεις κατά την εφαρμογή τους στα διάφορα ζητήματα της ανάλυσης των δύο Περιφερειών.

Βασικές πηγές άντλησης πληροφοριών αποτέλεσαν τα Σχέδια Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΣΠΑ) και τα εγκεκριμένα κείμενα των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ) της τρέχουσας Προγραμματικής Περιόδου 2000-2006.

Η συσχέτιση της τουριστικής προσφοράς και ζήτησης με τα αντίστοιχα εθνικά μεγέθη (τάσεις, προβλήματα κ.λπ.) επιτεύχθηκε με εκτεταμένη χρήση στατιστικών στοιχείων του ΕΟΤ, τα οποία συμπληρώθηκαν και εμπλουτίστηκαν στην συνέχεια σε βάθος με έρευνα στα πρωτογενή αρχεία των Περιφερειακών Υπηρεσιών Τουρισμού, και επικουρική αναφορά σε πρόσφατες μελέτες τουριστικής ανάπτυξης τοπικού ή θεματικού χαρακτήρα.

Σε ό,τι αφορά τις ειδικές μορφές τουρισμού, προσπάθεια καταβλήθηκε για την μεταφορά πληροφοριών, συμπερασμάτων ή/και προτάσεων πρόσφατων μελετών εθνικής ή ευρύτερης περιφερειακής κλίμακας (χιονοδρομικά κέντρα και golf, ιαματικός και συνεδριακός τουρισμός, θαλάσσιος τουρισμός-μαρίνες, ήπια τουριστική ανάπτυξη της Πίνδου κ.λπ.), ενώ αξιοποιήθηκαν και ανάλογες περιφερειακές προσεγγίσεις (πολιτιστικός-αρχαιολογικός και συνεδριακός τουρισμός στην Κεντρική Μακεδονία, Σχέδιο Ανάπτυξης Τουρισμού στην Δυτική Μακεδονία). Ιδιαίτερη προσπάθεια καταβλήθηκε εδώ για την συλλογή και αξιολόγηση στοιχείων ειδικής ζήτησης ανά σημείο προσφοράς και μορφή τουρισμού (λούσεις σε ιαματικά λουτρά, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μουσεία και κέντρα περιβαλλοντικής ενημέρωσης κ.λπ.) έτσι ώστε να γίνει εφικτή η στάθμιση των τουριστικών αυτών δραστηριοτήτων σε σχέση με τον «κλασσικό» θερινό παράκτιο τουρισμό διαμονής, που προσεγγίστηκε με το γνωστό δίπολο αφίξεων – διανυκτερεύσεων στα ξενοδοχεία, καταλύματα και camping των τουριστικών προορισμών, με προσέγγιση των μη καταγεγραμμένων μεγεθών, ιδίως της παραθεριστικής –ιδιόκτητης ή ενοικιαζόμενης – κατοικίας.

Σε ό,τι αφορά την εξέταση της Φέρουσας Ικανότητας στις παραλιακές περιοχές της Χαλκιδικής και Πιερίας, αλλά και στις επιπτώσεις του τουρισμού στην τοπική κοινωνία υποδοχής αξιοποιήθηκαν ειδικότερα τα συμπεράσματα και οι προτάσεις της Ειδικής Χωροταξικής Μελέτης Χαλκιδικής, με επικαιροποίηση από τη Ομάδα Μελέτης για το χρονικό διάστημα από το 1992 που εκπονήθηκε, έως σήμερα και εκτεταμένη χρήση της ανάλυσης της Μελέτης του Χωροταξικού Σχεδίου Κεντρικής Μακεδονίας (1999).

Για την καλύτερη επικοινωνία και αξιοποίηση των ευρημάτων και συμπερασμάτων της ανάλυσης, επελέγη:

- η εκτεταμένη χρήση ομόλογων στοιχείων εθνικού επιπέδου ή άλλων τουριστικών περιοχών της χώρας, και η με αυτόν τον τρόπο στάθμιση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των Περιφερειών και των τουριστικών ζωνών τους
- η αναφορά σε έγκυρους ταξιδιωτικούς οδηγούς τους εξωτερικού, για την αποτύπωση της «εικόνας» των πόρων και τους δυναμικούς των Περιφερειών από την πλευρά της ζήτησης
- η εκτεταμένη χρήση εποπτικών διαγραμμάτων και χαρτών για την χωρική αποτύπωση πόρων, προσφοράς και τουριστικού δυναμικού.

Η ανάλυση - αποτίμηση πλεονεκτημάτων – μειονεκτημάτων, ευκαιριών και κινδύνων (SWOT), καταστρώθηκε στο πρότυπο της πρόσφατης, αντίστοιχης, προσπάθειας σε εθνικό επίπεδο, ώστε να μπορεί να γίνει εύκολα αντιληπτή η εγκυρότητα της τελευταίας στις περιφερειακές συνθήκες, και να εντοπιστούν και τεκμηριωθούν διαφοροποιήσεις στον Σχεδιασμό των παρεμβάσεων, κατά την β' φάση της Μελέτης.

Η Α' Φάση παρουσιάστηκε στο κοινό σε ειδική ημερίδα στις 31.10.2002, στα πλαίσια της PHILOXENIA 2002. Δρομολογήθηκαν ταυτόχρονα διαδικασίες διαβούλευσης, που εκτιμάται ότι θα παρέχουν πολύτιμη συμβολή στην σύνταξη των Προτάσεων για την

Στρατηγική της Τουριστικής Ανάπτυξης και την κατάστρωση ενός μεσοπρόθεσμου Προγράμματος Δράσης στις δύο Περιφέρειες – συμβατικό αντικείμενο της Β΄(τελικής) φάσης της Μελέτης.

Στο πλαίσιο αυτό, το παρόν τεύχος διανέμεται, μαζί με ημι-δομημένο ερωτηματολόγιο, στις περιφερειακές και αυτοδιοικητικές υπηρεσίες τουριστικής ανάπτυξης των δύο Περιφερειών, στους συλλογικούς φορείς του κλάδου, και σε λοιπούς φορείς με καταγεγραμμένο έργο / δραστηριότητα, που εντοπίστηκαν κατά την εκπόνηση της Α΄ Φάσης, για έκφραση γνώμης.

Για την Ομάδα Μελέτης

Γιώργος Μιχαηλίδης

Συντονιστής και επ. υπεύθυνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Συμπεράσματα Α' ΦΑΣΗΣ

1. Αξιολόγηση του συνολικού τουριστικού προϊόντος στην Κεντρική και Δυτική Μακεδονία

Η Κεντρική Μακεδονία, έχοντας προχωρήσει σε διαφορετικό βαθμό την ανάπτυξη περιβαλλοντικών και πολιτισμικών τουριστικών πόρων όπως:

- το μεγάλο ανάπτυγμα υψηλής ποιότητας ακτών – ειδικά στην Χαλκιδική,
- οι «οικουμενικοί» μαγνήτες του Ολύμπου και του Άγιου Όρους,
- το «τρίγωνο» Δίου – Πέλλας – Βεργίνας και οι αρχαιολογικοί τόποι της κλασσικής, και μακεδονικής εποχής,
- το χριστιανικό – βυζαντινό, νεώτερο και σύγχρονο πολιτιστικό απόθεμα της Θεσσαλονίκης,

εμφανίζει κατά τόπους δυναμικό χαρακτήρα τουριστικής ανάπτυξης, αντιπροσωπεύοντας σε όρους ανωδομής το 10% του δυναμικού και σε όρους ζήτησης το 7% περίπου της τουριστική κίνησης χώρας.

Παρότι η ποικιλία πόρων, προσφέρει την δυνατότητα ανάπτυξης διαφορετικών μορφών τουρισμού, κυρίαρχος παραμένει ο θερινός παράκτιος τουρισμός διαμονής στην Χαλκιδική και την Πιερία αλλά και ο τουρισμός πόλης στην Θεσσαλονίκη, με έντονη εκθεσιακή και συνεδριακή συνιστώσα. Οι παράκτιες ζώνες των νομών μαζί με την πόλη της Θεσσαλονίκης συγκεντρώνουν το 90% της ξενοδοχειακής, και το σύνολο της συναφούς ανωδομής της περιφέρειας (99% των ενοικιαζόμενων βοηθητικών καταλυμάτων, 100% των campings):

- στην Χαλκιδική απαντάται ο κύριος όγκος των ξενοδοχειακών κλινών (450 μονάδες – 35.700 κλίνες κατά το 2002), με κυρίαρχο τύπο τα μικρά - μεσαίου μεγέθους ξενοδοχεία (μ.ο.: 79 κλίνες), χωρίς όμως να λείπουν και μεγάλης κλίμακας εγκαταστάσεις. Η ποιοτική διάρθρωση των προσφερόμενων κλινών παρουσιάζει ισορροπία, όντας ψηλότερα από τον εθνικό μ.ο.: το 33% των προσφερόμενων κλινών είναι κατηγορίας Λουξ και Α, ενώ το 50% Β και Γ τάξεως. Εδώ βρίσκεται εξάλλου και το 60% των διαθέσιμων κλινών σε ενοικιαζόμενα δωμάτια – διαμερίσματα με σήμα ΕΟΤ (30.000 κλίνες) , με εξίσου καλή ποιοτική διάρθρωση, και το 50% της εγκαταστημένης δυναμικότητας (θέσεων) camping στην Περιφέρεια (15.800 θέσεις).

- η Πιερία διαθέτει επίσης αξιόλογη ανωδομή (319 ξενοδοχειακές μονάδες, 14.540 κλίνες), με την ξενοδοχειακή προσφορά να χαρακτηρίζεται από μικρότερου μεγέθους μονάδες (μ.ο. 45 κλίνες), και σοβαρά χαμηλότερη ποιοτική διάρθρωση. Δεν καταγράφονται μονάδες Λουξ, ενώ οι κλίνες Α' κατηγορίας αποτελούν μόνο το 10% του συνόλου και οι κλίνες Γ, Δ, και Ε κατηγορίας έχουν σωρευτικό ποσοστό άνω του 80%. Σημαντική ανωδομή εντοπίζεται και στα ενοικιαζόμενα δωμάτια (15.000 κλίνες με σήμα ΕΟΤ) και τα camping (11.700 θέσεις), με εξίσου χαμηλή όμως ποιοτική διάρθρωση.
- Στην ευρύτερη Θεσσαλονίκη αναπτύσσονται περί τις 10.000 ξενοδοχειακές κλίνες αστικού τύπου, σε μεγαλύτερες μονάδες (μ.ο. 109 κλίνες), και υψηλότερη ποιοτική διάρθρωση (36% Λουξ και Α'' – 52% Β' και Γ'). Στην ύπαιθρο του νομού, με επικέντρωση στην παράκτια ζώνη Σταυρού – Ασπροβάλτας εντοπίζεται ένας δευτερεύον πόλος ανωδομών, με μικρά οικογενειακά ξενοδοχεία Γ' και Δ' τάξεως και ενοικιαζόμενα δωμάτια, ενώ η σχετική υποδομή συμπληρώνεται με 3 μεγάλα campings του ΕΟΤ (5.000 θέσεις).

Στις εσωτερικές ζώνες, ανωδομές μικρής κλίμακας εντοπίζονται σε περιοχές που εντοπίζονται πόροι ειδικού τουριστικού ενδιαφέροντος, όπως χιονοδρομικά κέντρα (Καϊμάκτσαλαν, Βέρμιο, Σέλι) ή ιαματικά λουτρά (Πόζαρ, Ν. Απολλωνία, Λαγκαδάς).

Στην εικοσαετία 1980 – 2001 οι τάσεις της ανάπτυξης αφορούν:

στην Χαλκιδική :

- Ραγδαία αύξηση δυναμικότητας (διπλασιασμός κλινών ανά δεκαετία), κυρίως στις μεσαίες κατηγορίες (Β', Γ') και σε μικρότερο ποσοστό στις υψηλές, που αποδίδεται κυρίως στα εκάστοτε καθεστώτα επενδυτικών κινήτρων.
- Βελτίωση της ποιοτικής διάρθρωσης των ξενοδοχείων και σημαντική μείωση του μέσου μεγέθους (140 κλίνες κατά το 1980), με την προσθήκη μικρών μονάδων

στην Πιερία :

- Ανάλογοι αυξητικοί ρυθμοί, με έμφαση την δεκαετία 1990 – 2000, η οποία συνεχίζεται μέχρι σήμερα.
- Η ποσοτική αύξηση δεν συνοδεύεται από ποιοτική αναδιάρθρωση του δυναμικού βελτίωση, αλλά διοχετεύεται στην Γ', και – κυρίως – στις λοιπές κατηγορίες. Μόνο πολύ πρόσφατα διακρίνεται μια αναβάθμιση των κλινών από τη Β' κατηγορία σε Α'.
- Μικρό αλλά αυξανόμενο μέγεθος εκμεταλλεύσεων

στην Θεσσαλονίκη :

- Συρρίκνωση κλινών στην δεκαετία 1980 – 90 και μικρή αύξηση (18%) στην δεκαετία 1990-2000.
- Σημαντική βελτίωση της ποιοτικής στάθμης των υφιστάμενων εγκαταστάσεων με την τάση να σταθεροποιείται την τελευταία δεκαετία (διπλασιασμός των κλινών ΑΑ' και τριπλασιασμός των κλινών Α' Τάξης κατά την περίοδο 1993-2001, απόλυτη συρρίκνωση σε χαμηλότερες κατηγορίες), και το μέγεθος των εκμεταλλεύσεων να παραμένει – παρότι μειούμενο - σημαντικά ανώτερο του εθνικού μ.ο.,

με τις εξελίξεις εδώ να έχουν αμφίδρομη σχέση με την ως πρόσφατα απόλυτη απαγόρευση της ανέγερσης νέων μονάδων στην πόλη της Θεσσαλονίκης και την μετέπειτα σχετική χαλάρωση. Η αύξηση του πλαφόν πόλης κατά 1000 κλίνες στις

κατηγορίες ΑΑ' και Α' κατά το 1996-7, αναφέρεται ότι υπερκαλύφθηκε από το σχετικό επενδυτικό ενδιαφέρον, ενώ συνεχίζεται η ανάπτυξη υψηλών ποιοτικά μονάδων όπου αυτό επιτρέπεται: σε παραδοσιακά κτίρια εντός πόλης και στην περιαστική ζώνη.

Μικρή αύξηση κλινών παρατηρείται σε Πέλλα και Ημαθία κατά την πολύ πρόσφατη περίοδο, και σταθερότητα στις Σέρρες και το Κιλκίς, με χαμηλή ποιοτική διάρθρωση και μικρό μέγεθος εγκαταστάσεων.

Ανάλογη, τέλος, συμπεριφορά επιδεικνύουν τα campings (όπου υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία σε βάθος χρόνου), και, κατά την εκτίμηση της ομάδας μελέτης, τα ενοικιαζόμενα δωμάτια – ξενώνες.

Ο κλάδος των τουριστικών επιχειρήσεων βασίζεται στις ξενοδοχειακές και συναφείς επιχειρήσεις. Παρουσιάζει βιώσιμη οικονομική κατάσταση, κυρίως όσον αφορά τις μεγάλες μονάδες - επιχειρήσεις. Οι επενδύσεις για την δημιουργία νέας ή την αναβάθμιση της υφιστάμενης τουριστικής ανωδομής ήταν ιδιαίτερα υψηλές την τελευταία δεκαετία, κυρίως στην Θεσσαλονίκη και η Χαλκιδική. Ο βαθμός συγκέντρωσης παραμένει χαμηλός (12 επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών άνω του 1 δις δρχ. κατά το έτος 2000), όσο και ο βαθμός διασύνδεσης με υπερ-εθνικούς τουριστικούς ομίλους – αλυσίδες επιχειρήσεων, παρότι πολύ πρόσφατες εξελίξεις δείχνουν κινητικότητα στην κατεύθυνση αυτή (Hayat Regency, Holiday Inn, Kempinsky).

Ο κορμός των επιχειρήσεων εντάσσεται στις ΜΜΕ και στις οικογενειακές ΠΜΕ, ενώ η εποχικότητα των παράκτιων προορισμών συμβάλλει στον «συμπληρωματικό» χαρακτήρα πολλών μικρών εκμεταλλεύσεων. Στην Θεσσαλονίκη, από την άλλη πλευρά, που αναλαμβάνει επιπλέον τον ρόλο της διακίνησης των τουριστικών ρευμάτων και της συνολικότερης υποστήριξης του τομέα στην περιφέρεια, ο κλάδος εμφανίζει σημάδια ωρίμανσης – διαφοροποίησης (πρακτορεύσεις, catering, εξειδικεύσεις σε πολιτιστικές και ιδίως συνεδριακές τουριστικές δραστηριότητες).

Στους φορείς του Κράτους και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που αναφέρονται και δραστηριοποιούνται σε ζητήματα σχετικά με τον τουρισμό (Διεύθυνση Τουρισμού Κεντρικής Μακεδονίας αυτοτελή Τμήματα ή Διευθύνσεις Τουριστικής Ανάπτυξης σε όλες τις Ν.Α., Αναπτυξιακές Εταιρείες Νομών και σχετικές Δημοτικές Επιχειρήσεις), προστίθεται μία σειρά συλλογικών εκπροσωπήσεων επιχειρήσεων και φορέων του κλάδου, και ειδικών μορφών τουρισμού :

- Ενώσεις Ξενοδόχων Χαλκιδικής, Πιερίας, Θεσσαλονίκης
- Ένωση Τουριστικών Γραφείων Μακεδονίας – Θράκης και Σύνδεσμος Πρακτόρων Ταξιδιών Τουρισμού Β. Ελλάδος
- Ομοσπονδία Τουρισμού Β. Ελλάδος και Σύλλογος Δ/ντών Ξενοδοχείων Χαλκιδικής – Θεσσαλονίκης
- Σύνδεσμος Ξεναγών Θεσσαλονίκης
- Thessaloniki convention & Visitors Bureau
- Σύνδεσμος Δήμων και Κοινοτήτων Ιαματικών Πηγών Ελλάδος

Η Δυτική Μακεδονία – μόνη «εσωτερική» Περιφέρεια της Χώρας – διαθέτει σοβαρούς περιβαλλοντικούς τουριστικούς πόρους (Πίνδος, Πρέσπες), αλλά και πολιτιστικούς (Καστοριά), σε έναν αυθεντικό χώρο που μπορεί συνολικά να αποτελέσει πεδίο

προσπάθειας εφαρμογής του «εναλλακτικού» μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης στην Ελλάδα.

Ο μη παράκτιος χαρακτήρας και η ως τώρα απομόνωση της περιοχής συνηγορούν στην μικρή τουριστική ανάπτυξη. Με 4.400 ξενοδοχειακές και 1745 βοηθητικές κλίνες η Περιφέρεια υπολείπεται σημαντικά στην ανάπτυξη ανωδομής. Το ειδικό της βάρος στην διαμόρφωση των εθνικών μεγεθών παραμένει καθηλωμένο, αν όχι μειούμενο στο «φτωχό» 1%, η ποιοτική τους διάρθρωση εξακολουθεί να μην κρίνεται ικανοποιητική, οι πληρότητες είναι φτωχές, η βιωσιμότητα των επενδύσεων παραμένει προβληματική. Παρά ταύτα παρατηρείται πρόσφατα μία ενδιαφέρουσα τάση ανανέωσης του δυναμικού με την ένταξη σε αυτό μικρών οικογενειακών μονάδων στον εξωαστικό χώρο.

Η ξενοδοχειακή ανωδομή είναι ισοκατανεμημένη σε Καστοριά, Κοζάνη και Φλώρινα, με την πρώτη να διαθέτει σαφώς υψηλότερη ποιότητα κλινών.

Στους νομούς Καστοριάς και Γρεβενών εντοπίζεται η πλειονότητα των βοηθητικών καταλυμάτων. Η πολύ πιο πρόσφατη κατασκευή τους συμβάλλει σε βελτιωμένη ποιοτική διάρθρωση, με σχεδόν το 50% των κλινών να ανήκουν στις υψηλές κατηγορίες (Α' και Β'), και την πλειοψηφία τους να συγκεντρώνεται στον τουριστικά «νεώτερο» πόλο της Πίνδου (Χιονοδρομικό Βασιλίτσας). Αναμφίβολα υπάρχει μία στροφή στις προτιμήσεις των επισκεπτών προς μικρές μονάδες, προτιμήσεις που όπως αποδεικνύεται από τις μονάδες που δημιουργήθηκαν στα πλαίσια των LEADER και LEADER II, "σεβάστηκαν" και οι επενδυτές.

Τα τουριστικά ρεύματα διαφοροποιούνται ανά τύπο και περιοχή:

- Στις παραθεριστικές ζώνες της Κεντρικής Μακεδονίας (Χαλκιδική – Πιερία), η ζήτηση ξεκινά από τον Μάιο ως τον Οκτώβριο, με αιχμές το δίμηνο Ιούλιος – Αύγουστος. Σε όλους τους μήνες ο αριθμός διανυκτερεύσεων αλλοδαπών είναι μεγαλύτερος αυτού των ημεδαπών. Η περίοδο αιχμής καθορίζεται κυρίως από τους ημεδαπούς τουρίστες, καθώς οι αλλοδαποί εμφανίζουν πιο ομαλή κατανομή στο εύρος Ιούνιος – Σεπτέμβριος.

Η μέση παραμονή, η προέλευση των τουριστών κ.α. δείχνουν διαφορές στο προφίλ του μέσου τουρίστα των δυο περιοχών. Σε γενικές γραμμές η Χαλκιδική φαίνεται να ελκύει τουρισμό μέσω εισοδημάτων, κυρίως από την Κεντρική Ευρώπη, με την μορφή οργανωμένου τουριστικού πακέτου διακοπών. Η Πιερία ελκύει τουρίστες σχετικά χαμηλότερων εισοδημάτων από της χώρες της πρώην Γιουγκοσλαβίας και της Ανατολικής Ευρώπης, οι οποίοι έρχονται είτε οργανωμένα, είτε σε με ιδία μέσα (και με διαμονή σε ενοικιαζόμενα δωμάτια ή camping).

- Η ζήτηση στην Θεσσαλονίκη παρουσιάζεται σταθερή καθ' όλη την διάρκεια του έτους, με αιχμές στις περιόδους διοργάνωσης μεγάλων εκδηλώσεων στην πόλη (Σεπτέμβριος Δ.Ε.Θ., Νοέμβριος – Φεστιβάλ Κινηματογράφου), ενώ μικρή κάμψη παρατηρείται τους θερινούς μήνες. Κύριοι «επισκέπτες» είναι έλληνες, ενώ σημαντικά συμπεράσματα προκύπτουν από την αύξηση της ζήτησης κατά την περίοδο ανάληψης της πολιτιστικής πρωτεύουσας. Γεγονότα όπως η έκθεση των θησαυρών του Αγίου Όρους, ώθησαν την ζήτηση αναδεικνύοντας της προοπτικές ανάπτυξης θεματικών μορφών τουρισμού
- Σε περιοχές της ενδοχώρας όπου μπορούν να αναπτυχθούν ειδικές μορφές τουρισμού διαφαίνεται μια αξιόλογη ζήτηση - αναλογικά με την ανάπτυξη των τουριστικών αυτών μορφών σε εθνικό επίπεδο. Ο Εθνικός Δρυμός του Ολύμπου π.χ. έλκει περί τις 100.000 επισκέψεις τον χρόνο, με σημαντική συμμετοχή αλλοδαπών, ενώ στοιχεία των Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης στις

Πρέσπες, την Κερκίνη και το Δέλτα του Αξιού δείχνουν μια αυξανόμενη επισκεψιμότητα από οργανωμένους και ατομικούς επισκέπτες, με αιχμές την άνοιξη και το Φθινόπωρο. Παρότι τα «παραδοσιακά» θερμαλιστικά ή χιονοδρομικά Κέντρα (Λαγκαδάς, Νιγρίτα, Βόλβη – Σέλι, Βίγλα, Αη Λιάς) διακρίνονται από σταθερότητα ή/και φθορά, αναδεικνύονται νέοι δυναμικοί προορισμοί (Λουτράκι, Άγκιστρο, Πικρολίμνη – Καιμάκτσαλαν, Βασιλίτσα). Τούτα σε ένα αποσπασματικό πλαίσιο ανάπτυξης που στηρίζεται περισσότερο σε τοπικές πρωτοβουλίες παρά σε ένα περιφερειακού σχεδιασμού και ανάπτυξης ολοκληρωμένων δικτύων

Η τουριστική ανάδειξη και αξιοποίηση του πολιτιστικού αποθέματος είναι ακόμα πολύ περιορισμένη, όπως προκύπτει από την επισκεψιμότητα (και διαθεσιμότητα) μουσείων και αρχαιολογικών τόπων

Και οι δύο περιφέρειες δεν χαρακτηρίζονται από εξειδίκευση της οικονομίας στον τουρισμό. Η αναλογία κλινών προς μόνιμους κατοίκους είναι κάτω του εθνικού μέσου όρου, με την Δυτική Μακεδονία να παρουσιάζει τον ασθενέστερο περιφερειακό δείκτη, ενώ μόνο η Χαλκιδική μπορεί να χαρακτηριστεί από εξειδίκευση στον τουρισμό.

Υπολείπονται επίσης στην εκμετάλλευση του ξενοδοχειακού τους δυναμικού (σχέση προσφοράς-ζήτησης), σε σχέση με άλλες περιοχές της χώρας, με την Δυτική Μακεδονία να υστερεί σημαντικά. Το ίδιο συμπέρασμα προκύπτει από την θεώρηση των ποσοστών πληρότητας.

Η υστέρηση προέρχεται από την αδυναμία προσέλκυσης αλλοδαπών επισκεπτών, όπου οι αποκλίσεις στην σχέση προσφοράς – ζήτησης είναι σημαντικές σε σχέση με τον εθνικό μ.ο. (Κ.Μ.: -25% , Δ.Μ.: -90%). Το μειονέκτημα ισορροπείται εν μέρει σε σχέση με την αναλογικά καλλίτερη επισκεψιμότητα από Έλληνες τουρίστες (Κ.Μ.: +50% , Δ.Μ.: + 240%).

Οι πρόσφατες, όμως, εξελίξεις στην ζήτηση κρίνονται ενθαρρυντικές:

Η Κεντρική Μακεδονία φαίνεται ότι ανακάμπτει από το «σοκ» των αρχών του '90 (Γιουγκοσλαβία) και παρουσιάζει μεσοπρόθεσμα ρυθμό ανάπτυξης της ζήτησης ελαφρά μεγαλύτερο του εθνικού, με έτος – καμπή το 1997 (έτος λειτουργίας της Θεσσαλονίκης ως Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης), όπου η λειτουργική πληρότητα των Ξενοδοχείων υπερβαίνει το μ.ο. της χώρας. Οι βελτιωμένοι αυτοί ρυθμοί αναφέρονται ισόρροπα στους αλλοδαπούς και στους ημεδαπούς τουρίστες.

Η Δυτική Μακεδονία παρουσιάζει μεσοπρόθεσμους ρυθμούς ανάπτυξης μεγαλύτερους σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο, και με την Κεντρική Μακεδονία. Το συνολικό μέγεθος διαμορφώνεται εδώ από την βελτιούμενη ζήτηση των αλλοδαπών, παρά το μικρό ποσοστό συμμετοχής τους στο σύνολο των διανυκτερεύσεων, εφόσον οι «παραδοσιακοί» ημεδαποί επισκέπτες αυξάνονται με ρυθμούς που υπολείπονται του εθνικού μ.ο. Παρά τα μικρά απόλυτα μεγέθη – οι ρυθμοί αύξησης των διανυκτερεύσεων αλλοδαπών τουριστών συνηγορούν στην ενδεχόμενη «ανακάλυψη» εκ μέρους τους της άγνωστης αυτής ελληνικής περιφέρειας, ισοσκελίζοντας το ενδιάμεσο «σοκ» της ειδικής ρωσικής πελατείας (Καστοριά – γούνα, 1995-97).

Το απαιτούμενο για την κάλυψη των αναγκών ανθρώπινο δυναμικό καλύπτεται τόσο από το τοπικό εργασιακό δυναμικό, όσο και από την εργασιακή αγορά της Θεσσαλονίκης, από την οποία αντλούνται εποχιακά ανθρώπινοι πόροι και μεταφέρονται στις τουριστικές περιοχές της Χαλκιδικής και της Πιερίας. Η μεγέθυνση του τουρισμού σε πολλές περιοχές της υπαίθρου βασίστηκε κατά κύριο λόγο στους αποδεδειγμένους ανθρώπινους πόρους από τον πρωτογενή τομέα, συχνά άναρχα

και χωρίς εκπαίδευση. Η ενδυνάμωση και ισχυροποίηση του αναπτυξιακού ρόλου του τουρισμού βασίζεται στην ποσοτική και ποιοτική βελτιστοποίηση του τουριστικού προϊόντος επιτείνοντας τις ανάγκες σε νέες θέσεις εργασίας και σε αναβάθμιση των δεξιοτήτων των ήδη εργαζόμενων.

Η ανάλυση του τουριστικού προϊόντος προσδιορίζει τις αδυναμίες και τις δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξης του τόσο στις «ώριμες» παραθαλάσσιες περιοχές, όσο και στις «δυναμικές» εσωτερικές ζώνες. Διαφαίνονται:

- η ανάγκη ποιοτικής αναβάθμισης του προϊόντος, με ιδιαίτερη έμφαση στην βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού
- η εξασφάλιση βιωσιμότητας σε οικονομικό, περιβαλλοντικό και κοινωνικό επίπεδο
- η ανάγκη επανασχεδιασμού, με εφαρμογή αρχών περιβαλλοντικής προστασίας και ελέγχου, ευαισθητοποίησης και κατάρτισης, αναβάθμισης των ανθρώπινων πόρων, και εμπλουτισμού με συγκροτημένα - προσανατολισμένα επενδυτικά σχέδια που θα καλύπτουν τις αδυναμίες και θα εκμεταλλεύονται τις δυνατότητες.

2. Γεωγραφική κατανομή και τυπολογία των τουριστικών περιοχών

Η χωρικά λεπτομερέστερη ανάλυση του τουριστικού προϊόντος αναδεικνύει τρεις τύπους τουριστικών ζωνών με διαφορετικά χαρακτηριστικά ωρίμανσης – επιπέδου αξιοποίησης (Χάρτης 2.4.):

I. Οι «αναπτυγμένες» παραθαλάσσιες – παραθεριστικές ζώνες:

Α.Κασσάνδρα, ως η κατεχοχίν ώριμη ζώνη παράκτιου τουρισμού, με «βάρος» σε εθνικό επίπεδο [και ζητήματα που άπτονται της φέρουσας ικανότητας και της «εσωτερικής» αντιπαλότητας οργανωμένου τουρισμού και παραθεριστικής ιδιοκατοίκησης]

Β.Σιθωνία: ως ζώνη παράκτιου τουρισμού με εξίσου σοβαρό δυναμικό σε φάση ανάπτυξης

Μεσοδυτική παράκτια Χαλκιδική, ως ζώνη κυρίως παράκτιου τουρισμού, με εντονότερη «φθορά» λόγω ιδιοκατοίκησης

Γ.Στρυμωνικός, ζώνη παράκτιου τουρισμού και πύλη του Αγίου Όρους, που συνδυάζεται με τις αρχαίες αθηναϊκές αποικίες (Αμφίπολη, Στάγिरα – Άκανθος), με προβλήματα ποιοτικής διάρθρωσης υποδομών – προϊόντος στο βόρειο τμήμα της (Ασπροβάλτα – Σταυρός)

Δ.Νότια Περία, ζώνη θερινού παράκτιου τουρισμού, που συνδυάζεται με τον «εσωτερικό» Όλυμπο και τον αρχαιολογικό χώρο του Δίου [και έχει εξίσου ανάγκη αναδιάρθρωσης]

II. Το αστικό – μητροπολιτικό Συγκρότημα της Θεσσαλονίκης , ως ζώνη εκθεσιακού-συνεδριακού τουρισμού, και τουρισμού πόλης με διακριτή πολιτιστική συνιστώσα (με

κατά αναλογία λειτουργίες στην Καστοριά και στα μεσο-δυτικά κέντρα της Έδεσσας, Βέροιας και Νάουσας)

III. Οι αναδυόμενες «εσωτερικές» ζώνες θεματικού τουρισμού, σε διαφορετικές φάσεις ανάπτυξης και με διαφορετικό δυναμισμό / δυναμικό:

A.Βέρμιο, που συνδυάζει μορφές χειμερινού τουρισμού και τουρισμού άθλησης, με τουρισμό πόλης (Βέροια – Νάουσα), τους δρόμους του κρασιού (Νάουσα)

B.Βόρας (Καϊμάκτσαλάν), ζώνη χειμερινού και τουρισμού άθλησης στο Καϊμάκτσαλάν, θεραπευτικού στο Πόζαρ, οικοτουρισμού (Καϊμάκτσαλάν, Βεγορίτιδα)

Γ.Κερκίνη – Δοϊράνη – Κοιλάδα Στρυμόνα, ζώνη οικοτουρισμού - αγροτουρισμού που συνδυάζεται με τα ιαματικά λουτρά της περιοχής

Δ.Λίμνες Βόλβης – Κορώνειας και ορεινός όγκος του Βερτίσκου, που περικλείει τα θερμαλιστικά κέντρα της Απολλωνίας και του Λαγκαδά, αλλά και την Πικρολίμνη Κιλκίς, με αντίστοιχο τουριστικό δυναμικό, συνδυασμένο με αγρο-τουριστική δραστηριότητα

Οι ζώνες της Δυτικής Μακεδονίας, ορεινές και μη, με το ιδιαίτερο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον – οι περισσότερες χαρακτηρισμένες ως περιοχές προστασίας και ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, σε αρχική φάση της τουριστικής ανάπτυξης τους:

Ε.Λίμνες και Εθνικός Δρυμός Πρεσπών,

Ζ. Καστοριά, Βόϊο Ορος και Ορεινό σύμπλεγμα Γράμμου,

Η. Βάλια Κάλντα – Βασιλίτσα – Όρλιακας, Εθνικός Δρυμός

Θ. Πιέρια όρη,

Ι. Άσκιο – Βούρινος – Μεσιανό Νερό,

Κ. Νυμφαίο και Λίμνες Χειμαδίτιδας, Ζάζαρης, Πετρών και Βεγορίτιδας,

με ιδιαιτερότητες που απορρέουν από:

- την ιδιαίτερη γεωμορφολογία, που προσφέρεται για την ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού, σε αντίστιξη με το μοντέλο "ήλιος + θάλασσα",
- το αξιοσημείωτο όσο και μη βεβαρημένο φυσικό περιβάλλον, τα έθιμα - παραδόσεις, την πολιτιστική κληρονομιά, τα ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά σύνολα,

που προσανατολίζουν συνολικά σε ήπιες μορφές τουριστικής ανάπτυξης, με βασική προϋπόθεση – αφετηρία την διατήρηση ή αναβάθμιση των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος, της αυθεντικής φυσιογνωμίας των ορεινών/ ημιορεινών χωριών και του παραδοσιακού χαρακτήρα αρχιτεκτονικής και δομής του κάθε οικισμού.

(για κάθε ζώνη μελετήθηκαν και παρουσιάζονται, η θέση της και η πρόσβαση σε αυτή, οι τουριστικοί πόροι - περιβαλλοντικοί και πολιτιστικοί - ιστορικοί, οι τουριστικές υποδομές (καταλύματα και ειδικές υποδομές), οι τοπικοί αναπτυξιακοί Φορείς που τυχόν υπάρχουν και τέλος, έργα/ δράσεις, πρόσφατα ολοκληρωμένα ή συνεχιζόμενα, που σχετίζονται με τον τουρισμό).

Οι πιο πάνω ζώνες μπορούν – και πρέπει – να ενταχθούν σε μη διαφαινόμενα ως σήμερα «θεματικά» περιφερειακά και δια-περιφερειακά δίκτυα και διαδρομές που να

διαχέουν και να οργανώνουν την τουριστική κίνηση και δραστηριότητα(Χάρτης 2.3.). Αναφέρονται ενδεικτικά:

I. Η Μακεδονία των Μύθων και της προϊστορίας: συνδέει το Διονυσιακό Παγγαίο, με τα Πιέρια των Μουσών και τον Όλυμπο του Δωδεκάθεου, οδεύοντας προς τον Πηνειό και την κοιλάδα των Τεμπών, με σταθμούς:

- στον Στρυμόνα (Ηρακλής: βόδια του Γηριώνη και Διόνυσος)
- στον Άθω (Βορέας)
- στην Τορώνη και την Παλλήνη (Φλέγρα) [Τιτανομαχία]
- στο Άργος Ορεστικό και το Δισπηλιό
- στα Πιέρια – Λείβηθρα (Μούσες, Ορφέας) και το Δίο
- στον Όλυμπο, ως κορυφαίο σταθμό – κατοικία των θεών,

II. Η «κλασσική» Μακεδονία της ακτογραμμής: από την Αμφίπολη έως την Πύδνα, με σταθμούς τις νοτιοελλαδίτικες αποικίες της Χαλκιδικής, και «ανάγνωση» στις ελληνικές αποικίες του 6^{ου} Αιώνα π.χ., τα Περσικά, τον Θουκυδίδη (Ποτιδαίτικα, Αμφίπολη, Τορώνη), την τελική πτώση από τον Φίλιππο τον Β' (Ολυθιακά – Δημοσθένης, Στάγειρα, Ποτίδαια)

III. Η Μακεδονία των Βασιλέων και των Ελληνιστικών χρόνων: με επίκεντρο το Τρίγωνο Βεργίνα-Δίον-Πέλλα, και δικτυώσεις προς Αμφίπολη (Λέων), Ευρωπό, Νάουσα (Μίεζα, Λευκάδια), την Έδεσσα και Βέροια, την Θεσσαλονίκη και την γύρω περιοχή (Σίνδος, Δερβένι, Θέρμη, Άγιος Αθανάσιος) την Αιανή και τις Πέτρες στην Δυτική (άνω) Μακεδονία

IV. Η χριστιανική και Βυζαντινή Μακεδονία, στο ίχνος της διαδρομής του Αγίου Παύλου (με προεκτάσεις προς Φιλίππους, και νότια Ελλάδα, επίκεντρο την Θεσσαλονίκη αλλά και την Βέροια, «διακλάδωση» στα μοναστήρια του Αλιάκμονα προς Καστοριά και Πρέσπες, και ιδιαίτερη αναφορά στην ζώσα Μοναστική Πολιτεία του Αγίου Όρους

V. Η Οθωμανική και νεώτερη Μακεδονία, με επίκεντρο - πέρα από την Θεσσαλονίκη - τις ακμάζουσες κατά τον 19^ο αιώνα Νάουσα – Έδεσσα, και την πολυπολιτισμική Βέροια και σύνδεση μέσω Γουμένισσας προς Σέρρες.

VI. Οι ορεινές πεζοπορικές Διαδρομές, με βάση τα Ευρωπαϊκά μονοπάτια μεγάλων διαδρομών E.4. και E.6., που διασχίζουν οριζόντια και κάθετα την χώρα, και συναντώνται στην Μακεδονία, και ανάδειξη των ορεινών περασμάτων της Πίνδου (νότια Ελλάδα προς Μοναστήρι – Βαλκανικές Άλπεις) και της πολιτισμικής συνιστώσας της (δρόμος τωνπραματευτάδων: Σέρβια – Κλεισούρα – Νυμφαίο – Πισοδέρι).

VII. Η υγροτοπική, πεδινή, περιήγηση, που από τους πρόποδες του Ολύμπου συνδέει τις τρεις περιοχές Ραμσάρ (Δέλτα Αξιού – Αλιάκμονα, Κορώνεια – Βόλβη, Κερκίνη) και τις ανάλογες περιοχές του δικτύου «Φύση 2000», και επεκτείνεται στην Δυτική Μακεδονία (Πρέσπες μέσω Βεγορίτιδας και των «μικρών Λιμνών») και την Θράκη (Νέστος, Βιστωνίτιδα, Έβρος)

VIII. Οι δρόμοι του κρασιού, ως συνεκτική αγρο-τουριστική διαδρομή, με κλάδους ως τις ΟΠΑΠ Πλαγιές Μελίτωνος και το Άγιον Όρος (Χαλκιδική), τις ΟΠΑΠ Γουμένισσας Νάουσας Αμύνταιου, την Θεσσαλία (Όλυμπος – Ραψάνη) και την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, όπου αξίζει να σημειωθεί ότι επιχειρείται η προβολή και ανάπτυξη από τον ομώνυμο, ενιαίο, τοπικό φορέα ειδικού ενδιαφέροντος.

3. Όροι και προϋποθέσεις που προκύπτουν από τις ευρύτερες υποδομές προσπέλασης και διακίνησης

Οι υποδομές προσπέλασης και διακίνησης των τουριστικών ρευμάτων οργανώνονται γύρω από τον πόλο της Θεσσαλονίκης:

- τα τουριστικά ρεύματα από την Ευρώπη διακινούνται κυρίως αεροπορικά μέσω του Αεροδρόμιου Μακεδονία – μόνου διεθνούς αερολιμένα, με σχετικά καλή διασύνδεση με chartered πτήσεις
- ο εσωτερικός τουρισμός διακινείται κυρίως οδικά, μέσω ΠΑΘΕ και εθνικού οδικού δικτύου.

Επισημαίνεται ότι οι κύριες εθνικές, οδικές και σιδηροδρομικές πύλες της Μακεδονίας έχουν απαξιωθεί μετά τα γεγονότα της Γιουγκοσλαβίας και εξυπηρετούν πλέον μόνο τους επισκέπτες της νότιας Βαλκανικής. Οι χερσαίες συνδέσεις με παραδοσιακές τουριστικές αγορές όπως η Γερμανία και η Αυστρία, έχουν μετατοπιστεί στον θαλάσσιο δρόμο της Αδριατικής, δίνοντας συγκριτικό πλεονέκτημα στην δυτική Ελλάδα. Η «θέση» του Λιμένα της Θεσσαλονίκης, σε συνδυασμό με την αδυναμία της χώρας για ανάπτυξη θαλάσσιου τουρισμού, και την έκκεντρη θέση της Μακεδονίας ως προς το «εθνικό» τουριστικό κύκλωμα δεν επιτρέπουν σοβαρά περιθώρια ανάπτυξης θαλάσσιων πυλών στην περιφέρεια.

Η περαιτέρω τεχνική και λειτουργική αναβάθμιση του αεροδρόμιου «Μακεδονία» θεωρείται – απεναντίας - κρίσιμη για την περαιτέρω ανάπτυξη του διεθνούς τουρισμού, όπως αποδείχθηκε στην κρίση της Γιουγκοσλαβίας (υποκατάσταση οδικού τουρισμού), αλλά και πρόσφατα (11^η Σεπτεμβρίου – συρρίκνωση τακτικών συνδέσεων).

Η ολοκλήρωση και θέση σε λειτουργία της Εγνατίας οδού, θεωρείται εξίσου κρίσιμος παράγων – προϋπόθεση της τουριστικής ανάπτυξης, εφόσον:

- συμβάλλει ουσιαστικά στην άρση της απομόνωσης της Δυτικής Μακεδονίας, αλλά και της διασύνδεσης της Κεντρικής Μακεδονίας με την δυτική θαλάσσια πύλη της Ηγουμενίτσας (και τις «θέτει στον διάδρομο Ευρώπης – Μ. Ασίας)
- βελτιώνοντας – μέσω των συναρτημένων καθέτων – τις ενδοβαλκανικές συνδέσεις, επιτρέπει την εμφάνιση ενός «νέου» αυτοκινούμενου τουριστικού ρεύματος (που αναμένεται να ενισχύεται στο μέτρο που ανατάσσονται οι οικονομίες των χωρών της βαλκανικής και της Κεντρικής Ευρώπης, και εξομαλύνονται εθνικιστικές αντιθέσεις και απορρέουσες συνθήκες ανασφάλειας)
- βελτιώνει την πρόσβαση στις «εσωτερικές» τουριστικές ζώνες και από τον εσωτερικό τουρισμό

4. Όροι και προϋποθέσεις της τουριστικής αγοράς

Η διατήρηση και περαιτέρω ανάπτυξη της θέσης της περιοχής σε μία ολοένα και πιο ανταγωνιστική τουριστική αγορά, δεν μπορεί παρά να στηρίζεται στην γνώση των σημερινών επισκεπτών (και του επίπεδου ικανοποίησης τους) αλλά και να λαμβάνει υπόψη τις αλλαγές που συντελούνται σε διεθνές επίπεδο – και στην Ελλάδα.

Στην Κεντρική Μακεδονία εντοπίζονται δύο διακριτά τουριστικά ρεύματα :

- Θερινές, παραθαλάσσιες διακοπές στην Χαλκιδική και την Πιερία
- Εκθεσιακός- επιχειρηματικός ή/και τουρισμός πόλης στην Θεσσαλονίκη

με διαφορετικά κίνητρα, τυπολογία, εποχικότητα και άλλα χαρακτηριστικά των επισκέψεων, όπως προκύπτουν από τα καταγεγραμμένα στοιχεία (με επιφύλαξη ως προς την υπο-εκτίμηση λόγω ελλιπών στοιχείων, παραξενοδοχίας, μη συμπερίληψης των ιδιοκτητών β' κατοικιών στις παραθεριστικές ζώνες κ.λπ.)

Εντός των «ομοειδών» παραθεριστικών ζωνών εντοπίζονται σημαντικές διαφορές, με την Χαλκιδική να έλκει περισσότερους αλλοδαπούς, και εξ αυτών περισσότερους Δυτικοευρωπαίους (και ιδίως Άγγλους και Γερμανούς), σε μεγαλύτερο «άνοιγμα» θερινής περιόδου και σε ποιοτικά αναβαθμισμένες εγκαταστάσεις (από όπου «τεκμαίρεται ένα μεγαλύτερο διαθέσιμο εισόδημα)

Οι ίδιες αναλογίες εντοπίζονται και στην συγκριτική θεώρηση στοιχείων των camping των δύο περιοχών, αναδεικνύοντας μία ευρύτερη «διαφοροποίηση» των δύο ζωνών, με την Χαλκιδική να αποτελεί τυπικό ελληνικό παράκτιο προορισμό σε ότι αφορά την διεθνή πελατεία, και την Πιερία να επιμένει στην ιδιαίτερη βαλκανική αναφορά της.

Αποσπασματικά στοιχεία, και ιδίως η «αίσθηση» των επιχειρηματιών αναφέρουν υψηλό βαθμό ικανοποίησης και επαναληψιμότητας επισκέψεων στην Χαλκιδική:

Σε έρευνα βάσει ερωτηματολογίων (1997 - τοπικά Γραφεία Τουρισμού) σε αλλοδαπούς επισκέπτες μόνο το 2% δήλωσε γενικά, μη ικανοποιημένο από τις διακοπές – το 80% των επισκεπτών δήλωσε επιθυμία επανόδου.

Η πλειοψηφία των επί μέρους παραπόνων και υποδείξεων (15% των ερωτηθέντων) αναφέρεται κατά σειρά σε:

- ποιότητα καταλυμάτων (13,5%)
- ποιότητα – εκδηλώσεις ψυχαγωγίας (12%)
- επάρκεια – συντήρηση γενικών υποδομών (8%)
- θόρυβο (6,5%)
- φαγητό (6%)
- ποιότητα ακτών (5,5%)
- τιμές (5%)

Το κοινωνικό – οικονομικό προφίλ του αλλοδαπού τουρίστα στην Χαλκιδική τεκμαίρεται ότι δεν απέχει από τον ελληνικό «τυπικό»: μέσο, με μεγαλύτερη όμως αντιπροσώπευση των οικογενειών με παιδιά (προορισμός οικογενειακών διακοπών). Το εθνικό προφίλ των τουριστών της Πιερίας παραπέμπει σε χαμηλότερο διαθέσιμο εισόδημα.

Οι Έλληνες αναφέρεται ότι δαπανούν λιγότερο από τους αλλοδαπούς, με βάση στοιχεία διαμονής και μόνο. Το ζήτημα χρήζει περαιτέρω διερεύνησης, με δεδομένο ότι οι Έλληνες – σε αντιδιαστολή με τους αλλοδαπούς διακινούνται ατομικά (και δεν τυχαίνουν των σοβαρών εκπτώσεων των ταξιδιωτικών γραφείων), ξοδεύουν περισσότερο για φαγητό – διασκέδαση κ.λπ.

Καταγραφές των επισκεπτών του Ολύμπου δίδουν μία ενδιαφέρουσα πρώτη εικόνα για το κοινό των ειδικών – θεματικών μορφών τουρισμού :

[1992, έρευνα στο σημείο εκκίνησης (Λιτόχωρο), εκτιμώμενοι επισκέπτες : 100.000 καθ' όλο το έτος, 60.000 κατά το πεντάμηνο Μαΐου – Σεπτεμβρίου].

- ✓ κατά 60% αλλοδαποί, κυρίως Γερμανοί
- ✓ κατά 85% απόφοιτοι ΑΕΙ
- ✓ κατά 78% προέρχονταν από τους τόπους διακοπών τους (συμπληρωματικότητα ως προς τις παράκτιες παραθεριστικές ζώνες)
- ✓ κατά 68% ανεβαίνουν για πρώτη φορά (εναλλαγή, υψηλή δεξαμενή εν δυνάμει επισκεπτών)
- ✓ σύνθετο κίνητρο επίσκεψης: άγρια φύση, ιστορία, μυθολογία, παράδοση
- ✓ η συντριπτική πλειοψηφία είναι διατεθειμένη να πληρώσει εισιτήριο, για την υλοποίηση βελτιωτικών επεμβάσεων - εξυπηρετήσεων όπως η βελτίωση του δρόμου, η πληροφόρηση, νερό-τηλέφωνο, προσωπικό προστασίας κ.λπ.

[1994-95, έρευνα βάσει ερωτηματολογίων στο Οροπέδιο, (2.750 μ.)]

- ✓ κατά 60% αλλοδαποί, κυρίως Γερμανοί και Γάλλοι
- ✓ Αναλογία ανδρών – γυναικών : 65-35, με μεγαλύτερη δυσαναλογία στους Έλληνες και σύγκλιση στους ξένους, 70% άγαμοι
- ✓ Ηλικιακή κλάση με την μεγαλύτερη αναλογία : 21-30 (40%)
- ✓ Πτυχιούχοι πανεπιστημίων : 50%
- ✓ Επισκέπτες με προηγούμενη εμπειρία ανάβασης : 84%
- ✓ Προηγούμενη ανάβαση στον Όλυμπο: 50% (10% για τους αλλοδαπούς, 76% για τους Έλληνες - Ομαδική ανάβαση : >60% - Ικανοποιημένοι από την κατάσταση στον Δρυμό : 60% με μεγαλύτερη αναλογία στους αλλοδαπούς

Προτάσεις επισκεπτών :

- ✓ Ενημέρωση (σήμανση, έντυπο υλικό, Κέντρο Πληροφόρησης) για χλωρίδα – πανίδα, ιστορία, μυθολογία
- ✓ Επέκταση – βελτίωση – εκσυγχρονισμός Καταφυγίων (συνθήκες υγιεινής) και καθαριότητας (κάδοι απορριμμάτων σε μονοπάτια, parking, τουαλέτες)
- ✓ Βελτίωση ασφάλειας μονοπατιών - Δημιουργία Καταφυγίων Ανάγκης – βελτίωση πυροπροστασίας - Όχι Χιονοδρομικό Κέντρο (30:1)

Η εξέταση των (πολύ πρόσφατων) στοιχείων επισκεπτών στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης των Υγροτόπων, δείχνει ένα ανάλογο κοινό, με μεγαλύτερη αναλογία Ελλήνων, ενώ η συσχέτιση συνολικών διανυκτερεύσεων και επισκέψεων στους Αρχαιολογικούς χώρους και τα Μουσεία της Χαλκιδικής είναι ιδιαίτερα αρνητική (έλλειψη ανάδειξης ή «ρηχό» κοινό ?)

5. Γενικά συμπεράσματα για τον τουριστικό χώρο και την διαμόρφωση στρατηγικής της τουριστικής ανάπτυξης

Στα πλεονεκτήματα της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας ως τουριστικών

προορισμών περιλαμβάνονται:

- το σχετικά ισχυρό τουριστικό προϊόν, το οποίο όμως κυρίως προκύπτει ως «επίπτωση» ενός εθνικής κλίμακας πλεονεκτήματος
- το καλό επίπεδο επαναλαμβανόμενου τουρισμού, ο καλός βαθμός ικανοποίησης, η καλή «προφορική» προώθηση, τα λογικά επίπεδα τιμών
- το γεγονός ότι ελκύει ένα μεγάλο κομμάτι ευρωπαίων επισκεπτών, που ξοδεύουν όμως όχι περισσότερα χρήματα ανά ημέρα και ταξίδι από άλλους ελληνικούς προορισμούς
- η καλή συγκοινωνιακή δικτύωση (προορισμός πτήσεων chartered) με τις βασικές αγορές-πηγές, όπου υφίσταται μεγάλος αριθμός πιθανών επισκεπτών.

Στις βασικές αδυναμίες στο επίπεδο της συνολικής τουριστικής προσφοράς συγκαταλέγονται

- οι σχετιζόμενες με τον τομέα «Μεταφορές» (κυρίως: αεροδρόμια και λιμάνια, και λιγότερο: οδικό δίκτυο, επιβάρυνση υποδομών πόλεων)
- η κατάσταση του περιβάλλοντος (ανεπαρκής προστασία, υποβαθμισμένο αστικό περιβάλλον, απώλεια «παραδοσιακών» χαρακτηριστικών)
- η μη ικανοποιητική σύνδεση με την πολιτιστική κληρονομιά (αδυναμίες στον τρόπο έκθεσης και παρουσίασης, μη πρόβλεψη οργανωμένης συμμετοχής και μετάδοσης εμπειριών κ.λπ.)
- ελλείψεις ιδίως σε ό,τι αφορά στην διαμονή (ξενοδοχεία χαμηλών τάξεων, ελλιπής ποιότητα υπηρεσιών, έλλειψη επαγγελματισμού και εκπαιδευμένου προσωπικού, ποιότητα φαγητού, προδιαγραφές υγιεινής, υπερκρατήσεις) αλλά και άλλες (π.χ. υποδομές άθλησης, οργανωμένες παραλίες και συνθήκες καθαριότητας - υγιεινής)
- δυσκολίες στην ανάπτυξη τουριστικής δραστηριότητας σε περιόδους χαμηλής ζήτησης (Δεκέμβριος-Μάρτιος): όχι τόσο ζεστό κλίμα, ελλείψεις σε εγκαταστάσεις και υποδομές και δραστηριότητες αναπλήρωσης του ελλείματος σε «ήλιο και θάλασσα»

στις οποίες προστίθενται αυτές που αφορούν στις αγορές - πηγές :

- συνεχής απώλεια μεριδίου αγοράς από τις αγορές - πηγές της Δυτικής Ευρώπης, (συνολικά για την Ελλάδα και ειδικότερα για την Περιφέρεια)
- μεγάλες δυτικοευρωπαϊκές αγορές - πηγές σε στάδιο ωριμότητας, με πιθανότητα εμφάνισης μειωμένης αύξηση του ρεύματος εξερχόμενου τουρισμού, με ανυπαρξία εναλλακτικών αγορών, ικανών να τις ανταγωνιστούν σε όγκο ζήτησης
- αγορές της Ανατολικής Ευρώπης με περιορισμένο δυναμικό ανάπτυξης, μεσοπρόθεσμα μη ικανές να συγκριθούν με αυτές της Δυτικής Ευρώπης σε μεγέθη και οικονομικά οφέλη (παρότι στην Περιφέρεια σε προηγούμενες περιόδους η ανατολικο-ευρωπαϊκή αγορά συνιστούσε πολύ σημαντική πηγή ζήτησης)
- περιορισμένες σε ανάπτυξη και μέγεθος υπερπόντιες αγορές
- συνολική μείωση της ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας απέναντι σε άλλες μεσογειακές χώρες και αδυναμίες σε επίπεδο μηχανισμών (π.χ. του ΕΟΤ: χαμηλοί προϋπολογισμοί διαφήμισης, ελλιπής οργάνωση κ.λπ.).

Οι προοπτικές συνοψίζονται:

A. Σε ό,τι αφορά στη δυναμικότητα της ζήτησης:

- Καλή γεωγραφική «θέση» στις δυτικοευρωπαϊκές και ανατολικοευρωπαϊκές αγορές
- Αναγνωρισιμότητα του προορισμού στην Ευρώπη και στις υπερπόντιες αγορές, αν και μικρότερη από αυτήν άλλων Περιφερειών
- Μεγαλύτερη δυνητική από την πραγματική ζήτηση
- Μέσου επιπέδου έλξη στους δυνητικούς τουρίστες των ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων

B. Σε ό,τι αφορά στην προσφορά:

- «Ήλιος και θάλασσα»: προϊόν με συνεχή θετική τάση ζήτησης, και θετική επίπτωση στο βαθμό που η σημερινή ζήτηση κατευθύνεται κατά προτεραιότητα στις ακτές
- Ύπαρξη πρόσθετων πόρων, που επιτρέπει διαφοροποίηση από πιθανούς ανταγωνιστές (π.χ. νησιωτικές περιοχές που στηρίζονται κατ' αποκλειστικότητα στο προϊόν «ήλιος και θάλασσα»)
- Ιστορία και πολιτισμός, που προσφέρονται κάτω από την πραγματική τους αξία

Γ. Σε ό,τι αφορά την «Εικόνα»:

- γενικά θετική και φιλική, ασφαλής ταξιδιωτικός προορισμός
- «ευρωπαϊκός» προορισμός, χωρίς ιστορικές ή «εμπειρικές» αρνητικές προκαταλήψεις, με αναγνωρίσιμη «ταυτότητα»

Απειλές για τον τουρισμό συνιστούν:

- Ο Διεθνής Ανταγωνισμός και ο τρόπος ανάπτυξης της Αγοράς:
 - κίνδυνος περαιτέρω απώλειας μεριδίου αγοράς του ελληνικού τουρισμού, που συμπαρασύρει και τον τουρισμό στην Κεντρική Μακεδονία
 - θεαματική βελτίωση ποιότητας ορισμένων ανταγωνιστικών προορισμών, χωρίς αύξηση τιμών
 - απαίτηση των καταναλωτών είναι διαρκώς για καλύτερο προϊόν στην ίδια ή χαμηλότερη τιμή
 - κίνδυνος να αποβεί (συνολικά η Ελλάδα) ακριβός προορισμός, για νομισματικούς λόγους (Ευρώ)
 - παραδοσιακή ζήτηση που ελέγχεται από τη δύναμη και επιρροή των Tour Operators.
- Η κατάσταση στις αγορές-πηγές:
 - συνεχώς αυξανόμενος ανταγωνισμός, με ολοένα μεγαλύτερη προσφορά και χαμηλότερες τιμές
 - μείωση των επαναλαμβανόμενων επισκέψεων (διεθνώς και γενικώς)
 - ολοένα και πιο σκληρή και καθοδηγούμενη από ενέργειες marketing προσέλκυση τουριστών
 - αδυναμία υποκατάστασης της δυτικής Ευρώπης από νέες αγορές (π.χ. κεντρική – ανατολική Ευρώπη) στο προβλέψιμο μέλλον, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά στην οικονομική απόδοση των αγορών. Στασιμότητα στις υπερπόντιες αγορές, που δεν πρέπει να υπερεκτιμώνται.

Στις εσωτερικές ζώνες, η κατάσταση διαφοροποιείται:

- τα γενικά πλεονεκτήματα δεν περιλαμβάνουν το «εθνικό» Ήλιος – Θάλασσα, το όμως φυσικό περιβάλλον σε συνδυασμό με τη πολιτιστική και πολιτισμική της κληρονομιά, παραμένει – και αναδεικνύεται – ως ισχυρό.
- στις αδυναμίες της προσφοράς κυριαρχεί το ζήτημα της προσπελασιμότητας (που ενισχύεται από την έλλειψη διεθνούς αεροδρόμιου στην Δ. Μακεδονία), απαλύνονται ζητήματα σχετικά με την φθορά του φυσικού περιβάλλοντος (λιγότερο ανεπαρκής προστασία - μικρότερη απώλεια «παραδοσιακών» χαρακτηριστικών), παραμένει η μη επαρκής σύνδεση με την πολιτιστική Κληρονομιά και οι ελλείψεις σε ποιότητα υποδομών, που ενισχύεται με την έλλειψη καταρτισμένου προσωπικού.

Οι βασικές αδυναμίες στις αγορές - πηγές δεν διαφοροποιούνται. Οι προοπτικές και οι κίνδυνοι έχουν εδώ να κάνουν με το συνολικό εγχείρημα της ανάπτυξης εναλλακτικών του θερινού – παράκτιου τουρισμού στην Ελλάδα (και διεθνώς).

Η εξειδίκευση της ανάλυσης στα δύο – χωρικά και θεματικά – διακριτά τουριστικά προϊόντα της Περιφέρειας, οδηγεί στις ακόλουθες διαπιστώσεις:

Α. Χαλκιδική – «Ήλιος και Θάλασσα»

Χαρακτηρίζεται από:

- έντονη τουριστική εξειδίκευση
- αδυναμία ευελιξίας του συστήματος παραγωγής/ κατανάλωσης στην αντιμετώπιση των διακυμάνσεων της διεθνούς ζήτησης
- μονοσήμαντη ανάπτυξη μιας κατηγορίας ζήτησης (θερινού- διακοπών) τουρισμού και ασήμαντη διαφοροποίηση της προσφοράς
- υποβαθμισμένες τουριστικές υπηρεσίες και αγαθά,

Με γενικά Πλεονεκτήματα :

- Όμορφο φυσικό περιβάλλον με μεγάλη ακτογραμμή, ακρωτήρια και όρμους, παραλίες, εντυπωσιακά δάση κ.λ.π. Το θαλάσσιο μέτωπο αποτελείται από αμμώδεις παραλίες, ειδυλλιακούς κόλπους, παραδοσιακά χωριουδάκια και τουριστικά θέρετρα με μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα, διάσπαρτα νησάκια, προστατευόμενους κολπίσκους, πευκόφυτους λόφους.
- Ήπιο κλίμα, μεσογειακό το χειμώνα ως αποτέλεσμα του ανάγλυφου της περιοχής και της γειννίας με τη θάλασσα, δροσερή άνοιξη και ευχάριστο καλοκαίρι και φθινόπωρο, που δημιουργούν προϋποθέσεις για μακρά τουριστική περίοδο.
- Μικρή απόσταση από τη Θεσσαλονίκη με πολύ καλή χερσαία συγκοινωνιακή σύνδεση και δυνατότητα θαλάσσιας σύνδεσης. Η αεροπορική σύνδεση με την Αθήνα και το εξωτερικό γίνεται μέσω του «Αεροδρομίου Μακεδονίας» στη Θεσσαλονίκη που βρίσκεται σε μέση απόσταση 1 ώρας.
- Εγγύτητα στα Βόρεια Σύνορα της Χώρας και στις οδικές και σιδηροδρομικές εισόδους τουριστών από την Κεντρική, Ανατολική Ευρώπη και τα Βαλκάνια.
- Σημαντική ξενοδοχειακή υποδομή που μπορεί να αποτελέσει τη βάση δημιουργίας σύγχρονου τουριστικού κέντρου και να προσελκύσει υψηλότερο εισοδηματικά επίπεδο τουριστών, με ειδικές παρεμβάσεις σε έργα εκσυγχρονισμού ξενοδοχείων, βελτίωση ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών και δημιουργία νέων

υπηρεσιών.

- Το Άγιο Όρος, μοναδικό προσκύνημα για το σύνολο του Ορθόδοξου Κόσμου και δυνητικό επίκεντρο ανάπτυξης Θρησκευτικού Τουρισμού.
- Ύπαρξη ισχυρού αγροτικού τομέα και ανάπτυξη τοπικών προϊόντων (βιολογικά, ονομασίας προέλευσης, παραδοσιακά).

Και αδυναμίες:

- Κυριαρχία παράκτιου τουρισμού με το μοντέλο «ήλιος – θάλασσα» και συγκέντρωση στο δίμηνο Ιούνιος – Αύγουστος. Αποτέλεσμα είναι η συμφόρηση των ακτών και των θέρετρων, και η υπερφόρτωση των τουριστικών υποδομών με δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην ποιότητα ζωής.
- Έλλειψη οργανωμένων Μαρίνων (υπάρχουν μόνο δύο, στο Πόρτο Καρράς και στη Σάνη, χωρίς να είναι σύγχρονες και επαρκείς), ανασταλτικός παράγων για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού και την προσέλκυση υψηλού εισοδηματικού επιπέδου. Έλλειψη υποδομών εξυπηρέτησης σκαφών αναψυχής που να συνδέουν τα κρίσιμα σημεία της περιοχής στο πλαίσιο περιηγητικών διαδρομών.
- Αυθαίρετη οικιστική εξάπλωση, ελλείψεις στο εσωτερικό οδικό δίκτυο και στις κοινωνικές υποδομές που αποδυναμώνουν τον τοπικό κοινωνικό ιστό.
- Ελλιπής σύνδεση του κυριότερου λιμανιού, των Μουδανιών, με τα νησιά των Σποράδων, το Πήλιο και τα λιμάνια του Βόρειου Αιγαίου γενικότερα, που περιορίζει τις εκδρομές και τις συνδυασμένες διακοπές.
- Υποτυπώδεις υποδομές όπως γήπεδα γκολφ, μονάδες θαλασσοθεραπείας, συνεδριακά κέντρα, ανασταλτικός παράγων για την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού (στην περιοχή υπάρχει ένα γήπεδο γκολφ στο Πόρτο Καρράς, το οποίο παραμένει κλειστό).
- Οι περισσότερες επιχειρήσεις στον κλάδο εμφανίζουν προβλήματα και αδυναμίες που εμποδίζουν την αναβάθμιση των υπηρεσιών με αποτέλεσμα το μέσο επίπεδο των τουριστών να περιορίζεται σε ομάδες μικρομεσαίου εισοδηματικού επιπέδου.
- Προϊούσα συρρίκνωση του αγροτικού τομέα προς όφελος του τουρισμού και εκδήλωση συγκρούσεων χρήσεων παραθαλάσσια ζώνη, μέσω της αύξησης της αξίας γης.
- Ευαίσθητο περιβάλλον (αξιόλογοι υγρότοποι, περιοχές Natura, περιοχές ιδιαίτερου κάλλους) που υφίσταται πίεση από τον τουρισμό

Τα προβλήματα προς επίλυση επικεντρώνονται στα

- Περιορισμένη σύνδεση των τοπικών κοινωνιών και Φορέων με την τουριστική πολιτική και προβολή. Η τουριστική πολιτική σε τοπικό επίπεδο δεν αναδεικνύει τον τουρισμό ως πόρο αλλά ως βιοποριστική λύση συγκεκριμένων φορέων και ιδιωτών.
- Ανεπαρκής παροχή πόρων. Η κατανομή πόρων και η λειτουργία συγκεκριμένων πηγών χρηματοδότησης αποτελεί δεν συμβαδίζει με την ύπαρξη ενός μακροπρόθεσμου πλάνου τουριστικής ανάπτυξης.
- Ανεπαρκής εκπαίδευση και επιμόρφωση σε θέματα τουρισμού και αναβάθμιση της εικόνας του τουρισμού στις τοπικές κοινωνίες. Η εκπαίδευση και επιμόρφωση σε θέματα αναβάθμισης των παρεχομένων υπηρεσιών στον τουρισμό και στην εκμάθηση νέων μορφών τουρισμού αλλά και η συνειδητοποίηση του ρόλου του τουρισμού αποτελούν την μεγαλύτερη πρόκληση στον νομό Χαλκιδικής.

- Χαμηλή ποιότητα παροχής υπηρεσιών . Η βελτίωση της ποιότητας προϋποθέτει την συμμετοχή όλων, ανάπτυξη κουλτούρας ποιότητας, εδραίωση συστήματος επικοινωνίας και δημιουργία δομών και μηχανισμών ελέγχου και βελτίωσης των υπηρεσιών.
- Έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής. Λείπουν ακόμη έργα τα οποία θα τονώσουν την τουριστική κίνηση όπως αεροδρόμιο, οδικό δίκτυο για όλες τις περιοχές, κτλ.
- Προβλήματα μεταφορών και εξυπηρετήσεων τουριστών. Ο νομός παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα στην αποτελεσματική και ποιοτική μεταφορά και εξυπηρέτηση των τουριστών από τα διάφορα σημεία εισόδου στο νομό.
- Έλλειψη διεθνών εμπειριών σε θέματα τουριστικής υποδομής και ανάπτυξης. Η αξιοποίηση διεθνών εμπειριών μπορεί να βοηθήσει στον καλλίτερο σχεδιασμό και στην αντιμετώπιση προβλημάτων και δυσκολιών.
- Συνολικό έλλειμμα στρατηγικού προσανατολισμού για την μετάβαση από πεπαλαιωμένα πρότυπα τουριστικής ανάπτυξης:
 - ⇒ Διαδρομές και Προορισμοί
 - ⇒ «Παλιά» τουριστικά Προϊόντα
 - ⇒ Τμηματοποίηση και Κατακερματισμός της Τουριστικής Βιομηχανίας
 - ⇒ Χρηματοοικονομική Υπεραιοδοξία από το Τουριστικό Προϊόν.
 - ⇒ Παθητικοί Τουρίστες-Πελάτες
 - ⇒ Άρνηση ή παραμέληση νέας τεχνολογίας
 - ⇒ Μαζικός τουρισμός
 - ⇒ Μαζικό Μάρκετινγκ

σε νέα και καινοτοτόμα

- ⇒ Νέοι, Διαφοροποιημένοι Προορισμοί
- ⇒ «Νέα» Τουριστικά Προϊόντα
- ⇒ Εργαλεία Οικονομικής Ανάπτυξης μέσω του Τουρισμού.
- ⇒ Έλεγχος της Ανάπτυξης στο Τοπικό Επίπεδο από Τοπικούς Φορείς.
- ⇒ Χρηματοοικονομικός σχεδιασμός και ρεαλισμός
- ⇒ Συμμετοχή τουριστών στην διαμόρφωση πολιτικών και στρατηγικών ανάπτυξης
- ⇒ Ορθολογική χρήση νέας τεχνολογίας προς όφελος του τουρίστα-πελάτη.
- ⇒ Εξειδικευμένος Τουρισμός
- ⇒ Άμεσο και εξειδικευμένο Μάρκετινγκ

Β. Η Δυτική Μακεδονία και οι «νέες μορφές τουρισμού»

Βασικά πλεονεκτήματα στις εσωτερικές τουριστικές ζώνες, και ιδίως στην Δυτική Μακεδονία, σε σχέση με την ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού αποτελούν:

- Ο φυσικός πλούτος με κύρια χαρακτηριστικά τους Εθνικούς Δρυμούς, τις περιοχές NATURA 2000 και φυσικού κάλους
- Η σημαντική συγκέντρωση υδάτινου δυναμικού (λίμνες - ποταμοί) που μπορεί να

εμπλουτισθεί και να αξιοποιηθεί.

- Η διάρκεια του χειμώνα (μειονέκτημα για άλλες δραστηριότητες) και η ύπαρξη ικανοποιητικών υποδομών - προϋποθέσεων ανάπτυξης αθλητικών (κυρίως) δραστηριοτήτων.
- Η μη διαμορφωμένη και κατά συνέπεια προσαρμόσιμη σε υγιείς βάσεις τουριστική πραγματικότητα
- Η φύση και η ποιότητα των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων στην Περιφέρεια
- Οι διατηρούμενες παραδόσεις και τα έθιμα, η ιστορία της περιοχής στο πρόσφατο παρελθόν, καθώς και η πολιτιστική και αρχιτεκτονική της κληρονομιά

Οι αδυναμίες συνίστανται σε :

- ελλείψεις σε υποδομές, ιδιαίτερα στον τομέα των μεταφορών, με χαρακτηριστικότερες: την έλλειψη ικανοποιητικής αεροπορικής σύνδεσης και τη μη επαρκή σύνδεση με τις πύλες εισόδου στη χώρα, την ελλιπέστατη σιδηροδρομική σύνδεση που καλύπτει ανεπαρκώς ένα μόνο τμήμα της, την ανεπάρκεια κάθετων αξόνων πρόσβασης προς την Εγνατία οδό, και την έως ανυπαρξία των μέσων μαζικής μεταφοράς
- εκτεταμένη παρουσία της ΔΕΗ και έκταση των εξορυκτικών δραστηριοτήτων που προσδίδουν αρνητική εικόνα στο φυσικό περιβάλλον (κύριο συστατικό του τουριστικού της προϊόντος), γεγονός που κατατάσσει τη λεκάνη Κοζάνης - Πτολεμαΐδας - Φλώρινας στις πλέον επιβαρημένες περιοχές της χώρας
- μη ικανοποιητική σύνδεση της τουριστικής προσφοράς με το φυσικό περιβάλλον και την πολιτιστική κληρονομιά της περιφέρειας.
- έλλειψη τουριστικής παιδείας στο απασχολούμενο στον τουρισμό ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής

Οι προοπτικές που διανοίγονται αφορούν,

- στην διαφαινόμενη άρση της γεωγραφικής απομόνωσης με τη βελτίωση των δυνατοτήτων πρόσβασης (Εγνατία οδός και κάθετοι άξονες)
- στην τάση καθιέρωσης των χειμερινών διακοπών και η αυξανόμενη προτίμηση για διακοπές με συμπληρωματικές δραστηριότητες
- στην ενσωμάτωση του «εναλλακτικού» τουρισμού στους στόχους της τουριστικής πολιτικής της χώρας
- στο γεγονός ότι το ξενοδοχειακό δυναμικό είναι καινούριο και προσαρμοσμένο στις ιδιαίτερες απαιτήσεις των επισκεπτών
- στην αναμενόμενη ώθηση από την Ολυμπιάδα του 2004

ενώ οι απειλές:

- στην ανακολουθία των έργων που κατασκευάζονται με ανορθόδοξη χρονική σειρά και όχι ολοκληρωμένα, με αποτέλεσμα την τालαιπωρία του επισκέπτη
- στον κίνδυνο να αντιμετωπιστεί η τουριστική προοπτική ως ευκαιρία για εύκολο κέρδος από νεοεισερχόμενους επιχειρηματίες
- στην εμπλοκή πολλών φορέων στην άσκηση τουριστικής πολιτικής χωρίς διακριτούς ρόλους

Σε προβλέψιμο χρονικό ορίζοντα η Δυτική Μακεδονία μπορεί να διατηρήσει τους

υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης των τουριστικών υποδομών, και να αναδειχτεί στο κέντρο ανάπτυξης των ήπιων μορφών τουρισμού για τη χώρα, διατηρώντας και αναπτύσσοντας :

Συμβατικό (μαζικό) τουρισμό, στα δύο χιονοδρομικά κέντρα, τις Πρέσπες και την πόλη της Καστοριάς, που μέχρι σήμερα δεν έχουν γνωρίσει ουσιαστική ανάπτυξη παρουσιάζοντας μικρό μέγεθος ζήτησης.

Εναλλακτικές, ήπιες μορφές τουρισμού :

Πολιτιστικό, μέσα από τα ιδιαίτερα ήθη, έθιμα και παραδόσεις που διατηρούνται ζωντανές, αλλά και νεότερες δραστηριότητες που μπορούν να συνεισφέρουν σημαντικά στην προσέλκυση επισκεπτών.

Πεζοπορικό - περιηγητικό, με ανάδειξη των διεθνών μονοπατιών που διέρχονται από την περιοχή, και άλλων διαδρομών, στο σύνολο σχεδόν των ορεινών όγκων, των παραλίμνιων και των παραποτάμιων περιοχών.

Οικολογικός – φυσιολατρικό, με ανάδειξη του εξαιρετικού οικολογικού πλούτου της, ανατροπή της δυσφημιστικής εικόνας λόγω δραστηριοτήτων της ΔΕΗ, βελτίωση της πρόσβασης προς τις περιοχές φυσικού ενδιαφέροντος (Εθνικοί Δρυμοί, περιοχές NATURA 2000, περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλους κλπ) και διαμόρφωση χώρων υποδοχής επισκεπτών.

Αγροτουρισμό, που τεκμαίρεται ότι έχει ήδη συμβάλει αποφασιστικά στην προσέλκυση επισκεπτών και στη διαμόρφωση ενός ιδιαίτερα ελκυστικού προτύπου τουριστικής προσφοράς, διαμορφώνοντας ένα νέο μοντέλο οικονομικής δραστηριότητας για τον πληθυσμό της υπαίθρου, με ικανοποιητικό εισόδημα και προσιτό κόστος επένδυσης. Παραδείγματα δυνατοτήτων περαιτέρω ανάπτυξης, που θεωρούνται σημαντικές, συμπληρωματικού χαρακτήρα αγροτικές δραστηριότητες, όπως: η βιολογική καταπολέμηση των ασθενειών που επιδιώκεται στο Βελβεντό σε συνδυασμό με την παραγωγή μεταποιημένων προϊόντων (συνεταρισμός γυναικών), η παραγωγή και προσφορά στους επισκέπτες παραδοσιακών προϊόντων και υπηρεσιών (συνεταρισμοί γυναικών Πρεσπών, Ψαράδων, Νυμφαίου, Αγίου Γεωργίου κ.α.), δραστηριότητες εκτροφής ζώων (π.χ. γουνοφόρων, στρουθοκαμήλου, αιγοπροβάτων, βοοειδών κλπ) ή καλλιέργειών (κυρίως βιολογικές ή παραδοσιακές όπως π.χ. καπνού).

Αθλητικό και τουρισμό περιπέτειας, με αξιοποίηση των ιδιαίτερα ευνοϊκών κλιματολογικών και γεωμορφολογικών συνθηκών για την προετοιμασία αθλητών και την ανάπτυξη κυρίως αθλητικών δραστηριοτήτων σε χιονοδρομικά αθλήματα αλλά και Rafting, Καγιάκ, Αιωροπτερισμό, Mountain Bike, 4x4, Enduro, Ορειβασία, Αναρρίχηση, «Παρά πέντε», Κωπηλασία κ.λπ., αλλά και ελεύθερες δραστηριότητες όπως διάσχιση φαραγγιών και καταρρακτών (Βάλια Κάλντα, Σπήλαιο, Κορομηλιά, Λαριού, Λάφιστα, Σέρβια), υπαίθρια-χειμερινή διαβίωση, εξερεύνηση σπηλαίων κ.λπ.

Αναφορές έγκριτων διεθνών ταξιδιωτικών οδηγών στην Κεντρική και την Δυτική Μακεδονία αναδεικνύουν, ως στοιχεία «εικόνας προορισμού» :

- υπό-εκπροσώπηση της περιοχής σε σχέση με άλλες περιοχές της χώρας σε έκταση και αναφορές, με κάποια διορθωτική τάση στις νεώτερες εκδόσεις και στους πιο «εναλλακτικούς» Οδηγούς
- έκκεντρη θέση σε σχέση με το βασικό τουριστικό κύκλωμα της ελληνικής ηπειρωτικής χώρας, που – έχοντας προσαρμοστεί στην αποκοπή της Γιουγκοσλαβίας – αναφέρεται στις κύριες δια θαλάσσης και αέρος πύλες (Πάτρα,

Ηγουμενίτσα, Αθήνα), και έχει «κορμό» την Αθήνα, και την «κλασσική» διαδρομή των αρχαιολογικών χώρων της Πελοποννήσου και των Δελφών

- αυθεντικό (unspoilt) χαρακτήρα, και σήμανση μίας «άγνωστης», λιγότερο εξερευνημένης Ελλάδας, με τούτο να αναφέρεται και στις ακτές, που αξιολογούνται υψηλά σε εθνικό επίπεδο (ιδίως της Χαλκιδικής), με την επισήμανση όμως της, λόγω κλίματος, μικρής περιόδου κολύμβησης (αναφορά σε 2 μήνες σε σχέση 4+ στην νότια και νησιωτική Ελλάδα).
- Αναγνώριση σημαντικών «εσωτερικών», πολιτισμικών και περιβαλλοντικών πόρων, ως πεδίων άσκησης ειδικών μορφών τουρισμού.
- Σήμανση της περιοχής ως ενιαίου Χώρου (ασαφή γεωγραφική διάκριση μεταξύ Κεντρικής - Δυτικής αλλά και Ανατολικής Μακεδονίας), με αναφορές στο ζήτημα του ονόματος και στην διένεξη με την FYROM

Οι κύριοι πόροι-μαγνήτες της περιοχής, που ως συνισταμένη συνθέτουν την «εικόνα» της στον ελληνικό – και παγκόσμιο - ανταγωνιστικό στίβο έλξης τουριστών αποτυπώνονται ως ακολούθως :

- ♦ Η Θεσσαλονίκη, ως η μόνη μετά την Αθήνα «ευρωπαϊκή» πόλη της Ελλάδας
Με ιδιαίτερη έμφαση στον Βυζαντινό και Οθωμανικό μνημειακό της πλούτο, την ιστορική διαπολιτισμικότητα με αναφορές στο Εβραϊκό στοιχείο, την ζωντάνια και τον φιλικό της χαρακτήρα, την «ανατολίζουσα» ποιότητα σε κουζίνα, διασκέδαση, αγορές κ.λπ., που αθροίζονται σε «ποιότητα διαμονής»
- ♦ Ο Όλυμπος, ως μοναδικό «όρος των Θεών» (μυθολογικό και περιβαλλοντικό δυναμικό),
Με οδηγίες και προτροπή για την ανάβαση έως την κορυφή.
- ♦ Τα Άγιο Όρος, ως εμπειρία ζωής.
Με αναλυτικές περιγραφές των μονών και του ιδιότυπου της Μοναστικής Πολιτείας, και προτρεπτικές πληροφορίες για την απόκτηση του «μαγικού» διαμονητηρίου αλλά και την δια θαλάσσης προσέγγιση του Αθω.
- ♦ Το Μακεδονικό «Τρίγωνο» Βεργίνα – Δίον – Πέλλα με τους συναρτημένους αρχαιολογικούς πόρους.
Με αναφορές στον Μ. Αλέξανδρο αλλά και τον Αριστοτέλη
- ♦ Η Χαλκιδική, ως παράκτιο θέρετρο.
Με επισημάνσεις όμως που αφορούν την διαθεσιμότητα – φθορά των παραλιών και του φυσικού περιβάλλοντος από τις ιδιόκτητες παραθεριστικές κατοικίες και τους χαμηλής ποιότητας τουριστικούς οικισμούς, και με αποτρεπτικές αναφορές στην Κασσάνδρα.
- ♦ Οι «εσωτερικές» πόλεις Έδεσσα – Νάουσα – Βέροια αποσπούν πολλαπλές αναφορές, όπως και η Αμφίπολη στα ανατολικά, σε συνδυασμό ή με τους κλασικούς αρχαιολογικούς χώρους των Σταγείρων και της Ολύνθου.

Καθώς και

- ♦ Η πόλη της Καστοριάς (βυζαντινές εκκλησίες, αρχοντικά , Λίμνη και γούνα)
- ♦ Οι Πρέσπες (ως υγρότοπος εξαιρετικού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος και τόπος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους) και η Φλώρινα ως πύλη για την επίσκεψή τους.
- ♦ Ο ορεινός όγκος της Δυτικής Μακεδονίας και ιδιαίτερα η Πίνδος, με αναφορές στην Σιάτιστα, το Νυμφαίο, τα χωριά του Γράμμου σε δεύτερο όμως επίπεδο σε σχέση με την πλέον αναπτυγμένη δυτική πλευρά της Ηπείρου (Ζαγόρια, Βίκος,

Μέτσοβο).

Σε όρους περιφερειακής ανάπτυξης, η σημερινή κατάσταση – αφετηρία και ο ρόλος που προσβλέπουν στον τουριστικό τομέα οι αναπτυξιακές επιλογές των Περιφερειών, όπως αποτυπώνεται από τα ΣΠΑ και ΠΕΠ της περιόδου 2000-2006 έχει ως ακολούθως:

Α. Κεντρική Μακεδονία

Αν και διαθέτει πλεονεκτήματα για ανάπτυξη πολύμορφης τουριστικής δραστηριότητας δεν έχει μέχρι στιγμής καταφέρει να επιτύχει την τουριστική διαφοροποίηση. Κυριαρχεί, αντίθετα, ο παράκτιος μαζικός τουρισμός, με κύριες συνέπειες την εποχικότητα και την υπερεκμετάλλευση και υποβάθμιση των υφιστάμενων πόρων, με την παράκτια Χαλκιδική και Πιερία να είναι ο βασικός τόπος υποδοχής αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών.

Διαπιστώνονται σε πολλές περιοχές δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως χειμερινός, ορεινός, αγροτουρισμός (κυρίως σε Χαλκιδική, Πιερία), πολιτιστικός, αρχαιολογικός (Χαλκιδική, Θεσσαλονίκη), χωρίς σοβαρή ως σήμερα αξιοποίηση. Αντίθετα, οι κύριες μορφές τουρισμού αφορούν τουρισμό διακοπών / αναψυχής για εκείνους που καταλήγουν σε ξενοδοχειακά καταλύματα, και τουρισμό περιήγησης (διαμονή μικρής διάρκειας) για εκείνους που καταλήγουν σε Campings, με τον μαζικό τουρισμό να κυριαρχεί στην Χαλκιδική και την Θεσσαλονίκη, λόγω καλά οργανωμένων ξενοδοχειακών συγκροτημάτων (charters, δίκτυα ταξιδιωτικών πρακτορείων, ομαδικές μετακινήσεις).

Ως σημαντικότερα προβλήματα του τουριστικού τομέα παγίως αναγνωρίζονται η αδυναμία ευελιξίας του στην αντιμετώπιση των διακυμάνσεων της διεθνούς ζήτησης, η μονοσήμαντη ανάπτυξη μιας κατηγορίας ζήτησης (θερινού – διακοπών) και οι υποβαθμισμένες τουριστικές υπηρεσίες.

Η αξιοποίηση των φυσικών πόρων, του ιστορικού πολιτιστικού αποθέματος, των επιχειρηματικών εκδηλώσεων και *fora* για την ανάπτυξη του μορφωτικού - οικολογικού - αρχαιολογικού - επιχειρηματικού τουρισμού περιλαμβάνεται στις βασικές αναπτυξιακές δυνατότητες της Περιφέρειας, και εντάσσεται στους 2 στρατηγικούς άξονες της ανάπτυξης :

- * αξιοποίηση της καίριας θέσης της Θεσσαλονίκης
- * δημιουργία συνθηκών για ισόρροπη ενδο-περιφερειακή ανάπτυξη

Ειδικότερες αναφορές γίνονται στην επιδίωξη της διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος, της γεωγραφικής διάχυση δραστηριοτήτων, της επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, της βελτίωσης της ποιότητας υπηρεσιών, την στενότερη διασύνδεση της Έρευνας και Τεχνολογίας με την παραγωγική βάση, την προώθηση χρηματοοικονομικών, εμπορικών και μεταφορικών υπηρεσιών, σχετικών με τον τομέα.

Β. Δυτική Μακεδονία

Η ανάπτυξη του τουρισμού εκτιμάται ως ιδιαίτερα χαμηλή, με την συντριπτική πλειοψηφία των επισκεπτών να είναι Έλληνες και την ξενοδοχειακή υποδομή να είναι ανεπαρκής.

Οι αξιολογοί τουριστικοί πόροι (φυσικό περιβάλλον μεγάλης ποικιλότητας, ανθρωπογενές περιβάλλον σημαντικού αισθητικού ενδιαφέροντος) συνοδεύονται από ελάχιστη τουριστική υποδομή με χαμηλή πληρότητα και με ελάχιστη προσέλκυση αλλοδαπών διανυκτερεύσεων, σε ένα συνολικότερο τριτογενή τομέα με πολύ χαμηλή συμμετοχή στο ΑΠΠ (39%) και πολύ χαμηλή παραγωγικότητα (45% του εθνικού μέσου

όρου)

Διαπιστώνονται, όμως, αυξητικές τάσεις κατά τα τελευταία έτη, έτσι ώστε η ανάπτυξη του ορεινού - οικολογικού - μορφωτικού τουρισμού και η γενικότερη ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος να συμπεριλαμβάνεται στις βασικές αναπτυξιακές δυνατότητες – στόχους της Περιφέρειας, και να επιδιώκεται με προγραμματισμένες παρεμβάσεις που αφορούν :

- βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος
- ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού με αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων
- ανάπτυξη ανωδομής (ξενοδοχεία – ξενώνες) και εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων.

Τα μεγάλα γεγονότα που προγραμματίζονται ή διεκδικούνται για την Θεσσαλονίκη και την Μακεδονία, μπορούν και πρέπει αξιοποιηθούν σαν ευκαιρίες πρώτης τάξεως στον σχεδιασμό και εφαρμογή μέτρων αναβάθμισης / ανάπτυξης του τουριστικού δυναμικού τόσο από πλευράς προσφοράς όσο και – ιδίως από πλευράς ζήτησης:

Η Σύνοδος Κορυφής της Ε.Ε. στην Θεσσαλονίκη στο α' εξάμηνο του 2003 – όπου θα συμμετάσχουν αντιπροσωπείες 29 χωρών, οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 – με την φιλοξενία στην Θεσσαλονίκη ομίλου του αθλήματος του ποδοσφαίρου, αλλά και οι διεκδικούμενες αναλήψεις της EXPO 2008 από την Θεσσαλονίκη και του Ευρωπαϊκού κυπέλλου ποδοσφαίρου (συνδιοργάνωση με την Τουρκία – όμιλος στην Θεσσαλονίκη), μπορούν:

α. να συμβάλλουν στην βελτίωση των υποδομών – ανωδομών, ιδιαίτερα στον τομέα της πρόσβασης και διακίνησης

β. να αξιοποιηθούν ως χρονικοί – θεματικοί σταθμοί στην καμπάνια τουριστικής προβολής της περιφέρειας και των τουριστικών προορισμών της (αναδεικνύοντας το σύνολο της περιφέρειας ως τουριστικό προορισμό)

γ. να χρησιμοποιηθούν ως ευκαιρίες – στόχοι εφαρμογής αναδιαρθρωτικών πολιτικών και μέτρων, με συνεργασίες ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, και με εκμετάλλευση της πρόσθετης αναμενόμενης ζήτησης που συνεπάγονται.

Η Σύνοδος Κορυφής (2003) π.χ. μπορεί να αξιοποιηθεί:

- Ως ευκαιρία παρουσίασης και προβολής των τουριστικών προορισμών της περιφέρειας στους πολυπληθείς δημοσιογράφους που θα συνοδεύουν τις εθνικές αντιπροσωπείες
- Ως ευκαιρία έλξης συνεδριακών εκδηλώσεων και συναντήσεων, διεθνών μη κυβερνητικών οργανισμών ή lobby, σε παράλληλο χρόνο και σε συνάρτηση με τα θέματα προτεραιότητας της agenda της Συνόδου (Διεύρυνση, Ευρω-μεσογειακή Συνεργασία κ.λπ.)
- Ως ευκαιρία προβολής των τουριστικών προορισμών της περιφέρειας, μέσω της προβολής της ίδιας της Συνόδου και των ως άνω παράλληλων εκδηλώσεων (tail effect)

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004 και η παγκόσμια προβολή της χώρας που συνεπάγεται η τέλεση τους, μπορούν να αξιοποιηθούν συνδυαστικά ως ακολούθως:

- για την έγκαιρη και επωφελή ολοκλήρωση των συναρτημένων έργων στην Θεσσαλονίκη και την Περιφέρεια (Ολυμπιακά έργα: αεροδρόμιο -προσβάσεις- αναπλάσεις – εκσυγχρονισμός γηπέδων κ.λπ.)

- για την διακριτή προβολή της Περιφέρειας μέσα από την συνολική προβολή της Ελλάδας σε σχέση με τους Ολυμπιακούς Αγώνες (Αγώνες = Ολυμπία αλλά και Όλυμπος, το βουνό του Δωδεκάθεου στην Μακεδονία)
- για την πρόσθετη προβολή της Περιφέρειας στις χώρες εκείνες που θα συμμετάσχουν στα αγωνίσματα που θα τελεστούν στην Θεσσαλονίκη, ως τόπους με καταρχήν (και λόγω του γεγονότος) μεγαλύτερη αποδοχή του μηνύματος
- για την προετοιμασία υποδομών, την υποβολή προτάσεων και την διεκδίκηση της φιλοξενίας των ολυμπιακών ομάδων κατά την περίοδο προετοιμασίας και προσαρμογής τους ενόψει των αγώνων, στα αθλήματα που οι φυσικές-κλιματολογικές και συναφείς συνθήκες της Περιφέρειας είναι ευνοϊκές προς τούτο.

Η διοργάνωση της EXPO του 2008 στην Θεσσαλονίκη αναδεικνύει τα παραπάνω στο σύνολο τους, στο Μέτρο που σε περίπτωση επιτυχούς διεκδίκησης, η Περιφέρεια – σε αντιδιαστολή με την Αθήνα - αναλαμβάνει εδώ τον κεντρικό ρόλο μία Διοργάνωσης Παγκόσμιας Εμβέλειας, που προσδοκά 3 εκ. επισκέπτες στην τρίμηνη διάρκεια της (και για τον λόγο αυτό οφείλει να αυξήσει σημαντικά της ξενοδοχειακές υποδομές ποιότητας στην Θεσσαλονίκη και να εκσυγχρονίσει – αξιοποιήσει το σύνολο των κλινών και σε Πιερία και Χαλκιδική), η επιτυχία της οποίας (δημόσιο κόστος – περιφερειακό όφελος) θα αποτιμηθεί τελικά κυρίως από τις επιπτώσεις του γεγονότος στην ανάδειξη της Περιφέρειας ως τελικού τουριστικού προορισμού (όχι μόνο κατά το 2008 αλλά και για τα επόμενα χρόνια).

Η αξιοποίηση των γεγονότων αυτών προς όφελος του τουρισμού γίνεται αποτελεσματικότερη, στο μέτρο που εντάσσεται σε γενικότερο, μακροπρόθεσμο σχέδιο - πλαίσιο για την ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας.

Η ανταπόκριση στη ζήτηση, η προσαρμοστικότητα αλλά και η εστιασμένη στρατηγική προβολής οφείλουν να είναι βασικά συστατικά του εκάστοτε σχεδιασμού της τουριστικής ανάπτυξης των Περιφερειών.

Με δεδομένο ότι νέες μεγάλες αναπτυσσόμενες αγορές δεν αναδεικνύονται, η διεθνής προσφορά είναι ήδη μεγαλύτερη της ζήτησης, νέοι προορισμοί διακοπών εμφανίζονται κάθε χρόνο και υπάρχουν όρια και σκληρός ανταγωνισμός σε όλες τις αγορές, τυχόν υποεκτίμηση του παγκόσμιου ανταγωνισμού, μη έγκαιρη προσαρμογή των τοπικών επαγγελματιών στις συνθήκες του ανταγωνισμού, αδράνεια και διατήρηση της υπάρχουσας κατάστασης, θα οδηγήσει τις Περιφέρειες εκτός αγοράς.

Στο στάδιο του Σχεδιασμού απαιτείται ειδικότερη και επισταμένη αντιμετώπιση παραγόντων όπως:

- Βαθμός ανταπόκρισης της προσφοράς στη ζήτηση (ανάλυση της προσαρμοστικότητας κάθε προτεινόμενης παρέμβασης στις απαιτήσεις της αγοράς, λαμβανομένων υπόψη των τάσεων της ζήτησης διεθνώς και της επιρροή των διαφόρων προτύπων και κινήτρων των τουριστών)
- Αντίστοιχος σχεδιασμός ειδικής Επικοινωνιακής στρατηγικής: διαφήμιση - προβολή, μάρκετινγκ, ένταξη στον σχεδιασμό των τουριστικών επιχειρήσεων και αντιμετώπιση των tour-operators.

Από την σκοπιά του τουριστικού μάρκετινγκ, ο ενιαίος χώρος της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας, ως διεθνής Τουριστικός Προορισμός προκύπτει ότι διαθέτει ισχυρό Τουριστικό Προϊόν

- ήλιος+παραλία (για τις ευρωπαϊκές αγορές)
- πολιτισμός και αξιοθέατα (για τις υπερπόντιες αγορές)

- ελληνικό τρόπο ζωής, χωριά, λιμανάκια, ταβέρνες (γραφικότητα)
- ελληνική φιλοξενία
- εικόνα προορισμού ατομικού τουρισμού και όχι μαζικού

Η εικόνα στην δυτική Ευρώπη είναι κατά βάση θετική και ευχάριστη, εστιασμένη όμως στον ήλιο + θάλασσα. Εστιάζοντας, χάνει σε προσωπικότητα και χαρακτήρα και γίνεται αντικαταστατός ταξιδιωτικός προορισμός. Στις Υπερπόντιες αγορές είναι πιο ασαφής, συντίθεται από μερικές μόνο όψεις και περιορίζεται κυρίως στη σκοπιά «πολιτισμός». Όμως, ακριβώς, όπως και στην Ευρώπη, ο Ελληνικός Πολιτισμός φαίνεται να έχει χάσει ένα μέρος της γοητείας και ελκυστικότητάς του, ενώ η κατά βάση θετική εικόνα της Ελλάδας και κατά συνέπεια των δύο Περιφερειών θα πρέπει να αναζωογονηθεί.

Ο χώρος έχει ένα δυναμικό ενδιαφέροντος στην Ευρώπη και τις υπερπόντιες αγορές, που όμως αυτό εντοπίζεται κυρίως σε άτομα «ίσως» ενδιαφερόμενα για ταξίδι στην Ελλάδα. Αυτό σημαίνει ότι έχει προοπτικές αύξησης της ζήτησής με την προϋπόθεση ότι θα «κερδίσει» αυτούς που παραμένουν «αναποφάσιστοι» όσον αφορά στην πραγματοποίηση του ταξιδιού.

Δυνατότητες διαφοροποίησης ως προς τους ανταγωνιστές προκύπτουν από :

- την διατήρηση σε μεγαλύτερο βαθμό της ταυτότητας, ατομικότητας και αυθεντικότητας
- το σημαντικό πολιτιστικό προϊόν
- την έλλειψη (ακόμα) της εικόνας του φθηνού μαζικού προορισμού.

Με δεδομένο ότι είναι δυνατή η ικανοποιητική τοποθέτηση στις ξένες αγορές, εφόσον προσφέρεται «ήλιος+θάλασσα» σε συνδυασμό με μοναδικό πολιτισμό που διακρίνεται σε ιστορικό πολιτισμό και μνημεία και σε «ζωντανό πολιτισμό», είναι δηλαδή ενσωματωμένα σ' ένα αρμονικό σύνολο, που το βρίσκει κανείς στις δύο Περιφέρειες. Με την «τοποθέτηση» αυτή ο χώρος διαφοροποιείται και τοποθετείται σε ανώτερο επίπεδο από τους κύριους ανταγωνιστές. Κυρίαρχο προϊόν προκύπτει ο πολιτισμός και τα αξιοθέατα και σ' αυτά πρέπει ως εκ τούτου να δοθεί η έμφαση.

Στο πλαίσιο μιας στρατηγικής αναβάθμισης για την πελατεία-στόχο με σύνθημα «ποιότητα αντί ποσότητας» (class instead of mass), τουλάχιστον για τις παραλιακές «ώριμες» ζώνες.

Η βασική ομάδα-στόχος, ανάλογα με αυτήν συνολικά της Ελλάδας προσδιορίζεται με βάση τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- * Ηλικιακές ομάδες νέων, μεσηλίκων και τρίτης ηλικίας
- * Ανώτερης παιδείας
- * Μεσαίων και ανώτερων εισοδημάτων
- * Οικογένειες με παιδιά (κάτω των 14 ετών) αλλά και ζευγάρια χωρίς παιδιά,

με έμφαση στις εισοδηματικά μέσες ή ανώτερες ηλικίες (35-55 ετών), που διαθέτουν εισόδημα που να επιτρέπει ακριβότερα ταξίδια, και στα υψηλότερα μορφωτικά επίπεδα, που επιθυμούν ποιότητα αλλά όχι κατ' ανάγκη πολυτέλεια, εκτιμούν ένα βαθμό ατομικότητας και σχετική διαφοροποίηση από τους μαζικούς τουρίστες.

Το επικοινωνιακό Έργο πρέπει να είναι προσανατολισμένο στον καταναλωτή, με στόχο να εξαντληθεί τη δυνατότητα άντλησης πελατείας μεταξύ όσων δηλώνουν ότι «ίσως ενδιαφέρονται» να ταξιδέψουν στην περιοχή, και με κύρια επικοινωνιακά

μέτρα τη διαφήμιση στα ΜΜΕ, τις δημόσιες σχέσεις και το Internet.

Για την εξυπηρέτηση, τέλος, του βασικού στρατηγικού στόχου:

«ανάπτυξη βασισμένη στην ποιότητα»,

που θα καταστήσει τις Περιφέρειες προορισμούς περισσότερο ελκυστικούς στις ομάδες-στόχους, απαιτούνται εξειδικευμένοι σχεδιασμοί σε πεδία - ζητήματα όπως:

Το προϊόν:

- βελτιώσεις στην ποιότητα του προσφερόμενου προϊόντος
- προστασία των φυσικών, πολιτιστικών πόρων και χαρακτηριστικών

Το μάρκετινγκ:

- σαφής «τοποθέτηση» (positioning) διακριτή από αυτήν του ανταγωνισμού
- επιλεκτική στρατηγική για ομάδες-στόχους και αγορές-στόχους
- ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των βασικών προϊόντων σε διεθνές επίπεδο
- μεγιστοποίηση του συστήματος πωλήσεων
- ανταγωνιστική πολιτική τιμών

Η επικοινωνιακή πολιτική:

- εφαρμογή πολιτικής με επαρκή χρηματοδότηση με στόχο πρόσθετους πελάτες
- εφαρμογή των κανόνων του διεθνούς marketing

Η οργανωτική υποδομή:

- «Επαγγελματισμός» δημόσιων φορέων και μείωση της γραφειοκρατίας.

1. Αξιολόγηση του συνολικού τουριστικού προϊόντος στην Κεντρική και Δυτική Μακεδονία. 1-1
2. Γεωγραφική κατανομή και τυπολογία των τουριστικών περιοχών 1- 6
3. Όροι και προϋποθέσεις που προκύπτουν από τις ευρύτερες υποδομές προσπέλασης και διακίνησης 1- 9
4. Όροι και προϋποθέσεις της τουριστικής αγοράς 1- 10
5. Γενικά συμπεράσματα για τον τουριστικό χώρο και την διαμόρφωση στρατηγικής της τουριστικής ανάπτυξης..... 1- 11

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Εισαγωγικές παρατηρήσεις για το αντικείμενο της Β' Φάσης

1. Εννοιολογικές προσεγγίσεις στο αντικείμενο της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και διαμόρφωσης στρατηγικής

Η τουριστική ανάπτυξη συνεπάγεται μια δυναμική και ανοικτή αναπτυξιακή διαδικασία στην οποία υπεισέρχονται και αλληλοεπιδρούν:

- ✓ παράγοντες που αφορούν παραγωγή, διανομή και κατανάλωση ειδικών υπηρεσιών και αγαθών, συνιστώντας την οικονομική – αναπτυξιακή διάσταση του τουρισμού,
- ✓ παράγοντες που αφορούν ανταλλαγές και επικοινωνία μεταξύ διαφορετικών, από κοινωνική και πολιτιστική άποψη, ομάδων πληθυσμού, και
- ✓ παράγοντες που αφορούν δημιουργία και χρήση πόρων, τόσο φυσικών - περιβαλλοντικών όσο και ανθρωπογενών.

Λόγω της πολυσημαντότητας αυτής, η τουριστική ανάπτυξη εντάσσεται με πολύπλευρο τρόπο στη συνολική αναπτυξιακή διαδικασία.

Στα πλαίσια της οπτικής της βιώσιμης (ή διαρκούς ή αειφόρου) ανάπτυξης, η ανάπτυξη του τουρισμού συνεισφέρει στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη όλων των δραστηριοτήτων με σκοπό τη βιώσιμη ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης περιοχής.

Δεν μπορεί κανείς να δει τον τουρισμό, και πολύ περισσότερο τον βιώσιμο τουρισμό, έξω από τη συνολική βιώσιμη ανάπτυξη. Το ίδιο, δεν μπορεί κανείς να μιλήσει ξεχωριστά και μόνο για οικονομική βιωσιμότητα, ή για οικολογική βιωσιμότητα ή για βιωσιμότητα του τουρισμού ή άλλη.

Η ανάπτυξη του τουρισμού, και επομένως και η διαμόρφωση στρατηγικής και ο σχεδιασμός για τον τουρισμό, δεν μπορούν να ιδωθούν παρά μόνο μέσα από την οπτική της συμβολής του τουριστικού τομέα στη συνολική βιώσιμη ανάπτυξη.

Ορισμοί για την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη υπάρχουν πολλοί. Οι περισσότεροι προκύπτουν από τον βασικό ορισμό της συνολικής βιώσιμης ανάπτυξης και αποδίδουν στον βιώσιμο τουρισμό το σεβασμό προς το περιβάλλον, την προστασία σε μακροπρόθεσμη βάση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, καθώς και τον χαρακτήρα της κοινωνικά και οικονομικά αποδεκτής και δίκαιης δραστηριότητας.

Σύμφωνα με τον ορισμό του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (1993), τρεις είναι οι βασικές αρχές της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης:

- ✓ Η οικολογική βιωσιμότητα, σύμφωνα με την οποία η ανάπτυξη πρέπει να είναι συμβατή με τη διατήρηση του βασικού οικολογικού γίγνεσθαι, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και των βιολογικών πόρων.
- ✓ Η κοινωνική και πολιτιστική βιωσιμότητα, σύμφωνα με την οποία η ανάπτυξη που συντελείται είναι συμβατή με τον πολιτισμό και τις αξίες του πληθυσμού υποδοχής, ενώ ταυτόχρονα διατηρεί και ενδυναμώνει την κοινωνική ταυτότητα.
- ✓ Η οικονομική βιωσιμότητα, σύμφωνα με την οποία η ανάπτυξη είναι και οικονομικά αποτελεσματική.

Σε επίπεδο ευρωπαϊκής πολιτικής για τον τουρισμό, ο πιο πρόσφατος ορισμός περιλαμβάνεται στην Ανακοίνωση της Επιτροπής (COM(2001)665).

Λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική διάσταση, και βασιζόμενη στον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, καταλήγει στον ακόλουθο ορισμό του βιώσιμου τουρισμού:

- ✓ “Η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη ικανοποιεί τις σημερινές ανάγκες των τουριστών και των περιοχών υποδοχής, προστατεύοντας και βελτιώνοντας τις προοπτικές για το μέλλον. Ενσωματώνει τη διαχείριση όλων των πόρων κατά τέτοιο τρόπο ώστε να πληρούνται οι οικονομικές, κοινωνικές και αισθητικές ανάγκες, ενώ διαφυλάσσονται παράλληλα η πολιτισμική ακεραιότητα, οι ουσιαστικές οικολογικές διαδικασίες, η βιολογική πολυμορφία και τα έμβια συστήματα”.

Η οπτική του “βιώσιμου” τουρισμού, ή αλλιώς “αιιφόρου”, ή “ήπιου” ή “εναλλακτικού” τουρισμού, διατυπώνεται επίσης, με ποικίλους τρόπους, ως στρατηγικός στόχος:

- ✓ σε Κοινοτικά κείμενα και ανακοινώσεις πολιτικής,
- ✓ στα ελληνικά προγραμματικά κείμενα του 2^{ου} και του 3^{ου} Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανταγωνιστικότητας, Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα κ.λπ.).

Μένει να δει κανείς ειδικότερα το περιεχόμενο που μπορεί να αποδοθεί στην έννοια του “αιιφόρου τουρισμού”, τη σύνδεσή του με την ελληνική και τη συγκεκριμένη περιφερειακή πραγματικότητα της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας, και τη σχέση του με την ήδη διαμορφωμένη κατάσταση τουριστικής ανάπτυξης.

Αυτήν την έννοια έχει κυρίως η διατύπωση στρατηγικών και επιχειρησιακών στόχων για την τουριστική ανάπτυξη στην Κεντρική και Δυτική Μακεδονία, η οποία επιχειρείται στην Φάση αυτή της μελέτης.

2. Όροι και περιορισμοί στα πλαίσια της παρούσας μελέτης

Συμβατικό αντικείμενο της Β' Φάσης της παρούσας μελέτης είναι:

- ✓ η “διατύπωση στρατηγικής για την προώθηση της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης” στον χώρο της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας.

Τον καθορισμό στρατηγικής πρέπει να ακολουθήσει:

- ✓ η “κατάστρωση ενός προγράμματος δράσης” για την τουριστική ανάπτυξη στις δύο περιφέρειες,

με επιπλέον όρο να συσχετισθούν οι δράσεις του προγράμματος με το ισχύον για την εξαετία 2000-2006 χρηματοδοτικό πλαίσιο των Προγραμμάτων και των Μέτρων του 3^{ου} κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Τα ζητήματα τα οποία προκύπτουν από την παραπάνω, συμβατική, περιγραφή του αντικειμένου της μελέτης, είναι:

- ✓ Ο καθορισμός στρατηγικών στόχων εντός της οπτικής της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

Συνεπάγεται διερεύνηση των πιο σύγχρονων προβληματισμών και πολιτικών πάνω στην έννοια της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

Στη συνέχεια συνεπάγεται προσαρμογή και εξειδίκευση της έννοιας στα ελληνικά δεδομένα, στα περιφερειακά δεδομένα της Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας, καθώς και συσχέτισή της με την κατάσταση ανάπτυξης του τουριστικού τομέα στις δύο περιφέρειες.

- ✓ Η κατάστρωση προγράμματος δράσεων εντός της οπτικής της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

Η εξειδίκευση της παραπάνω στρατηγικής σε Άξονες, Μέτρα και Δράσεις πενταετίας, η κατάστρωση δηλαδή του Προγράμματος τουριστικής ανάπτυξης, υποχρεωτικά έρχεται να καλύψει τα κενά που υφίστανται σε επίπεδο διατύπωσης σχετικών στόχων και πολιτικών σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Επίσης, το τελικό Πρόγραμμα Μέτρων και Δράσεων, λόγω του πολύπλευρου χαρακτήρα της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, διατυπώνεται ως ολοκληρωμένο πρόγραμμα, στο σύνολο των τομέων και δραστηριοτήτων που ενδιαφέρουν τη βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού. Επεκτείνεται έτσι σε τομείς που δεν αφορούν αποκλειστικά τον τουρισμό και που ωστόσο συνιστούν βασικές προϋποθέσεις για την ανάπτυξη καθαρά τουριστικών δράσεων:

- προστασία και ανάδειξη στοιχείων του φυσικού και ιστορικού περιβάλλοντος, ως προσφορά και βάση ανάπτυξης του τουριστικού τομέα,
- χωροταξικός σχεδιασμός και έλεγχος χρήσεων γης, καθόσον συνιστούν ισχυρό εργαλείο για την αειφορική ανάπτυξη του τουρισμού
- έλεγχος και διαχείριση των μεταφορικών υποδομών, προς όφελος του τουρισμού, καθώς και
- τις οργανωτικές και διοικητικές δομές στήριξης του τομέα και των επιμέρους τουριστικών ζωνών.

Η επέκταση αυτή καλύπτει τις σχετικές απαιτήσεις των προδιαγραφών της μελέτης, (όπως ορίζεται στο Κεφάλαιο Β.4 της τεχνικής περιγραφής του αντικειμένου της μελέτης).

- ✓ Η συσχέτιση του προγράμματος με το τρέχον χρηματοδοτικό πλαίσιο του 3^{ου} Κ.Π.Σ.

Στην Μελέτη παρουσιάζεται εκτενής ανάλυση των δυνατοτήτων και πηγών χρηματοδότησης στα πλαίσια των προγραμμάτων του 3^{ου} Κ.Π.Σ. Προκύπτει βεβαίως ένα ζήτημα χρονικής προσαρμογής, εφόσον στις περισσότερες περιπτώσεις έχουν ήδη ανοίξει τα κανάλια χρηματοδότησης που αφορούν τον τουριστικό τομέα.

Στο Πρόγραμμα, το ζήτημα αυτό αντιμετωπίζεται:

- είτε με επισήμανση των αναλογιών που υφίστανται ανάμεσα στις προτάσεις – δράσεις του Προγράμματος και τις τρέχουσες χρηματοδοτήσεις, όπου αυτό είναι δυνατόν,
- είτε με διατύπωση προτάσεων αναπροσαρμογής και βελτίωσης των χρηματοδοτικών πηγών, ώστε να συμπεριληφθούν οι ιδιαίτερες δράσεις του τουρισμού, στα πλαίσια της επικείμενης τροποποίησης των Προγραμμάτων του 3^{ου} Κ.Π.Σ.

Θεωρούμε ότι ο σχεδιασμός τον οποίο υπό τις δεδομένες συνθήκες έχει αναλάβει η Ομάδα Μελέτης, μπορεί να καλύψει το κενό του στρατηγικού και μεσοπρόθεσμου σχεδιασμού για την τουριστική ανάπτυξη σε περιφερειακό επίπεδο. Ταυτόχρονα θα μπορέσει να τροφοδοτήσει την υλοποίηση δράσεων προτεραιότητας στο παρόν χρηματοδοτικό πλαίσιο του 3^{ου} Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

3. Μεθοδολογία και χρήση πηγών και μεθοδολογικών εργαλείων για την εκπόνηση της Β' Φάσης της μελέτης

Για την κατάστρωση του Προγράμματος τουριστικής ανάπτυξης, χρησιμοποιήθηκαν:

1. Τα συμπεράσματα από την ανάλυση – διάγνωση της Α' Φάσης όσον αφορά την κατάσταση και τη δυναμική της τουριστικής ανάπτυξης στον χώρο της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας (συνολική αξιολόγηση).
2. Σύγχρονοι προβληματισμοί, θέσεις και μελέτες σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, ως προς τις κατευθύνσεις που μπορεί να λάβει η περαιτέρω ανάπτυξη του τουριστικού τομέα. Οι βιβλιογραφικές πηγές αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του Τεύχους αυτού.
3. Τα συμπεράσματα από το διακίνηση Ερωτηματολογίου στους κυριότερους φορείς που εμπλέκονται στον προγραμματισμό ή στη διαχείριση του τουρισμού στην Κ. και Δ. Μακεδονία. Σχέδιο του Ερωτηματολογίου που διακινήθηκε επισυνάπτεται στο Παράρτημα ΙΙ.

Επίσης, τα αποτελέσματα συναντήσεων και συνεντεύξεων της Ομάδας μελέτης με εκπροσώπους φορέων, όπου, κατά περίπτωση, κρίθηκε σκόπιμο.

Ο στόχος ήταν η καλύτερη εξειδίκευση των δράσεων και η συγκρότησή του Προγράμματος σε ρεαλιστική βάση.

4. Η αναλυτική περιγραφή, σε επίπεδο Συμπληρώματος Προγραμματισμού ή/και Προκηρύξεων και Οδηγών Εφαρμογής, των υφιστάμενων γραμμών χρηματοδότησης υπέρ του τουρισμού, στα πλαίσια των Προγραμμάτων του 3^{ου} Κ.Π.Σ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Στρατηγική και στόχοι τουριστικής ανάπτυξης

1. Καθορισμός στρατηγικής για την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στην Κεντρική και Δυτική Μακεδονία

Για τον προσδιορισμό της στρατηγικής βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης στην Κεντρική και Δυτική Μακεδονία, λαμβάνονται υπόψη:

- ✓ οι πιο σύγχρονοι προβληματισμοί και απόψεις για την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη, και η ενσωμάτωσή τους σε κείμενα πολιτικής, μελέτες και έρευνες,
- ✓ η κοινοτική και εθνική πολιτική για τον τουρισμό, όπως διατυπώνεται σε σχετικές ανακοινώσεις και προγραμματικά κείμενα,
- ✓ οι νέες τάσεις της ζήτησης και της τουριστικής αγοράς, και βεβαίως
- ✓ το ίδιο το τουριστικό προϊόν, η κατάσταση τουριστικής ανάπτυξης και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας (όπως διατυπώνονται εν περιλήψει στο Κεφάλαιο 1, των Συμπερασμάτων της Α΄Φάσης).

1.1. Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εθνική πολιτική

Τα τελευταία χρόνια αποδίδεται εκ νέου πολιτική σημασία στην ανάπτυξη του τουρισμού από τα κυριότερα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο τομέας της τουριστικής ανάπτυξης κινεί το ενδιαφέρον αφενός λόγω της σημασίας του σαν οικονομική δραστηριότητα και αφετέρου λόγω της σχέσης του και της συναρμογής του με άλλους πρωταρχικούς στόχους της Ε.Ε., όπως η βιώσιμη ανάπτυξη, η οικονομική άνοδος και η αύξηση της απασχόλησης, η οικονομική και κοινωνική συνοχή.

Το θέμα “Τουρισμός και Απασχόληση” απασχολεί το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο από το 1997. Η επεξεργασία του θέματος οδήγησε το 1999 στην Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο:

“Αύξηση του δυναμικού του τουρισμού για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης”, COM(1999)205

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 21^{ης} Ιουνίου 1999, δίνοντας συνέχεια στο θέμα, κάλεσε την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να αναπτύξουν στενή συνεργασία ώστε να μεγιστοποιηθεί η συνεισφορά του τουρισμού στην οικονομική άνοδο και στην απασχόληση.

Αποτέλεσμα ήταν η σύσταση, στις αρχές του 2000, Ομάδων Εργασίας, που αποτελούνταν από εμπειρογνώμονες των κρατών μελών και από εκπροσώπους των υπηρεσιών της Επιτροπής.

Τα υπό επεξεργασία θέματα ήσαν:

Ομάδα Εργασίας Α	Διευκόλυνση της ανταλλαγής και της διάδοσης πληροφοριών, κυρίως χάρη στις νέες τεχνολογίες
Ομάδα Εργασίας Β	Βελτίωση της κατάρτισης, με σκοπό την περαιτέρω επαγγελματοποίηση στον τομέα του τουρισμού
Ομάδα Εργασίας Γ	Βελτίωση της ποιότητας των τουριστικών προϊόντων
Ομάδα Εργασίας Δ	Προώθηση της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης ανάπτυξης όσον αφορά τον τουρισμό
Ομάδα Εργασίας Ε	Διαχείριση του αντικτύπου και της χρήσης των υπηρεσιών που βασίζονται στις τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας στον τομέα του τουρισμού

Γεγονός είναι ότι μετά το Συμβούλιο της 21.06.1999, εγκαινιάστηκε μία δυναμική συνεργασίας μεταξύ των κυριότερων εμπλεκόμενων φορέων (κράτη μέλη, επαγγελματίες, κοινωνία των πολιτών, Επιτροπή), καθώς και σειρά θεμάτων, προτεραιοτήτων και δράσεων που μπορούν να προωθήσουν οι διάφοροι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς.

Στην πιο πρόσφατη κινητοποίηση για το θέμα του τουρισμού στα πλαίσια των θεσμικών μέσων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία κατέληξε στην Ανακοίνωση της Επιτροπής:

“Προσέγγιση συνεργασίας για το μέλλον του ευρωπαϊκού τουρισμού” (13.11.2001), υιοθετήθηκε:

- ✓ η κατάρτιση και υλοποίηση μιας Ατζέντας 21 για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης των τουριστικών δραστηριοτήτων στην Ευρώπη.

Η πρόταση αυτή προέκυψε από τα αποτελέσματα της Ομάδας Εργασίας “Βιωσιμότητα”, μία από τις Ομάδες Εργασίας που είχαν συσταθεί στα πλαίσια του “Τουρισμός και Απασχόληση”. Η εφαρμογή των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης στους προορισμούς και στους διάφορους επιμέρους τομείς της τουριστικής δραστηριότητας, θεωρείται ως προστιθέμενη αξία για την εικόνα των προορισμών.

Ιδού πως προδιαγράφεται η “Ατζέντα 21”:

Η εν λόγω ατζέντα θα αφορά αρκετές ιδιαίτερα σημαντικές πτυχές, και κυρίως την προστασία των φυσικών πόρων, την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων και της φτώχειας στην πολιτική για τον τουρισμό, την καλύτερη συμμετοχή του συνόλου των φορέων και την αποτελεσματικότερη παρακολούθηση της εφαρμογής, και τέλος, την εταιρική κοινωνική ευθύνη. Η ατζέντα αυτή θα πρέπει να ενταχθεί στη σφαιρική προσέγγιση της βιώσιμης ανάπτυξης, όπως καθορίζεται για την ΕΕ.

Μαζί με την Ατζέντα 21, εγκαινιάζονται και μία σειρά άλλων δράσεων και πρωτοβουλιών:

Ενσωμάτωση του τουρισμού στις πολιτικές και στα μέτρα της Κοινότητας.
Παγίωση της συνεργασίας μεταξύ των φορέων του τουρισμού με τη μέθοδο του ανοικτού συντονισμού
Διευκόλυνση των συνεργασιών μεταξύ των τουριστικών προορισμών και των εκπροσώπων τους
Δικτύωση λειτουργιών και υπηρεσιών χρήσιμων στους φορείς του τουρισμού
Ευχερέστερη πρόσβαση και ορθή χρήση των κοινοτικών, χρηματοδοτικών και μη, μέσων

προς όφελος του τουρισμού

Εφαρμογή από τα κράτη μέλη συμπληρωματικών λογαριασμών και στατιστικών για τον τουρισμό

Σε ό,τι αφορά την εθνική πολιτική για τον τουρισμό, σύγχρονες διατυπώσεις βρίσκουμε στα σχετικά Προγραμματικά κείμενα (κυρίως του Επιχειρησιακού Προγράμματος “Ανταγωνιστικότητα”, των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Leader Plus), καθώς και σε ανακοινώσεις – προτάσεις με προέλευση τον Εθνικό Οργανισμό Τουρισμού.

Η εθνική πολιτική και στόχοι τουριστικής ανάπτυξης, αναλύονται περισσότερο, βάσει των δράσεων εφαρμογής που περιλαμβάνονται στα Προγράμματα, στο Κεφάλαιο παρά βρίσκονται διατυπωμένοι κατά συγκροτημένο τρόπο.

Οι κύριοι, εκφρασμένοι, στόχοι παρατίθενται στη συνέχεια:

- Προώθηση της αιφόρου τουριστικής ανάπτυξης που βασίζεται στην ήπια διαχείριση των φυσικών πόρων, στον εκσυγχρονισμό των τουριστικών επιχειρήσεων καθώς και στην εκμετάλλευση του ανθρώπινου κεφαλαίου και των νέων τεχνολογιών.
- Διαφοροποίηση του ελληνικού τουριστικού προϊόντος – Άμβλυνση της εποχικότητας της ζήτησης.
- Ανάπτυξη του θεματικού τουρισμού. Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών όλων των κλάδων των τουριστικών επιχειρήσεων.

Οι παραπάνω στόχοι υπακούουν στη γενική στρατηγική:

Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στον τομέα του τουρισμού – Ανάπτυξη τουριστικού προϊόντος υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Υφίσταται επομένως σε εθνικό επίπεδο ένα ευρύ και κατάλληλο πλαίσιο, εντός της οπτικής του βιώσιμου και ανταγωνιστικού τουρισμού, για την προσαρμογή και εξειδίκευση της στρατηγικής τουριστικής ανάπτυξης στον χώρο της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας.

1.2. Τάσεις της ζήτησης. Προσαρμοστικότητα στις απαιτήσεις της αγοράς

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ε.Ε.¹, ο όγκος του τουρισμού στην Ευρώπη αναμένεται να διπλασιαστεί στα επόμενα 20 με 25 χρόνια. Η αύξηση αυτή θα συνδυαστεί με παράλληλη ποιοτική διαφοροποίηση της τουριστικής δραστηριότητας, η οποία θα επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό την ζήτηση και τη χωρική κατανομή της..

Σύμφωνα με έκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (WTO), ο κύριος όγκος της ζήτησης στην Ευρώπη, κατά την επόμενη εικοσαετία, θα προσανατολιστεί στις

¹ COM 665(2001)

καλούμενες «εναλλακτικές» μορφές τουρισμού, οι οποίες δεν θα συμπεριλαμβάνουν απαραίτητα τα στοιχεία του κλασικού - μαζικού τουρισμού «ήλιος + θάλασσα». Παρόλο που η Μεσόγειος θα εξακολουθεί να καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος της αγοράς, θα αυξηθεί η ζήτηση για σύνθετα τουριστικά προϊόντα, δίνοντας την δυνατότητα ανάπτυξης του τουρισμού στις εσωτερικές, μη παραλιακές ζώνες.

Σε γενικές γραμμές οι εκτιμήσεις αναφέρουν ότι το 2020 οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού θα καταλαμβάνουν περί το 20% της συνολικής τουριστικής κίνησης στην Ευρώπη, ποσοστό το οποίο μεταφράζεται στο 40% της σημερινής.

Οι παράγοντες που θα επηρεάσουν τη ζήτηση τα επόμενα 20 χρόνια κυρίως σε ευρωπαϊκό, αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, έχουν αποτελέσει αντικείμενο διερεύνησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και είναι:

- Η γήρανση του πληθυσμού στην Ευρώπη. Η εξέλιξη της ευρωπαϊκής δημογραφικής διάρθρωσης θα επηρεάσει σημαντικά τον τουρισμό αναψυχής. Το 2020, ο πληθυσμός άνω των 65 ετών θα έχει αυξηθεί κατά 17 εκατομμύρια σε σχέση με σήμερα. Ο αριθμός αυτός θα εξακολουθήσει να αυξάνει σ' έναν υγιέστερο πληθυσμό, με μεγαλύτερο προσδόκιμο ζωής και περισσότερους πόρους από τις προηγούμενες γενιές.
- Η αύξηση της κινητικότητας. Ακολουθώντας, τα άτομα ηλικίας 50 έως 65 ετών, που έχουν σε μεγάλο βαθμό αποδεσμευτεί από υποχρεώσεις και οικογενειακά βάρη, που αναπτύσσουν ιδιαίτερη κινητικότητα και βρίσκονται συνήθως σε καλή οικονομική κατάσταση, θα καταλάβουν αυξημένο μερίδιο στην αγορά του τουρισμού.
- Η μεγαλύτερη εμπειρία. Οι άνθρωποι γίνονται όλο και περισσότερο έμπειροι στο να ταξιδεύουν και πιο διορατικοί στις επιλογές τους για έναν προορισμό, ψάχνοντας περισσότερο για νέα μέρη ή νέα προϊόντα. Παράλληλα έχουν αυξημένη ικανότητα να κρίνουν το προϊόν που τους προσφέρεται.
- Το άνοιγμα των συνόρων και η ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση. Η πλήρης άρση των διατυπώσεων στα σύνορα καθώς και η απελευθέρωση των αεροπορικών γραμμών, που καθιστούν πιο εύκολες τις μετακινήσεις από χώρα σε χώρα, ιδιαίτερα σε μία μετά το 2004 διευρυμένη Ευρώπη.
- Η αύξηση του ελεύθερου χρόνου και του εισοδήματος. Ήδη στα κράτη της Ε.Ε., ο ελεύθερος χρόνος έχει αυξηθεί, ενώ ταυτόχρονα έχουν διαφοροποιηθεί και οι τρόποι κατανάλωσής του. Παρατηρείται μία τάση για μικρότερες, αλλά πιο συχνές εκδρομές στη διάρκεια του έτους, οι οποίες περιέχουν περισσότερες δραστηριότητες.

Οι παραπάνω τάσεις αποτυπώνονται στα αποτελέσματα πανευρωπαϊκής έρευνας της Eurostat για τον ευρωπαϊκό τουρισμό².

Όσον αφορά τα κριτήρια επιλογής ενός προορισμού, το κλίμα αποτελεί το κύριο κριτήριο για το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Ωστόσο παρατηρείται να συγκεντρώνονται σε υψηλές θέσεις προτίμησης, κριτήρια τα οποία εκφράζουν την ποιότητα των στοιχείων και των πόρων (περιβάλλον, ιστορία, κληρονομιά) που μπορεί χαρακτηρίζουν έναν προορισμό.

Τα λιγοστά στοιχεία πεδίου που είναι διαθέσιμα και που αφορούν την καταγραφή γνώμης των επισκεπτών στον Όλυμπο και στα Κέντρα Ενημέρωσης των υγροτόπων Κερκίνης και Πρεσπών (βλ. Α' Φάση της μελέτης), επιβεβαιώνουν την αλλαγή του προφίλ των επισκεπτών – τουριστών, και συμφωνούν με μεταβολές στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια αγορά όσον αφορά:

² eurobarometer survey: Europeans on holiday 1997-1998

Βελτίωση της ταξιδιωτικής εμπειρίας και αύξηση των απαιτήσεων
Αυξημένη κινητικότητα

Πιο σύντομες αλλά συχνότερες διακοπές, με εποχιακή διασπορά
Ενεργητικότερη συμπεριφορά κατά τη διάρκεια των διακοπών
Προοδευτική ένταξη περιβαλλοντικών κριτηρίων στις ταξιδιωτικές επιλογές.

Οι παραπάνω παράγοντες διαμόρφωσης της ζήτησης, προβλέπεται να ενισχύσουν περαιτέρω την ανάπτυξη ποιοτικών και εναλλακτικών τουριστικών προϊόντων.

Κατά την τελευταία δεκαετία έχει πραγματοποιηθεί σε παγκόσμιο επίπεδο, μια μεγάλη αύξηση της προσφοράς με την ένταξη στο τουριστικό κύκλωμα νέων περιοχών, κυρίως σε αναπτυσσόμενα ή υπό ανάπτυξη κράτη. Παράλληλα, ο τρόπος λειτουργίας του τουριστικού κυκλώματος, που στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην ολιγοπωλιακή διαχείριση της τουριστικής κίνησης από τους tour operators, διαμορφώνουν ένα ιδιαίτερα σκληρό ανταγωνιστικό κλίμα για τους ελληνικούς προορισμούς.

Η εξέλιξη των τάσεων της ζήτησης, δείχνει την αυξανόμενη δυναμική που παρουσιάζουν στοιχεία περιβαλλοντικής και πολιτιστικής κληρονομιάς στην επιλογή του τουριστικού προορισμού. Η τάση αυτή αναδεικνύει την ποιότητα σε πρωτεύοντα παράγοντα του ανταγωνισμού. Ποιότητα η οποία αναφέρεται στον προορισμό ως σύνολο, και δεν αφορά μόνον τα καταλύματα και τις επιχειρήσεις, αλλά όλο το τουριστικό προϊόν. Συμπεριλαμβάνει δηλαδή την ποιότητα του περιβάλλοντος (φυσικού και δομημένου), την ποιότητα των πολιτιστικών πόρων και των υπηρεσιών που προσφέρονται στους τουρίστες.

Κάτω από αυτό το πρίσμα, ο χώρος της Κεντρικής Μακεδονίας, και προνομιακά ο χώρος της Δυτικής Μακεδονίας, διαθέτουν εν δυνάμει συγκριτικά πλεονεκτήματα τα οποία πρέπει να αξιοποιηθούν και να προβληθούν προς τα έξω για την ενίσχυσή τους απέναντι στον διεθνή ανταγωνισμό. Η ύπαρξη πλούσιου περιβαλλοντικού, πολιτιστικού και ιστορικού κεφαλαίου και η ικανοποιητική σύνδεσή του με τον τουρισμό, θεωρείται το «όχημα» για την τουριστική ανάπτυξη.

Έως σήμερα, η σύνδεση αυτή είναι αποσπασματική και ιδιαίτερα φτωχή. Η κατάσταση αυτή δείχνει την μικρή ικανότητα που έχει επιδείξει ο κλάδος στο να ανταποκριθεί στα νέα δεδομένα της ζήτησης. Συγκεκριμένες αδυναμίες εντοπίζονται:

- Στο βαθμό ανάδειξης, τρόπο ενσωμάτωσης στο τουριστικό κύκλωμα και προβολή, των αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και στοιχείων της πολιτιστικής παράδοσης.
- Στη διαχείριση των περιβαλλοντικών πόρων (ανεπαρκής προστασία).
- Στον κατακερματισμό των πόρων και την μη ύπαρξη τουριστικών δικτύων και διαδρομών.

Μια άλλη παράμετρος που έχει επηρεάσει την σχέση προσφοράς – ζήτησης τα τελευταία χρόνια είναι η ταχύτατη ανάπτυξη της πληροφορικής και του internet.

Καθώς το τουριστικό προϊόν βασίζεται σε σημαντικό βαθμό στην πληροφορία και στην ανταλλαγή δεδομένων, η χρήση των εφαρμογών της πληροφορικής και του διαδικτύου στον τομέα του τουρισμού βρίσκει μεγάλη ανταπόκριση. Μεγάλο τμήμα της παγκόσμιας αγοράς τουριστών, διαχειρίζεται, πλέον, μόνο του την τουριστική πράξη μέσω της απευθείας πρόσβασης στην πληροφορία που αφορά τον προορισμό, παρακάμπτοντας διάφορα ενδιάμεσα στάδια. Στόχος του τουρίστα είναι αφενός η μείωση του κόστους, αφετέρου η δημιουργία μιας προσωπικής εικόνας και άποψης για την επιλογή ενός προορισμού. Παράλληλα οι παραγωγοί και οι ενδιάμεσοι φορείς

του τουριστικού προϊόντος (πράκτορες, tour operators) χρησιμοποιούν τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) για να μειώσουν το κόστος διανομής, διαχείρισης, προμήθειας κλπ.

Τέλος, η ζήτηση επηρεάζεται από τις μεταβολές που συμβαίνουν στα διάφορα πρότυπα – κίνητρα των τουριστών.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια μετατόπιση στις συνήθειες και προσδοκίες των τουριστών:

από τον περιστασιακό τουρίστα	ο οποίος συνήθως επιλέγει τον προορισμό του με γενικά κριτήρια, όπως το κόστος, το κλίμα, το ευχάριστο περιβάλλον κλπ., και ο οποίος αναφέρεται στον μαζικό τουρισμό και τον οικογενειακό τουρισμό,
στον επιλεκτικό τουρίστα	ο οποίος έχει ποικίλα ενδιαφέροντα, υψηλή περιβαλλοντική ευαισθησία, υψηλού επιπέδου μόρφωση και μεγάλη κινητικότητα
ενώ αυξάνεται και το μερίδιο του αφοσιωμένου τουρίστα	ο οποίος αποτελεί το κύριο κοινό των ειδικών μορφών τουρισμού, ενώ η επιλογή του προορισμού εξαρτάται κύρια από την ποιότητα του πόρου που προσφέρεται.

Παράλληλα, οι περιστασιακοί τουρίστες τείνουν να επηρεάζονται, όλο και περισσότερο από την ύπαρξη δραστηριοτήτων και αξιοθέατων στην επιλογή του τόπου διακοπών, λόγω της αύξησης του ανταγωνισμού και της ευκολότερης πληροφόρησης που παρέχεται από την θεαματική ανάπτυξη που έχουν τα κανάλια επικοινωνίας (internet, τηλεόραση κ.λ.π.).

Οι αλλαγές αυτές επηρεάζουν τόσο τη σύνθεση του τουριστικού προϊόντος, όσο και την στρατηγική προβολής του.

1.3. Στρατηγικοί στόχοι

Η τουριστική ανάπτυξη στον χώρο της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας, με βάση την ανάλυση που έχει προηγηθεί, έχει να αντιμετωπίσει τις εξής προκλήσεις:

✓ Έναν συνεχώς αυξανόμενο διεθνή και ευρωπαϊκό ανταγωνισμό:

Η διατήρηση ή/και αύξηση του μεριδίου της στην τουριστική αγορά υπόκειται σε ειδικές συνθήκες ανταγωνισμού, και συγκεκριμένα:

- σε ένα δυσμενές πλαίσιο ανταγωνισμού λόγω αύξησης της προσφοράς σε παγκόσμιο επίπεδο, με την ένταξη στο τουριστικό κύκλωμα νέων προορισμών κυρίως σε υπό ανάπτυξη κράτη, καθώς και λόγω της ολιγοπωλιακής ως επί το πλείστον διαχείρισης της τουριστικής κίνησης από τους Tour Operators.
- σε ένα ευνοϊκό πλαίσιο ανταγωνισμού και αισιόδοξη προοπτική όσον αφορά την περαιτέρω ανάπτυξη – αύξηση του ευρωπαϊκού τουρισμού (από και προς τις χώρες της διευρυμένης Ε.Ε. αλλά και στο εσωτερικό των ίδιων των χωρών της Ε.Ε.).

✓ Την ικανότητα προσαρμογής της σε νέα πρότυπα βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης:

Η αειφορική ανάπτυξη του τουρισμού και η ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών και ιστορικών – πολιτιστικών στοιχείων στο τουριστικό προϊόν, αναδεικνύεται σε δυναμικό παράγοντα για την ανάπτυξη του τουρισμού.

Η Δυτική Μακεδονία, και σε σημαντικό βαθμό και η Κεντρική Μακεδονία, αποτελεί προνομιακό τόπο για τον βιώσιμο (ήπιο ή εναλλακτικό) τουρισμό,

λόγω του πλούσιου περιβαλλοντικού και ιστορικού αποθέματος. Προς την επίτευξη της βιωσιμότητας και της ποιότητας, πρέπει να επικεντρωθεί η όλη προσπάθεια τουριστικής ανάπτυξης, σε υφιστάμενους και σε νέους τουριστικούς προορισμούς, ως τον πιο επίκαιρο και δυναμικό σήμερα παράγοντα ανταγωνισμού και προσαρμογής στις απαιτήσεις της αγοράς.

✓ Την ικανότητα ενσωμάτωσης των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και της κοινωνίας, ως παράγοντα ανταγωνιστικότητας

Η ταχύτατη ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών επιφέρει ριζικές αλλαγές στον τρόπο πληροφόρησης, επικοινωνίας και λειτουργίας του τουριστικού τομέα.

Η προσαρμογή στα νέα δεδομένα που επιβάλλει η ανάπτυξη των ΤΠΕ, συνεπάγεται εφαρμογή τεχνολογικών λύσεων προώθησης και υποστήριξης του τουριστικού προϊόντος, όχι μόνον σε επίπεδο τουριστικής επιχείρησης αλλά και σε επίπεδο τουριστικού προορισμού.

Οι παραπάνω προκλήσεις θεωρείται ότι αντιμετωπίζονται ενιαία.

Στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αναπτύχθηκε, υπό την Γ.Δ. "Επιχειρήσεις", ένα πιλοτικό πρόγραμμα για την εξαγωγή κατευθυντήριων γραμμών για τον τουρισμό³.

Σύμφωνα με αυτήν την προσέγγιση, η ανάπτυξη του τουρισμού υπόκειται συνδυασμένα στους παρακάτω στόχους:

- ✓ Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τουριστικής βιομηχανίας
- ✓ Ικανοποίηση των αναγκών τόσο των τουριστών όσο και των τοπικών κοινωνιών
- ✓ Προστασία και αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος

Θεωρείται ότι μόνον με αυτήν τη στρατηγική θα μπορέσει η ευρωπαϊκή τουριστική βιομηχανία να διατηρήσει την πρωτιά της σαν τουριστικός προορισμός, να διατηρήσει τη θέση της απέναντι στους ανταγωνιστές της και ακόμη να αυξήσει το μερίδιό της στην παγκόσμια αγορά.

Χαρακτηριστικά, η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη, όπως προωθείται για μια Ευρωπαϊκή Ατζέντα 21, ορίζεται στους τρεις πυλώνες της αειφορίας:

Οικονομική βιωσιμότητα:
Ανταγωνιστικές τουριστικές επιχειρήσεις και τομέας Διαθεσιμότητα ανθρώπινων και λοιπών παραγωγικών πόρων Οικονομική συνοχή και ευημερία Υψηλή απόδοση / εισόδημα
Περιβαλλοντική βιωσιμότητα
Βιώσιμη διαχείριση και διατήρηση των φυσικών πόρων που χρησιμοποιούν οι υποδομές και οι δραστηριότητες του τουρισμού Περιβαλλοντικά φιλική παραγωγή και κατανάλωση σε όλη την τουριστική αλυσίδα

³ IQM (Integrated Quality management) (Palma de Majorca, 26-27 May 1999, proceedings / actes, Council of Europe publishing)

Κοινωνική και ηθική βιωσιμότητα

Θέσεις, ποιότητα και ίσες ευκαιρίες στην εργασία

Κοινωνική συνοχή και δικαιοσύνη

Ποιότητα τουριστικού προϊόντος, value for money και σεβασμός των αναγκών του τουρίστα

Συμβολή στην ανάπτυξη του ανθρώπου (ειρήνη, γνώση, εκπαίδευση)

Σεβασμός και ηθική συμπεριφορά προς τον τοπικό πληθυσμό

Η στρατηγική για τον τουρισμό προσπαθεί πλέον να συμφιλιώσει τους οικονομικούς στόχους ταυτόχρονα με τη διατήρηση και τον σεβασμό της φυσικής – πολιτιστικής βάσης αναφοράς του. Πράγματι, τα φυσικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά μιας περιοχής, μαζί με τα κοινωνικά της γνωρίσματα, είναι αυτά που καθοδηγούν την τουριστική ζήτηση προς την συγκεκριμένη αυτή περιοχή.

Η περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού υπόκειται στους περιορισμούς της αειφορικής ανάπτυξης και διαχείρισης. Μόνον έτσι, μπορεί να ενισχυθεί η ανταγωνιστική ικανότητα του τομέα και να ευνοηθούν η αύξηση της δραστηριότητας του τομέα και οι πολλαπλασιαστικές του επιδράσεις σε άλλους τομείς.

Ο συνολικός στρατηγικός σκοπός (συνολική στρατηγική), διατυπώνεται επομένως ως εξής:

Προώθηση ενός βιώσιμου, ποιοτικού και ανταγωνιστικού τουρισμού

και συνεπάγεται:

την μέσω της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, της διαφοροποίησης και της ποιοτικής αναβάθμισης, ανάπτυξη του τομέα του τουρισμού και αύξηση του μεριδίου του στην τουριστική αγορά.

Οι επιμέρους στρατηγικοί στόχοι διατυπώνονται ως εξής:

- ✓ Επέκταση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος προς την κατεύθυνση της βιωσιμότητας
- ✓ Ενίσχυση της τοπικότητας ως βασικής παραμέτρου της τουριστικής ανάπτυξης
- ✓ Πρόληψη, μείωση και έλεγχος των επιπτώσεων του τουρισμού στο περιβάλλον
- ✓ Βελτίωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών - προϊόντων
- ✓ Προώθηση του υπεύθυνου, κοινωνικά και πολιτιστικά, αποδεκτού και δίκαιου τουρισμού

Αναλυτικότερα:

- ✓ Επέκταση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος προς την κατεύθυνση της βιωσιμότητας

Πρόκειται για στρατηγική που στοχεύει στην αύξηση του τουρισμού στην Κεντρική και Δυτική Μακεδονία, μέσα από την επέκταση σε νέες περιοχές και την παραγωγή νέων προϊόντων – υπηρεσιών, υπό την προϋπόθεση ότι εξασφαλίζονται όροι βιώσιμης ανάπτυξης τόσο για τον ίδιο τον τουρισμό όσο και για τη συνολική ολοκληρωμένη ανάπτυξη.

Υπό αυτήν την έννοια, ο βιώσιμος τουρισμός αναδεικνύεται ως η βασική κατεύθυνση για την περαιτέρω ανάπτυξη (υπό την έννοια της αύξησης) της τουριστικής δραστηριότητας.

Με τον παραπάνω στρατηγικό στόχο, επιδιώκεται συνδυασμένα:

- Η ένταξη νέων περιοχών (προορισμών) στο συνολικό τουριστικό προϊόν, οι οποίοι ενισχύονται και αναπτύσσονται σε αειφορικά πλαίσια (στη βάση δηλαδή ήπιας και προσεκτικής αξιοποίησης στοιχείων του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος).
- Η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος στις ήδη ανεπτυγμένες περιοχές (προορισμούς), και η διαχείρισή τους σε πλαίσια ελέγχου και διατήρησης της ποιότητας των βασικών τους φυσικών και λοιπών πόρων και πλεονεκτημάτων.
- Η ανάπτυξη στο σύνολο των προορισμών του θεματικού τουρισμού, του τουρισμού δηλαδή που απευθύνεται σε επιλεκτικό ή αφοσιωμένο κοινό, ειδικών ενδιαφερόντων.
- Η δημιουργία δικτύων θεματικού τουρισμού, για την καλύτερη χωρική και χρονική διαχείριση της ζήτησης.

✓ **Ενίσχυση της τοπικότητας ως βασικής παραμέτρου της τουριστικής ανάπτυξης**

Στην προοπτική του βιώσιμου τουρισμού και με τις σημερινές συνθήκες ανταγωνισμού της τουριστικής αγοράς, η ανάπτυξη – διαχείριση – προβολή του τουρισμού δεν μπορεί να εξαντλείται στην εθνική ή την περιφερειακή διάσταση.

Οι επιμέρους τουριστικοί προορισμοί χρειάζεται να αποκτήσουν ιδιαίτερη οντότητα, ταυτότητα και αναγνωρισιμότητα.

Μέσω της τοπικής κινητοποίησης, σύναψης συμφωνιών και συγκρότησης ζωντανών οργανισμών, είναι δυνατόν να καθοδηγηθεί και να προωθηθεί καλύτερα ο τουρισμός κάθε περιοχής.

Σε τελευταία ανάλυση, η ενίσχυση της τοπικότητας στον τουρισμό αποσκοπεί στην βιώσιμη τοπική ανάπτυξη η οποία ελέγχεται και στηρίζεται από όλους τους συντελεστές του τομέα.

✓ **Πρόληψη, μείωση και έλεγχος των επιπτώσεων του τουρισμού στο περιβάλλον**

Οι τουριστικές δραστηριότητες ασκούν όλο και εντονότερη πίεση στο περιβάλλον και στους φυσικούς πόρους.

Η ανάπτυξη του τουρισμού δεν μπορεί να συντελεστεί περαιτέρω χωρίς τη διασφάλιση των περιβαλλοντικών όρων βιωσιμότητας. Πολύ περισσότερο που ο τουρισμός στηρίζεται, σαν δραστηριότητα, στην ποιότητα του περιβάλλοντος, με την έννοια ότι αυτή συνιστά κρίσιμο παράγοντα του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος.

Η περιβαλλοντική διαχείριση των πόρων που χρησιμοποιεί ο τουρισμός εξασφαλίζει αφενός την προστασία και διατήρησή τους, και αφετέρου την ικανοποιητική εμπειρία του επισκέπτη από τη χρήση τους.

Η φιλική προς το περιβάλλον διαχείριση του τουρισμού έχει γενικευμένη και οριζόντια σημασία, αναφέρεται τόσο στους πόρους όσο και στις υποδομές και τις υπηρεσίες που προσφέρονται, και έχει εφαρμογή στο σύνολο των προορισμών ανεξαρτήτως της φάσης ανάπτυξής τους.

✓ Βελτίωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών - προϊόντων

Η ποιότητα των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών αποβλέπει στην βελτίωση της τουριστικής εμπειρίας και στην ικανοποίηση του τουρίστα.

Η ποιότητα αναφέρεται καταρχήν στα καταλύματα και στις επιχειρήσεις, (όπου έχουν ενεργό ρόλο οι μικρομεσαίες του τουρισμού), συμπεριλαμβάνει την ποιότητα των πόρων και των υποδομών που χρησιμοποιούνται, και επεκτείνεται στο σύνολο των υπηρεσιών της τουριστικής αλυσίδας.

Η ανταπόκριση του τουριστικού τομέα στην πρόκληση του ανταγωνισμού, περνάει μέσα από την ποιότητα (και όχι πλέον από τη στρατηγική των χαμηλών τιμολογήσεων των τουριστικών υπηρεσιών).

Η επιδίωξη της ποιότητας ως παράγοντα ανταγωνισμού, συνεπάγεται:

- εκσυγχρονισμό των υποδομών και του τουριστικού εξοπλισμού
- ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών και της κοινωνίας της πληροφορίας
- βιώσιμη διαχείριση των φυσικών και πολιτισμικών πόρων
- ενσωμάτωση καινοτομικών προϊόντων και ειδικών μορφών τουρισμού
- ανάπτυξη δεξιοτήτων των απασχολούμενων στον τομέα, εκπαίδευση και κατάρτιση.

Υπό την ευρεία έννοια, η ποιότητα μπορεί να χαρακτηρίσει έναν τουριστικό προορισμό στο σύνολό του.

✓ Προώθηση του υπεύθυνου, κοινωνικά και πολιτιστικά, αποδεκτού και δίκαιου τουρισμού

Η κοινωνική – πολιτιστική διάσταση του τουρισμού αναφέρεται καταρχήν στην ομαλή, δίκαια και επωφελή υπέρ και των δύο συντελεστών, πληθυσμού υποδοχής και τουριστών, προσέγγιση.

Η βίαια τουριστική αξιοποίηση, η έλλειψη σεβασμού προς τις τοπικές συνήθειες και ήθη, ο αποκλεισμός του ντόπιου πληθυσμού ή των υπόλοιπων οικονομικών δραστηριοτήτων από την συντελούμενη οικονομική ανάπτυξη, δεν προσιδιάζουν στην βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη.

Ο υπεύθυνος τουρισμός, σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο:

- καθιερώνει την πλήρη συνεργασία μεταξύ των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, μεταξύ των διαφόρων συμφερόντων πολιτικής, διοικητικής, επαγγελματικής προέλευσης και της συναφούς κοινωνίας των πολιτών, έτσι ώστε όλοι να συμφωνούν με τη διαδικασία και με τις ενέργειες που αναλαμβάνονται
- ευνοεί τις συνεργασίες και τις εταιρικές σχέσεις μεταξύ των επαγγελματιών και των υπόλοιπων συντελεστών της τουριστικής ανάπτυξης, και τέλος
- προωθεί την ανταλλαγή εμπειριών και τη διάδοση καλών πρακτικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Στόχοι προτεραιότητας και τουριστικοί προορισμοί

Η ενίσχυση - ανάδειξη των επιμέρους τουριστικών προορισμών αποτελεί βασική συνιστώσα της προτεινόμενης στρατηγικής και του παρόντος προγράμματος.

Για τον λόγο αυτό έχει γίνει στην μελέτη αυτή (τόσο στην Α' Φάση όσο και στη Β' Φάση), επαγωγική (bottom-up) ανάλυση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, πλεονεκτημάτων και αδυναμιών, κάθε εν δυνάμει τουριστικής ζώνης στον χώρο της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας.

Συγκεκριμένα, με τον ίδιο τρόπο που στην Α' Φάση έγινε η καταγραφή των τουριστικών πόρων και προσδιορίστηκαν οι ζώνες και οι ειδικοί συντελεστές της τουριστικής ανάπτυξης ανά ζώνη, στη Φάση αυτή:

- ✓ αφενός παρουσιάζεται η συνολική αξιολόγηση κάθε ζώνης υπό την έννοια της ανάδειξης και λειτουργίας της ως αυτοδύναμου τουριστικού προορισμού, και
- ✓ αφετέρου επιχειρείται η προσαρμογή και εξειδίκευση των γενικών στρατηγικών στόχων για τον βιώσιμο – ποιοτικό – ανταγωνιστικό τουρισμό, στα ειδικά χαρακτηριστικά κάθε ζώνης.

Το ειδικότερο αποτέλεσμα αυτής της εξειδίκευσης της στρατηγικής του προγράμματος ανά τουριστικό προορισμό, συνιστά τελικά τις δράσεις του προγράμματος, όπως αυτές παρουσιάζονται στη δομημένη διατύπωση του προγράμματος (Κεφάλαιο 5).

Προορισμός Κ1:	Όλυμπος - Πιερία
Γεωγραφική θέση. Περιγραφή:	Παράλια ζώνη του νομού Πιερίας από την πόλη της Κατερίνης και νοτιότερα. Η παράλια ζώνη οριοθετείται από τον Θερμαϊκό κόλπο στα ανατολικά και το Όρος Όλυμπος στα Δυτικά. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από τον ορεινό όγκο του Ολύμπου, ο οποίος επηρεάζει της μορφολογικές και κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής
Πλεονεκτήματα:	Ο Όλυμπος (Παγκόσμιο Απόθεμα Βιόσφαιρας) είναι το ψηλότερο βουνό και ο παλαιότερος Εθνικός Δρυμός της Ελλάδας. Η αξία του είναι τεράστια τόσο οικολογικά, όσο και πολιτισμικά. Η επιμήκης αμμώδης ακτή, από την Παραλία έως τους Νέους Πόρους. Πλούσιοι πολιτισμικοί πόλοι: Δίον, Κάστρο Παντελεήμονα, παραδοσιακοί οικισμοί Παλαιού Παντελεήμονα, Παλαιών Πόρων, Σκοτίνας. Επαρκής ποσοτικά τουριστική υποδομή (ξενοδοχεία, Κάμπινγκ, Δωμάτια). Ύπαρξη ανθρώπινων πόρων. Επαρκή μεταφορικά δίκτυα (Π.Α.Θ.Ε. – Τραίνο).
Μειονεκτήματα:	Υποβαθμισμένη τουριστική υποδομή, χαμηλής ποιότητας καταλύματα (78% ξενοδοχειακών κλινών Γ', Δ' και Ε' τάξης – εν. δωμάτια χαμηλής ποιότητας) Μονοδιάστατη αγορά: κυρίως Ανατολική Ευρώπη, Γιουγκοσλαβία. Αισθητική και λειτουργική υποβάθμιση παραθαλάσσιων – τουριστικών οικισμών. Υπερ-αναπτυγμένη παραθεριστική κατοικία (Λεπτοκαρυά – Πλαταμώνας – Νέοι Πόροι).
Εικόνα:	Παρά την ύπαρξη ιδιαίτερα αξιόλογων πόρων (Όλυμπος, Δίον) η εικόνα της περιοχής απαξιώνει τα στοιχεία αυτά. Το γνωστικό στοιχείο εικόνας που εκπέμπει η περιοχή, ακόμα και στην εσωτερική αγορά, καλύπτεται σε μεγάλο βαθμό από την αίσθηση υποβαθμισμένης παραθεριστικής περιοχής.
Σημερινό επίπεδο. Δυνατότητες:	Η περιοχή βρίσκεται σε στάδιο κρίσης, από τις αρχές τις δεκαετίας του 1990, με την έξοδο της αγοράς της Γιουγκοσλαβίας από το τουριστικό κύκλωμα. Οι σημαντικοί πόροι της περιοχής μπορούν να αποτελέσουν δικλίδες για τον ανα-προγραμματισμό του τουριστικού μοντέλου, δίνοντας δυνατότητα για εξόδου από την φθορά και υποβάθμιση
Στόχοι της τουριστικής ανάπτυξης. Θεματικές μορφές:	Ολοκληρωμένος (ανα)σχεδιασμός της περιοχής, ως βιώσιμου τουριστικού προορισμού. Ανάσχεση των σημείων υποβάθμισης και δημιουργία προϋποθέσεων αναβάθμισης της ποιότητας. Επιπρόσθετα, μείωση της εποχικότητας με ανάπτυξη «αιφορικών» τουριστικών δραστηριοτήτων στην εσωτερική ημιορεινή ζώνη Επίκεντρα της τουριστικής ανάπτυξης ο θερινός – μαζικός τουρισμός στην παραλιακή ζώνη και ο all season επιλεκτικός και ορεινός τουρισμός με κέντρα τους παραδοσιακούς – αξιόλογους οικισμούς του Ολύμπου (Π. Παντελεήμονας, Π. Πόροι, Σκοτίνα, Λιτόχωρο).
Δικτυώσεις:	Με Κασσάνδρα - τουριστικές περιοχές Χαλκιδικής για αμοιβαίο

	εμπλουτισμό τουριστικού προϊόντος (σύνδεση δια θαλάσσης). Με Βεργίνα – Πέλλα για πολιτιστικό/ εκπαιδευτικό τουρισμό. Με περιοχή Πιέριων για ορεινό τουρισμό. Με Θεσσαλονίκη (city break – Πολιτιστικός/ εκπαιδευτικός τουρισμός).
Οργάνωση – υποστήριξη του τουρισμού:	Κατερίνη – Λιτόχωρο : Διοικητικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες, ανθρώπινο δυναμικό Θεσσαλονίκη – Λάρισα: Δευτερεύων πόλος ανθρώπινου δυναμικού
Τοπικοί φορείς στήριξης του τουρισμού:	Νομαρχία Πιερίας - Αναπτυξιακή Πιερίας Ινστιτούτο Στρατηγικής Ανάπτυξης Πιερίας Ενώσεις Ξενοδόχων, ιδιοκτητών Κάμπινγκ, ιδιοκτητών Εν. Δωματίων, Τουριστικών Πρακτόρων του Νομού Πιερίας
Υφιστάμενα σχέδια – προτάσεις:	ΟΠΑΑΧ, Ε.Π. Αγροτικής Ανάπτυξης – Leader +

Προορισμός Κ2: Βέρμιο – Βέροια - Νάουσα	
Γεωγραφική θέση. Περιγραφή:	Αστικά κέντρα και ορεινή περιοχή του Νομού Ημαθίας Η περιοχή αναπτύσσεται στις πλαγιές και τους πρόποδες του όρους Βέρμιου.
Πλεονεκτήματα:	Πλούσιοι πολιτιστική πόροι: Βεργίνα αρχαιολογικός χώρος, τάφοι, μουσείο (Παγκόσμιο Μνημείο Κληρονομιάς) πόλεις Νάουσας και Βέροιας ως τουριστικοί πόροι (μουσεία εκδηλώσεις), Λευκάδια, Σχολή Αριστοτέλη, Βήμα αποστόλου Παύλου. Περιβαλλοντικοί πόροι: Ορεινός όγκος Βερμίου («φύση 2000») Γαστρονομική παράδοση: Κρασιά Νάουσας (ΟΠΑΠ), Ρεβανί Βέροιας Υπάρχουν προϋποθέσεις και αναπτυγμένες υποδομές για την τουριστική ανάπτυξη του ορεινού όγκου (χιονοδρομικά κέντρα σε Σέλι και Τρία- Πέντε Πηγιάδια, ορειβατικό μονοπάτι Ε4, προπονητικό κέντρο). Επαρκή Μεταφορικά δίκτυα (Εγνατία – σύνδεση με Κλειδί – είσοδος από / προς Δυτική Μακεδονία).
Μειονεκτήματα:	Αλλοίωση του παραδοσιακού ύφους του αστικού χώρου από παρεμβάσεις των τελευταίων δεκαετιών. Χρονο-απόσταση από Αθήνα (βασική αγορά εσωτ. τουρισμού)
Εικόνα:	Τα χιονοδρομικά κέντρα διαθέτουν καλό «όνομα» στην εθνική αγορά. Η πεδινή περιοχή σημαίνεται από την Βεργίνα, που διαθέτει χαρακτηριστικά που μπορούν να αναγνωριστούν στην διεθνή αγορά.
Σημερινό επίπεδο. Δυνατότητες:	Παρόλο που η περιοχή δεν είναι άγνωστος προορισμός, χαρακτηρίζεται από μικρή μέση παραμονή επισκεπτών. Δυνατότητες ανάπτυξης ως προορισμού εκτός θερινής περιόδου που παρέχει ένα σύνθετο τουριστικό προϊόν.
Στόχοι τουριστικής ανάπτυξης. Θεματικές μορφές:	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και διαχείριση της περιοχής του Βερμίου ως “αιφορικού” τουριστικού προορισμού. Ανάπτυξη (στήριξη) του τουριστικού τομέα στις αστικές περιοχές και αύξηση της μέσης παραμονής στην περιοχή. Πολιτιστικός – εκπαιδευτικός τουρισμός με επίκεντρο την Βεργίνα, ορεινός αθλητικός τουρισμός με επίκεντρο τα χιονοδρομικά κέντρα του Βέρμιου, τουρισμός πόλης στα αστικά κέντρα, αγροτουρισμός με επίκεντρο τα κρασιά Νάουσας.
Δικτυώσεις:	Με Θεσσαλονίκη, Καστοριά και Έδεσσα για πολιτιστικό τουρισμό – τουρισμό πόλης Με Καϊμάκτσαλαν - Βεγορίτιδα και Πιέρια – Λίμνη Πολυφύτου για χιονοδρομικό, ήπιο ορεινό τουρισμό, αγροτουρισμό. Με Διον – Πέλλα για πολιτιστικό/ εκπαιδευτικό τουρισμό. Με αγροτουριστικό δίκτυο «Δρόμων του Κρασιού»
Οργάνωση – υποστήριξη του τουρισμού:	Αστικά κέντρα Βέροιας και Νάουσας: Διοικητικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες, ανθρώπινο δυναμικό
Τοπικοί φορείς	Νομαρχία Βέροιας -Αναπτυξιακή Ημαθίας

στήριξης του τουρισμού:	Δημοτικές επιχειρήσεις τουρισμού Βέροιας και Νάουσας
Σχέδια-προτάσεις	ΟΠΑΑΧ, Ε.Π. Αγροτικής Ανάπτυξης, Leader +
Προορισμός Κ3:	Έδεσσα – Όρος Βόρας (Καϊμάκτσαλαν)

Γεωγραφική θέση. Περιγραφή:	Πέλλα – πόλη της Έδεσσας και ορεινός όγκος Βόρα. Η περιοχή αναπτύσσεται στις απολήξεις του Βόρα προς την πεδιάδα της Κ. Μακεδονίας και την Λίμνη Βεγορίτιδα.
Πλεονεκτήματα:	Πλούσιοι πολιτιστικοί πόροι: Πέλλα, πόλη της Έδεσσας, παραδοσιακός οικισμός Αγ. Αθανάσιου. Πλούσιοι περιβαλλοντικοί πόροι: Ορεινός όγκος Καϊμάκτσαλαν, Λίμνη Βεγορίτιδα, Μογλενίτσας, λίμνη Άγρα (Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000»), Ιαματικές πηγές Πόζαρ (Λουτρακίου) Προϋποθέσεις - υποδομές για την τουριστική της ανάπτυξη, που αφορούν τον ορεινό όγκο (χιονοδρομικό κέντρο Καϊμάκτσαλαν, ορειβατικά μονοπάτια Ε4 – Ε6) και τις ιαματικές πηγές στο Πόζαρ.
Μειονεκτήματα:	Η περιοχή εμφανίζει υψηλό ποσοστό ημερήσιας επίσκεψης από την Θεσσαλονίκη Περιβαλλοντικά προβλήματα λίμνη Βεγορίτιδας

Εικόνα:	Η πόλη της Έδεσσας και η Αρχαία Πέλλα είναι στοιχεία αναγνωρίσιμα με θετική απόκριση στην ελληνική αγορά. Τα τελευταία χρόνια η εικόνα έχει εμπλουτιστεί με το χιονοδρομικό κέντρο και τα λουτρά.
Σημερινό επίπεδο. Δυνατότητες:	Παρότι η περιοχή δεν είναι νέος προορισμός, χαρακτηρίζεται από μικρή μέση παραμονή των επισκεπτών. Αναγνωρίζονται δυο πόλοι τουριστικής ανάπτυξης. Η πόλη της Έδεσσας με την αρχαία Πέλλα και το Καϊμάκτσαλαν με τα λουτρά του Πόζαρ
Στόχοι τουριστικής ανάπτυξης. Θεματικές μορφές:	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και διαχείριση της περιοχής του Καϊμάκτσαλαν – Ποζάρ - Βεγορίτιδας ως "αιφορικού" τουριστικού προορισμού. Ανάπτυξη (στήριξη) του τουριστικού τομέα στην πόλη της Έδεσσας και αύξηση της μέσης παραμονής στην περιοχή. Πολιτιστικός – εκπαιδευτικός τουρισμός και τουρισμός πόλης στην περιοχή της Έδεσσας Ορεινός-αθλητικός και θερμαλιστικός τουρισμός στην περιοχή του Καϊμάκτσαλαν
Δικτυώσεις:	Με περιοχή Βερμίου για τουρισμό πόλης και Χιονοδρομικό τουρισμό. Με Περιοχή Νυμφαίου για ήπιο ορεινό – φυσιολατρικό τουρισμό με κέντρο την Λίμνη Βεγορίτιδα Με Βεργίνα - Δίον για πολιτιστικό/ εκπαιδευτικό τουρισμό. Με αγροτουριστικό δίκτυο «Δρόμων του Κρασιού»

Οργάνωση – υποστήριξη του τουρισμού:	Έδεσσα: Διοικητικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες, ανθρώπινο δυναμικό
Τοπικοί φορείς στήριξης του τουρισμού:	Νομαρχία Έδεσσας - Αναπτυξιακή Πέλλας Δημοτική επιχείρηση τουρισμού Πέλλας

Υφιστάμενα σχέδια – προτάσεις:	ΟΠΑΑΧ, Ε.Π. Αγροτικής Ανάπτυξης Leader + (Euro villages, Ανάδειξη και Προβολή Λίμνης Βεγορίτιδος)
-----------------------------------	--

Προορισμός Κ4:	Κερκίνη - Δοϊράνη
Γεωγραφική θέση. Περιγραφή:	Παραμεθόρια περιοχή που οριοθετείται γεωγραφικά περί τις λίμνες Κερκίνη και Δοϊράνη και τα όρη Μπέλλες και Βροντού.
Πλεονεκτήματα:	Πλούσιοι περιβαλλοντικοί πόροι, βιοποικιλότητα: Λίμνη Κερκίνη (Ραμσάρ), Δοϊράνη και υδροχαρές δασός μουριών, Αϊ – Γιάννης (ΦΥΣΗ 2000). Υπάρχουν αρχικές προϋποθέσεις και υποδομές βάσης για την τουριστική της ανάπτυξη, που αφορούν τόσο την περιοχή και τον υδροβιότοπο της Λίμνης Κερκίνης (καταρχήν προστασία – διαχείριση καθώς και υποδοχή – πληροφόρηση) και το Βοτανικό Πάρκο στα Ποροΐα. Ιαματικές πηγές στο Σιδηρόκαστρο και το Άγκιστρο. Χιονοδρομικό κέντρο στον Λαϊλιά Από την περιοχή διέρχεται το Ευρωπαϊκό μονοπάτι Ε6
Μειονεκτήματα:	Ανεπαρκής τουριστική υποδομή – καταλύματα. Έλλειψη ανθρώπινων πόρων για τη στήριξη του τουριστικού τομέα. (Υψηλό ποσοστό ημερήσιας επίσκεψης από την Θεσσαλονίκη)
Εικόνα:	Η περιοχή σημαίνεται δια των λιμνών και του υγροτόπου στην ελληνική τουριστική αγορά, ενώ αποκτά ευρωπαϊκή αναγνωρισιμότητα σε ειδικό επιστημονικό κοινό. Δευτερευόντως σημαίνεται δια των ιαματικών λουτρών στο Σιδηρόκαστρο και το Άγκιστρο, κυρίως στην βορειοελλαδική αγορά..
Σημερινό επίπεδο. Δυνατότητες:	Η περιοχή βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο τουριστικής ανάπτυξης. Γενικά, αναλλοίωτη και υψηλής περιβαλλοντικής αξίας περιοχή, προνομιακή για “αιφορική” τουριστική ανάπτυξη, με επίκεντρο τις περιοχές προστασίας.
Στόχοι τουριστικής ανάπτυξης. Θεματικές μορφές:	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και διαχείριση της περιοχής ως “αιφορικού” τουριστικού προορισμού. Επίκεντρο της τουριστικής ανάπτυξης – προβολής ο οικολογικός τουρισμός στην περιοχή του υγροτόπου Κερκίνης. Συμπληρωματική και συνδεδεμένη ανάπτυξη του τουρισμού φύσης (λιμναίου και ορεινού), του θερμαλιστικού, του χειμερινού και του αγροτουρισμού.
Δικτυώσεις:	Με λοιπές ανάλογες περιοχές της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας, ως δίκτυο υγροτόπων με στόχο την ενίσχυση της προβολής (Λίμνες Λαγκαδά, Δέλτα Αξιού – Αλιάκμονα, Πρέσπες),. Με τουρισμό πόλης (Θεσσαλονίκη). Με ορεινές – περιηγητικές διαδρομές μέσω του Ε4. Διασυνοριακά (FYROM) για ενιαία διαχείριση – προστασία και τουριστική ανάπτυξη Λίμνης Δοϊράνης.
Οργάνωση – υποστήριξη του τουρισμού:	Σέρρες: πύλη εισόδου - διοικητικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες, ανθρώπινο δυναμικό. Κιλκίς: Εναλλακτική πύλη εισόδου – παροχής υποστηρικτικών υπηρεσιών
Τοπικοί φορείς στήριξης του τουρισμού:	Κέντρο πληροφόρησης Κερκίνης Σύνδεσμος για την Προστασία και την Ανάδειξη της Λίμνης Κερκίνης

	Αναπτυξιακές εταιρίες Σερρών και Κιλκίς
Υφιστάμενα σχέδια – προτάσεις:	ΟΠΑΑΧ, Ε.Π. Αγροτικής Ανάπτυξης, Leader +
Προορισμός Κ5:	Στρυμωνικός Κόλπος

Γεωγραφική θέση. Περιγραφή:	Παραθαλάσσια περιοχή, που εκτείνεται σε τρεις Νομούς και καταλαμβάνει το «τρίτο πόδι» (εκτός Αθωνικής πολιτείας) της Χαλκιδικής – και το μισί της Αμμουλιανής, και τις ακτές του κόλπου του Ορφανού στους νομούς Θεσσαλονίκης και Σερρών.
Πλεονεκτήματα:	Πλούσιοι Πολιτιστικοί Πόροι: Αρχαία και πρωτοχριστιανική Αμφίπολη, Στάγεια και Άκανθος, διώρυγα του Ξέρξη - Πύλη του Αγίου Όρους. Παράκτια περιοχή με υψηλής ποιότητας κολυμβητικές παράλιες που προσφέρουν ιδανικές συνθήκες για κολύμβηση, με σχετικά μικρές αλλοιώσεις. Ενδιαφέρουσα εσωτερική ζώνη με διατήρηση δασών : Όρος Στρατωνικό (ΦΥΣΗ 2000), τα ορεινά χωριά Άνω Σταυρού, Άνω Βρασνών, Σταγείρων.
Μειονεκτήματα:	Μεταλλεία Στρατωνίου - Ολυμπιάδας, ασυμβατότητα χρήσεων γης Υποβαθμισμένες ποιοτικά τουριστικές υποδομές στην περιοχή Σταυρού – Ασπροβάλας. Δύσκολη οδική σύνδεση νότιου τμήματος με Θεσσαλονίκη - αεροδρόμιο Μακεδονία.

Εικόνα:	Η περιοχή σημαίνεται κύρια ως είσοδος στο Άγιο Όρος.
Σημερινό επίπεδο. Δυνατότητες:	Η βόρεια υποζώνη (Σταυρός – Ασπροβάλα), κατά τόπους σε στάδιο φθοράς, με αναλογίες με την παραλιακή ζώνη της Πιερίας (Κ.1.). Ενδεχόμενο πρόβλημα φέρουσας ικανότητας στην Αμμουλιανή. Κύριο ειδικό πλεονέκτημα της περιοχής είναι η σχέση της με το Άγιο Όρος, (φήμη - «άρωμα») που ενισχύεται και από τους υπόλοιπους πολιτιστικούς πόρους της περιοχής, την ποιότητα ακτών, δασών, τοπίου
Στόχοι τουριστικής ανάπτυξης. Θεματικές μορφές:	Ολοκληρωμένος ανασχεδιασμός της περιοχής ως τουριστικού προορισμού. Ανάσχεση σημείων υποβάθμισης και δημιουργία προϋποθέσεων αναβάθμισης ποιότητας. Διαφοροποίηση με ένταξη ημιορεινών περιοχών και εσωτερικής ζώνης. Κύρια μορφή ο θερινός τουρισμός.
Δικτυώσεις:	Με τουρισμό πόλης –city break (Θεσσαλονίκη). Με «εσωτερική» και λοιπές τουριστικές περιοχές της Χαλκιδικής Θεματικά, με πολιτιστικές διαδρομές Αρχαίων Ελληνικών Αποικιών της Κλασικής Περιόδου, Βυζαντινό και πρωτοχριστιανικό πολιτισμό.

Οργάνωση – υποστήριξη του τουρισμού:	Σταυρός – Ασπροβάλα , Ιερισσός (ανεπάρκειες)
Τοπικοί φορείς στήριξης του	Νομαρχία Χαλκιδικής - Θεσσαλονίκης Αναπτυξιακή Χαλκιδικής - Θεσσαλονίκης

τουρισμού:	Ενώσεις Ξενοδόχων, ιδιοκτητών Κάμπινγκ, ιδιοκτητών Εν. Δωματίων, Τουριστικών Πρακτόρων των Νομών Χαλκιδικής και Θεσσαλονίκης
Σχέδια – προτάσεις:	ΟΠΑΑΧ, ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας

Προορισμός Κ5:	Σιθωνία
Θέση - Περιγραφή:	Χερσόνησος Σιθωνίας
Πλεονεκτήματα:	Ανεπτυγμένη τουριστική υποδομή (XXX κλίνες), υψηλής ποιότητας καταλύματα σε ξενοδοχεία, κάμπινγκ και ενοικιαζόμενα δωμάτια. Υψηλής ποιότητας κολυμβητικές παράλεις, ιδανικές συνθήκες κολύμβησης Διατήρηση μεγάλου τμήματος δασικής γης, παρά τις οικιστικές πιέσεις. Επάρκεια ανθρώπινων πόρων για την στήριξη του τουριστικού τομέα της περιοχής (πλην στελεχών). Υπαρξη δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον τουρισμό (κατάδυση, ιππασία, νυκτερινή διασκέδαση, καζίνο κλπ)
Μειονεκτήματα:	Έντονες κατά τόπους πιέσεις από την ανάπτυξη παραθεριστικής κατοικίας, που αλλοιώνουν το φυσικό και οικιστικό περιβάλλον της παράκτιας περιοχής. Πίεση στους υδάτινους πόρους λόγω τουριστικής ανάπτυξης. Έντονος συναγωνισμός στους τουριστικούς πόρους ανάμεσα σε τουρίστες και παραθεριστές. Αδυναμία εμπλουτισμού και διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος και σύνδεσης του με πολιτιστικούς και φυσικούς χώρους της ενδοχώρας Κυκλοφοριακά προβλήματα τα σαββατοκύριακα της περιόδου αιχμής. Μονοκαλλιέργεια τουρισμού, ερήμωση περιοχής την χειμερινή περίοδο.
Εικόνα:	Αναγνωρισμένος θερινός τουριστικός προορισμός τόσο στην ελληνική αγορά όσο και σε μεγάλο μέρος της ευρωπαϊκής.
Σημερινό επίπεδο. Δυνατότητες:	Περιοχή σε στάδιο ωριμότητας. Διαθέτει προϋποθέσεις για την προσέλκυση τουριστών μέσω και υψηλών εισοδημάτων, που μπορούν να στηρίξουν ένα βιώσιμο μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης που δεν θα στηρίζεται μονοδιάστατα στην ποσοτική αύξηση επισκεπτών.
Στόχοι τουριστικής ανάπτυξης. Θεματικές μορφές:	Διατήρηση της τουριστικής ανάπτυξης και αναβάθμιση της σε όρους βιωσιμότητας, με ενέργειες εμπλουτισμού και διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος και αυστηρό χωροταξικό σχεδιασμό, για την εύρυθμη και απρόσκοπτη λειτουργία τουριστικών δραστηριοτήτων. Επίκεντρο, ο θερινός τουρισμός μέσω και υψηλών εισοδημάτων. Προσέλκυση ανεξάρτητων τουριστών. Εμπλουτισμός με ναυαθλητικές, αθλητικές, leisure, και συνεδριακές μορφές για μείωση εποχικότητας.
Δικτυώσεις:	Με τουρισμό πόλης –city break (Θεσσαλονίκη). Με λοιπές περιοχές και πόρους της Χαλκιδικής – νησιωτική Ελλάδα Σύνδεση με αρχαιολογικούς και πολιτιστικούς πόρους Κεντρικής Μακεδονίας. Δρόμοι του Κρασιού
Οργάνωση – υποστήριξη του τουρισμού:	Πολύγυρος – Νέα Μουδανιά (κέντρα υποστήριξης παροχής υπηρεσιών) Θεσσαλονίκη: άντληση συμπληρωματικών ανθρώπινων πόρων

Τοπικοί φορείς στήριξης του τουρισμού:	Νομαρχία Χαλκιδικής - Αναπτυξιακή Χαλκιδικής Ενώσεις Ξενοδόχων, ιδιοκτητών Κάμπινγκ, ιδιοκτητών Εν. Δωματίων, Τουριστικών Πρακτόρων του Νομού Χαλκιδικής
Υφιστάμενα σχέδια – προτάσεις:	Τουριστικά Αγκυροβόλια
Προορισμός Κ7:	Μεσοδυτική ακτή

Γεωγραφική θέση. Περιγραφή:	Συνδετήρια περιοχή των χερσονήσων Σιθωνίας και Κασσάνδρας, πύλη από ξηράς (Θεσσαλονίκη, αεροδρόμιο Μακεδονία)
Πλεονεκτήματα:	Ανεπτυγμένη τουριστική υποδομή, με καλής ποιότητας ξενοδοχεία, μέτριας και κατά τόπους χαμηλής ενοικιαζόμενα δωμάτια, camping. Ικανοί άνθρωποι πόροι για την στήριξη του τουρισμού. Καλής ποιότητας κολυμβητικές παράλεις με ασφαλείς συνθήκες κολύμβησης. Αρχαία Όλυνθος, Ποτίδαια, Σπήλαιο Πετραλώνων. Καλή οδική σύνδεση με Θεσσαλονίκη – αεροδρόμιο Μακεδονία Σύνδεση με ορεινή Χαλκιδική - Χολομώντα
Μειονεκτήματα:	Έντονες πιέσεις σχεδόν σε ολόκληρο το παράκτιο μέτωπο από την άναρχη ανάπτυξη παραθεριστικής κατοικίας, που αλλοιώνουν το φυσικό και οικιστικό περιβάλλον . Έντονος συναγωνισμός στους τουριστικούς πόρους ανάμεσα σε τουρίστες και παραθεριστές. Αδυναμία εμπλουτισμού και διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος και σύνδεση του με πολιτιστικούς και φυσικούς χώρους της ενδοχώρας. Κυκλοφοριακά προβλήματα τα σαββατοκύριακα της περιόδου αιχμής. Ισχυρή εποχικότητα – κατά τόπους ερήμωση την χειμερινή περίοδο

Εικόνα:	Αναγνωρισμένος τουριστικός προορισμός για οικογενειακές διακοπές κυρίως στην βόρεια Ελλάδα (κατά τόπους στην ελληνική και σε τμήμα της ευρωπαϊκής αγοράς).
Σημερινό επίπεδο. Δυνατότητες:	Κατά τόπους σε στάδιο φθοράς κυρίως λόγω μεγάλης ανάπτυξης παραθεριστικής κατοικίας και της χωρικά απρογραμματίστης τουριστικής ανάπτυξης. Οι δυνατότητες της περιοχής περιορίζονται από το υπάρχον μοντέλο ανάπτυξης της τουριστικής δραστηριότητας και της παραθεριστικής κατοικίας.
Στόχοι τουριστικής ανάπτυξης. Θεματικές μορφές:	Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη, με ανάσχεση της φθοράς. Θέσπιση οροφών – προτύπων και αυστηρός χωροταξικός σχεδιασμός - οργάνωση χρήσεων γης. Εμπλουτισμός και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος σε αθλητική – ναυαθλητική, leisure, συνεδριακή και αγροτο-τουριστική κατεύθυνση (διάχυση προς ενδοχώρα). Επίκεντρο της τουριστικής ανάπτυξης ο θερινός τουρισμός. Συμπληρωματικά, θεματικός - συνεδριακός τουρισμός και φιλοξενία - διαχείριση ατόμων τρίτης ηλικίας (Βόρεια και Κεντρική Ευρώπη).
Δικτυώσεις:	Με τουρισμό πόλης –city break (Θεσσαλονίκη). Με λοιπές περιοχές της Χαλκιδικής

	Θεματικά, με πολιτιστικές διαδρομές Αρχαίων Ελληνικών Αποικιών Σύνδεση της περιοχής με αρχαιολογικούς και πολιτιστικούς πόρους Κεντρικής Μακεδονίας. Δρόμοι του Κρασιού – «εσωτερική» Χαλκιδική
--	--

Οργάνωση – υποστήριξη του τουρισμού:	Νέα Μουδανιά – Πολύγυρος: κέντρα υποστήριξης παροχής υπηρεσιών Θεσσαλονίκη: δεξαμενή άντλησης συμπληρωματικών ανθρώπινων πόρων
Τοπικοί φορείς στήριξης του τουρισμού:	Νομαρχία Χαλκιδικής - Αναπτυξιακή Χαλκιδικής Ενώσεις Ξενοδόχων, ιδιοκτητών Κάμπινγκ, ιδιοκτητών Εν. Δωματίων, Τουριστικών Πρακτόρων του Νομού Χαλκιδικής
Υφιστάμενα σχέδια – προτάσεις:	

Προορισμός Κ8:	Κασσάνδρα
Γεωγραφική θέση. Περιγραφή:	Χερσόνησος Κασσάνδρας. Επιμήκης, βρέχεται δυτικά από τον Θερμαϊκό και ανατολικά από τον Τορωναίο κόλπο. Η εγγύτερη στην Θεσσαλονίκη χερσόνησος της Χαλκιδικής.
Πλεονεκτήματα:	Εξαιρετικά αναπτυγμένη τουριστική υποδομή, με κατά τεκμήριο υψηλής ποιότητας καταλύματα σε ξενοδοχεία, κάμπινγκ και ενοικιαζόμενα δωμάτια. ικανών ανθρώπινων πόρων για την στήριξη του τουριστικού τομέα της περιοχής. Δραστηριότητες που σχετίζονται με τον τουρισμό (Λέσχες κατάδυσης, ιππασία, νυκτερινή διασκέδαση κλπ) Καλής ποιότητας κολυμβητικές παράλιες με ιδανικές συνθήκες για κολύμβηση. Καλή οδική σύνδεση με Θεσσαλονίκη – αεροδρόμιο Μακεδονία
Μειονεκτήματα:	Έντονες πιέσεις σχεδόν σε ολόκληρο το ανατολικό παράκτιο μέτωπο και σε σοβαρό τμήμα του δυτικού από την άναρχη ανάπτυξη παραθεριστικής - τουριστικής κατοικίας – καταλυμάτων, που αλλοιώνει το φυσικό και οικιστικό περιβάλλον . Έντονος συναγωνισμός τουριστικής και παραθεριστικής δραστηριότητας στους τουριστικούς πόρους. Έντονες πιέσεις στους υδάτινους πόρους. Κυκλοφοριακός κορεσμός - προβλήματα την περίοδο αιχμής. Αδυναμία εμπλουτισμού και διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος και σύνδεσης του με πολιτιστικούς και φυσικούς χώρους της ενδοχώρας. Μονοκαλλιέργεια θερινού μαζικού τουρισμού, ερήμωση της περιοχής την χειμερινή περίοδο
Εικόνα:	Αναγνωρισμένος τουριστικός προορισμός για θερινές διακοπές τόσο στην ελληνική αγορά όσο και σε μεγάλο μέρος της ευρωπαϊκής.
Σημερινό επίπεδο. Δυνατότητες:	Η περιοχή βρίσκεται κατά τόπους σε στάδιο φθοράς έχοντας καλύψει την φέρουσα ικανότητα, λόγω της χωρικά απρογραμμάτιστης τουριστικής ανάπτυξης και της παράλληλης υπερ-ανάπτυξης της παραθεριστικής κατοικίας (συγκροτήματα – αντιπαροχή). Οι δυνατότητες της περιοχής περιορίζονται κατά τόπους από το διαμορφωμένο μοντέλο. Δυνατότητες ανάπτυξης ποιοτικού τουρισμού εντοπίζονται κύρια στο Δυτικό και Νότιο τμήμα της Χερσονήσου, που αντιμετωπίζει σχετικά μικρότερες πιέσεις από παραθεριστικές κατοικίες – συγκροτήματα.
Στόχοι τουριστικής ανάπτυξης. Θεματικές μορφές:	Η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και η ανάσχεση της φθοράς. Απαιτείται θέσπιση οροφών – σταθεροτύπων, άμεσος έλεγχος πλεονάζουσας οικιστικής χωρητικότητας, αυστηρός χωροταξικός σχεδιασμός για την προστασία ακτών και δασικής ζώνης. Ενέργειες εμπλουτισμού και διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος σε συνεδριακές, (ναυτ)αθλητικές και leisure δραστηριότητες, για την επέκταση τουριστικής περιόδου και βιώσιμη εξομάλυνση εποχικότητας. Επίκεντρο της τουριστικής ανάπτυξης ο θερινός τουρισμός. Συμπληρωματικότητες με συνεδριακό τουρισμό και τουρισμό leisure-δραστηριοτήτων περί τις μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, off season

	τουρισμό τρίτης ηλικίας σε επιλεγμένες περιοχές (πρλβ. και διαχείμησης τουριστών από βόρεια και κεντρική Ευρώπη)
Δικτυώσεις:	Με τουρισμό πόλης – city break (Θεσσαλονίκη). Με Πιερία και αρχαιολογικούς και πολιτιστικούς πόρους κεντρο-δυτικής Μακεδονίας (δια θαλάσσης) Με Σιθωνία (δια θαλάσσης) και εσωτερική Χαλκιδική Με Σποράδες – Νησιά Αιγαίου Θεματικά, με πολιτιστικές διαδρομές Αρχαίων Ελληνικών Αποικιών της Κλασσικής Περιόδου.
Οργάνωση – υποστήριξη του τουρισμού:	Νέα Μουδανιά (κέντρο υποστήριξης παροχής υπηρεσιών) Θεσσαλονίκη: δεξαμενή άντλησης ανθρώπινων πόρων
Τοπικοί φορείς στήριξης του τουρισμού:	Νομαρχία Χαλκιδικής - Αναπτυξιακή Χαλκιδικής Ενώσεις Ξενοδόχων, ιδιοκτητών Κάμπινγκ, ιδιοκτητών Εν. Δωματίων, Τουριστικών Πρακτόρων του Νομού Χαλκιδικής
Υφιστάμενα σχέδια – προτάσεις:	Ε.Τ.Α.: αξιοποίηση 2000 στρ. στην περιοχή Παλιούρι

Προορισμός Κ9:	Θεσσαλονίκη
Γεωγραφική θέση. Περιγραφή:	Πολεοδομικό Συγκρότημα Θεσσαλονίκης στο μυχό του Θερμαϊκού κόλπου. Αστική περιοχή
Πλεονεκτήματα:	Ανεπτυγμένη τουριστική υποδομή με ξενοδοχεία επαρκούς ποιότητας. Υπαρξη ικανών ανθρώπινων πόρων με αξιόλογο επίπεδο κατάρτισης, για την στήριξη του τουριστικού τομέα της περιοχής. Πλούσιοι πολιτιστικοί πόροι: πρωτοχριστιανικά και Βυζαντινά μνημεία (Παγκόσμιο Μνημείο Κληρονομιάς), Μουσεία (αρχαιολογικό, βυζαντινό, μουσεία τέχνης, διάφορα θεματικά), πολιτιστικές εκδηλώσεις (φεστιβάλ κινηματογράφου, θεατρικές μουσικές παραστάσεις κ.ο.κ.) Υψηλή συγκέντρωση υπηρεσιών – Πανεπιστημιακή και καλλιτεχνική κοινότητα - Μεγάλη εμπορική αγορά. Εκθεσιακό και Συνεδριακό κέντρο Κύρια πύλη βόρειας Ελλάδας (Αεροδρόμιο, λιμάνι, ΠΑΘΕ – Εγνατία). Περιβαλλοντικοί πόροι: Θερμαϊκός, Δέλτα ποταμών (Συνθήκη Ραμσάρ)
Μειονεκτήματα:	Κυκλοφοριακά προβλήματα – κακή οργάνωση συγκοινωνιών Ανεπαρκής ανάδειξη – τουριστική αξιοποίηση μνημείων και πολιτιστικών πόρων (σήμανση, ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων – τουριστικών περιπάτων σύνδεση με φεστιβάλ, καλλιτεχνική γεγονότα) Ρύπανση Θερμαϊκού (αδυναμία κολύμβησης) Ανεπαρκής αξιοποίηση ειδικών ή συναρτημένων υποδομών (Συνεδριακό Κέντρο Helexpo – Πολιτιστικές Εγκαταστάσεις, μαρίνα Αρετσούς)
Εικόνα:	Η πόλη είναι αναγνωρίσιμη στην Ν.Α. και σε τμήμα της λοιπής Ευρώπης, χωρίς να θεωρείται γνωστή ως τουριστικός προορισμός.
Σημερινό επίπεδο. Δυνατότητες:	Τα τελευταία χρόνια οι δείκτες τουριστικής κίνησης παρουσιάζουν σταθερότητα. Υπάρχουν ικανοί και αξιόλογοι πόροι για περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού στην πόλη. Ιδιαίτερα μεγάλες δυνατότητες με την (πιθανή) διεξαγωγή της EXPO του 2008.
Στόχοι τουριστικής ανάπτυξης. Θεματικές μορφές:	Καθιέρωση της πόλης ως τουριστικός προορισμός (αυτόνομος, συμπληρωματικός), αύξηση της επισκεψιμότητας αλλοδαπών. Έμφαση σε συνεδριακό- εκθεσιακό, πολιτιστικό – εκπαιδευτικό, επιλεκτικό τουρισμό πόλης.
Δικτυώσεις:	Δικτύωση με όλους τους προορισμούς και θεματικά δίκτυα της Κεντρικής Μακεδονίας και σοβαρό τμήμα της Δυτικής, ως πύλη – οργανωτικός κόμβος διανομής των τουριστικών ρευμάτων. Δικτυώσεις με Αθήνα, βαλκανικές πόλεις (εκθεσιακός – συνεδριακός τουρισμός & τουρισμός πόλης)
Οργάνωση – υποστήριξη ειδ.	Thessaloniki Convention Bureau

μορφών τουρισμού:	
Τοπικοί φορείς στήριξης του τουρισμού:	Δήμοι Π.Σ.Θ. Ενώσεις Ξενοδόχων και Τουριστικών Πρακτόρων του Θεσσαλονίκης
Σχέδια – προτάσεις:	Ολυμπιακή πόλη - Υποψηφιότητα ανάληψης EXPO 2008

Προορισμός Κ10:	Λίμνες Λαγκαδά
-----------------	----------------

Γεωγραφική θέση. Περιγραφή:	Ηπειρωτική περιοχή του ν. Θεσσαλονίκης - νότια πλευρά του ν. Κιλκίς.
Πλεονεκτήματα:	Σημαντικοί περιβαλλοντικοί πόροι: Λίμνες Κορώνεια και Βόλβη. (Ραμσάρ), Πικρολίμνη (Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000»), Ιαματικές πηγές Πολιτιστικοί πόροι: Βήμα Αποστόλου Παύλου, Βυζαντινά και Οθωμανικά λουτρά, Ευρωπός. Αγροτικό τοπίο σε εγγύτητα με το Π.Σ.Θ.
Μειονεκτήματα:	Περιβαλλοντικά προβλήματα λίμνης Κορώνειας. Ανεπαρκής τουριστική υποδομή, παλαιότητα και τουριστική ασυμβατότητα λουτρικών εγκαταστάσεων

Εικόνα:	Η περιοχή σημαίνεται στον ελληνικό χώρο κυρίως δια των λιμνών της και επιπρόσθετα από τα ιαματικά λουτρά. Ελάχιστη αναγνωρισιμότητα στο εξωτερικό (ειδικό επιστημονικό κοινό για της λίμνες – ανιχνεύσιμη αναγνώριση ιαματικών πηλών Πικρολίμνης στην Γερμανία).
Σημερινό επίπεδο. Δυνατότητες:	Τουριστικά ανεκμετάλλευτη περιοχή. Η κίνηση στα λουτρά σχετίζεται περισσότερο με θεραπεία παθήσεων παρά με ευεξία (Spa). Αγροτική περιοχή με αξιόλογους περιβαλλοντικούς πόρους και φυσιογνωμία και ένα σημαντικό, τουριστικά αξιοποιήσιμο γεωθερμικό πεδίο.
Στόχοι τουριστικής ανάπτυξης. Θεματικές μορφές:	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και διαχείριση της περιοχής ως περιοχή «ήπιας» τουριστικής ανάπτυξης σε εγγύτητα – δικτύωση με Θεσσαλονίκη Αξιοποίηση γεωθερμικού δυναμικού για ανάπτυξη τουρισμού υγείας – ευεξίας (Spas) . Αγροτουρισμός στις Λίμνες και τον ορεινό όγκο του Βερτίσκου, σε συνδυασμό με τουρισμό φύσης και περιβαλλοντική εκπαίδευση (τοπικό ελληνικό κοινό).
Δικτυώσεις:	Θεσσαλονίκη – Εγνατία Οδός Στρυμωνικός και Ζώνη Κερκίνης – Δοϊράνης

Οργάνωση – υποστήριξη του τουρισμού:	Θεσσαλονίκη
Τοπικοί φορείς στήριξης του τουρισμού:	Αναπτυξιακή Θεσσαλονίκης

Υφιστάμενα σχέδια – προτάσεις:	ΟΠΑΑΧ, Αποκατάσταση λίμνης Κορώνειας – Προστασία Λιμνών – Ανάπτυξη Ιαματικού Κέντρου Ν. Απολλωνίας
-----------------------------------	---

Προορισμός Δ1:	Λίμνες και εθνικός Δρυμός Πρεσπών – Ορεινός όγκος Βιτοίου
Γεωγραφική θέση. Περιγραφή:	Παραμεθόρια περιοχή που οριοθετείται περί τις λίμνες και τον Εθνικό Δρυμό Πρεσπών, τα όρη Τρικλάριο και Βαρνούντα, καθώς και μέρος της οροσειράς του Βιτοίου έως την πόλη της Φλώρινας.
Πλεονεκτήματα:	Πλούσιοι περιβαλλοντικοί πόροι, βιοποικιλότητα: Εθνικός Δρυμός Πρεσπών (Ραμσάρ, Δώρο στη Φύση) Αξιόλογοι πολιτιστικοί – ιστορικοί πόροι: Βυζαντινοί ναοί και Ασκηταριά, παραδοσιακοί οικισμοί, πολιτιστική και αγροτική παράδοση, εκδηλώσεις. Υπάρχουν αρχικές προϋποθέσεις και υποδομές βάσης για την τουριστική της ανάπτυξη, που αφορούν τόσο τον ίδιο τον υδροβιότοπο (καταρχήν προστασία – διαχείριση καθώς και υποδοχή – πληροφόρηση), όσο και το ορεινό περιβάλλον (χιονοδρομικό κέντρο Βίγλας Πισοδερίου, ορειβατικά μονοπάτια Ε6 και Ε4 – κομβικό σημείο των δύο μονοπατιών). Η απομακρυσμένη γεωγραφική θέση και ιστορικοί λόγοι έχουν συντελέσει στην διατήρηση άθικτου φυσικού περιβάλλοντος. Και πολιτιστικού αποθέματος στο ακέραιο
Μειονεκτήματα:	Χαμηλής ποιότητας, ανεπαρκής τουριστική υποδομή - καταλύματα (142 κλίνες). Ελάχιστες υποδομές και επιτόπιες υπηρεσίες υποστήριξης (τροφοδοσίας, υγείας, και λοιπές κοινωνικές υποδομές - καλύπτονται από την Φλώρινα). Έλλειψη ανθρώπινων πόρων για τη στήριξη του τουριστικού τομέα. Επαρκής πρόσβαση από Φλώρινα, δύσκολη από Καστοριά.
Εικόνα:	Η περιοχή σημαίνεται δια των λιμνών και του υδροτόπου τους στην ελληνική τουριστική αγορά, ενώ έχει ευρωπαϊκή και διεθνή αναγνωρισιμότητα σε ειδικό επιστημονικό κοινό. Δευτερευόντως σημαίνεται δια του χιονοδρομικού κέντρου Βίγλας, κυρίως στην βορειοελλαδική και εσωτερική περιφερειακή αγορά.
Σημερινό επίπεδο. Δυνατότητες:	Η περιοχή βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο τουριστικής ανάπτυξης. Γενικά, αναλλοίωτη και υψηλής περιβαλλοντικής αξίας περιοχή, προνομιακή για "αιφορική" τουριστική ανάπτυξη, με επίκεντρο τις περιοχές προστασίας, τους παραδοσιακούς οικισμούς και τους ενδιαφέροντες ιστορικούς χώρους.
Στόχοι τουριστικής ανάπτυξης. Θεματικές μορφές:	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και διαχείριση της περιοχής ως "αιφορικού" τουριστικού προορισμού. Επίκεντρο της τουριστικής ανάπτυξης – προβολής ο οικολογικός τουρισμός στην περιοχή του υδροτόπου Πρεσπών. Συμπληρωματική και συνδεδεμένη ανάπτυξη του τουρισμού φύσης (λιμναίου και ορεινού), του χειμερινού – χιονοδρομικού και του αγροτουρισμού.
Δικτυώσεις:	Με Φλώρινα (μουσείο – πολιτισμός και πύλη εισόδου – διανυκτέρευσης). Με Νυμφαίο, λίμνες και περιοχές αναλόγου προφίλ στην Δυτική Μακεδονία Θεματικά, με οικολογικές διαδρομές, ορεινές – περιηγητικές διαδρομές, διαδρομές Χριστιανικής και Βυζαντινής Μακεδονίας, χειμερινό αθλητικό τουρισμό (δικτύωση με Καιμάκτσαλαν).

	Διασυνοριακή, ενιαία διαχείριση της προστασίας των Λιμνών (εθν. Δρυμού) και της τουριστικής τους ανάπτυξης.
--	---

Οργάνωση – υποστήριξη του τουρισμού:	Φλώρινα: Κύρια πύλη εισόδου, υποστήριξη της τουριστικής δραστηριότητας, δεξαμενή ανθρώπινων πόρων. Καστοριά: Εναλλακτική πύλη .
Τοπικοί φορείς στήριξης του τουρισμού:	Εταιρία προστασίας Πρεσπών Γυναικείοι Συνεταιρισμοί Ψαράδων, Αγίου Γερμανού Αναπτυξιακή Φλώρινας
Υφιστάμενα σχέδια – προτάσεις:	Διασυνοριακό Σχέδιο Πάρκου Πρεσπών ΟΠΑΑΧ, ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας Euro villages (leader +)

Προορισμός Δ2:	Καστοριά, ορεινό σύμπλεγμα Γράμμου – Βίτσιου, Βόϊο όρος
Γεωγραφική θέση. Περιγραφή:	Παραμεθόρια περιοχή που οριοθετείται γεωγραφικά με κέντρο την πόλη της Καστοριάς, δυτικά τον Γράμμο οι κορυφογραμμές του οποίου αποτελούν το όριο με την Αλβανία και την περιφέρεια της Ηπείρου και ανατολικά το Βίτσι.
Πλεονεκτήματα:	Πολύ αξιόλογοι φυσικοί - περιβαλλοντικοί πόροι: όρος Γράμμος (Φύση 2000), φαράγγι Γοργοποτάμου, Αλιάκμωνας, σπήλαιο Δράκου, λίμνη Καστοριάς. Πλούσιοι ιστορικοί και πολιτιστικοί πόροι: Βυζαντινές εκκλησίες και αρχοντικά Καστοριάς, παραδοσιακοί οικισμοί, πολιτιστική παράδοση και εκδηλώσεις, αρχαιολογικός χώρος και μουσείο λιμναίου προϊστορικού οικισμού Δισπιλίου. Οι βασικές προϋποθέσεις – υποδομές για την τουριστική ανάπτυξη συγκεντρώνονται στην πόλη της Καστοριάς (ιδιαίτερος χαρακτήρας και σήμανση στην εσωτερική αγορά, γούνα, υποδομές υποστήριξης και ανθρώπινο δυναμικό, αξιοθέατα, μουσεία, εκδηλώσεις).. Αεροπορική σύνδεση με Αθήνα - μείωση χρονοαποστάσεων από βασικές πύλες, λόγω Εγνατίας οδού. Συνδέσεις με τουριστικούς προορισμούς Πρεσπών και Νυμφαίου
Μειονεκτήματα:	Επαρκής τουριστική υποδομή μόνο στην πόλη της Καστοριάς, κυρίως όμως στις χαμηλότερες κατηγορίες. Αδυναμία οικονομικής βιωσιμότητας του κλάδου με την σημερινή κίνηση
Εικόνα:	Κύριο χαρακτηριστικό της εικόνας της περιοχής είναι η πόλη της Καστοριάς καθώς και η γούνα, όπου η Καστοριά θεωρείται παραδοσιακά το κέντρο επεξεργασίας της. Δευτερευόντως η περιοχή σημαίνεται από ιστορική κληρονομιά που καλύπτει ένα μεγάλο χρονικό βάθος από την προϊστορία ως την Οθωμανική και νέο-ελληνική εποχή (Μακεδονικά – Αντάρτικο). Σημαντικό στοιχείο της εικόνας είναι και η λίμνη της Καστοριάς τόσο ιστορικά όσο και τοπιολογικά.
Σημερινό επίπεδο. Δυνατότητες:	Οι ορεινοί όγκοι είναι τουριστικά αναξιοποίητοι . Τουριστική ανάπτυξη ως σήμερα έχει υπάρξει (ως ανάπτυξη της προσφοράς συνδυασμένη με την γούνα) στην πόλη της Καστοριάς, χωρίς όμως να διατηρεί την ζήτηση σε επαρκή επίπεδα. Ο ορεινός όγκος Γράμμου, Βίτσιου, Βόϊου χαρακτηρίζεται από αναλλοίωτη περιβαλλοντική και πολιτιστική αξία. Η διατήρηση αξιόλογων οικισμών και αδιάρακτου περιβάλλοντος οφείλεται εν πολλοίς στις πολιτικές συνθήκες που επικράτησαν από τον εμφύλιο ως τις αρχές της δεκαετίας του 90. Η ομαλοποίηση των συνθηκών με την Αλβανία (άρση της εμπόλεμης κατάστασης) αποδεσμεύει την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Η πόλη της Καστοριάς διαθέτει κεντρικό ρόλο στην διαχείριση των τουριστικών δικτύων της περιοχής, ως κομβικό σημείο πολλαπλών θεματικών ενοτήτων. Έχει την δυνατότητα να οργανώσει και να διαχειριστεί την τουριστική συνεργασία σε δια-περιφερειακό επίπεδο (Ήπειρος – Κεντρική Μακεδονία), σε συνεργασία δε με την Φλώρινα και σε διακρατικό (Πρέσπες – Αχρίδα – Μοναστήρι)
Στόχοι τουριστικής ανάπτυξης. Θεματικές μορφές:	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και διαχείριση της περιοχής ως “αιιφορικού” τουριστικού προορισμού με κέντρο την πόλη της Καστοριάς. Συνδυασμός τουρισμού πόλης και υπαίθρου με επίκεντρο την

	Καστοριά και τις πλαγιές που «κοιτούν» προς την λεκάνη της λίμνης
Δικτυώσεις:	Με οικολογικό τουρισμό (Πρέσπες – Νυμφαίο, ημερήσιες εκδρομές). Με λοιπές περιοχές και δίκτυα Δυτικής Μακεδονίας Διαπεριφερειακά με Θεσσαλονίκη - Βέροια – Μετέωρα, ως κέντρα βυζαντινού πολιτισμού
Οργάνωση – υποστήριξη του τουρισμού:	Πόλη Καστοριάς: υποστήριξη της τουριστικής δραστηριότητας, δεξαμενή ανθρώπινων πόρων.
Τοπικοί φορείς στήριξης του τουρισμού:	Νομαρχία και Αναπτυξιακή Καστοριάς Εταιρία Τουρισμού Δήμου Καστοριάς
Υφιστάμενα σχέδια – προτάσεις:	ΟΠΑΑΧ, Ε.Π. Αγροτικής Ανάπτυξης Leader + (δικτυώσεις)

Προορισμός Δ3:	Βάλια Κάλντα, Βασιλίτσα
Γεωγραφική θέση. Περιγραφή:	Δυτικό τμήμα του νομού Γρεβενών στην οροσειρά της Πίνδου, όριο Περιφέρειας με Περιφέρεια Ηπείρου. Ορεινή περιοχή περί τον εθνικό Δρυμό της Βάλια Κάλντα και του όρους της Βασιλίτσας.
Πλεονεκτήματα:	Πολύ αξιόλογοι φυσικοί - περιβαλλοντικοί πόροι: Ε.Δ. Βάλια Κάλντα, και Βασιλίτσα (Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000», σπήλαια. Παραδοσιακοί οικισμοί (Σαμαρίνα, Σμίξη, Περιβόλι, Σπήλαιο), μακεδονικά γεφύρια, βλαχοχώρια (έθιμα και παραδώσεις). Οι βασικές προϋποθέσεις για την τουριστική ανάπτυξη συγκεντρώνονται στο χιονοδρομικό κέντρο της Βασιλίτσας και τους οικισμούς της Σμίκης, Σαμαρίνας και του Περιβολίου, όπου τα τελευταία χρόνια υπάρχει αυξημένο επενδυτικό ενδιαφέρον για τουριστικές δραστηριότητες. (1200 κλίνες) Υποδομές και υπηρεσίες υποστήριξης (τροφοδοσίας, υγείας, και λοιπές κοινωνικές υποδομές) στην πόλη των Γρεβενών.
Μειονεκτήματα:	Δυσκολία στην πρόσβαση με το υπάρχον οδικό δίκτυο τόσο από Θεσσαλονίκη, όσο και από την Νότια Ελλάδα. Ωστόσο προβλέπεται μείωση χρονοαποστάσεων από βασικές πύλες της χώρας δια της Εγνατίας οδού, η οποία διέρχεται από την περιοχή και την συνδέει, δυτικά με τα Γρεβενά και ανατολικά με την Ήπειρο (περιοχή Μετσόβου). Έλλειψη ανθρώπινων πόρων για τη στήριξη του τουριστικού τομέα. Έλλειψη σχεδιασμού της ως τώρα τουριστικής ανάπτυξης
Εικόνα:	Κύριο χαρακτηριστικό της εικόνας της περιοχής είναι ο Ε.Δ. της Πίνδου και το Χιονοδρομικό κέντρο της Βασιλίτσας. Η εικόνα της περιοχής συντίθεται ως μίγμα της φυσικής ομορφιάς της Πίνδου, της παράδοσης που διατηρείται στους οικισμούς της περιοχής και της ανάπτυξης δραστηριοτήτων άθλησης στο βουνό (Ski, πεζοπορία, ποδήλατο βουνού)
Σημερινό επίπεδο. Δυνατότητες:	Η περιοχή εμφανίζει δυναμική τάση ανάπτυξης της τουριστικής προσφοράς. Τα τελευταία χρόνια επικεντρώνεται εδώ το μεγαλύτερο μέρος του επενδυτικού ενδιαφέροντος για τον τουρισμό στην περιφέρεια. Η τάση αναμένεται να αυξηθεί, καθώς με την κατασκευή της Εγνατίας η περιοχή θα αυξήσει την έλξη της στην αγορά της Αθήνας και θα συνδεθεί με την περιοχή του Μετσόβου. Η ενοποίηση των δύο Εθνικών Δρυμών της Πίνδου (Βάλια Κάλντα – Βίκος Αώος) και η δημιουργία Κέντρου Πληροφόρησης στο Σπήλαιο αναμένεται να βελτιώσει την διαχείριση, τον σχεδιασμό και την προβολή της περιοχής.
Στόχοι τουριστικής ανάπτυξης. Θεματικές μορφές:	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και διαχείριση της περιοχής ως "αιιφορικού" τουριστικού προορισμού με κέντρο τον Εθνικό Δρυμό και την Βασιλίτσα . Επίκεντρο της τουριστικής ανάπτυξης – προβολής ο ορεινός τουρισμός και ο τουρισμός φύσης στην περιοχή του Ε.Δ. με κέντρο την δημιουργία Κέντρου Πληροφόρησης στο Σπήλαιο, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη του χειμερινού – χιονοδρομικού τουρισμού

Δικτυώσεις:	Με ορεινό και ορεινό τουρισμό στην Πίνδο (Χρυσές Κορυφές). Με τουρισμό φύσης Πρέσπες και Βίκος-Αώος Με Χιονοδρομικά Κέντρα Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας
Οργάνωση – υποστήριξη του τουρισμού:	Γρεβενά: Κύρια πύλη εισόδου, υποστήριξη της τουριστικής δραστηριότητας, δεξαμενή ανθρώπινων πόρων. Δευτερεύουσες πύλες εισόδου - με την λειτουργία της Εγνατίας: Τρίκαλα, Μέτσοβο
Τοπικοί φορείς στήριξης του τουρισμού:	Αναπτυξιακή Γρεβενών Γραφείο Οικοτουρισμού Γρεβενών
Υφιστάμενα σχέδια – προτάσεις:	Σχέδιο τουριστικής ανάπτυξης ορεινού όγκου Πίνδου Σχέδιο ενοποίησης και διαχείρισης Εθνικών Δρυμών Πίνδου ΟΠΑΑΧ, Ε.Π. Αγροτικής Ανάπτυξης, Leader + (δικτυώσεις)

Προορισμός Δ4: Πιέρια - Πολύφυτο	
Γεωγραφική θέση. Περιγραφή:	Περιοχή στα όρια των περιφερειών Δυτικής Μακεδονίας, Κεντρικής Μακεδονίας και Θεσσαλίας Ορεινή περιοχή που χαρακτηρίζεται από το πέρασμα του Αλιάκμονα και την τεχνική λίμνη του Πολύφυτου. Η περιοχή απλώνεται κατά μήκος περί της όχθης του Αλιάκμονα και είναι προσβάσιμη στο δυτικό μέρος (Δεσκάτη) από τα Γρεβενά, το κεντρικό (Αιάνη – Βελβεντός) από Κοζάνη - Ελασσόνα, και στο ανατολικό από την Βέροια – Πιέρια
Πλεονεκτήματα:	Οι περιβαλλοντικοί πόροι εστιάζονται στην οικολογική αξία και τους φυσικούς σχηματισμούς – τοπία - που δημιουργεί ο Αλιάκμονας, κυρίως στην στροφή του και τα στενά πριν την τεχνητή λίμνη. Ιστορικοί και πολιτιστικοί πόροι: Αρχαία Αιανή, Μονή Ζαβόρδας και ερημητήρια, σπήλαια. Ιδιαίτερο αγροτικό προϊόν που περιλαμβάνει καλλιέργεια του κρόκου, κρασιά Ο.Π.Α.Π (Βελβεντός). Από την περιοχή διέρχεται το διεθνές μονοπάτι E4
Μειονεκτήματα:	Ελάχιστη τουριστική υποδομή (160 κλίνες) Έλλειψη ανθρώπινων πόρων για τη στήριξη του τουριστικού τομέα.
Εικόνα:	Κύριο χαρακτηριστικό της εικόνας της περιοχής είναι τα περάσματα του Αλιάκμονα. Η αρχαία Αιανή αποτελεί σημαντικό αξιοθέατο της περιοχής, δεν διαθέτει όμως ακόμα επαρκή προβολή και ανάδειξη.
Σημερινό επίπεδο. Δυνατότητες:	Η περιοχή είναι αναξιοποίητη τουριστικά. Τουριστικές δραστηριότητες συναντώνται κυρίως στο Δυτικό τμήμα, στην περιοχή του Νομού Γρεβενών και σχετίζονται κυρίως με τον Αλιάκμονα (Rafting, αναρριχήσεις στις χαράδρες των στενών). Απευθύνονται κυρίως σε έμπειρους αθλητές - τουρίστες.
Στόχοι τουριστικής ανάπτυξης. Θεματικές μορφές:	Ήπια τουριστική ανάπτυξη αθλητικών δραστηριοτήτων στον ποταμό και την Λίμνη. Ανάπτυξη του αγροτουρισμού στις πλαγιές των Πιερίων - Βελβενδό. Ανάδειξη Αιανής ως πολιτισμικού τουριστικού πόρου σε περιφερειακό επίπεδο
Δικτυώσεις:	Με την ζώνη Δ.5 ως αγροτουριστική περιοχή Με λοιπές περιοχές της Δυτικής Μακεδονίας, ως πολιτισμικό αξιοθέατο και σύνδεση με το Μακεδονικό Αρχαιολογικό τρίγωνο (Βεργίνα, Πέλλα, Δίον). Με Κεντρική Μακεδονία – Θεσσαλία για την προβολή – προώθηση των Πιερίων - Τίταρου ως ενιαίου προορισμού. Με το χιονοδρομικό κέντρο των Πιερίων (Ελατοχώρι)
Οργάνωση – υποστήριξη του τουρισμού:	Κοζάνη - Γρεβενά: Πύρες εισόδου, υποστήριξη της τουριστικής δραστηριότητας, ανθρώπινοι πόροι. Τοπικά Κέντρα: Δεσκάτη, Σέρβια, Βελβενδός
Τοπικοί φορείς στήριξης του τουρισμού:	Αναπτυξιακή Κοζάνης Αναπτυξιακή Γρεβενών

Υφιστάμενα σχέδια – προτάσεις:	ΟΠΑΑΧ, Ε.Π. Αγροτικής Ανάπτυξης Δρόμοι του Κρασιού, Leader +
Προορισμός Δ5:	Ασκιο – Βουρινός – Κοιλάδα Μεσσιανού Νερού

Γεωγραφική θέση. Περιγραφή:	Ορεινή περιοχή στο οροπέδιο της Κοζάνης, χαρακτηρίζεται από αγροτικές δραστηριότητες.
Πλεονεκτήματα:	Οικιστικά παραδοσιακά σύνολα στην Σιάτιστα, χαρακτηριστικά της Μακεδονικής αρχιτεκτονικής του 19 αιώνα. Πλούσια χλωρίδα με σημαντικό ταξονομικό και φυτογεωγραφικό ενδιαφέρον στο όρος Βούρινος Η κοιλάδα του Μεσσιανού Νερού, η οποία προστατεύεται από τις ανθρώπινες δραστηριότητες κατά τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, συγκεντρώνει τη βοτανική, ζωολογική και οικολογική αξία της περιοχής. Έντονη αγροτική παράδοση στο κρασί και τα τυριά
Μειονεκτήματα:	Ελάχιστη τουριστική υποδομή (200 κλίνες) Στην κοιλάδα οι ανθρώπινες δραστηριότητες, όπως κτηνοτροφία, δασοπονία και κυνήγι, έχουν διατηρηθεί έντονες για αρκετές δεκαετίες.

Εικόνα:	Μη αναγνωρίσιμη εκτός Δυτικής Μακεδονίας
Σημερινό επίπεδο. Δυνατότητες:	Η περιοχή είναι αναξιοποίητη τουριστικά. Δυνατότητα ανάπτυξης του αγροτουρισμού με βάση τα τοπικά προϊόντα
Στόχοι τουριστικής ανάπτυξης. Θεματικές μορφές:	Στήριξη του αγροτικού πληθυσμού και της οικονομίας με ανάπτυξη αγροτουριστικών δραστηριοτήτων Αγροτουρισμός
Δικτυώσεις:	Με λοιπές περιοχές της Δυτικής Μακεδονίας καθώς γεωγραφικά βρίσκεται στο κέντρο της Περιφέρειας Με αγρο-τουριστικές περιοχές εντός και εκτός περιφέρειας (μέσω leader+: Αγροτουριστικό Δίκτυο, Δρόμοι του Κρασιού)

Οργάνωση – υποστήριξη του τουρισμού:	Κοζάνη: Κύρια πύλη εισόδου, υποστήριξη της τουριστικής δραστηριότητας, δεξαμενή ανθρώπινων πόρων. Τοπικά Κέντρα: Σιάτιστα, Βλάστη
Τοπικοί φορείς στήριξης του τουρισμού:	Αναπτυξιακή Κοζάνης
Υφιστάμενα σχέδια – προτάσεις:	ΟΠΑΑΧ, Ε.Π. Αγροτικής Ανάπτυξης και ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας Δρόμοι του Κρασιού Leader +

Προορισμός Δ6:	Νυμφαίο – Βεγορίτιδα
Γεωγραφική θέση. Περιγραφή:	Δυτική πλευρά του νομού Φλώρινας. Ορεινή περιοχή που εκτείνεται από τις δυτικές πλαγιές του όρους Βόρας (Καϊμάκτσαλάν) έως τις ανατολικές του όρους Βίτσι. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από τις τέσσερις λίμνες που περιέχει.
Πλεονεκτήματα:	Ο Οικισμός του Νυμφαίου αποτελεί πρότυπο αναβίωσης τουριστικού – ορεινού οικισμού. Η οικολογική αξία των λιμνών Βεγορίτιδος, Πετρών, Χειμαδίτιδας και Ζάζαρης. Ελληνιστικός οικισμός των Πετρών και ίχνος αρχαίας Εγνατίας. Υπάρχουν αρχικές προϋποθέσεις και υποδομές βάσης για την τουριστική της ανάπτυξη, που αφορούν κυρίως τον οικισμό του Νυμφαίου και το Αμύνταιο και περιλαμβάνουν Συνεδριακό κέντρο, ιππικό όμιλο, το κέντρο προστασίας και ενημέρωσης του Αρκτούρου στον Αετό. Καλή γεωγραφική τοποθέτηση σε σχέση με τους τουριστικούς προορισμούς Πρεσπών, Καϊμάκτσαλαν, Καστοριάς
Μειονεκτήματα:	Η περιοχή εμφανίζει υψηλό ποσοστό ημερήσιας επίσκεψης από την Θεσσαλονίκη Περιβαλλοντικά προβλήματα στην λίμνη Βεγορίτιδα – ΑΗΣ ΔΕΗ Μη επαρκές εσωτερικό δίκτυο – ελλιπής σύνδεση με Καστοριά Μικρή ανάδειξη των τουριστικών πόρων της περιοχής
Εικόνα:	Καλή προβολή – εικόνα που διασφαλίζεται από τον οικισμό του Νυμφαίου και το προφίλ της οργάνωσης του Αρκτούρου, εκμεταλλευόμενη την ευαισθητοποίηση για την διάσωση της Καφέ Αρκούδας
Σημερινό επίπεδο. Δυνατότητες:	Η περιοχή βρίσκεται σε στάδιο ανάπτυξης, που ως τώρα εστιάζεται σημειακά στο Νυμφαίο. Δυνατότητα ανάπτυξης ήπιων τουριστικών και αγροτο-τουριστικών δραστηριοτήτων με επίκεντρο την περιοχή του Νυμφαίου και την Λίμνη Βεγορίτιδα (ΟΠΑΠ Αμύνταιου)
Στόχοι τουριστικής ανάπτυξης. Θεματικές μορφές:	Ολοκληρωμένος σχεδιασμός και διαχείριση της περιοχής ως “αιιφορικού” τουριστικού προορισμού. Επίκεντρο της τουριστικής ανάπτυξης – προβολής ο επιλεκτικός ορεινός – φυσιολατρικός τουρισμός. Ιδιαίτερος χαρακτήρας της περιοχής με έμφαση στην εκμετάλλευση υποδομών, δυνατοτήτων, πολιτιστικού αποθέματος για αγρο-περιβαλλοντική εκπαίδευση.
Δικτυώσεις:	Με περιοχή Κ3 (Καϊμάκτσαλάν, Πόζαρ) κυρίως σε ότι αφορά την τουριστική ανάπτυξη της Λίμνης Βεγορίτιδος Με περιοχή Δ1 (Πρέσπες) και Δ2 (Καστοριά) Οικολογικός τουρισμός + city break σε Φλώρινα - Καστοριά Με αγροτουριστικές περιοχές εντός και εκτός περιφέρειας (μέσω leader+: Αγροτουριστικό Δίκτυο, Δρόμοι του Κρασιού)
Οργάνωση – υποστήριξη του τουρισμού:	Έδεσα – Φλώρινα - Καστοριά: Κύριες πύλες εισόδου, υποστήριξη της τουριστικής δραστηριότητας, Τοπικά Κέντρα: Αμύνταιο, δεξαμενή ανθρώπινων πόρων.

Τοπικοί φορείς στήριξης του τουρισμού:	Αρκτούρος Αναπτυξιακή Φλώρινας Γυναικείος Συν. Νυμφαίου Δήμος Νυμφαίου (Α.Π.Θ.) Γ.Σ. Αμύνταιου
Υφιστάμενα σχέδια – προτάσεις:	ΟΠΑΑΧ, ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας Δρόμοι του Κρασιού Πρόγραμμα Ανάδειξης και Προβολής Λίμνης Βεγορίτιδος (Leader + ΑΝ.ΦΛΩ. – ΑΝ.ΠΕΛ.). Euro villages (leader +)

0

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Το πρόγραμμα τουριστικής ανάπτυξης

Οι συνολικοί στρατηγικοί στόχοι, όπως περιγράφηκαν στο προηγούμενο Κεφάλαιο, μεταγράφονται σε Άξονες προτεραιότητας, σε στόχους δηλαδή του μεσοπρόθεσμου Προγράμματος τουριστικής ανάπτυξης.

Άξονες πενταετίας:

1. Επέκταση προς νέους “αιφορικούς” τουριστικούς προορισμούς
2. Δημιουργία νέων ειδικών καθώς και εναλλακτικών τουριστικών προϊόντων
3. Αποκατάσταση, σε βιώσιμα πλαίσια, ώριμων τουριστικών περιοχών ή τουριστικών περιοχών σε παρακμή
4. Οριζόντιος έλεγχος των επιπτώσεων του τουρισμού στο περιβάλλον
5. Βελτίωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας προϊόντων, υπηρεσιών και τουριστικών προορισμών
6. Βελτίωση της διαχείρισης της τουριστικής ανάπτυξης
7. Βελτίωση της διαχείρισης της ζήτησης. Προώθηση σε νέες αγορές

Άξονας 1. Επέκταση προς νέους αιφορικούς τουριστικούς προορισμούς

Μέτρο 1.1	Προστασία – αξιοποίηση – διαχείριση του φυσικού και ιστορικού περιβάλλοντος
Μέτρο 1.2	Σχεδιασμός – διαχείριση – ενίσχυση της προσφοράς στους νέους αιφορικούς προορισμούς

Άξονας 2. Δημιουργία νέων ειδικών καθώς και εναλλακτικών τουριστικών προϊόντων

Μέτρο 2.1	Βελτίωση - δημιουργία ειδικών τουριστικών υποδομών για την προώθηση του θεματικού τουρισμού
Μέτρο 2.2	Ενθάρρυνση της προσφοράς εξειδικευμένων υπηρεσιών από τις τουριστικές επιχειρήσεις
Μέτρο 2.3	Στήριξη και ανάπτυξη ειδικών – θεματικών μορφών τουρισμού

Άξονας 3. Αποκατάσταση, σε βιώσιμα πλαίσια, ανεπτυγμένων τουριστικών περιοχών

Μέτρο 3.1	Έλεγχος και διαχείριση της ανάπτυξης των ώριμων τουριστικών προορισμών
-----------	--

Μέτρο 3.2	Βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος στους ώριμους τουριστικούς προορισμούς
------------------	--

Άξονας 4. Οριζόντιος έλεγχος των επιπτώσεων του τουρισμού στο περιβάλλον

Μέτρο 4.1	Έλεγχος των πρακτικών τουριστικής κατανάλωσης και αναψυχής στη φύση
Μέτρο 4.2	Έλεγχος και διαχείριση των μεταφορικών υποδομών στους τουριστικούς προορισμούς
Μέτρο 4.3	Συμβολή του τουριστικού τομέα στη χρηματοδότηση για την προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος

Άξονας 5. Βελτίωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας των παρεχόμενων τουριστικών προϊόντων – υπηρεσιών

Μέτρο 5.1	Αναβάθμιση – υιοθέτηση
Μέτρο 5.2	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων

Άξονας 6. Βελτίωση της διαχείρισης της τουριστικής ανάπτυξης

Μέτρο 6.1	Προώθηση της συνεργασίας και της εταιρικότητας
Μέτρο 6.2	Βελτίωση της κατάρτισης και της κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης των απασχολούμενων στον τομέα του τουρισμού

Άξονας 7. Βελτίωση της διαχείρισης της ζήτησης. Προώθηση σε νέες αγορές

Μέτρο 7.1	Προώθηση συνεργασιών μεταξύ των επαγγελματιών του τομέα
Μέτρο 7.2	Αναζήτηση νέων αγορών

Άξονας 1. Επέκταση του τουριστικού προϊόντος προς νέους βιώσιμους τουριστικούς προορισμούς

Τόσο η Κεντρική όσο –κυρίως- η Δυτική Μακεδονία διαθέτουν φυσικό και ιστορικό πλούτο τέτοιο που μπορεί να στηρίξει την περαιτέρω επέκταση και ταυτόχρονα τη διαφοροποίηση του συνολικού τουριστικού προϊόντος.

Τα δεδομένα της ανάλυσης προσδιορίζουν νέους, μη παραδοσιακούς, τουριστικούς προορισμούς, οι οποίοι παρότι διαφορετικοί μεταξύ τους, διαθέτουν το κοινό πλεονέκτημα αναξιοποίητων φυσικών και πολιτιστικών πόρων:

Ζώνες Κ2 (Βέρμιο, Βέροια – Νάουσα), Κ3 (όρος Βόρας – Έδεσσα), Κ4 (Κερκίνη – Δοϊράνη – κοιλάδα Στρυμόνα) και Κ10 (λίμνες Λαγκαδά) της Κεντρικής Μακεδονίας, που μπορούν να σχεδιαστούν και να αναπτυχθούν περαιτέρω, σε ήπια πλαίσια, και

Ζώνες Δ1 (λίμνες και Εθνικός Δρυμός Πρεσπών), Δ2 (Καστοριά – σύμπλεγμα Γράμμου – Βιτσίου), Δ3 (Εθνικός Δρυμός Βάλια Κάλντα – Βασιλίτσα), Δ5 (Άσκιο όρος – Μεσιανό Νερό) και Δ6 (Νυμφαίο, λίμνες) της Δυτικής Μακεδονίας, με το ιδιαίτερο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, που βρίσκονται σε αρχική φάση ανάπτυξης.

Τα Μέτρα που στοχεύουν στην ικανοποίηση του άξονα αυτού περιλαμβάνουν τις αναγκαίες παρεμβάσεις για να επεκταθεί – διευρυνθεί το τουριστικό προϊόν προς την κατεύθυνση του βιώσιμου τουρισμού. Συγκεκριμένα περιλαμβάνονται:

- α) Παρεμβάσεις για την προστασία και ανάδειξη όλων των αξιόλογων στοιχείων του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος. Οι παρεμβάσεις αυτές συνιστούν εξωτερική προϋπόθεση – όρο για τον αναπροσανατολισμό της ανάπτυξης του τουρισμού, και έχουν εφαρμογή στο σύνολο των τουριστικών προορισμών.
- β) Παρεμβάσεις σχετικές με την επίτευξη των οργανωτικών προϋποθέσεων και προϋποθέσεων σχεδιασμού, ώστε να ξεκινήσει η προσπάθεια βιώσιμων μορφών τουρισμού στους μη ώριμους προορισμούς.
- γ) Παρεμβάσεις μικρής κλίμακας και ήπιας κατεύθυνσης που προικοδοτούν τους μη παραδοσιακούς προορισμούς με κατάλληλα προσαρμοσμένες υποδομές ήπιου χαρακτήρα και σηματοδοτούν την ταυτότητά τους στην αγορά.

ΜΕΤΡΟ 1.1.	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ – ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ – ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
------------	---

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Προκειμένου για τον βιώσιμο τουρισμό, αποκτά στρατηγική σημασία η προστασία των αξιόλογων στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος, το ίδιο και των στοιχείων του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

Η σωστή προστασία και η κατάλληλη, ενεργός, διαχείριση των στοιχείων της φύσης και της ιστορίας, ανεβάζουν την αξία και την αναγνωρισιμότητα των τουριστικών προορισμών (συνολικά και κατά τόπους), και εξασφαλίζουν τη διατηρησιμότητά τους μακροπρόθεσμα. Πρόκειται για παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν θετικά τη ζήτηση, δηλαδή να δημιουργήσουν ζήτηση, επενεργώντας θετικά στις διακυμάνσεις της συγκυρίας.

Επιπλέον έχει αποδειχθεί ότι η απώλεια του ιδιαίτερου περιβαλλοντικού (αλλά και πολιτιστικού και κοινωνικού χαρακτήρα μιας περιοχής), μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την τουριστική κίνηση. Οι επενδύσεις που θα χρειαζόντουσαν τότε για την αντιστροφή της κίνησης και την “αναδόμηση” της εικόνας μιας περιοχής, θα ήταν πολλαπλάσιες.

Οι αρχικές ενέργειες – προϋποθέσεις που συγκεντρώνονται εδώ, υπό τον τίτλο αυτού του Μέτρου, δεν λογίζονται μόνον, ούτε αφορούν αποκλειστικά, τον τουριστικό τομέα.

Θεωρήθηκε ωστόσο σκόπιμο να αναφερθούν αναλυτικά, προκειμένου να καταδειχθεί το μέγεθος των αρχικών επενδύσεων σε τομείς όπου ήδη καταγράφεται καθυστέρηση της δημόσιας παρέμβασης.

Οι τομείς αυτοί θεωρούνται γενικότερα ζωτικοί για τη βιώσιμη ανάπτυξη, και είναι:

- ✓ η προστασία – διαχείριση των υψηλής αξίας περιβαλλοντικών πόρων,
- ✓ η προστασία - ανάδειξη των ιστορικών τόπων και μνημείων, και της πολιτιστικής παράδοσης, και
- ✓ ο πολεοδομικός – χωροταξικός έλεγχος.

Στη βάση αυτή, το Μέτρο συγκεντρώνει τις αναγκαίες υλικές προϋποθέσεις, το πλαίσιο για την επίτευξη του στρατηγικού στόχου της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι παρεμβάσεις αυτού του Μέτρου είναι δυνατόν να αφορούν:

- ✓ Έργα και παρεμβάσεις προστασίας και περιβαλλοντικής διαχείρισης των αξιόλογων φυσικών πόρων.
- ✓ Έργα και παρεμβάσεις αποκατάστασης και ανάδειξης των αξιόλογων αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων και μνημείων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπλασης – αποκατάστασης παραδοσιακών οικιστικών συνόλων.
- ✓ Δράσεις ενεργού διαχείρισης των φυσικών και ιστορικών πόρων, με την έννοια της εγκατάστασης ειδικών φορέων διαχείρισης προκειμένου για τα ευαίσθητα

οικοσυστήματα (Ραμσάρ, Εθνικοί Δρυμοί, Φύση 2000) ή της επισκεψιμότητας (ύπαρξη φύλαξης και υποδοχής επισκεπτών) προκειμένου για αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία.

- ✓ Ενέργειες σχεδιασμού και θεσμοθέτησης ειδικών όρων και περιορισμών στις χρήσεις γης και στη δόμηση, προκειμένου να διαφυλαχθεί ο χαρακτήρας τόσο των ίδιων ευαίσθητων φυσικών – ιστορικών στοιχείων και της περιβάλλουσας ζώνης.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Οι παρεμβάσεις αυτού του Μέτρου έχουν προσδιορισθεί αναλυτικά σε επίπεδο τουριστικών προορισμών και επισυνάπτονται στον Πίνακα 1.1.

Οι κατηγορίες παρεμβάσεων που εντοπίστηκαν είναι:

- Οριοθέτηση, κανονιστική προστασία, προγράμματα εκτίμησης της φέρουσας ικανότητας, σε περιοχές υψηλής περιβαλλοντικής αξίας.
- Προώθηση της ενεργού διαχείρισης στις υψηλής περιβαλλοντικής αξίας περιοχές, σύσταση δηλαδή φορέων διαχείρισης (ΝΠΙΔ, κατ' εφαρμογή του άρθρου 18, παρ. 7, του Ν. 2742/99 περί Χωροταξίας και του άρθρου 19 του Ν. 1650/86 περί Προστασίας του Περιβάλλοντος).
- Παρεμβάσεις για τη βελτίωση – ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων και μνημείων. Οι παρεμβάσεις αυτού του τύπου μπορούν να είναι σημειακές ή οριζόντιες, να υποστηρίζουν δηλαδή πολιτιστικά δίκτυα και διαδρομές.
- Δράσεις σχεδιασμού και θέσπισης ρυθμίσεων χρήσεων γης και δραστηριοτήτων (έκδοση και εφαρμογή Ζωνών Οικιστικού Ελέγχου), είτε προληπτικά σε ευαίσθητες περιοχές, είτε κυρίως σε παραθαλάσσιες βεβαρυμένες ζώνες.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ. ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το Μέτρο έχει χωρική εξειδίκευση και εφαρμογή στο σύνολο των τουριστικών ζωνών – προορισμών, όπως έχουν προσδιορισθεί από τη μελέτη. Αφορά όλες τις προϋποθέσεις (προστασίας – ανάδειξης – ελέγχου χρήσεων γης), που είναι απαραίτητες σε επίπεδο τουριστικού προορισμού, είτε αυτός βρίσκεται σε ώριμη είτε σε πρώιμη φάση τουριστικής ανάπτυξης, προκειμένου να εξασφαλισθούν όροι βιωσιμότητας.

Για τα έργα – δράσεις αυτού του Μέτρου έχει γίνει από την Ομάδα Μελέτης αναλυτική προσέγγιση και εξειδίκευση σε κάθε προτεινόμενο τουριστικό προορισμό. Τα καταρχήν προτεινόμενα έργα – δράσεις προσδιορίζονται στον επισυναπτόμενο σε αυτό το Μέτρο Πίνακα ειδικών δράσεων.

Το πλήθος των αναγκαίων παρεμβάσεων υποχρεώνει οδηγεί ωστόσο σε υιοθέτηση ορισμένων κανόνων – προτεραιοτήτων. Συγκεκριμένα:

1. Όσον αφορά τουριστικούς προορισμούς που στηρίζονται προκειμένου για την τουριστική τους ανάπτυξη σε ιδιαίτερα αξιόλογους περιβαλλοντικούς πόρους, τα έργα / παρεμβάσεις προστασίας και διαχείρισης συνιστούν εκ των ων ουκ άνευ προϋπόθεση για οποιαδήποτε περαιτέρω δράση τουριστικής αξιοποίησης. Πρόκειται για:

Τον προορισμό Κ4, περί τη λίμνη Κερκίνη, και τον προορισμό Δ1, περί τον Εθνικό Δρυμό Πρεσπών, όπου είναι απαραίτητο να εγκατασταθεί καταρχήν το καθεστώς προστασίας και διαχείρισης των υγροτόπων και να υπάρξουν σε διαρκή βάση ασφαλή εξαγόμενα για τον τρόπο αξιοποίησης και τη φέρουσα ικανότητα των

προστατευόμενων περιοχών.

Το ίδιο ισχύει και για τους προορισμούς Κ1, όσον αφορά την προστατευόμενη περιοχή του Ολύμπου, και Δ3, Βάλια Κάλντα – Βασιλίτσα, όσον αφορά τον Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Πίνδου.

Γενικότερα, η προστασία – διαχείριση των ίδιων των προστατευόμενων περιοχών και η παρακολούθηση της φέρουσας ικανότητας των οικοσυστημάτων, προηγείται της τουριστικής αξιοποίησης και διαχείρισης.

2. Στους ήδη ανεπτυγμένους τουριστικούς προορισμούς (Πιερία, Κασσάνδρα, Σιθωνία, μέση παράλια Χαλκιδική, Στρυμωνικός), έχουν προτεραιότητα οι ρυθμίσεις που αποβλέπουν σε χωροταξικό και πολεοδομικό έλεγχο και αναστροφή των τάσεων υποβάθμισης του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η υλοποίηση των παρεμβάσεων του Μέτρου θα οδηγήσει:

- ✓ Στην επίτευξη προϋποθέσεων για το “άνοιγμα” περιοχών στην τουριστική αγορά.
- ✓ Στην εξασφάλιση όρων βιωσιμότητας σε νέους και αναπτυσσόμενους τουριστικούς προορισμούς.
- ✓ Στη διάσωση των αξιόλογων φυσικών και ιστορικών στοιχείων στους ανεπτυγμένους τουριστικούς προορισμούς και στην βελτίωση της εικόνας τους.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η ανάληψη απόφασης για την υλοποίηση των παρεμβάσεων αυτού του Μέτρου ανάγεται σε επίπεδο φορέων περιφερειακού και εθνικού επιπέδου. Συγκεκριμένα οι παρεμβάσεις αφορούν:

Το κεντρικό Υπουργείο ΠΕΧΩΔΕ για επίλυση θεσμικών οριζόντιων ζητημάτων που αφορούν διαχείριση προστατευόμενων περιοχών και χωροταξικό έλεγχο.

Τις περιφερειακές Δ/νσεις ΠΕΧΩΔΕ (ΔΙ.ΠΕ.ΧΩ.) για ζητήματα εφαρμογής περιβαλλοντικής και χωροταξικής πολιτικής.

Το κεντρικό Υπουργείο Πολιτισμού και το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων για ανάληψη δράσεων προστασίας – ανάδειξης – βελτίωσης επισκεψιμότητας σε ιστορικούς τόπους και μνημεία.

Οι Φορείς Υλοποίησης προσδιορίζονται ανάλογα με τον τύπο της παρέμβασης.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Οι δυνατότητες χρηματοδότησης των παρεμβάσεων του Μέτρου, στα πλαίσια του 3^{ου} Κ.Π.Σ., εντοπίζονται πρωτίστως στα Επιχειρησιακά Προγράμματα:

- α) Επιχειρησιακό Περιβάλλοντος (ΕΠΠΕΡ)
 - β) Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πολιτισμού,
- και δευτερευόντως στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα Κεντρικής Μακεδονίας και Δυτικής Μακεδονίας.

Πίνακας 1.1

Μέτρο 1.1. Προστασία – αξιοποίηση – διαχείριση του φυσικού και ιστορικού περιβάλλοντος

Κατηγορίες Δράσεων:	Κ1: Νότια Πιερία - Όλυμπος	Κ2: Όρος Βέρμιο, Βέροια - Νάουσα	Κ3: Όρος Βόρας - Έδεσσα	Κ4: Κερκίνη – Δοϊράνη – Κοιλιάδα Στρυμόνα	Κ5: Στρυμωνικός κόλπος και κόλπος Ιερισσού	Κ6: Σιθωνία	Κ7: Μεσοδυτική παράκτια Χαλκιδική	Κ8: Χερσόνησος Κασσάνδρας
Οριοθέτηση, κανονιστική προστασία, προγράμματα εκτίμησης φέρουσας ικανότητας, σε περιοχές υψηλής περιβαλλοντικής αξίας	Οριοθέτηση, κανονιστική προστασία, πρόγραμμα φέρουσας ικανότητας, περιμετρικής ζώνης προστατευόμενης περιοχής Ολύμπου		Κατά προτεραιότητα προώθηση του σχεδιασμού περιβαλλοντικής προστασίας και διαχείρισης σε όρος Καϊμακτσαλάν, ποταμό Μογλένιτσα και ιαματικές πηγές, λίμνη Βεγορίτιδα, λίμνη και φράγμα του Άγρα	Π.Δ. οριοθέτησης και προστασίας της περιοχής λίμνης Κερκίνης. Προστασία λίμνης Δοϊράνης (ως περιοχής Natura 2000), διασυνοριακό σχέδιο προστασίας.		Κατά προτεραιότητα οριοθέτηση και προστασία των περιοχών Natura 2000 Προστασία Όρους Σιθωνία και μικρών υδροτόπων (Τριστινίκα, Καλαμίτσι)	Οριοθέτηση και προστασία υδροβιότοπου Αγ. Μάμα και ποταμού Χαβρία	
Πρώθηση της ενεργού διαχείρισης προστατευόμενων φυσικών περιοχών	Σύσταση και λειτουργία φορέα διαχείρισης (ΝΠΙΔ) προστατευόμενης περιοχής Ολύμπου			Σύσταση – λειτουργία Φορέα Διαχείρισης Προστατευόμενης Περιοχής λίμνης Κερκίνης				
Έργα – δράσεις , οριζόντιες ή σημειακές, για την βελτίωση - ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και παραδοσιακών οικισμών	Βελτίωση επισκεψιμότητας - ανάδειξη – προβολή αρχαιολογικών - ιστορικών τόπων στην περιοχή του Ολύμπου Προστασία, πολεοδομική οργάνωση – ανάπλαση συνεκτικών οικιστικών συνόλων σε Π. Παντελεήμονα, Σκοτίνα, Λεπτοκαρυά, Λιτόχωρο, και Π. Πόρους Έργα - δράσεις σήμανσης της εισόδου στο τρίγωνο Δίον – Βεργίνα - Πέλλα	Βελτίωση επισκεψιμότητας - ανάδειξη – προβολή αρχαιολογικών χώρων σε Βεργίνα, Λευκάδια Ανάδειξη ιστορικού και πολιτιστικού προφίλ πόλης Βέροιας (βυζαντινές εκκλησίες και μνημεία) Ανάδειξη – τουριστική αξιοποίηση βιομηχανικών κτιρίων πόλης Νάουσας Προστασία - πολεοδομική οργάνωση – ανάπλαση παραδοσιακών οικιστικών συνόλων στην πόλη της Βέροιας Έργα – δράσεις σήμανσης του κόμβου της Βεργίνας στο πολιτιστικό τρίγωνο Δίου – Βεργίνας - Πέλλας	Βελτίωση επισκεψιμότητας - ανάδειξη – προβολή αρχαιολογικού χώρου Πέλλας Προστασία και πολεοδομικός σχεδιασμός παραδοσιακού οικισμού Αγίου Αθανασίου στο Καϊμακτσαλάν Έργα – δράσεις σήμανσης του κόμβου της Βεργίνας στο πολιτιστικό τρίγωνο Δίου – Βεργίνας - Πέλλας	Πολεοδομικός και μορφολογικός έλεγχος της οικιστικής ανάπτυξης στους οικισμούς: Κερκίνη, Λιθότοπος, Άνω Ποροΐα,	Βελτίωση επισκεψιμότητας - ανάδειξη – προβολή αρχαιολογικών χώρων Σταγείρων, Ακάνθου, Αμφίπολης Προστασία, πολεοδομικός και μορφολογικός έλεγχος της ανάπτυξης των οικισμών: Άνω Βρασνά, Άνω Σταυρός Έργα δράσης σήμανσης του δικτύου κλασσικής Χαλκιδικής (από Θεσσαλονίκη προς Όλυθο, Στάγειρα, Άκανθο, Αμφίπολη)	Βελτίωση επισκεψιμότητας - ανάδειξη – προβολή αρχαιολογικού χώρου Τορώνης Προστασία, πολεοδομικός και μορφολογικός έλεγχος της ανάπτυξης του οικισμού Παρθενώνα Έργα δράσης σήμανσης του δικτύου κλασσικής Χαλκιδικής (προς Τορώνη)	Βελτίωση επισκεψιμότητας - ανάδειξη – προβολή αρχαιολογικών χώρων Ολύθνου και Ποτίδαιας Προστασία, πολεοδομικός και μορφολογικός έλεγχος της ανάπτυξης των οικισμών: Πολυγύρου, Ταξιάρχων Έργα δράσης σήμανσης του δικτύου κλασσικής Χαλκιδικής (από Θεσσαλονίκη προς Όλυθο)	Βελτίωση επισκεψιμότητας - ανάδειξη – προβολή αρχαιολογικών χώρων Καλλάνδρας, Αφύτου, Φώκαιας Προστασία, πολεοδομικός και μορφολογικός έλεγχος της ανάπτυξης των οικισμών: Αφύτου, Καλλάνδρας, Φούρκας, Κασσανδρινού Έργα δράσης σήμανσης του δικτύου κλασσικής Χαλκιδικής (από Θεσσαλονίκη και Όλυθο, προς Άφυτο Καλλάνδρα)
Σχεδιασμός – θέσπιση ειδικών ρυθμίσεων χρήσεων γης	Επέκταση των ρυθμίσεων χρήσεων γης και δραστηριοτήτων στην περιοχή των δήμων Αν. Ολύμπου, Λιτοχώρου και Παραλίας Κατερίνης, από την παραλία έως την περιμετρική ζώνη προστασίας Ολύμπου. Ανάσχεση της εκτός σχεδίου δόμησης και προστασία των ακτών				Έλεγχος, δια Ζ.Ο.Ε., των χρήσεων γης στην παράκτια ζώνη του νομού Χαλκιδικής, ανάσχεση της εκτός σχεδίου δόμησης και προστασία των ακτών Επέκταση ρυθμίσεων στην παράκτια ζώνη του Ν. Θεσ/νίκης	Έλεγχος, δια Ζ.Ο.Ε., των χρήσεων γης στην παράκτια ζώνη του νομού Χαλκιδικής, ανάσχεση της εκτός σχεδίου δόμησης και προστασία των ακτών	Έλεγχος, δια Ζ.Ο.Ε., των χρήσεων γης εκατέρωθεν του κύριου οδικού δικτύου, ανάσχεση της εκτός σχεδίου δόμησης και προστασία των ακτών	Έλεγχος, δια Ζ.Ο.Ε., των χρήσεων γης σε όλη τη χερσόνησο, ανάσχεση της εκτός σχεδίου δόμησης και προστασία των ακτών

Πίνακας 1.2 (συνέχεια)

Μέτρο 1.1. Προστασία – αξιοποίηση – διαχείριση του φυσικού και ιστορικού περιβάλλοντος

Κατηγορίες Δράσεων:	Κ9: Πόλη Θεσσαλονίκης	Κ10: Λίμνες Λαγκαδά	Δ1: Περιοχή λιμνών και εθνικού Δρυμού Πρεσπών – ορεινού όγκου Βιτίσιου	Δ2: Καστοριά, σύμπλεγμα Γράμμου – Βιτίσιου, Βόϊο όρος	Δ3: Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Βάλια Κάλντα) – Βασιλίτσα ...	Δ4: Πιέρια όρη	Δ5: Άσκιο όρος – Βούρινος – Μεσιανό Νερό	Δ6: Νυμφαίο, Λίμνες Χειμαδίτιδας, Ζάζαρης, Πετρών, Βεγορίτιδας
Οριοθέτηση, κανονιστική προστασία, προγράμματα φέρουσας ικανότητας, σε περιοχές υψηλής περιβαλλοντικής αξίας	Σχέδιο οριοθέτησης - προστασίας δέλτα ποταμών Αξιού, Αλιάκμονα, Λουδία, Γαλλικού Ανάπλαση κοίτης Γαλλικού	Έργα – δράσεις διάσωσης λίμνης Λαγκαδά Σχέδιο οριοθέτησης - προστασίας λίμνης Βόλβης		Προστασία - περιβαλλοντική διαχείριση λίμνης Καστοριάς	Προστασία – περιβαλλοντική διαχείριση Εθνικού Δρυμού Πίνδου		Προστασία – περιβαλλοντική διαχείριση κοιλάδας Μεσιανού νερού	Έργα – δράσεις διάσωσης λίμνης Βεγορίτιδας
Πρώθηση της ενεργού διαχείρισης προστατευόμενων φυσικών περιοχών			Σύσταση – λειτουργία φορέα διαχείρισης (ΝΠΙΔ) προστατευόμενης περιοχής Πρεσπών		Σύσταση – λειτουργία φορέα διαχείρισης (ΝΠΙΔ) Εθνικού Δρυμού Πίνδου			
Έργα – δράσεις, οριζόντιες ή σημειακές, για την βελτίωση - ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και παραδοσιακών οικισμών	Ανάδειξη του ιστορικού προφίλ της πόλης της Θεσσαλονίκης Έργο ενοποίησης αρχαιολογικών χώρων και δημιουργία τουριστικών διαδρομών στην πόλη Οργάνωση – διαχείριση κεντρικού κόμβου δικτύων	Προστασία και πολεοδομική ανασυγκρότηση οικισμού Όσσας	Προστασία και ανάδειξη ιστορικών και πολιτιστικών μνημείων και χώρων ⁽¹⁾ Αποκατάσταση – ανάδειξη στοιχείων της πολιτιστικής – αγροτικής κληρονομιάς (νερόμυλοι, αγροτικά και τεχνικά κτίσματα, γεφύρια) ⁽²⁾ Επέκταση της κήρυξης – προστασίας όλων των παραδοσιακών οικισμών (Ψαράδων, Αγίου Γερμανού, Αγίου Αχιλλείου, Μικρολίμνης, Ανταρτικού, Βροντερού, Πισοδερίου	Ανάδειξη του ιδιαίτερου ιστορικού προφίλ της πόλης της Καστοριάς. Προστασία και ανάδειξη Βυζαντινών μνημείων και αρχοντικών, καθώς και λοιπών ιστορικών χώρων στην Καστοριά και στους γύρω οικισμούς	Προστασία, πολεοδομικός και μορφολογικός έλεγχος της ανάπτυξης των οικισμών: Σμίξης, Περιβολίου, Σαμαρίνας Σπιλαίου.	Βελτίωση επισκεψιμότητας - ανάδειξη – προβολή αρχαιολογικού χώρου Αιάνης Έργα - δράσεις Σύνδεσης στο τρίγωνο Δίον – Βεργίνα - Πέλλα		Ανάδειξη αρχαιολογικού χώρου Πετρών
Σχεδιασμός – θέσπιση ειδικών ρυθμίσεων χρήσεων γης								

⁽¹⁾ Ενδεικτικά, κατά το Στρατηγικό Σχέδιο για την αειφορική ανάπτυξη του Πάρκου Πρεσπών: Ασκηταριό Αγίου Αθανασίου στους Ψαράδες, Ι. Ν. 12 Αποστόλων – Άγιος Αχίλλειος, Ι. Ν. Υπαπαντής Λαιμού, Σπήλαια, Μονή Παναγίας Πορφύρας, Ι. Ν. Αγίου Γερμανού, Αγία παρασκευή Πυξού, Άγιος Αθανάσιος στον οικισμό Αγίου Γερμανού.

⁽²⁾ Κατά το Στρατηγικό Σχέδιο για την αειφορική ανάπτυξη του Πάρκου Πρεσπών.

ΜΕΤΡΟ 1.2.	ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ
-------------------	---

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Το Μέτρο αυτό εκφράζει την συγκέντρωση της προσπάθειας η οποία απαιτείται προκειμένου οι νέοι, μη παραδοσιακοί προορισμοί, όπως προτείνονται από τη μελέτη, να αναδειχθούν σε "αιφροικούς" τουριστικούς προορισμούς.

Η εξασφάλιση των όρων βιωσιμότητας του ίδιου του περιβαλλοντικού και ιστορικού αποθέματος αυτών των ζωνών, σαν αναγκαία προϋπόθεση, έχει αποτυπωθεί στις παρεμβάσεις του Μέρου 1.1. Η οργανωτική υπόσταση και η ενίσχυση αυτών των προορισμών με ειδικές υποδομές, αποβλέπουν στην τουριστική αξιοποίησή τους και στην απόκτηση ταυτότητας, αποτελώντας το ειδικότερο περιεχόμενο αυτού του Μέρου.

Το Μέτρο απαντά στον στρατηγικό στόχο της επέκτασης – διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος, καθώς και σ' αυτόν της ενίσχυσης της τοπικότητας.

Η ανάδειξη της τοπικής ταυτότητας, της ιδιαιτερότητας του κάθε τουριστικού προορισμού, αποτελεί βασική συνιστώσα της στρατηγικής του Προγράμματος.

Μέσω της αρχικής ανάπτυξης συνεργασιών και συμφωνιών, που να εμπλέκουν στη διαχείριση του τουρισμού όλους τους τοπικούς παράγοντες (δημόσιους φορείς, ιδιώτες επιχειρηματίες, φορείς ειδικού ενδιαφέροντος και την τοπική κοινωνία), είναι δυνατόν να εξαχθούν οι κατευθυντήριες γραμμές και σχέδια για την περαιτέρω τουριστική ανάπτυξη, να αναληφθούν οι πρώτες ενέργειες.

Τελικώς επιδιώκεται η ενίσχυση των νέων προορισμών και η ένταξή τους στην τουριστική αγορά, μέσα από σαφή έκφραση της τοπικής θέλησης, μέσα από σηματοδότηση του επιθυμητού χαρακτήρα τουριστικής ανάπτυξης, και μέσα από την ανάληψη σε τοπικό επίπεδο της όλης προσπάθειας για την τουριστική ανάπτυξη σε όλες τις φάσεις, (σχεδιασμού - διαχείρισης – προβολής – μάρκετινγκ).

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Μέσω του Μέρου επιδιώκεται (κατά σειρά):

- Η σύναψη τοπικών συμφωνιών για τον προσδιορισμό των κατευθύνσεων ανάπτυξης του βιώσιμου τουρισμού στους νέους προορισμούς, καθώς και για τη συνολική και ολοκληρωμένη διαχείρισή του.
- Η εκπόνηση ολοκληρωμένων Σχεδίων τουριστικής ανάπτυξης, που θα αποτυπώνουν τις τοπικές συμφωνίες και θα προσδιορίζουν τις κατευθύνσεις και τις πρώτες δράσεις.
- Η δημιουργία αρχικών ειδικών υποδομών, προσαρμοσμένων στις ειδικότερες απαιτήσεις του ήπιου τουρισμού προς τον οποίο προσανατολίζεται ο κάθε προορισμός.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Οι κατηγορίες Δράσεων που προτείνονται για το Μέτρο, είναι δύο:

- Τοπικά Σύμφωνα – Τοπικά Σχέδια για τον συνολικό σχεδιασμό και διαχείριση των νέων προορισμών, ως βιώσιμων τουριστικών προορισμών.
- Δημιουργία νέων, ειδικά προσαρμοσμένων υποδομών, στους νέους τουριστικούς προορισμούς.

Ως προς την πρώτη κατηγορία Δράσεων, έχει γίνει προσπάθεια αυτές να προσδιορισθούν ανά τουριστικό προορισμό. Οι τελικώς ενδεικτικές Δράσεις – προτάσεις παρουσιάζονται στον επισυναπτόμενο Πίνακα 1.2.

Κυρίως, έχει γίνει προσπάθεια, μέσω των προσεγγίσεων και των δεδομένων της μελέτης, να προσδιορισθούν τα αντικείμενα και οι σκοποί των Τοπικών Συμφώνων σε ό,τι αφορά τον συγκεκριμένο χαρακτήρα και την επικέντρωση στις μορφές τουριστικής ανάπτυξης κάθε προορισμού.

Επισημαίνεται ότι τα Τοπικά Σχέδια πρέπει να είναι ολοκληρωμένα σχέδια δράσης για τον εμπλουτισμό και τη βιώσιμη διαχείριση του τουριστικού προϊόντος, και να περιλαμβάνουν προτάσεις για τις αναγκαίες υποδομές, για οργανωτικές προϋποθέσεις και διαδικασίες διαχείρισης της ζήτησης, για την προβολή, καθώς και την ανατροφοδότηση του όλου συστήματος. Σε ορισμένες περιπτώσεις και ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες του προορισμού, είναι δυνατόν να απαιτηθούν και ειδικότερες μελέτες (π.χ. σχέδια διαχείρισης επισκεπτών, σχέδια μάρκετινγκ κλπ.).

Η δεύτερη κατηγορία Δράσεων, αφορά αρχικές, ειδικότερες, υποδομές εξυπηρέτησης του ήπιου τουρισμού που καλείται να υλοποιήσει κάθε προορισμός.

Εφόσον πρόκειται για περιοχές βιώσιμου, ήπιου και εναλλακτικού τουρισμού, ως αρχικές, ειδικά προσαρμοσμένες, υποδομές νοούνται οι ειδικές εκείνες ήπιες παρεμβάσεις που θα σηματοδοτήσουν αναλόγως κάθε προορισμό. (Δεν περιλαμβάνονται επομένως στο Μέτρο αυτό οι ειδικές θεματικές τουριστικές υποδομές κλίμακας, οι οποίες συγκεντρώνονται στο Μέτρο 3).

Ενδεικτικά, οι Δράσεις αυτής της κατηγορίας μπορούν να είναι:

- Έργα και δράσεις ανάδειξης και ερμηνείας ιδιαίτερων οικοσυστημάτων (π.χ. υγροτόπων)
- Έργα ανάδειξης στοιχείων και θέσεων του περιβάλλοντος με ιδιαίτερο ενδιαφέρον
- Κατασκευή παρατηρητηρίων – ενημερωτικών περιπτέρων – κέντρων πληροφόρησης
- Διαχειριστικά έργα αποκατάστασης και ανάδειξης φυσικού περιβάλλοντος
- Έργα διάνοιξης – βελτίωσης βατότητας – σήμανσης περιηγητικών διαδρομών φυσιολατρικού ή πολιτιστικού ενδιαφέροντος

Οι παραπάνω ενδεικτικές δράσεις προκύπτουν και αποτελούν αντικείμενο εξειδίκευσης των Τοπικών Σχεδίων για τον τουρισμό σε κάθε προορισμό. Αναφέρεται ότι έχουν ήδη συγκεκριμενοποιηθεί για τους προορισμούς των Πρεσπών και της Κερκίνης, μέσω των αντίστοιχων “Στρατηγικού Σχεδίου για την αειφορική ανάπτυξη του Πάρκου Πρεσπών” και “Πιλοτικού Σχεδίου ανάπτυξης οικολογικού τουρισμού στην Κερκίνη”, με προέλευση τη WWF Ελλάς και το ΕΚΒΥ.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ. ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το Μέτρο έχει χωρική εξειδίκευση και εφαρμογή στους προτεινόμενους νέους

προορισμούς, σε αυτούς δηλαδή που έχουν ακόμα σημαντικά περιθώρια για την ανάπτυξη του τουρισμού τους σε βιώσιμα, ήπια πλαίσια. Εξαιρούνται επομένως οι προορισμοί που έχουν καταγραφεί ως ώριμοι, όπου δεν απαιτείται αρχική ώθηση και επέκταση του προϊόντος αλλά κυρίως προσπάθεια αποκατάστασης και βελτίωσης του προϊόντος και των υπηρεσιών που παρέχονται.

Πρόκειται για τους προορισμούς:

Κ2 (Βέρμιο, Βέροια – Νάουσα), Κ3 (όρος Βόρας – Έδεσσα), Κ4 (Κερκίνη – Δοϊράνη – κοιλάδα Στρυμόνα) της Κ10 (λίμνες Λαγκαδά) της Κεντρικής Μακεδονίας, και

Δ1 (λίμνες και Εθνικός Δρυμός Πρεσπών), Δ2 (Καστοριά – σύμπλεγμα Γράμμου – Βιτσίου), Δ3 (Εθνικός Δρυμός Βάλια Κάλντα – Βασιλίτσα), Δ5 (Άσκιο όρος – Μεσιανό Νερό) και Δ6 (Νυμφαίο, λίμνες) της Δυτικής Μακεδονίας.

Εσωτερικές προτεραιότητες, εντός των νέων προορισμών, δεν προτείνονται. Αυτές εξαρτώνται από τον βαθμό ετοιμότητας των τοπικών συντελεστών της τουριστικής ανάπτυξης για την ανάληψη συνεργασιών και τη σύνταξη των Σχεδίων.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Τα ειδικότερα αποτελέσματα της υλοποίησης του Μέτρου αναμένεται να είναι:

- ✓ Η επίτευξη αρχικών όρων βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης των νέων προορισμών.
- ✓ Η ενίσχυση των νέων “βιώσιμων” τουριστικών προορισμών με υποδομές ειδικά προσαρμοσμένες προς την φύση και τη μορφή της τουριστικής ανάπτυξης που καλούνται να αναλάβουν.
- ✓ Η εφαρμογή της αρχής της τοπικότητας.
- ✓ Ο ολοκληρωμένος και συντονισμένος σχεδιασμός και η διαχείριση της τουριστικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Οι συνεργασίες και η σύναψη των Τοπικών Συμφώνων δεν αποτιμάται σε κόστος, ούτε χρηματοδοτείται. Η σύνταξη των Σχεδίων (και ενδεχομένως κάποιων συνοδευτικών μελετών που απαιτούνται), αποτιμάται κατά μέσο όρο σε 30.000 Ευρώ, ανεβάζοντας το κόστος της πρώτης Δράσης σε 300.000 Ευρώ, για το σύνολο των προορισμών.

Τα έργα ήπιας αξιοποίησης και σηματοδότησης της Δράσης 2, δεν είναι δυνατόν να αποτιμηθούν λεπτομερώς και αποτελούν ειδικότερο αντικείμενο των Σχεδίων.

Με βάση τα υφιστάμενα Σχέδια (Κερκίνης και Πρεσπών), και επειδή πρόκειται για ήπιες παρεμβάσεις, δίνεται ένα εντελώς ενδεικτικό κόστος, της τάξης του 1 εκ. Ευρώ ανά τουριστικό προορισμό. Στη φάση της τελικής υλοποίησης, εκτιμάται επομένως το κόστος της δεύτερης Δράσης σε 10 εκ. Ευρώ, στο σύνολο των περιοχών.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η ανάληψη δεσμεύσεων και αποφάσεων για την εφαρμογή αυτού του Μέτρου ανήκει στις πρωτοβουλίες των τοπικών φορέων.

Ειδικότερα σε ό,τι αφορά τη σύναψη συμφωνιών και την κατάστρωση Σχεδίων (Δράση 1), μπορούν να παίξουν ιδιαίτερο ρόλο οι τοπικοί φορείς ειδικού

ενδιαφέροντος (π.χ. Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών, Κέντρο Πληροφόρησης Κερκίνης). Σε όλες τις περιπτώσεις ενεργό ρόλο καλούνται να διαδραματίσουν οι Δήμοι, ενώ είναι αναγκαία η συμμετοχή ιδιωτών του τουριστικού τομέα, εκπροσώπων της οικονομικής ζωής της περιοχής (π.χ. αγροτικοί σύλλογοι), συλλόγων κατοίκων κ.λπ., σε μία κατά το δυνατόν σαφέστερη έκφραση της τοπικής δυναμικής που ενδιαφέρει τον τουρισμό.

Σε ό,τι αφορά την εφαρμογή των προτάσεων των Σχεδίων (Δράση 2), οι φορείς μπορούν να ποικίλουν, ανάλογα με τον τύπο της παρέμβασης.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Οι δυνατότητες χρηματοδότησης των παρεμβάσεων του Μέτρου, στα πλαίσια του 3^{ου} Κ.Π.Σ., εντοπίζονται:

Σε ό,τι αφορά τη Δράση 1, Σχέδια ανάπτυξης τουριστικών προορισμών δεν χρηματοδοτούνται ως τέτοια στα πλαίσια του 3^{ου} Κ.Π.Σ.. Διερεύνηση απαιτείται για το αν μπορεί να προκύψει δυνατότητα χρηματοδότησης στα πλαίσια των Μέτρων της Τεχνικής Βοήθειας των ΠΕΠ Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας.

Σε κάθε περίπτωση και λόγω του χαμηλού κόστους, η χρηματοδότηση μπορεί να αναζητηθεί από εθνικούς πόρους, και ειδικότερα από πόρους που διατίθενται μέσω του ΕΟΤ και των Ελληνικών Τουριστικών Ακινήτων.

Σε ό,τι αφορά τη Δράση 2, δυνατότητες χρηματοδότησης υπάρχουν:

- στα πλαίσια του ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας, μέσω του Μέτρου "Αναβάθμιση της τουριστικής υποδομής – δημιουργία υποδομών αξιοποίησης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς",
- και στα πλαίσια του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας, μέσω του Μέτρου "Ανάπτυξη υποδομών διαφόρων μορφών εναλλακτικού τουρισμού (μονοπάτια, καταφύγια κλπ)".

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2.

Μέτρο 1.2. Σχεδιασμός, διαχείριση και ενίσχυση της προσφοράς στους νέους βιώσιμους τουριστικούς προορισμούς

Κατηγορίες Δράσεων:	Κ2: Όρος Βέρμιο, Βέροια - Νάουσα	Κ3: Όρος Βόρας - Έδεσσα	Κ4: Κερκίνη – Δοϊράνη – Κοιλιάδα Στρυμόνα	Κ10: Λίμνες Λαγκαδά
Τοπικά Σύμφωνα – Τοπικά Σχέδια για τον σχεδιασμό και διαχείριση των νέων προορισμών	Τοπικό Σχέδιο δικτύωσης – ανάπτυξης του τουρισμού πόλης, μεταξύ Βέροιας – Νάουσας – Έδεσσας, και ειδικευση σε ορεινό, πολιτιστικό και ορεινό-χιονοδρομικό	Τοπικό Σχέδιο δικτύωσης – ανάπτυξης του τουρισμού πόλης, μεταξύ Βέροιας – Νάουσας – Έδεσσας, και ειδικευση σε ορεινό, πολιτιστικό και ορεινό-χιονοδρομικό	Τοπικό Σχέδιο ήπιας τουριστικής ανάπτυξης, με επίκεντρο τον οικότουρισμό στην Κερκίνη και διάχυση στους βόρειους οικισμούς της κοιλάδας του Στρυμόνα, από τη λίμνη Δοϊράνη έως τους λοιπούς τουριστικούς πόλους έλξης του Ν. Σερρών (ιαματικά λουτρά, σπήλαια, χιονοδρομικό Λαϊλιά).	Τοπικό Σύμφωνο - Σχέδιο ανάπτυξης ήπιου αθλητικού τουρισμού, αναψυχής και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης παραλίμνιες περιοχές (περίπατος, ιππασία, ποδηλασία)
		Τοπικό Σχέδιο οικότουριστικής ανάπτυξης του ορεινού όγκου (ορεινός φυσιολατρικός τουρισμός, και τουρισμός περιπέτειας)	Διασυνοριακό Σχέδιο προστασίας και ήπιας τουριστικής αξιοποίησης λίμνης Δοϊράνης	Τοπικό Σύμφωνο - Σχέδιο ανάπτυξης αγροτουρισμού στον ορεινό όγκο Βερτίσκου - Κερδυλλίων

Κατηγορίες Δράσεων:	Δ1: Περιοχή λιμνών και εθνικού Δρυμού Πρεσπών – ορεινού όγκου Βιτσίου	Δ2: Καστοριά, σύμπλεγμα Γράμμου – Βιτσίου, Βόιο όρος	Δ3: Εθνικός Δρυμός Βάλια Κάλντα – Βασιλίτσα	Δ4: Πιέρια όρη	Δ5: Άσκιο όρος – Βούρινος – Μεσιανό Νερό	Δ6: Νυμφαίο, Λίμνες Χειμαδίτιδας, Ζάζαρης, Πετρών, Βεγορίτιδας
Τοπικά Σύμφωνα – Τοπικά Σχέδια για τον σχεδιασμό και διαχείριση των νέων προορισμών	Τοπικό Σύμφωνο - Σχέδιο ανάπτυξης οικολογικού τουρισμού (με επίκεντρο τον υγρότοπο των λιμνών), σε συνδυασμό με φυσιολατρικό ήπιο λιμναίο και ορεινό τουρισμό, αγροτουρισμό και χειμερινό αθλητικό τουρισμό (χιονοδρομικό Βίγλας)	Τοπικό Σύμφωνο – Σχέδιο για την ανάπτυξη του τουρισμού της πόλης, με επέκταση στην γύρω περιοχή (ήπιος λιμναίος και ορεινός τουρισμός, πολιτιστικός, χειμερινός αθλητικός, αγροτουρισμός)	Τοπικό Σύμφωνο - Σχέδιο ανάπτυξης φυσιολατρικού ήπιου τουρισμού στον Ε.Δ. Πύνδου, και χειμερινό αθλητικό τουρισμό (χιονοδρομικό Βασιλίτσα)	Τοπικό Σύμφωνο – Σχέδιο για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού, σε συνδυασμό με ορεινό-φυσιολατρικό και ορεινό-χιονοδρομικό τουρισμό	Τοπικό Σύμφωνο – Σχέδιο για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού και τουρισμού φύσης	Τοπικό Σύμφωνο - Σχέδιο ανάπτυξης φυσιολατρικού ήπιου τουρισμού στην περιοχή του Νυμφαίου και των Λιμνών
						Τοπικό Σύμφωνο για την προστασία και τουριστική αξιοποίηση της Λίμνης Βεγορίτιδας

Άξονας 2. Δημιουργία νέων ειδικών καθώς και εναλλακτικών τουριστικών προϊόντων

Ο άξονας αυτός επικεντρώνει στην προσπάθεια για τον εμπλουτισμό και τη διαφοροποίηση του συνολικού τουριστικού προϊόντος στην Κεντρική και Δυτική Μακεδονία, μέσω δύο κυρίως κατευθύνσεων:

1. της βελτίωσης - δημιουργίας ειδικών υποδομών και εξοπλισμού που απευθύνονται σε θεματικές μορφές τουρισμού και σε τουριστικό κοινό ειδικών ενδιαφερόντων
2. του σχεδιασμού και οργάνωσης των ειδικών μορφών τουρισμού στις οποίες εμφανίζονται συγκριτικά πλεονεκτήματα, και της δικτύωσής τους στον φυσικό χώρο της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας.

Τα Μέτρα 2.1 και 2.2 συγκροτούν την πρώτη κατεύθυνση (και διακρίνονται ως προς τις ειδικές υποδομές που υλοποιούνται μέσω δημοσίων επενδύσεων ή μέσω ενισχύσεων προς τις επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα), ενώ το Μέτρο 2.3 αποτυπώνει την δεύτερη κατεύθυνση για την οργάνωση των δικτύων – διαδρομών του θεματικού τουρισμού.

Σημειώνεται ότι η σκοπιμότητα ενίσχυσης του θεματικού τουρισμού αναγνωρίζεται στο Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006 και σε όλα τα συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα (Ε.Π.ΑΝ., Π.Ε.Π. και Ε.Π. Αγροτικής Ανάπτυξης).

Έτσι, η ανάπτυξη και εγκατάσταση νέων ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού, συνιστά βασική συνιστώσα του παρόντος Προγράμματος, σε συνδυασμό με αυτήν της ενίσχυσης των τουριστικών προορισμών (της τοπικής δηλαδή έκφρασης – σχεδιασμού – διαχείρισης της τουριστικής ανάπτυξης).

Υπενθυμίζεται ότι, με βάση και την ανάλυση της Α' Φάσης, η θεματοποίηση του τουρισμού στον χώρο μελέτης καταρχήν αναφέρεται:

1. Στον παραθαλάσσιο θερινό τουρισμό (ανεπτυγμένοι τουριστικοί προορισμοί Χαλκιδικής και Πιερίας), όπου η προσπάθεια διαφοροποίησης επικεντρώνεται αφενός στην προικοδότησή τους με ειδικές υποδομές και αφετέρου στη σύνδεσή τους με δίκτυα εναλλακτικού τουρισμού
2. Στον τουρισμό πόλης (Θεσσαλονίκη), με κύριες συνιστώσες την εκθεσιακή – συνεδριακή και την πολιτιστική, σε συνδυασμό με την εμπειρία της πόλης. Τουρισμός πόλης μπορεί επίσης να ενισχυθεί στο σύστημα των μικρότερων πόλεων της Βέροιας – Νάουσας – Έδεσσας (που αποτελούν άλλωστε παραδοσιακό ελληνικό προορισμό), καθώς και στην πόλη της Καστοριάς.
3. Στις εσωτερικές, υπό ανάπτυξη, ζώνες ήπιου τουρισμού οι οποίες, πέρα από την αυτοδύναμη ανάπτυξη και εξειδίκευσή τους, μπορούν να συστήσουν δίκτυα στις εξής κατηγορίες: Μορφωτικός – πολιτιστικός τουρισμός, ήπιος ορεινός και ορεινός αθλητικός τουρισμός, οικολογικός και λιμναίος φυσιολατρικός τουρισμός, αγροτουρισμός.

ΜΕΤΡΟ 2.1.	Βελτίωση - δημιουργία ειδικών τουριστικών υποδομών για την προώθηση του θεματικού τουρισμού
-------------------	--

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Μέσω του Μέτρου αυτού δίνεται έμφαση στις υποδομές που ενισχύουν τον θεματικό τουρισμό, κατά οριζόντιο τρόπο στην Κεντρική και Δυτική Μακεδονία, πέρα από την ειδική εφαρμογή στους προορισμούς όπου προέχει η αναδιάταξη / ανανέωση του τουριστικού τους προϊόντος (συνέργια Μέτρου 3.1).

Η σκοπιμότητα της συμπερίληψης του παρόντος Μέτρου στο πρόγραμμα, έγκειται: στην επανεπιβεβαίωση στις δύο Περιφέρειες εθνικών προτεραιοτήτων για την ενίσχυση του θεματικού τουρισμού,

στην οργάνωση μιας συνεκτικής αντιμετώπισης των αναγκών στον τομέα αυτό από όλα τα παραπάνω τρέχοντα προγράμματα και παρεμβάσεις:

στην προώθηση ειδικότερων εντοπισμένων παρεμβάσεων σε συγκεκριμένους τουριστικούς προορισμούς, όπως αυτές προέκυψαν ως αναγκαίες κατά την Ανάλυση και κατά το στάδιο της διαβούλευσης

στον προσδιορισμό κοινών ή συμπληρωματικών, για τις δύο Περιφέρειες, υποδομών, στα πλαίσια των προτεινόμενων δικτυώσεων των τουριστικών προορισμών

στην εξειδίκευση των ενεργειών που απαιτούνται για τη δημιουργία ή για τη βελτίωση τέτοιας φύσης και σκοπιμότητας υποδομών.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο οργανώνει και εντάσσει σε προτεραιότητες τις δημόσιες επενδύσεις που στοχεύουν στη βελτίωση των υφισταμένων ή στη δημιουργία νέων ειδικών τουριστικών υποδομών για την προώθηση του θεματικού τουρισμού, σύμφωνα με τις κατευθύνσεις προσανατολισμού των διάφορων προορισμών, και τις περιφερειακά σκόπιμες επιλογές (που οργανώνονται και προωθούνται μέσω του Μέτρου 2.3).

Ως δημόσιες επενδύσεις νοούνται όλες του ευρύτερου δημόσιου τομέα, δηλαδή αυτές που υλοποιούνται από Υπουργεία, Περιφέρειες, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ΔΕΚΟ.

Κατά συνέπεια, το Μέτρο ενισχύει τρεις κατηγορίες ενεργειών:

οργάνωση της συνεκτικής αντιμετώπισης των αναγκών στον τομέα αυτό από όλα τα τρέχοντα προγράμματα και παρεμβάσεις

προώθηση ειδικών παρεμβάσεων σε συγκεκριμένους τουριστικούς προορισμούς

προσδιορισμό κοινών ή συμπληρωματικών, για τις δύο Περιφέρειες, υποδομών.

Στον βαθμό που οι προτεινόμενες παρεμβάσεις εμπλέκονται με παράλληλες διαδικασίες αποκρατικοποίησης ή συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, το Μέτρο προτείνει την παροχή ενίσχυσης και στο δημόσιο και στο ιδιωτικό τμήμα τους, στα πλαίσια ενιαίου Business Plan που θα υποβάλλεται από τον φορέα πρότασης και υλοποίησης της επένδυσης.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το Μέτρο περιλαμβάνει τις ακόλουθες, ενδεικτικές ως προς το συγκεκριμένο περιεχόμενο τους, Δράσεις:

1. Βελτίωση και δημιουργία νέων ειδικών τουριστικών υποδομών και εξοπλισμού

Περιλαμβάνονται επενδύσεις π.χ. για:

- * βελτίωση ή δημιουργία νέων εγκαταστάσεων τουριστικών λιμένων
- * εκσυγχρονισμό ή/και συμπλήρωση υποδομών χιονοδρομικών κέντρων και προπονητικού τουρισμού
- * ανακαίνιση , εκσυγχρονισμό και προσαρμογή υδροθεραπευτηρίων σε leisure SPAs.

Στην πρώτη περίπτωση περιλαμβάνονται και επεκτείνονται οι παρεμβάσεις που προωθούνται στα πλαίσια του ΠΕΠ Κ.Μ. ("τουριστικά αγκυροβόλια"), με προτεινόμενη σημαντική αύξηση των διαθέσιμων δημόσιων πόρων. Η κατασκευή και βελτίωση των εγκαταστάσεων θα γίνεται στις θέσεις που καθορίζονται από τη μελέτη ΕΣΥΛΑ.

Ειδικά για τα υδροθεραπευτήρια, και μετά την απογοητευτική εμπειρία του project της Λουτρόπολης Νέας Απολλωνίας, το Σχέδιο προτείνει να αποφευχθούν παρεμβάσεις μεγάλης κλίμακας και υψηλών επιχειρηματικών φιλοδοξιών και να προωθηθούν παρεμβάσεις μικρής κλίμακας, "φιλικής" προς την εξωτερική ζήτηση, ώστε να αλλάξει η σημερινή "εικόνα" του θερμαλιστικού τουρισμού.

2. Αξιοποίηση των τουριστικών ακινήτων ΕΟΤ στην κατεύθυνση των υποδομών ειδικού τουρισμού

Αξιοποίηση και προσανατολισμένη επανένταξη της τουριστικής υποδομής και γης του ΕΟΤ – ΕΤΑ για την επίτευξη συνεργιών και αναδιαρθρώσεων στην ανάπτυξη θεματικού τουρισμού στην βάση του συνολικού σχεδιασμού Προορισμών και Προϊόντων [και όχι μόνο με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια]

Περιλαμβάνονται επενδύσεις π.χ. για:

- * αξιοποίηση υφιστάμενων κάμπινγκ, για τη δημιουργία ειδικής υποδομής θεματικού τουρισμού,
- * αξιοποίηση διαθέσιμων λοιπών ακινήτων ΕΤΑ.

στα πλαίσια του προγράμματος της ΕΤΑ για την αξιοποίηση των ακινήτων πρώην ΕΟΤ.

Η Δράση αφορά κυρίως την περιφέρεια Κ. Μακεδονίας και, σε συνδυασμό με την παραπάνω επισήμανση, αποσκοπεί στο να αποτραπεί η διάθεση των ακινήτων σε ιδιωτικές επιχειρήσεις που έχουν ως κύριο σκοπό την εκμετάλλευση του πιθανού πρόσθετου ή μέχρις στιγμής μη πραγματοποιημένου συντελεστή δόμησης, καθώς το κύριο χαρακτηριστικό των εκτάσεων αυτών είναι τα στοιχεία φυσικού κάλλους και ενδιαφέροντος φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, τα οποία:

- * αποτελούν βασικούς πόλους ανάπτυξης του θεματικού τουρισμού στην περιφέρεια
- * θα υποβαθμιστούν σε περίπτωση εντατικής δόμησης
- * ούτως ή άλλως αποτελούν δημόσιο "ενεργητικό" και ως τέτοιο πρέπει να διαφυλαχθούν - αξιοποιηθούν.

3. Αξιοποίηση των δημόσιων και δημοτικών εκτάσεων στην κατεύθυνση των υποδομών ειδικού τουρισμού,

Περιλαμβάνονται επενδύσεις π.χ. για:

- * αξιοποίηση δημόσιων – δημοτικών εκτάσεων σε παραλιακές ζώνες για δημιουργία ειδικών υποδομών
- * δικτύωση και εξειδίκευση, με ταυτόχρονο εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού τους, των δημόσιων – δημοτικών χιονοδρομικών κέντρων.

Οι επενδύσεις αυτές επίσης πρέπει να στοχεύουν σε αποτροπή των "εύκολων" λύσεων (π.χ. παραχώρηση της εκμετάλλευσης σε ιδιωτικές δραστηριότητες εστίασης - αναψυχής, αύξηση της δυναμικότητας φιλοξενίας σε βάρος του περιβάλλοντος χώρου, πραγματοποίηση υποδομών προσπέλασης που υποβαθμίζουν τη διαδρομή προσπέλασης που συνιστά βασικό στοιχείο έλξης).

Παρόμοιες Δράσεις περιλαμβάνονται ήδη σε κάποιο βαθμό στο ΕΠΑΝ και στα ΠΕΠ. Προτείνεται να αναπροσανατολιστεί συνολικά ο τρόπος επίτευξης των στόχων τους. Συγκεκριμένα, οι επενδύσεις αυτές προτείνεται να αναλαμβάνονται μόνο στη βάση συγκεκριμένου Business Plan, στο οποίο:

- οι επιλέξιμες δαπάνες να αφορούν σε:
 - * εκτέλεση έργων υποδομής
 - * κτιριακά έργα για την εγκατάσταση διοικητικών δραστηριοτήτων
 - * κοινόχρηστες εγκαταστάσεις και εξοπλισμό
 - * εκπόνηση μελετών και σχεδίων και δράσεις monitoring και προστασίας
- να διασφαλίζεται η ύπαρξη των αναγκαίων πολεοδομικών μελετών και η έγκαιρη κατάρτιση τεχνικών μελετών, ΜΠΕ και μελετών σκοπιμότητας και εφικτότητας
- να αποδεικνύεται η εφικτότητα εγκατάστασης θεματικής δραστηριότητας στη συγκεκριμένη και η μη υπέρβαση της φέρουσας ικανότητας της
- να περιλαμβάνεται μία νομικώς κατάλληλη συμφωνία του κυρίου της έκτασης / ακινήτου με ιδιωτικό φορέα συγχρηματοδότησης (επιχείρηση ή ομάδα επιχειρήσεων)
- να προσδιορίζεται, ως πρόσθετο πλεονέκτημα της επένδυσης, η δικτυακή λειτουργία των δραστηριοτήτων που θα αναπτυχθούν, με άλλες ζώνες στο χώρο των δύο περιφερειών.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ – ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι προτεραιότητες υλοποίησης των επενδύσεων στα πλαίσια των παραπάνω Δράσεων, προκύπτουν από τα Τοπικά Σχεδία / Σύμφωνα Δράσης των διάφορων προορισμών, σε συνδυασμό με τις περιφερειακά επιδιωκόμενες θεματικές μορφές τουρισμού.

Αναφέρονται ενδεικτικά:

Βελτίωση – δημιουργία νέων ειδικών τουριστικών υποδομών και εξοπλισμού (Δράση 1.)

- Εγκαταστάσεις τουριστικού λιμένα σε Λιτόχωρο ή Πλαταμώνα (προορισμός Κ.1.)
- Εγκαταστάσεις τουριστικού λιμένα σε χερσόνησο Κασσάνδρας (προορισμός Κ.8)
- Εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση υποδομών των χιονοδρομικών κέντρων σε Σέλι – Τρία Πέντε Πηγάδια και Καϊμάκτσαλαν – Πισοδέρι προς την κατεύθυνση του γενικού χιονοδρομικού τουρισμού τον χειμώνα και προπονητικού τουρισμού το καλοκαίρι
- Ανακαίνιση – εκσυγχρονισμός – business plan του υδροθεραπευτηρίου

Λουτρακίου Πέλλας (leisure SPA)

- Βελτίωση – εκσυγχρονισμός λειτουργίας Υδροθεραπευτηρίων Ν. Απολλωνίας, Λουτρών Λαγκαδά και του πηλοθεραπευτηρίου Πικρολίμνης
- Ανακαίνιση – εκσυγχρονισμός – business plan των ιαματικών πηγών Σιδηροκάστρου- Αγκίστρου

Αξιοποίηση των τουριστικών ακινήτων ΕΟΤ (Δράση 2.)

- Αξιοποίηση του κάμπινγκ ΕΟΤ στη Λεπτοκαρυά, για τη δημιουργία ειδικής υποδομής.

Αξιοποίηση δημόσιων – δημοτικών εκτάσεων (Δράση 3.)

- Αξιοποίηση δημόσιων – δημοτικών εκτάσεων στην παραλιακή ζώνη της νότιας Πιερίας για τη δημιουργία ειδικών υποδομών
- Ειδικές υποδομές ήπιων αθλητικών δραστηριοτήτων στις Λίμνες Λαγκαδά (Κ.10) και στην Μεσοδυτική Χαλκιδική (προορισμός Κ.6.).

Στους ώριμους προορισμούς, η εφαρμογή των Δράσεων 2. και 3. θα πρέπει, αποφεύγοντας την υπερ-ανάπτυξη και τον «πληθωρισμό» κλινών, να συμβάλει στην ολοκλήρωση του τοπικού προϊόντος και καλλίτερων συνθηκών εκμετάλλευσης των υφιστάμενων καταλυμάτων, με τόνωση της τουριστικής κίνησης (π.χ. γήπεδα golf, κέντρα θαλασσοθεραπείας κ.λπ. με μεγαλύτερη δυναμικότητα σε σχέση με τις δυνατότητες επιτόπιας φιλοξενίας).

Οι πιο πάνω προτεραιότητες δεν συνεπάγονται πρόταση μη ενίσχυσης άλλων επενδύσεων. Ούτως ή άλλως, η εφαρμογή του Μέτρου θα ακολουθήσει την πρακτική της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος, κατά την οποία τα ωριμότερα και σκοπιμότερα Business Plans θα αξιολογηθούν και ενταχθούν.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το Μέτρο αναμένεται να συμβάλει ουσιαστικά στον στρατηγικό στόχο της προώθησης των ειδικών θεματικών μορφών τουρισμού. Η υλοποίηση των Δράσεων του θα συμβάλει όμως και:

- στην οργάνωση της συνεκτικής αντιμετώπισης των αναγκών στον τομέα αυτό από όλα τα τρέχοντα προγράμματα και παρεμβάσεις
- στον προσδιορισμό κοινών ή συμπληρωματικών, για τις δύο Περιφέρειες, υποδομών
- στην εισαγωγή του εργαλείου και της λογικής του επιχειρησιακού σχεδιασμού (Business Planning) στην πραγματοποίηση των υποδομών τουριστικού ενδιαφέροντος.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η εκτίμηση του συνολικού κόστους του Μέτρου δεν είναι εφικτή, δεδομένων των μεγάλων αναγκών σε αντίστοιχες επενδύσεις όπως αυτές εντοπίστηκαν στην Α' Φάση της Μελέτης.

Π.χ., είναι αδύνατον να καλυφθούν οι ανάγκες με διαθεσιμότητα πόρων όπως αυτή των δύο ΠΕΠ 2000-2006, Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας: συνολικά περί τα 40 εκ. €, από τα Μέτρα 4.2 (έστω μέρος) του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας και 3.5 του ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας.

Ακόμη και μία κατανομή των πόρων των (σχετικού αντικειμένου) Μέτρων 5.1 και 5.2 του ΕΠΑΝ (σύνολο: 123,4 + 49 εκ. €) με βάση την περιφερειακή ποσόστωση του ΕΠΑΝ για τις δύο περιφέρειες ($3,5\% + 15,5\% = 19\%$) δεν παρέχει προϋπολογισμό ανώτερο των 33 περίπου εκ. €.

Όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα του Μέτρου, αυτό καθορίζεται:

- βάσει των προτεραιοτήτων κατά περιοχές - τουριστικούς προορισμούς
- βάσει της διαθεσιμότητας πόρων
- βάσει των απαιτήσεων της εφαρμογής του Μέτρου (βλ. παρακάτω).

ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Στην εφαρμογή του Μέτρου εμπλέκονται το ΥΠΑΝ, ο ΕΟΤ, το ΥΠΟΙΟ, οι Περιφέρειες της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας (ΔΙΣΑ, Διευθύνσεις Τουρισμού), οι Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης, οι τελικοί δικαιούχοι των χρηματοδοτικών ενισχύσεων. Οι φορείς υλοποίησης μπορούν να συμπληρώνονται με τους ΟΤΑ των τουριστικών προορισμών και τους «καθ' ύλην αρμόδιους» (ΥπΓε, ΥπΠεχωδε, ΥπΠο κ.λπ.), προκειμένου για Δράσεις που αφορούν ειδικότερες μορφές τουρισμού.

Προτείνεται να χρηματοδοτούνται επενδύσεις του ευρύτερου δημόσιου τομέα και επενδύσεις σε συνέργια με σχέδια του ιδιωτικού τομέα που χρηματοδοτούνται παράλληλα από αυτόν.

Στη δεύτερη περίπτωση, τμήμα του συνολικού προγράμματος υλοποιείται από τον ιδιωτικό φορέα, με ίδια κεφάλαια που θα πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσα με την συμμετοχή του "δημόσιου" φορέα.

Κάθε επένδυση θα πρέπει να αποτελεί αντικείμενο ειδικού μεσο-μακροπρόθεσμου Επιχειρησιακού Σχεδίου (Business Plan).

Εφόσον οι Δράσεις αποτελέσουν τμήμα Μέτρου εγκεκριμένου συγχρηματοδοτούμενου Προγράμματος, η Διαχειριστική Αρχή του εκάστοτε Προγράμματος:

- διατυπώνει αντιστοίχως το Συμπλήρωμα Προγραμματισμού του Προγράμματος στα Μέτρα όπου εντάσσονται αυτές οι δράσεις
- συντάσσει ειδικό Οδηγό Εφαρμογής για τις Δράσεις, κοινό ανεξαρτήτως των Μέτρων του κάθε Προγράμματος στο οποίο εντάσσονται (για να εξασφαλιστεί ο ενιαίος τρόπος υλοποίησης τους ώστε να επιτυγχάνονται οι στόχοι του παρόντος Μέτρου του Σχεδίου)
- προχωρεί σε δημόσια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος
- αξιολογεί τις υποβαλλόμενες προτάσεις με βάση συγκεκριμένα (πρόσθετα στα ισχύοντα για το ΚΠΣ) κριτήρια επιλογής
- συγκροτεί ειδικό σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων και των αναπτυξιακών επιπτώσεων των Δράσεων.

Κατά συνέπεια, προκύπτουν και ανάγκες σε Τεχνική Βοήθεια:

- * για την κατάρτιση του ενιαίου Οδηγού
- * για τον μηχανισμό παρακολούθησης και αξιολόγησης των επενδύσεων.

ΜΕΤΡΟ 2.2.	ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
------------	---

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η έμφαση στις θεματικές μορφές τουρισμού επιτυγχάνεται κυρίως δια της ενθάρρυνσης της προσφοράς εξειδικευμένων υπηρεσιών από τις τουριστικές επιχειρήσεις, και δευτερευόντως δια της δημιουργίας - βελτίωσης των ανωδομών.

Σε γενικό επίπεδο, η σκοπιμότητα τέτοιων Μέτρων έχει αναγνωριστεί σε τρεις τουλάχιστον από τις συνιστώσες του Σχεδίου Ανάπτυξης 2000-2006 και συνακόλουθα του συνόλου των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων στην Ελλάδα:

Η σκοπιμότητα της συμπερίληψης του παρόντος Μέτρου στο Σχέδιο, έγκειται, όπως συμβαίνει και για το Μέτρο 2.1:

- στην επανεπιβεβαίωση της προτεραιότητας αυτής για τις δύο Περιφέρειες
- στην οργάνωση μιας συνεκτικής αντιμετώπισης των αναγκών στον τομέα αυτό από όλα τα παραπάνω τρέχοντα προγράμματα και παρεμβάσεις

αλλά και:

- στη διαμόρφωση ειδικής επιχειρηματικής πρακτικής και "συνείδησης"
- στην παροχή, σε περιφερειακό επίπεδο, ολοκληρωμένων υπηρεσιών για όλες τις εφικτές στις δύο περιφέρειες, ειδικών / θεματικών μορφών τουρισμού.

Σκοπός του Μέτρου είναι όλες οι τουριστικές επιχειρήσεις των δύο περιφερειών να μπορούν να εντάσσουν τη δραστηριότητα τους, τμηματικά ή ολόκληρη, στην εξυπηρέτηση της ζήτησης για ειδικών – θεματικών μορφών τουρισμού.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο οργανώνει και εντάσσει σε προτεραιότητες τις ιδιωτικές επενδύσεις που στοχεύουν στη βελτίωση ή δημιουργία προσφοράς εξειδικευμένων υπηρεσιών από τις τουριστικές επιχειρήσεις, για την προώθηση του θεματικού τουρισμού.

Κατά συνέπεια, ενισχύει τις ιδιωτικές επενδύσεις, αλλά και τις επενδύσεις φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα (αυτές που υλοποιούνται από Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, εταιρίες τους και ΔΕΚΟ) εφόσον αυτές πραγματοποιούνται ως επιχειρηματικές δραστηριότητες και με κερδοσκοπικό χαρακτήρα.

Οι προτεραιότητες – κριτήρια επιλογής των επενδύσεων προκύπτουν από τις θεματικές μορφές τουρισμού που προκρίνονται για τον συγκεκριμένο προορισμό της χωροθέτησης τους και τις συνολικές περιφερειακές κατευθύνσεις.

Κατά συνέπεια, το Μέτρο ενισχύει δύο "οριζόντιες" κατηγορίες ενεργειών:

- παροχή ειδικών κινήτρων σε τουριστικές επιχειρήσεις για βελτίωση – δημιουργία ειδικού εξοπλισμού
- ολοκληρωμένα προγράμματα για τον συνεδριακό, μορφωτικό – πολιτιστικό και αθλητικό τουρισμό

και δύο "χωρικές" κατηγορίες ενεργειών:

- τοπικά κυκλώματα σύνδεσης – προώθησης του τουρισμού στις πόλεις (αστικός

τουρισμός)

- ειδικότερη ενίσχυση του τουρισμού της μητροπολιτικής Θεσσαλονίκης, με "κεραίες" προς τις άλλες πόλεις του ενιαίου τουριστικού χώρου των δύο περιφερειών.

Το Μέτρο προτείνει την παροχή ενισχύσεων στα πλαίσια Business Plan που θα υποβάλλεται από τον κάθε φορέα πρότασης και υλοποίησης της επένδυσης.

Κατ' αντιστοιχία, περιλαμβάνει τις ακόλουθες, ενδεικτικές ως προς το συγκεκριμένο περιεχόμενο τους, Δράσεις:

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

1. Παροχή ειδικών κινήτρων σε τουριστικές επιχειρήσεις για βελτίωση – δημιουργία ειδικού εξοπλισμού

Παρέχονται ειδικά κίνητρα σε τουριστικές επιχειρήσεις για πραγματοποίηση επενδύσεων για βελτίωση – δημιουργία ειδικού εξοπλισμού εξυπηρέτησης ειδικών / θεματικών μορφών τουρισμού.

Οι επιλέξιμες δαπάνες αφορούν υλικές και άυλες επενδύσεις, για τις ακόλουθες κατηγορίες :

- δημιουργία / εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων συνοδευτικών στην ξενοδοχειακή αλλά εξυπηρετικών των δραστηριοτήτων θεματικού τουρισμού
- τεχνοδιαγνώσεις στις επιχειρήσεις σε σχέση με το αντικείμενο του θεματικού τουρισμού έτσι ώστε να ενθαρρύνεται η παραγωγή καινοτόμων υπηρεσιών θεματικού τουρισμού
- εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην διαδικασία παροχής υπηρεσιών ή σημειακή αλλά καθοριστική παρέμβαση βελτίωσης του υπάρχοντος εξοπλισμού
- ανάπτυξη και πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας ή./και σηματοδότησης υπηρεσιών
- εφαρμογή του "ηλεκτρονικού" τουρισμού, βελτίωση της διαχείρισης της πληροφορίας και ανασχεδιασμό των επιχειρηματικών λειτουργιών / διαδικασιών
- ενσωμάτωση τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον, ανάπτυξη και πιστοποίηση συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης
- ανάδειξη δεξιοτήτων του προσωπικού, outsourcing.

Η σκοπιμότητα της Δράσης δεν είναι αυστηρώς προσδιορισμένη σε εντοπισμένους τουριστικούς προορισμούς ή στη μία ή την άλλη από τις δύο περιφέρειες.

2: Ολοκληρωμένα προγράμματα σε θεματικές μορφές προτεραιότητας (συνεδριακός, μορφωτικός – πολιτιστικός και αθλητικός τουρισμός)

Η Δράση απευθύνεται κυρίως σε εντοπισμένους τουριστικούς προορισμούς ή σε δίκτυα ομόλογων προορισμών ή επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε αυτούς.

Παρέχονται ειδικά κίνητρα σε τουριστικές επιχειρήσεις για την πραγματοποίηση υλικών και άυλων επενδύσεων με στόχο την προσέλκυση / εξυπηρέτηση ζήτησης για τον συνεδριακό, μορφωτικό – πολιτιστικό και αθλητικό τουρισμό και στις δύο περιφέρειες.

Οι επιλέξιμες δαπάνες αφορούν τις ακόλουθες κατηγορίες:

- δημιουργία / εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων συνοδευτικών στην ξενοδοχειακή αλλά εξυπηρετικών των δραστηριοτήτων συνεδριακού, μορφωτικού – πολιτιστικού και αθλητικού τουρισμού

- εφαρμογή του "ηλεκτρονικού" τουρισμού, βελτίωση της διαχείρισης της πληροφορίας και ανασχεδιασμό των επιχειρηματικών λειτουργιών / διαδικασιών
- ανάδειξη δεξιοτήτων του προσωπικού, outsourcing
- εφαρμογή προγραμμάτων προβολής
- σχεδιασμός προγραμμάτων συνεργασίας ξένων επενδύσεων
- προώθηση της δικτύωσης των επιχειρήσεων σε φάσεις intra και inter

Κάθε πρόταση πρέπει να διαμορφώνει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα, σε συσχέτιση με τις υφιστάμενες υποδομές

3. Τοπικά κυκλώματα σύνδεσης – προώθησης του αστικού τουρισμού

Παρέχονται ειδικά κίνητρα σε τουριστικές επιχειρήσεις για πραγματοποίηση υλικών και άυλων επενδύσεων με στόχο ειδικά την προώθηση κυκλωμάτων αστικού τουρισμού στις δύο περιφέρειες.

Τα κίνητρα παρέχονται σε ομάδες αποτελούμενες από ένα τουλάχιστον συλλογικό φορέα και επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα με τη συνεργασία ΟΤΑ ή φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, με στόχους:

- την προώθηση καινοτόμων μορφών αστικού τουρισμού
- την κοινή προβολή και προώθηση του τουριστικού προϊόντος σε κυκλώματα αστικών κέντρων
- την προώθηση της σύνδεσης τουρισμού και πολιτισμού, με τη χρήση καινοτόμων μέσων και μεθόδων
- τη δημιουργία μόνιμων δεσμών λειτουργικής συνεργασίας των τουριστικών επιχειρήσεων
- τη απόκτηση ικανότητας προσέλκυσης ξένου επενδυτικού ενδιαφέροντος.

Περιλαμβάνονται ενέργειες όπως :

- εφαρμογή κοινών προγραμμάτων προβολής
- δημιουργία / εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων εξυπηρετικών δραστηριοτήτων αστικού τουρισμού, συμπληρωματικών μεταξύ των εταίρων
- λειτουργία κοινού συστήματος διαχείρισης προορισμού
- σχεδιασμός και διάχυση υπηρεσιών και προϊόντων με καινοτόμο χαρακτήρα που θα συνδέουν τον πολιτισμό με τον τουρισμό (π.χ. ψηφιακά clusters, θεματικά πάρκα, κλπ)
- προώθηση της δικτύωσης των επιχειρήσεων
- σχεδιασμός προγραμμάτων προσέλκυσης ξένων επενδύσεων καινοτομίας τον τουρισμό
- ηλεκτρονική διαχείριση της πληροφορίας, εφαρμογή του "ηλεκτρονικού" τουρισμού
- outsourcing προσωπικού και κοινή συνεχή ανάδειξη καινοτόμων δεξιοτήτων του προσωπικού

Κάθε πρόταση πρέπει να διαμορφώνει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα, σε συσχέτιση με τις υφιστάμενες υποδομές

Η Δράση απευθύνεται σε εντοπισμένους τουριστικούς προορισμούς ή σε θεματικά δίκτυα προορισμών ή επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε αυτούς, με δύο "χωρικές" εξειδικεύσεις:

- τοπικά κυκλώματα σύνδεσης – προώθησης του τουρισμού στις πόλεις (αστικός τουρισμός)

- ειδικά κυκλώματα ενίσχυσης του τουρισμού της μητροπολιτικής Θεσσαλονίκης, με "κεραίες" προς τις άλλες πόλεις του ενιαίου τουριστικού χώρου των δύο περιφερειών.

Παρόμοιες Δράσεις περιλαμβάνονται ήδη σε κάποιο βαθμό στο ΕΠΑΝ. Προτείνεται οι επενδύσεις αυτές να αναλαμβάνονται μόνο στη βάση συγκεκριμένου Business Plan, στο οποίο:

- να αποδεικνύεται η εφικτότητα αξιοποίησης της θεματικής δραστηριότητας από τις επιχειρήσεις, σε συνδυασμό με τους τοπικά υφιστάμενους πόρους και με λοιπές, εξωτερικές ως προς την πρόταση δράσεις ανάπτυξης του συγκεκριμένου προορισμού ή θεματικής τουρισμού
- να προσδιορίζεται με σαφήνεια η δικτυακή λειτουργία των δραστηριοτήτων που θα αναπτυχθούν.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ – ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Η υλοποίηση επενδύσεων στα πλαίσια των Δράσεων 2. και 3. προτείνεται κατά προτεραιότητα στους ακόλουθους τουριστικούς προορισμούς:

K1: Νότια Πιερία - Όλυμπος

K2: Όρος Βέρμιο, Βέροια - Νάουσα

K3: Όρος Βόρας - Έδεσσα

K4: Κερκίνη – Δοϊράνη – Κοιλάδα Στρυμόνα

K8: Χερσόνησος Κασσάνδρας

K9: Πόλη Θεσσαλονίκης

Δ1: Περιοχή λιμνών και εθν. δρυμού Πρεσπών

Δ2: Καστοριά, Βόϊο όρος, σύμπλεγμα Γράμμου

Δ3: Εθνικός Δρυμός Βάλια Κάλντα – Βασιλίτσα

Δ6: Νυμφαίο, Λίμνες Χειμαδίτιδας, Ζάζαρης, Πετρών, Βεγορίτιδας,

και σε συνάρτηση με τις θεματικές εξειδικεύσεις – προϊόντα που θα αναπτυχθούν μέσω του Μέτρου 2.3.

Οι προτεραιότητες αυτές δεν συνεπάγονται πρόταση μη ενίσχυσης άλλων περιοχών. Ούτως ή άλλως, η εφαρμογή του Μέτρου θα ακολουθήσει την πρακτική της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος, κατά την οποία τα ωριμότερα και σκοπιμότερα Business Plans θα αξιολογηθούν και ενταχθούν.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το Μέτρο αναμένεται να συμβάλλει ουσιαστικά στον στρατηγικό στόχο της προώθησης των ειδικών θεματικών μορφών τουρισμού. Η υλοποίηση των Δράσεων του θα συμβάλει όμως και:

- στην οργάνωση της κοινής αντιμετώπισης των αναγκών στον τομέα αυτό από όλες ή τις περισσότερες επιχειρήσεις
- στον προσδιορισμό κοινών ή συμπληρωματικών, για τις δύο Περιφέρειες, δικτύων επιχειρήσεων
- στην εισαγωγή του εργαλείου και της λογικής του επιχειρησιακού σχεδιασμού (Business Planning) στην πραγματοποίηση των υποδομών τουριστικού ενδιαφέροντος.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η εκτίμηση του συνολικού κόστους του Μέτρου δεν είναι εφικτή, δεδομένων των μεγάλων αναγκών σε αντίστοιχες επενδύσεις όπως αυτές εντοπίστηκαν στην Α' Φάση της Μελέτης.

Π.χ., είναι αδύνατον να καλυφθούν οι ανάγκες με διαθεσιμότητα πόρων όπως αυτή των δύο ΠΕΠ 2000-2006, Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας: συνολικά περί τα 120 εκ. €, από τα Μέτρα 4.4 (έστω μέρος) του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας και 1.4 (μέρος) και 3.7 του ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας.

Ακόμη και μία κατανομή των πόρων των (σχετικού αντικειμένου) Μέτρων 5.1 και 5.2 του ΕΠΑΝ (σύνολο: 123,4 + 49 εκ. €) με βάση την περιφερειακή ποσόστωση του ΕΠΑΝ για τις δύο περιφέρειες (3,5% + 15,5% = 19%) δεν παρέχει προϋπολογισμό ανώτερο των 33 περίπου εκ. €.

Όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα του Μέτρου, αυτό καθορίζεται:

- βάσει των προτεραιοτήτων κατά περιοχές - τουριστικούς προορισμούς
- βάσει της διαθεσιμότητας πόρων
- βάσει των απαιτήσεων της εφαρμογής του Μέτρου (βλ. παρακάτω).

ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Στην εφαρμογή του Μέτρου εμπλέκονται το ΥΠΑΝ, ο ΕΟΤ, το ΥΠΟΙΟ, οι Περιφέρειες της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας (ΔΙΣΑ, Διευθύνσεις Τουρισμού), οι Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης, οι τελικοί δικαιούχοι των χρηματοδοτικών ενισχύσεων. Οι φορείς υλοποίησης μπορούν να συμπληρώνονται με τους ΟΤΑ των τουριστικών προορισμών και τους «καθ' ύλην αρμόδιους» (ΥπΓε, ΥπΠεχωδε, ΥπΠο κ.λπ.), για τις Δράσεις που αφορούν ειδικότερες μορφές τουρισμού.

Κάθε επένδυση πρέπει να αποτελεί αντικείμενο ειδικού μεσο-μακροπρόθεσμου Επιχειρησιακού Σχεδίου (Business Plan).

Εφόσον οι Δράσεις αποτελέσουν τμήμα Μέτρου εγκεκριμένου συγχρηματοδοτούμενου Προγράμματος, η Διαχειριστική Αρχή του εκάστοτε Προγράμματος:

- διατυπώνει αντιστοίχως το Συμπλήρωμα Προγραμματισμού του Προγράμματος στα Μέτρα όπου εντάσσονται αυτές οι δράσεις
- συντάσσει ειδικό Οδηγό Εφαρμογής για τις Δράσεις, κοινό ανεξαρτήτως των Μέτρων του κάθε Προγράμματος στο οποίο εντάσσονται (για να εξασφαλιστεί ο ενιαίος τρόπος υλοποίησης τους ώστε να επιτυγχάνονται οι στόχοι του παρόντος Μέτρου του Σχεδίου)
- προχωρεί σε δημόσια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος
- αξιολογεί τις υποβαλλόμενες προτάσεις με βάση συγκεκριμένα (πρόσθετα στα ισχύοντα για το ΚΠΣ) κριτήρια επιλογής
- συγκροτεί ειδικό σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων και των αναπτυξιακών επιπτώσεων των Δράσεων.

Κατά συνέπεια, προκύπτουν και ανάγκες σε Τεχνική Βοήθεια:

- * για την κατάρτιση του ενιαίου Οδηγού
- * για τον μηχανισμό παρακολούθησης και αξιολόγησης των επενδύσεων.

ΜΕΤΡΟ 2.3.	ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΙΔΙΚΩΝ – ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - ΔΙΚΤΥΩΝ
------------	---

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Το Μέτρο στοχεύει στην υποστήριξη της ανάπτυξης επιλεγμένων προγραμμάτων – προτάσεων ειδικού θεματικού τουρισμού σε τομείς όπου ανιχνεύονται συγκριτικά πλεονεκτήματα και κατ' αρχήν εφικτότητα και οικονομική βιωσιμότητα, που θα εμπλουτίσουν το προσφερόμενο σήμερα προϊόν, και θα συμβάλλουν στην διαφοροποίηση του σε βιώσιμη κατεύθυνση, σύμφωνη με τις παγκόσμια διαφαινόμενες τάσεις μετεξέλιξης του τουριστικού φαινομένου.

Πεδίο ανάπτυξης τέτοιων προϊόντων αποτελεί η Δυτική Μακεδονία στο σύνολό της, το δυναμικό της οποίας, όντας εκ των πραγμάτων διαφοροποιημένο από το κλασικό μοντέλο "ήλιος + θάλασσα", βασίζεται στο αξιοσημείωτο φυσικό περιβάλλον, την ιδιαίτερη γεωμορφολογία και την αυθεντική τοπιολογία, την πολιτιστική της κληρονομιά, τα ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά σύνολα, τις παραδόσεις, ήθη και έθιμα του αγροτικού πληθυσμού. Αλλά και η Κεντρική Μακεδονία διαθέτει σοβαρά πλεονεκτήματα – αφετηρίες (Όλυμπος και Άγιον Όρος, πόλη της Θεσσαλονίκης, αρχαιολογικοί χώροι της Μακεδονικής Δυναστείας κ.λπ.)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ – ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το Μέτρο αποτελείται από Δράσεις- επιχειρησιακά Σχέδια περιφερειακής εμβέλειας και συνεκτικής μεθοδολογικής προσέγγισης για την στήριξη των υφιστάμενων και την ανάπτυξη νέων ειδικών θεματικών μορφών τουρισμού στις Περιφέρειες της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας.

Τα Σχέδια περιλαμβάνουν :

- τον σχεδιασμό του θεματικού προϊόντος
- τις ενδεδειγμένες προ-ανταγωνιστικές ενέργειες για την ένταξη του στην τουριστική αγορά.

Τα θεματικά προϊόντα εξειδικεύονται στον χώρο με την μορφή Δικτύων – Διαδρομών, που συνδέουν του επί μέρους προορισμούς – στόχους (μεταξύ τους, όσο και σε ευρύτερο, θεματικό ή χωρικό επίπεδο). Πέρα από την χωροθέτηση των κύριων πόλων, αποσαφηνίζονται οι λοιποί όροι συγκρότησης ενός βιώσιμου «πακέτου» - πρότασης της συγκεκριμένης μορφής, σε ζητήματα όπως:

- χωροθέτηση των κύριων πόλων ανάπτυξης δραστηριοτήτων, πύλες, προσβάσεις και ευρύτερες δικτυώσεις
- κοστολόγηση, διαχείριση, προώθηση και διακίνηση στην αγορά του προϊόντος, περιλαμβανόμενης και της (ανα)συγκρότησης των προς τούτο φορέων και οργανωτικών προβλέψεων
- υιοθέτηση ενδεχομένως αναγκαίων θεσμικών μέτρων, εγκαθίδρυση πλαισίου για την ανάπτυξη επενδυτικών πρωτοβουλιών για συμπλήρωση, προσαρμογή και ανάπτυξη των συναρτημένων υποδομών, ή την προώθηση τους στην αγορά. αποσαφήνιση ρόλου και υποχρεώσεων δημοσίων φορέων.

Προϋπόθεση - αφετηρία της συγκρότησης και ανάπτυξης τους είναι η pre-marketing ανάλυση της ειδικής τουριστικής αγοράς στην οποία αναφέρονται τόσο στο επίπεδο των «αφοσιωμένων» τουριστών, του κοινού δηλαδή που θα συναρτήσει το ενδιαφέρον του από το ειδικό, προσφερόμενο προϊόν, όσο και από την «επιλεκτική», προστιθέμενη αξία που αυτά προσφέρουν στην επιλογή ενός «γενικού» προορισμού (συμπληρωματικά προϊόντα).

Περιφερειακής εμβέλειας Δίκτυα – Διαδρομές, συγκροτούνται, ενδεικτικά, στις ακόλουθες κατηγορίες θεματικού τουρισμού:

1. Μορφωτικός – Πολιτιστικός, με κύρια την αρχαιολογική – ιστορική συνιστώσα και αξιοποίηση της πληθώρας των Κλασικών, Ελληνιστικών και Βυζαντινών μνημείων
2. Ορεινός περιηγητικός – αθλητικός (χειμερινών σπορ, ορειβατικός, άθλησης περιπέτειας) στις ορεινές ζώνες με πόλους τα φημισμένα βουνά και τις χιονοδρομικές εγκαταστάσεις
3. Λιμναίος φυσιολατρικός, με δικτύωση των ιδιαίτερης ελκυστικότητας Λιμνών – πάρκων της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας
4. Θρησκευτικός – Προσκυνηματικός, με αιχμή το Άγιον Όρος και την ιδιαίτερη αίγλη των προσκυνημάτων στον ελληνικό και τον ευρύτερο ορθόδοξο και τον καθολικό κόσμο.
5. Τουρισμός πόλης (city breaks) με εκθεσιακή – συνεδριακή αλλά και πολιτιστική – καταναλωτική συνιστώσα
6. Αγρο-τουρισμός, βασισμένος στο πλούσιο, ιδιαίτερο και δυναμικό απόθεμα (παραγωγικό, πολιτιστικό, κοινωνικό) της μακεδονικής υπαίθρου
7. Θαλάσσιος τουρισμός περιήγησης ή δραστηριοτήτων (mini κρουαζιέρες - ιστιοπλοία, καταδύσεις) στον Θερμαϊκό και τους κόλπους της Χαλκιδικής, σε διασύνδεση με τις Σποράδες και τα νησιά του βόρειου Αιγαίου,

σύμφωνα με το συνημμένο Σκαρίφημα.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ – ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι προτεραιότητες για τον σχεδιασμό και ένταξη στο τουριστικό κύκλωμα προϊόντων θεματικού τουρισμού συναρτώνται από την εκάστοτε σημαντικότητα των συναρτημένων πόρων και ειδικών υποδομών, το μέγεθος και την ωρίμανση της εν δυνάμει και φαινόμενης ειδικής «αγοράς», την ύπαρξη οργανωτικών, θεσμικών ή άλλων προϋποθέσεων, την συνάρτηση με μεγάλα γεγονότα κ.λπ.

Στην περίπτωση π.χ. του Συνεδριακού Τουρισμού, όπου διαπιστώνονται:

- σοβαρό και ανερχόμενο μερίδιο συναρτημένων τουριστικών πράξεων σε διεθνές επίπεδο
- υπερκάλυψη των γενικών προϋποθέσεων (συνεδριακοί χώροι και συναρτημένη ξενοδοχειακή ανωδομή, πρόσβαση, ελκυστικότητα περιοχής και τουριστική κουλτούρα) στην πόλη της Θεσσαλονίκης και, εν μέρει, στην Χαλκιδική
- ύπαρξη εξειδικευμένου φορέα συλλογικής εκπροσώπησης (Convention Bureau) στην Θεσσαλονίκη, ικανού να αναλάβει την διοργάνωση Συνεδρίων και σχετικών εκδηλώσεων σε διαχειριστικό και προωθητικό επίπεδο
- γεωπολιτικός ρόλος και γεγονότα κλίμακας στην περίοδο 2003-2008, ευνοϊκά για την διεκδίκηση μεριδίου της αγοράς, σε ευρωπαϊκό τουλάχιστον επίπεδο,

μπορεί άμεσα να δρομολογηθεί ένα πρόγραμμα ανάπτυξης συνεδριακού τουρισμού,

με επίκεντρο την πόλη της Θεσσαλονίκης και επεκτάσιμο στις πόλεις της κεντροδυτικής Μακεδονίας, και στην Χαλκιδική σε περιόδους εκτός αιχμής.

Οι θεματικές – χωρικές προτεραιότητες των ενδεικτικών δράσεων του Μέτρου κωδικοποιούνται στον Πίνακα που ακολουθεί:

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΚΕΝΤΡΩΣΗ	ΚΟΙΝΟ – ΣΤΟΧΟΣ	ΚΥΡΙΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ & ΔΙΚΤΥΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ
Μορφωτικός Πολιτιστικός	Αρχαιολογικός, Ιστορικός	Εκπαιδευτική κοινότητα, Άτομα με ουμανιστική παιδεία,	Μνημεία & Μουσεία κλασσικής και ελληνιστικής εποχής: Δίο- Βεργίνα-Πέλλα (Αιανή), κλασσική Αμφίπολη και πόλεις Χαλκιδικής, βυζ. Αμφίπολη – Θεσ/νίκη – Αγ. Όρος – Βέροια – Καστοριά – Πρέσπες.
Ορεινός Περιηγητικός, & Αθλητικός	Χειμερινών σπορ, Ορειβατικός, Άθλησης-περιπέτειας	Νέοι αστικών περιοχών, αθλητές, ομάδες ειδικών ενδιαφερόντων	Χιονοδρομικά κέντρα, βουνοκορφές, ποτάμια, δάση, ορεινοί παραδοσιακοί οικισμοί. Μονοπάτια Ε.4. & Ε.6.
Θαλάσσιος, Αθλητικών δραστηριοτήτων και αναψυχής	Ιστιοπλοΐα – Καταδύσεις, Golf, Ιππασία, Leisure Spa	Επιλεκτικό κοινό, νέοι αστικών περιοχών, αθλητές, ομάδες ειδικών ενδιαφερόντων	Παραθαλάσσιες περιοχές Χαλκιδικής και Πιερίας, Περιοχές Ιαματικών Κέντρων – πηγών
Λιμναίος Φυσιολατρικός	Οικολογικός	Ομάδες ειδικών ενδιαφερόντων	Πρέσπες (Βεγορίτιδα και μικρές λίμνες Δ.Μ.) Κερκίνη (Δοιράνη, Βόλβη)
Θρησκευτικός – Προσκυνηματικός		Χρ. Ορθόδοξοι και Καθολικοί	Άγιον Όρος, Θεσσαλονίκη, Μοναστήρια Σταθμοί (Βήματα) Αγίου Παύλου ¹
Τουρισμός Πόλης	Συνεδριακός, Πολιτιστικός, Αγορών (break)	Επιχ/σεις & οργανισμοί με συνεδριακή & συναφή δραστηριότητα, Επιλεκτικό κοινό	Θεσσαλονίκη Καστοριά (Φλώρινα) Βέροια – Νάουσα – Έδεσσα
Αγρο-τουρισμός	τοπικά προϊόντα & δρώμενα	Αστικός πληθυσμός Υγειονιστές, Γευσιγνώστες	Εσωτερικές Ζώνες Υπαίθρου, Ζώνες ΟΠΑΠ και ΠΟΠ, παραδοσιακοί οικισμοί, αγροτικά έθιμα & δρώμενα. Δρόμοι του Κρασιού

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η εγκαθίδρυση και ανάπτυξη θεματικών «πακέτων», όντας σε αρμονία με τις διαφαινόμενες τάσεις της τουριστικής αγοράς (τμηματοποίηση, μετάβαση σε επιλεκτικά πρότυπα κ.λπ.) συμβάλει στον συνολικότερο εκσυγχρονισμό και

¹ Τμήμα διεθνούς δίκτυου στην Ανατολική Μεσόγειο, που ακολουθεί την πορεία του Παύλου από την Ταρσό της Κιλικίας έως την Ρώμη, με σταθμούς τις πόλεις – εκκλησίες των αποστολικών Επιστολών: προς Φιλιππησίους, Θεσσαλονικείς, Κορινθίους, Γαλάτες, Εφεσίους, Φιλήμονα (Κολοσσές), Τίτο (Ηράκλειο Κρήτης), Κολοσσαείς. Το ελληνικό χερσαίο τμήμα της διαδρομής ξεκινά από Καβάλα(Νεάπολη) και δια μέσου Φιλίππων, Αμφίπολης, Θεσσαλονίκης, Βεροίας, Θηβών και Αθήνας καταλήγει στην Κόρινθο. Θαλάσσια, η «διαδρομή» μπορεί να συμπληρωθεί με επίσκεψη της Κύπρου (Πάφου), Κρήτης (Ηρακλείου) και την ενδιαφέρουσα για το έιδικό κοινό Πάτμο (Αποκάλυψη). Τουριστικά, εξυπηρετείται από Κρουαζιέρα, με προσέγγιση και των πόλεων της Μ. Ασίας, με υψηλή ελκυστικότητα στο ειδικό χριστιανικό κοινό (ορθόδοξοι και καθολικοί, Αμερικανοί).

ανταγωνιστικότητα του περιφερειακού τουριστικού προϊόντος. Συμπληρώνει και ολοκληρώνει τα τουριστικά προϊόντα των επί μέρους προορισμών, συμβάλλοντας στην περαιτέρω ανάπτυξη του τουριστικού τους δυναμικού με

- την δικτύωση των τουριστικών προορισμών μεταξύ τους, με τις ευεργετικές συνέργιες που αυτό συνεπάγεται, αλλά και σε δια-περιφερειακές δικτυώσεις, ικανές να απευθυνθούν σε ευρύτερες αγορές.
- την αύξηση της προστιθέμενης αξίας των τουριστικών πράξεων, την ανάπτυξη νέων θέσεων εργασίας και επιχειρηματικών ευκαιριών σε «περιφερειακές», συναρτημένες και μη δραστηριότητες
- την ανάπτυξη των «εσωτερικών» ζωνών και την διαφοροποίηση του προσφερόμενου προϊόντος στις ώριμες τουριστικές ζώνες (μείωση εποχικότητας, νέες ομάδες επισκεπτών

ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Οι δράσεις εφαρμόζονται σε δύο στάδια:

I. Σύνταξη επιχειρησιακών σχεδίων (action plans) για την ανάπτυξη θεματικών μορφών τουρισμού. Τα σχέδια απορρέουν από μελέτες σκοπιμότητας και έχουν τριετή ορίζοντα εφαρμογής. Περιλαμβάνουν την διαμόρφωση (inception) θεματικών πακέτων – προϊόντων και συναρτημένες ενέργειες τοποθέτησης τους στην αγορά (commercialization).

II. Εφαρμογή επιχειρησιακών Σχεδίων

Εφαρμογή των προτάσεων των Σχεδίων (I.) : τοποθέτηση των προϊόντων στην αγορά, εξασφάλιση προϋποθέσεων, ανάπτυξη προϊόντων. Εφαρμόζονται αυτοτελώς οι προτάσεις διαχειριστικής και marketing κατεύθυνσης, και προωθητικά οι επενδύσεις σε επίπεδο ειδικών υποδομών (η υλοποίηση τους εντάσσεται στα Μέτρα 2.1. και 2.2.)

Τα Σχέδια εκπονούνται με ευθύνη των Διευθύνσεων Τουρισμού των Περιφερειών. Επιδιώκεται όμως η συμμετοχή εξειδικευμένοι ανά περίπτωση, φορέων συλλογικής εκπροσώπησης όπως το Thessaloniki Convention Bureau (Συνεδριακός Τουρισμός), η Ένωση Οινοπαραγωγών Αμπελώννα Μακεδονίας (ENOAM – Δρόμοι του Κρασιού).

Η υλοποίηση γίνεται από εταιρικά σχήματα, ανάλογα με τις προτάσεις των επιχειρησιακών Σχεδίων (κοινοπραξίες, ενώσεις, προγραμματικές συμφωνίες) μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών του Δημόσιου και του Ιδιωτικού τομέα (public private partnerships), με συμμετοχή του τουριστικού κλάδου (πρακτορεία και υπηρεσίες), της Αυτοδιοίκησης, του κατά περίπτωση τομέα «θεματικής» εκπροσώπησης.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα φάση είναι δυνατόν να προεκτιμηθεί μόνο το κόστος σύνταξης των Επιχειρησιακών Σχεδίων

- 7 Μελέτες επιχειρησιακού σχεδιασμού της ανάπτυξης Θεματικών Μορφών Τουρισμού X 100.000 Ευρώ = 700.000 Ευρώ.

Τα Σχέδια τίθενται σε πρώτη τριετή εφαρμογή και αναθεωρούνται, μετά από αξιολόγηση της επίτευξης των τεθέντων στόχων και της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων τους.

Άξονας 3. Αποκατάσταση, σε βιώσιμα πλαίσια, ώριμων τουριστικών περιοχών ή τουριστικών περιοχών σε παρακμή

Ο Άξονας εξειδικεύει τους στρατηγικούς στόχους του Προγράμματος για τη βελτίωση της ποιότητας, τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και την κατάκτηση συνθηκών βιωσιμότητας, στις αναπτυγμένες ζώνες παράκτιου τουρισμού της Κεντρικής Μακεδονίας.

Σε αυτές (παράκτια Χαλκιδική και Πιερία) συγκεντρώνεται σήμερα το συντριπτικά μεγάλο μέρος της τουριστικής δραστηριότητας.

Η κατά τόπους έντονη τουριστική εξειδίκευση, η μονοσήμαντη ανάπτυξη μιας κατηγορίας ζήτησης (θερινού - διακοπών) τουρισμού, οι υποβαθμισμένες κατά τόπους τουριστικές υπηρεσίες και αγαθά που συσσωρεύτηκαν σε συνθήκες χαλαρού χωροταξικού - περιβαλλοντικού σχεδιασμού, επιφέρει αδυναμίες, κινδύνους και προκλήσεις, τυπικές στον Ελληνικό Τουρισμό:

- κυριαρχία του μοντέλου «ήλιος – θάλασσα» και συγκέντρωση στο δίμηνο Ιούνιος – Αύγουστος, με αποτέλεσμα την συμφόρηση ακτών και θερέτρων, την υπερφόρτωση των τουριστικών υποδομών με δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην ποιότητα ζωής,
- υποτυπώδεις υποδομές και πρωτοβουλίες για την διαφοροποίηση του προσφερόμενου προϊόντος,
- αυθαίρετη οικιστική εξάπλωση, με ελλείψεις σε τεχνικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές υποδομές, που αποδυναμώνουν τον τοπικό κοινωνικό ιστό,
- προϊούσα συρρίκνωση του αγροτικού τομέα προς όφελος του τουρισμού και εκδήλωση συγκρούσεων χρήσεων στην παραθαλάσσια ζώνη, υπέρμετρη αύξηση της αξίας γης και παράλληλη πίεση στο ευαίσθητο φυσικό περιβάλλον της ακτογραμμής,

με αποτέλεσμα οι περισσότερες επιχειρήσεις στον κλάδο να εμφανίζουν προβλήματα και αδυναμίες που εμποδίζουν την αναβάθμιση των υπηρεσιών, και το μέσο επίπεδο των τουριστών να περιορίζεται σε ομάδες μικρομεσαίου εισοδηματικού επιπέδου.

Μέσω των παρεμβάσεων των Μέτρων αυτού του Άξονα, επιδιώκεται:

- ο έλεγχος και η διαχείριση της τουριστικής κίνησης, και η καθιέρωση τεχνικών εκτίμησης της φέρουσας ικανότητας και έγκαιρης προειδοποίησης,
- ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός που αποσκοπεί σε συστηματική τοπική προσπάθεια για τη βελτίωση της ποιότητας των ώριμων προορισμών και την ανάσχεση των τάσεων υποβάθμισης ή φθοράς,
- η βελτίωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος,

η διαφοροποίηση και προσαρμογή της υφιστάμενης τουριστικής δραστηριότητας σε σύγχρονα πρότυπα που υπαγορεύονται από τις τάσεις της τουριστικής αγοράς όσο και τις αντιλήψεις περί βιώσιμης ανάπτυξης

ΜΕΤΡΟ 3.1.	ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΩΡΙΜΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΩΝ
------------	--

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Το Μέτρο εστιάζει στην κάλυψη του στρατηγικού προσανατολισμού της τουριστικής ανάπτυξης στις ήδη ανεπτυγμένες τουριστικές περιοχές, με σκοπό την μετάβαση σε βιώσιμα, και άρα ανταγωνιστικά, πρότυπα τουριστικής ανάπτυξης.

Τα προβλήματα στις παράκτιες τουριστικές περιοχές της Κεντρικής Μακεδονίας απορρέουν από:

- την περιορισμένη σύνδεση των τοπικών κοινωνιών με την τουριστική πολιτική, που δεν αναδεικνύεται σε τοπικό επίπεδο ως αναπτυξιακός πόρος, αλλά ως βιοποριστική λύση συγκεκριμένων φορέων και ιδιωτών,
- μια κατανομή πόρων και λειτουργία πηγών χρηματοδότησης που δεν συμβαδίζει με την ύπαρξη ενός μακροπρόθεσμου πλάνου τουριστικής ανάπτυξης,
- ανεπαρκή εκπαίδευση, επιμόρφωση και ανάδειξη του τοπικού ανθρώπινου δυναμικού στον τουριστικό τομέα,
- χαμηλή ποιότητα παροχής υπηρεσιών, τόσο στις ίδιες τις τουριστικές επιχειρήσεις όσο και στις συμπληρωματικές υπηρεσίες που παρέχονται τοπικά.

Οι ελλείψεις αυτές οδηγούν στην μη αντιμετώπιση συνθετότερων προβλημάτων, όπως:

- η μη ρύθμιση του «εσωτερικού» ανταγωνισμού χρήσεων ανάμεσα σε αμιγώς τουριστικές δραστηριότητες και στην παραθεριστική κατοικία
- η ανεπαρκής προστασία αξιόλογων ζωνών και τμημάτων του φυσικού περιβάλλοντος, η αδυναμία ανάσχεσης της ραγδαίας αστικοποίησης και η συνακόλουθη φθορά της φυσικής βάσης για την ανάπτυξη του τουρισμού
- η μη ρύθμιση οροφών και σταθεροτύπων κατανάλωσης των διαθεσίμων (γης, νερού, ακτών) για τη διατήρηση μίας ελάχιστης ποιότητας διαμονής.

Ζητήματα περιβαλλοντικής φέρουσας ικανότητας αντιμετωπίζονται κατά πρώτο λόγο στην Κασσάνδρα και την Μεσοδυτική Χαλκιδική, και κατά δεύτερο στην Σιθωνία, αλλά και στην Νότια Πιερία και τον Στρυμωνικό κόλπο, όπου το ζήτημα εμπλέκεται με αυτό της χαμηλής ποιότητας υποδομών και υπηρεσιών

Οι ως σήμερα προτάσεις αντιμετώπισης είτε δεν εφαρμόστηκαν με συνευθύνη των τοπικών πληθυσμών (Σχέδιο Π.Δ. ΖΟΕ παράκτιας Χαλκιδικής), είτε αποδείχθηκαν αναποτελεσματικές (Υ.Α. περί κορεσμένων περιοχών), σε συνδυασμό με ρυθμίσεις που οδήγησαν σε αντίθετα αποτελέσματα, όπως αλόγιστες επεκτάσεις των οικισμών, υπερβολικές ενισχύσεις του αναπτυξιακού νόμου κ.λπ.

Η ανάπτυξη προγραμματισμένης δράσης κρίνεται επείγουσα, δεδομένου ότι συνεχιζόμενη αδράνεια θα επιδεινώσει άμεσα την κατάσταση στις “βεβαρυμένες” περιοχές, και θα οδηγήσει σύντομα και τις υπόλοιπες σε ανάλογη κατάσταση.

Στόχο του Μέτρου αποτελεί ο εφοδιασμός των ανεπτυγμένων παράκτιων Τουριστικών Προορισμών της Κεντρικής Μακεδονίας, και των εκεί δραστηριοποιούμενων τουριστικών φορέων με το σύνολο των τεχνικών και

οργανωτικών εργαλείων για την αντιμετώπιση της προκαλούμενης φθοράς στο τουριστικό τους δυναμικό, και την μετατόπιση της τουριστικής δραστηριότητας σε κατεύθυνση βιώσιμης ανάπτυξης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ – ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Στο Μέτρο περιλαμβάνονται οι ακόλουθες, συντονισμένες, Δράσεις

1. Προγράμματα εκτίμησης της φέρουσας ικανότητας σε διαμορφωμένες – ανεπτυγμένες τουριστικές περιοχές και συστήματα Έγκαιρης Προειδοποίησης (early warning systems).
2. Τοπικά Σύμφωνα – Σχέδια για τη διαχείριση της τουριστικής ανάπτυξης τοπικά, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας και την αντιμετώπιση της φθοράς.

(Σημειώνεται ότι Δράσεις αξιοποίησης στοιχείων του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος, όπως και -κυρίως- Δράσεις χωροταξικού και πολεοδομικού ελέγχου, που αξιολογούνται ως αναγκαίες για τους παράκτιους κορεσμένους προορισμούς, έχουν περιγραφεί και εξειδικευθεί στο Μέτρο 1.1, ως οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την “βιωσιμότερη” και “ποιοτικότερη” διαχείριση του τουρισμού τους.)

Η εξειδίκευση των Δράσεων του Μέρους στους τουριστικούς προορισμούς αναφοράς, φαίνεται στον επισυναπτόμενο Πίνακα 3.1.

Τα Προγράμματα εκτίμησης της φέρουσας ικανότητας συντάσσονται ανά Προορισμό και εστιάζουν σε διαμορφωμένες και ανεπτυγμένες τουριστικές περιοχές.

Έχουν ως αφετηρία τη σχετική διερεύνηση της παρούσας Μελέτης, και επιδιώκουν:

- αφενός την προσέγγιση κατωφλίων και σταθεροτύπων οροφής για τη διατήρηση και διασφάλιση των τοπικών διαθεσίμων (γη, πόσιμο νερό, ακτές, διατηρητέα στοιχεία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος) σε συνθήκες εσαεί ελκυστικές για την διατήρηση και ποιοτική βελτίωση της τουριστικής εμπειρίας των επισκεπτών, ως μη διαπραγματεύσιμου όρου για την μακροπρόθεσμη τουριστικά ανταγωνιστικότητα,
- αφετέρου, τη διαμόρφωση βέλτιστων σεναρίων – προτύπων για την οικονομικά και κοινωνικά βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη.

Η προσέγγιση των πιο πάνω μεγεθών και στόχων συνοδεύεται από συστήματα (δείκτες, τιμές/στόχους, οριακές μη επιθυμητές και ευκαίεες συνθήκες) για την αξιολόγηση της παρούσας κατάστασης και των τάσεων και την έγκαιρη προειδοποίηση (early warning) των ενδιαφερομένων για ανάληψη προληπτικής, διορθωτικής ή αντισταθμιστικής δράσης.

Τα πορίσματα και οι προτάσεις των μελετών κοινοποιούνται στο σύνολο των ενδιαφερομένων μερών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, περιλαμβανομένων και των επιχειρηματικών φορέων του τουρισμού, και είναι επαρκώς αναλυτικά, ώστε να τεκμηριώνουν την αναγκαιότητα – και το επείγον – ανάληψης δράσης, τουλάχιστον ως προς τα βασικά διαθέσιμα.

Τα Τοπικά Σχέδια Διαχείρισης αποτελούν μεσοπρόθεσμα Τοπικά Σχέδια Δράσης για την προσέγγιση των τεθέντων Προτύπων της Τουριστικής Ανάπτυξης, που συντάσσονται εντός των πλαισίων – ορίων που θέτουν τα Προγράμματα Εκτίμησης της Φέρουσας Ικανότητας και αξιολογούνται ex-ante με την βοήθεια των ήδη εγκαταστημένων Συστημάτων early warning. Οι προτάσεις τους μπορούν να περιλαμβάνουν δράσεις ρυθμιστικού, επενδυτικού και διαχειριστικού χαρακτήρα, παρεμβάσεις για την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων, και συνδυασμένα μέτρα για την βελτίωση της συνολικής ποιότητας διαμονής και παρεχόμενων υπηρεσιών στον Προορισμό [Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ποιότητας]. Εξειδικεύονται και διαχέονται

στον τοπικό πληθυσμό, φορείς, και επιχειρήσεις παροχής τουριστικών υπηρεσιών, που αναλαμβάνουν από κοινού την υλοποίησή τους, συστήνοντας και ενεργοποιώντας Τοπικά Σύμφωνα για την Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη

Τα Τοπικά Σύμφωνα αποτελούν οργανωτικά σχήματα ειδικού σκοπού, με συμμετοχή των ΟΤΑ, των φορέων της τουριστικής ανάπτυξης -δημόσιων και ιδιωτικών-, ανοικτά στους τοπικούς επαγγελματίες, που αναλαμβάνουν την υλοποίηση των Τοπικών Σχεδίων Διαχείρισης καθώς και την διοίκηση, επικαιροποίηση και αναθεώρηση των Προγραμμάτων Φέρουσας Ικανότητας και των Συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης, και λοιπά ζητήματα συναφή με τη μετάβαση της τοπικής τουριστικής ανάπτυξης σε συνθήκες βιωσιμότητας.

Τα Σύμφωνα είναι ανοικτά σε κάθε επιχειρηματικό φορέα και επαγγελματία που δραστηριοποιείται τοπικά στον τουρισμό. Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή εκπλήρωση του ρόλου τους είναι η τοπικότητα, η αντιπροσωπευτικότητα και η επίτευξη στρατηγικών συμμαχιών μεταξύ του (ευρύτερου, τοπικού) δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στην επιδίωξη του κοινού σκοπού (public – private partnership).

Η δράση των Τοπικών Συμφώνων υποστηρίζεται τεχνικά – συμβουλευτικά από τα Παρατηρητήρια της Τουριστικής Ανάπτυξης (βλέπε Μέτρο 6.4).

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ. ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι παρεμβάσεις του Μέτρου έχουν εφαρμογή στις ανεπτυγμένες παραθαλάσσιες τουριστικές περιοχές, όπως προσδιορίστηκαν από τη μελέτη, και συγκεκριμένα στους εξής τουριστικούς προορισμούς:

Κ8. Κασσάνδρα (ώριμη ζώνη παράκτιου τουρισμού με «βάρος» σε εθνικό επίπεδο, έντονα ζητήματα περιβαλλοντικής και κοινωνικής φέρουσας ικανότητας, αντιπαλότητα τουρισμού και παραθεριστικής ιδιοκατοίκησης)

Κ6. Σιθωνία (ζώνη με εξέχον δυναμικό σε έντονη τροχιά ανάπτυξης, με διαφαινόμενα ζητήματα φέρουσας ικανότητας)

Κ1. Νότια Πιερία (σημαντικά προβλήματα ποιοτικής διάρθρωσης υποδομών και προϊόντος, αλλά και δυνατότητα ένταξης – αξιοποίησης της εσωτερικής ζώνης και του Ολύμπου)

Κ5. Στρυμονικός (πύλη του Αγίου Όρους με κατά τόπους προβλήματα ποιοτικής διάρθρωσης υποδομών – προϊόντος στο βόρειο τμήμα)

Κ7. Μεσοδυτική παράκτια Χαλκιδική (ιδιαίτερα έντονη φθορά λόγω παραθεριστικής κατοικίας).

Δεν συνιστάται η ενιαία διενέργεια των Δράσεων στο σύνολο ή σε ομάδες των πιο πάνω Προορισμών, εφόσον τούτο συντελεί σε απώλεια «τοπικότητας», που θεωρείται αποφασιστικής σημασίας προϋπόθεση για την αποτελεσματική υλοποίησή τους, ιδίως στο οργανωτικό της μέρος.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η συνδυασμένη υλοποίηση των Δράσεων του Μέτρου αναμένεται να οδηγήσει στην συσσώρευση της απαραίτητης πληροφορίας και τεχνογνωσίας και την κοινωνική διάχυσή της, την επίτευξη τοπικών συναινέσεων και συμμαχιών και την ανάπτυξη οργανωτικών σχημάτων, ικανών να οδηγήσουν τις τοπικές κοινωνίες και τις επιχειρηματικές κοινότητες στις απαραίτητες αποφάσεις και στην ανάληψη δράσης για την αντιμετώπιση προβλημάτων συναρτημένων με την ως τώρα τουριστική

ανάπτυξη που θέτουν σε κίνδυνο ή φθορά την συνολική προσπάθεια και επένδυση, και να διεκδικήσουν την μετάβαση του Προορισμού σε συνθήκες Βιωσιμότητας.

Το σύνολο των πιο πάνω παραγόντων θεωρείται κρίσιμο και αναγκαίο, για να πάρει η τοπική κοινωνία "την κατάσταση στα χέρια της" και να υποστηρίξει δύσκολες και ως τώρα ευάλωτες επιλογές απέναντι σε εξωτερικούς όσο και εσωτερικούς παράγοντες, όπως το κράτος ή μεμονωμένοι τοπικοί επιχειρηματίες, που αφορούν υποδομές, επιδοτήσεις αλλά και χρήσεις γης, πολεοδομικές ρυθμίσεις και λοιπούς ποιοτικούς όρους της ανάπτυξης.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το κόστος των Δράσεων του Μέτρου είναι κυρίως μελετητικό – τεχνογνωστικό και δευτερευόντως οργανωτικό (σύσταση και λειτουργία των Τοπικών Συμφώνων).

Το κόστος μίας τοπικής παρέμβασης προεκτιμάται σε 350.000 Ευρώ περίπου, και αναλύεται ως ακολούθως:

- 1) Εκτίμηση Φέρουσας Ικανότητας και συστήματα Έγκαιρης Προειδοποίησης (σύνταξη): 100.000 Ευρώ
- 2) Τοπικό Σχέδιο Διαχείρισης των Τουριστικών Πόρων (σύνταξη) : 50.000 Ευρώ
- 3) Τοπικό Σύμφωνο Βιώσιμης Τουριστικής Ανάπτυξης (σύνταξη, δημοσιοποίηση, δαπάνες αρχικής οργάνωσης και 3 ετούς λειτουργίας): 180.000 Ευρώ

Το κόστος οροφής του Μέτρου προσεγγίζεται σε 2,1 εκ. Ευρώ (6 παρεμβάσεις)

Χρονικά, η ολοκλήρωση των Δράσεων 1.και 2. (σύσταση- ενεργοποίηση Συμφώνου) είναι εφικτή σε διάστημα 2 ετών.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Οι Δράσεις (τεχνικό – μελετητικό σκέλος) είναι δυνατόν να συμβασιοποιηθούν ενιαία και να υλοποιηθούν από ένα πρόδρομο σχήμα του Τοπικού Συμφώνου ή από τους ενδιαφερόμενους ΟΤΑ.

Πίνακας 3.3

Μέτρο 3.1. Έλεγχος και διαχείριση της ανάπτυξης των ώριμων τουριστικών προορισμών.

Κατηγορίες Δράσεων	Κ1: Νότια Πιερία - Όλυμπος	Κ5: Στρυμωνικός κόλπος και κόλπος Ιερισσού	Κ6: Σιθωνία	Κ7: Μεσοδυτική παράκτια Χαλκιδική	Κ8: Χερσονήσος Κασσάνδρας
Προγράμματα εκτίμησης της φέρουσας ικανότητας, Early warning systems, σε διαμορφωμένες – ανεπτυγμένες τουριστικές περιοχές	Πρόγραμμα εκτίμησης φέρουσας ικανότητας της παραλιακής τουριστικής ζώνης Ν. Πιερίας	Πρόγραμμα εκτίμησης φέρουσας ικανότητας της παραλιακής τουριστικής υπο-ζώνης Σταυρού - Ασπροβάλλας Πρόγραμμα εκτίμησης φέρουσας ικανότητας της παραλιακής τουριστικής υπο-ζώνης Αμμουλιανής – Ουρανούπολης	Πρόγραμμα εκτίμησης φέρουσας ικανότητας της Χερσονήσου Σιθωνίας	Πρόγραμμα εκτίμησης φέρουσας ικανότητας της τουριστικής παράκτιας περιοχής	Πρόγραμμα εκτίμησης φέρουσας ικανότητας της Χερσονήσου Κασσάνδρας
Σχεδιασμός και διαχείριση ώριμων τουριστικών περιοχών (Τοπικά Σχέδια – Τοπικά Σύμφωνα)	Τοπικό Σύμφωνο για τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό και διαχείριση του τουρισμού της παραλιακής ζώνης Ν. Πιερίας, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας	Τοπικό Σύμφωνο για τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό και διαχείριση του τουρισμού της υποζώνης Σταυρού – Ασπροβάλλας, με στόχο την αντιμετώπιση της φθοράς Τοπικό Σύμφωνο για τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό και διαχείριση του τουρισμού της υποζώνης Αμμουλιανής – Ουρανούπολης με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας	Τοπικό Σύμφωνο για τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό και διαχείριση του τουρισμού της περιοχής, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας	Τοπικό Σύμφωνο για τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό και διαχείριση του τουρισμού της περιοχής ως περιοχής σε “κρίση”, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας	Τοπικό Σύμφωνο για τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό και διαχείριση του τουρισμού της Κασσάνδρας ως περιοχής σε “κρίση”, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας

ΜΕΤΡΟ 3.2	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ ΣΤΟΥΣ ΩΡΙΜΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ
------------------	--

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Το Μέτρο αναφέρεται στην υλοποίηση των Τοπικών Διαχειριστικών Σχεδίων - Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Ποιότητας που αποτυπώνουν διαχειριστικές, ρυθμιστικές ή επενδυτικές επιλογές των Τοπικών Συμφώνων που θα εγκατασταθούν στις ώριμες Τουριστικές Περιοχές, μέσω των παρεμβάσεων του Μέρους 2.1.

Στόχος του είναι η στήριξη της ωρίμανσης και υλοποίησης των επιλογών αυτών, από τοπικούς επιχειρηματικούς φορείς, την Τοπική Αυτοδιοίκηση ή την Περιφερειακή Διοίκηση, άλλους εμπλεκόμενους φορείς τοπικού ή ευρύτερου επιπέδου.

Το Μέτρο απαντά στους στρατηγικούς στόχους της βελτίωσης της ποιότητας και της διαφοροποίησης του τουριστικού προϊόντος προς την κατεύθυνση της βιωσιμότητας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ – ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το Μέτρο αφορά την υποστήριξη, μέσω της υλοποίησης των παρεμβάσεων προτεραιότητας των Τοπικών Σχεδίων, για την αναβάθμιση – διαφοροποίηση – βελτίωση του τουριστικού προϊόντος στις ώριμες ζώνες.

Οι παρεμβάσεις που εντάσσονται στο Μέτρο αποτελούν εξαγόμενο των Τοπικών Σχεδίων / Τοπικών Συμφώνων για τον βιώσιμο τουρισμό (Μέτρο 2.1.), και μπορούν να αναφέρονται σε ειδικές υποδομές ή διαχειριστικές ενέργειες για τη βελτίωση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος προς την επίτευξη των στόχων των Σχεδίων.

Συνέργιες είναι δυνατόν να προκύπτουν με παρεμβάσεις άλλων Μέτρων του Προγράμματος, ειδικότερα με αυτές των Μέτρων 2.1, 2.3, 4.2 και 5.2, αλλά και με τις δράσεις των αξόνων 6 και 7. Στις περιπτώσεις αυτές, οι παρεμβάσεις αυτού του Μέρους θα αφορούν τοπική εξειδίκευση και προσαρμογή προς τις οριζόντιες παρεμβάσεις για τη διαφοροποίηση του προϊόντος, την προώθηση του θεματικού τουρισμού και των δικτύων.

Οι Κατηγορίες Δράσεων – παρεμβάσεων μπορούν να αναφέρονται σε:

- **Σύνδεση με υποδομές και υπηρεσίες θεματικού τουρισμού:**
Αφορά την τοπική προσαρμογή των υποδομών σε ευρύτερα κυκλώματα θεματικού τουρισμού, μαζί με την ανάλογη οργάνωση των τοπικών υπηρεσιών.
- **Βελτίωση – δημιουργία ειδικών τουριστικών υποδομών και εξοπλισμού**
Αφορά τον εμπλουτισμό κάθε περιοχής με ειδικές υποδομές (μαρίνες, attraction parks, αθλητικές υποδομές), σε συνέργια με το Μέτρο 2.1.
- **Υποδομές για την βελτίωση της διακίνησης των επισκεπτών, σε συνέργια με αυτές του Μέρους 4.2.**
- **Αντιμετώπιση του “φθαρμένου” ξενοδοχειακού κτιριακού αποθέματος**
Αφορά την υιοθέτηση καινοτόμων λύσεων είτε για την απόσυρση είτε για τον εκσυγχρονισμό και επανάχρηση του φθαρμένου κτιριακού αποθέματος που ανήκει στον τουρισμό. Τέτοιες λύσεις θα ήταν π.χ. η μετατροπή ανενεργού

αποθέματος προς ειδικές, θεματικές, τουριστικές υποδομές, ή η προσαρμογή καταλυμάτων για λειτουργία εκτός θέρους και υποδοχή ειδικού κοινού (όπως τα άτομα τρίτης ηλικίας).

- Υιοθέτηση εναλλακτικών μορφών διαμονής και εναλλακτικών τύπων καταλυμάτων

Αφορά την υιοθέτηση έξυπνων λύσεων για τους τύπους και τρόπους διαμονής (π.χ. προώθηση του timesharing, αναβάθμιση των campings προς ελαφρές κατασκευές, ενίσχυση της φιλοξενίας ως τρόπου τουριστικής διαμονής, τουριστική χρήση ιδιόκτητων παραθεριστικών κατοικιών).

Μία πρώτη, ενδεικτική, εξειδίκευση κάποιων από τις προτεινόμενες κατηγορίες Δράσεων παρουσιάζεται στον επισυναπτόμενο Πίνακα 3.2, υπό την αίρεση της επιβεβαίωσής τους από τα Τοπικά Σχέδια / Σύμφωνα.

Ενδεικτικά επίσης δίνεται παρακάτω η μορφή της εξειδίκευσης των Δράσεων του Μέτρου για κάποιους τουριστικούς προορισμούς.

Έτσι, για τη Νότια Πιερία (Κ.1.), ενδεικτικές δράσεις του Μέτρου θα μπορούσαν να αποτελέσουν:

- ήπιες επεμβάσεις διασύνδεσης της παραλιακής ζώνης με τους εσωτερικούς πόλους τους Ολύμπου και του "τριγώνου",
- δημιουργία ενός θεματικού πάρκου με αντικείμενο το Δωδεκάθεο, στην περιοχή του Λιτοχώρου,
- (ανα)σχεδιασμός και οργάνωση των ημιορεινών οικισμών δυτικότερα της ΠΑΘΕ (Λεπτοκαρυά, Σκοτίνα, Πόροι, Λιτόχωρο) με παράλληλη διατήρηση της φυσιογνωμίας και των αξιολογών και διατηρητέων στοιχείων τους, ώστε να μπορούν να δεχθούν τουριστική – οικιστική δόμηση,
- ανάπλαση των παραλιακών οικισμών (Πόροι – Πλαταμώνας – Παραλία Σκοτίνας και Λεπτοκαρυάς) και παρεμβάσεις για την απελευθέρωση της παραλίας και την ισότιμη διαθεσιμότητα της στις παράκτιες και μη τουριστικές ανωδομές.
- υποδομές διευκόλυνσης της διακίνησης από/προς την παραλία (π.χ. Δημοτική τουριστική Συγκοινωνία) για την βελτίωση της επισκεψιμότητας των εσωτερικών οικισμών.

Επίσης, όσον αφορά ειδικότερα την Αμμουλιανή, στα πλαίσια του Τοπικού Συμφώνου Στρυμωνικού Κ5, είναι δυνατόν να συγκροτηθεί πρόταση αναβάθμισης με κεντρική ιδέα "Αμμουλιανή χωρίς αυτοκίνητα", και να προωθηθούν οι ακόλουθες Δράσεις:

- Δημιουργία ασφαλούς φυλασσόμενου parking στην απέναντι ενδοχώρα
- Διασφάλιση τακτικής θαλάσσιας συγκοινωνίας με Τρυπητή, Ουρανούπολη, Όρμο Παναγιάς
- Ανάπτυξη στόλου Δ.Χ. οχημάτων για την μετακίνηση ανθρώπων και εμπορευμάτων στο νησί
- Ανάπτυξη εναλλακτικών μέσων (λέμβοι, ποδήλατα, μονοπάτια) για την μετακίνηση των επισκεπτών από/προς τις παραλίες, τα γύρω νησιά και την ακτή

Και να συνοδεύονται από

- Συναρτημένες πολεοδομικές ρυθμίσεις
- Δράσεις ανάπτυξης ανθρώπινων πόρων στις νέες επαγγελματικές δυνατότητες που προκύπτουν (π.χ. υποστήριξη της θαλάσσιας διακίνησης)
- Ευρεία δημοσιοποίηση – καμπάνια προβολής του νησιού, ως τόπου

**επιλεκτικών διακοπών,
που αποτελούν αντικείμενο άλλων Μέτρων του Προγράμματος.**

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ – ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι Δράσεις του Μέτρου έχουν εφαρμογή στους ώριμους Τουριστικούς Προορισμούς της Κασσάνδρας (Κ8.), της Σιθωνίας (Κ6.), της Νότιας Πιερίας (Κ1.), του Στρυμωνικού (Κ5.), της Μεσοδυτικής παράκτιας Χαλκιδικής (Κ7.), στην βάση των προτάσεων των Τοπικών Συμφώνων βιώσιμης Τουριστικής Ανάπτυξης.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ενεργοποίηση των Δράσεων αποτελεί ο προηγούμενος έλεγχος και αξιολόγηση της καταλληλότητας και σκοπιμότητάς τους σε σχέση με τους στόχους των Τοπικών Σχεδίων για την τουριστική ανάπτυξη.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η εφαρμογή του Μέτρου αναμένεται να συμβάλει:

στη μετάβαση του συνολικού τουριστικού προϊόντος των ανεπτυγμένων τουριστικά ζωνών σε συνθήκες βιωσιμότητας,

στη ισχυροποίηση της τοπικής συνιστώσας της τουριστικής ανάπτυξης, και

στον αποτελεσματικό προσανατολισμό των πόρων για τον τουρισμό στις “κρίσιμες” περιοχές, εφόσον προηγείται έλεγχος σκοπιμότητας και καταλληλότητας σε σχέση με διαπιστωμένα προβλήματα και συλλογικούς στόχους.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Δεν είναι εφικτή στο παρόν στάδιο, και πριν την συγκρότηση των Τοπικών Σχεδίων Δράσης.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Πρόταση: Τοπικά Σχέδια - Σύμφωνα Βιώσιμης Τουριστικής Ανάπτυξης

Υλοποίηση: κατά την εκάστοτε πρόταση.

Πίνακας 3.2

Μέτρο 3.2 Βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος στους ώριμους τουριστικούς προορισμούς

Κατηγορίες Δράσεων	Κ1: Νότια Πιερία - Όλυμπος	Κ5: Στρυμωνικός κόλπος και κόλπος Ιερισσού	Κ6: Σιθωνία	Κ7: Μεσοδυτική παράκτια Χαλκιδική	Κ8: Χερσόνησος Κασσάνδρας
Σύνδεση – ολοκλήρωση ώριμων περιοχών με υποδομές και υπηρεσίες θεματικού τουρισμού	Δράσεις για τη σύνδεση του τουρισμού της παραλιακής ζώνης Ν. Πιερίας με τις υπηρεσίες ορεινού τουρισμού του Ολύμπου και μορφωτικού – αρχαιολογικού (Δίον κ.λπ)	Δράσεις για τη σύνδεση του τουρισμού της ζώνης με δραστηριότητες και υπηρεσίες ορεινού τουρισμού στον Χολομώντα (Βαρβάρα, Στρατονίκη) Ειδικές δράσεις τοπικής προβολής – αξιοποίησης της εισόδου στο Άγιο Όρος (εκθέσεις, οργάνωση περίπλου κ.λπ.) σε Ουρανούπολη – Ιερισσό – Ν. Ρόδα	Δίκτυο κλασσικών αρχαιολογικών τόπων Χαλκιδικής	Δράσεις για τη σύνδεση του τουρισμού της ζώνης με δραστηριότητες και υπηρεσίες ορεινού τουρισμού Δίκτυο κλασσικών αρχαιολογικών τόπων Χαλκιδικής	Δίκτυο κλασσικών αρχαιολογικών τόπων Χαλκιδικής [Δικτύωση με Θεσσαλονίκη, θαλάσσια σύνδεση με Πιερία και πόρους κεντροδυτικής Μακεδονίας]
Βελτίωση – δημιουργία νέων ειδικών τουριστικών υποδομών και εξοπλισμού	Θεματικό – ψυχαγωγικό πάρκο (Δωδεκάθεο)	Αγκυροβόλια – εγκαταστάσεις θαλάσσιου τουρισμού (παράλιοι οικισμοί +Αμμουλιανή)	Θαλάσσια σπορ, Γκολφ και αθλητικές δραστηριότητες υπαίθρου – Συν. Κέντρα, Spa	Θαλάσσια σπορ (Μουδανιά – Ποτίδαια), Γκολφ, αθλητικές δραστηριότητες υπαίθρου- Spa	Θαλάσσια σπορ, Γκολφ, αθλητικές δραστηριότητες υπαίθρου – Συνεδριακές εγκαταστάσεις - Spa

Άξονας 4. Οριζόντιος έλεγχος των επιπτώσεων του τουρισμού στο περιβάλλον

Η τουριστική δραστηριότητα ασκεί ολοένα και εντονότερες πιέσεις στο περιβάλλον.

Το τουριστικό κοινό κινείται με κίνητρο την απόλαυση της φύσης. Στην περιοχή μελέτης, με κυρίαρχο τον τουρισμό θερινών διακοπών, αυτό εκφράζεται με την ιδιαίτερη επιβάρυνση των ακτών κολύμβησης. Στις αναδυόμενες ζώνες του εσωτερικού τουρισμού, αναμένεται αύξηση των τουριστικών πράξεων που τελούνται για την απόλαυση φυσικών περιοχών. Οι μετακινήσεις προς τον σκοπό του τουρισμού έχουν επίσης άμεσο αντίκτυπο στην ποιότητα του περιβάλλοντος.

Σκοπός αυτού του Άξονα είναι να αναγνωρίσει και να προτείνει προληπτικές και ελεγκτικές δράσεις στον τομέα της προστασίας από την τουριστική χρήση του φυσικού περιβάλλοντος.

Η σκοπιμότητα των δράσεων του Άξονα είναι οριζόντια, αποσκοπεί στη βελτίωση της διαχείρισης της τουριστικής κίνησης και στην βελτίωση της σχέσης τουρίστα και περιβάλλοντος, προς όφελος και των δύο. (Σημειώνεται ότι δεν αποτελούν περιεχόμενο αυτού του Άξονα οι ειδικές, σημειακές, δράσεις προστασίας ή τα ειδικά καθεστώτα προστασίας).

Υπό τον Άξονα 4, οργανώνονται τριών κατευθύνσεων Μέτρα:

- A) Οριζόντιος έλεγχος των πρακτικών κατανάλωσης και αναψυχής στη φύση, που περιλαμβάνει δράσεις κανονιστικές και επικοινωνιακές για την αντιμετώπιση των εντάσεων στα φυσικά οικοσυστήματα από την τουριστική χρήση.
- B) Έλεγχος και διαχείριση των υποδομών μεταφορικών και κυκλοφορίας, όπου συγκεντρώνονται διαχειριστικές δράσεις και εναλλακτικές υποδομές με σκοπό την ανακούφιση από τις οχλήσεις και την ποιοτικότερη τουριστική ανάπτυξη.
- Γ) Συμβολή του τουρισμού στην χρηματοδότηση υπέρ του περιβάλλοντος, που αφορά εγκατάσταση θεσμών και μηχανισμών για την απόδοση στον τουριστικό τομέα (επιχειρήσεις και κοινό) μέρους των δαπανών για την προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος.

ΜΕΤΡΟ 4.1.	ΈΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΣΤΗ ΦΥΣΗ.
------------	--

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η τουριστική δραστηριότητα ενέχει πιέσεις στους φυσικούς χώρους – περιβαλλοντικούς πόρους της Μακεδονίας που πρέπει να ελαχιστοποιηθούν και να διατηρηθούν κάτω από κρίσιμα κατώφλια, ώστε να αποτραπεί η περιβαλλοντική και η συνεπαγόμενη τουριστική απαξίωση τους.

Σύμφωνα με τα διεθνώς αποδεκτά, η προσπάθεια είναι προτιμότερο να βασίζεται στην προληπτική δράση, και να στοχεύει τελικά στον εφοδιασμό των τουριστών με γνώσεις, πληροφορίες, τρόπους συμπεριφοράς και κριτήρια εσωτερικής πειθαρχίας, που θα συμβάλλουν στην κατά το δυνατόν μείωση των προκαλούμενων εντάσεων στο φυσικό περιβάλλον.

Η δόμηση των παρεμβάσεων οφείλει να θέτει στο κέντρο τους απασχολούμενους στον τουριστικό τομέα (παροχείς τουριστικών υπηρεσιών, τουριστικά γραφεία, οδηγούς - ξεναγούς κ.λπ.) ως αυτόνομο πεδίο ευαισθητοποίησης και πειθαρχίας, και ως πομπούς μετάδοσης των μηνυμάτων στους χρήστες των τουριστικών υπηρεσιών.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ – ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το Μέτρο υλοποιείται με συντονισμένες κανονιστικές, επικοινωνιακές και προωθητικές δράσεις που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση, εθελοντικές δεσμεύσεις και συμφωνίες, υιοθέτηση συμπεριφορών κλπ για την πρόληψη, μείωση και αντιμετώπιση των εντάσεων στα φυσικά οικοσυστήματα από την τουριστική δραστηριότητα.

Ενδεικτικές δράσεις αποτελούν:

1. Η υιοθέτηση Χάρτη Καλής Συμπεριφοράς στη Φύση από όλους τους εμπλεκόμενους στο τουριστικό κύκλωμα, στην βάση έγκυρων κειμένων όπως η Agenda 21 – Guiding Principles for Tourism η Ευρωπαϊκή Χάρτα για τον Βιώσιμο Τουρισμό κ.λπ.
2. Η σύνταξη και υιοθέτηση Κανόνων Ενιαίας Διαχείρισης των τρόπων αναψυχής και ελεύθερου χρόνου σε ανοικτούς, περιβαλλοντικά αξιόλογους, χώρους
3. Η σύνταξη γενικών και ειδικών Προγραμμάτων Ευαισθητοποίησης του κοινού ως προς τις πρακτικές αναψυχής και τις συνέπειές τους
4. Η θέσπιση Βραβείου «Άριστης Πρακτικής» σε επιλεγμένες τουριστικές υπηρεσίες – δραστηριότητες που θεωρούνται κρίσιμες για την προστασία της φύσης

Οι Δράσεις 1. 2. και 4. απευθύνονται κυρίως σε τουριστικές επιχειρήσεις και φορείς (π.χ. ΟΤΑ τουριστικών Προορισμών), ενώ η Δράση 3. κυρίως στο τουριστικό κοινό.

Οι Χάρτες Καλής Συμπεριφοράς συντάσσονται από τον ΕΟΤ και τους υπεύθυνους Περιφερειακούς Φορείς (Δ/νσεις Τουρισμού), δημοσιοποιούνται και προωθούνται στους συλλογικούς φορείς των επαγγελματιών του τουρισμού, και τους ΟΤΑ των τουριστικών προορισμών, με στόχο την υιοθέτηση και προσυπογραφή τους. Είναι

δυνατόν να εξειδικεύονται και να «παράγουν» ειδικότερες πρωτοβουλίες ανάλογα με το προς προστασία αντικείμενο (θάλασσα - ακτές, δάση – φυτικά είδη και αγριολούλουδα, υγρότοποι – πουλιά κ.λπ.). Η όλη διαδικασία τυχαίνει ευρείας δημοσιοποίησης, η συνυπογραφή δε των κειμένων εκ μέρους ενός φορέα, του επιτρέπει την χρήση τους στην προώθηση των εργασιών του στο τελικό κοινό (διαφήμιση), σε συνεργασίες με φορείς εντός και εκτός της περιφέρειας.

Οι Κανόνες Ενιαίας Διαχείρισης αφορούν υπαίθριους χώρους ή στοιχεία της φύσης – τουριστικούς προορισμούς. Συντάσσονται σε συνεργασία με τους εντεταλμένους ανά περίπτωση φορείς προστασίας του περιβάλλοντος, σε εξειδίκευση γενικών ή ειδικών διατάξεων (π.χ. Περιβαλλοντικών Κανονισμών Ευαίσθητων Περιοχών), και υιοθετούνται και προωθούνται ενεργητικά από τους τουριστικούς φορείς με δημοσιεύσεις, πινακίδες, φυλλάδια κ.λπ., ώστε να γίνουν κτήμα των επισκεπτών.

Τα Προγράμματα Ευαισθητοποίησης του κοινού βασίζονται στους πιο πάνω Κανόνες, είναι όμως ευρύτερης στόχευσης, και αναφέρονται στους πιθανούς επισκέπτες ενός φυσικού – τουριστικού πόρου, με μεμονωμένη ή οργανωμένη μετάβαση, και στον τοπικό πληθυσμό του τουριστικού Προορισμού. Τα Προγράμματα βασίζονται σε πληροφοριακό υλικό, που συνδυάζει της Ευαισθητοποίηση (στην βάση των Χαρτών και Κανόνων ως άνω) με πρακτικές πληροφορίες για τον τρόπο, μέσα κ.λπ. που είναι διαθέσιμα για την απομείωση ή άρση των περιβαλλοντικών εντάσεων (συστήματα συλλογής απορριμμάτων, υποδομές πυροπροστασίας σε θέσεις κατάλληλες για άναμμα φωτιάς κ.λπ.)

Οι διαγωνισμοί για τα Βραβεία «Άριστης Πρακτικής», θεσμοθετούνται από τις αρμόδιες Περιφερειακές Τουριστικές Αρχές προκειμένου για ομοειδείς δραστηριότητες. Οι διαγωνιζόμενοι κρίνονται από Επιτροπή με αποφασιστική συμμετοχή των περιβαλλοντικών φορέων (και ΜΚΟ), οι δε βραβευθέντες έχουν δικαίωμα να χρησιμοποιήσουν το Βραβείο για την προώθηση των εργασιών τους.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ – ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι Δράσεις του Μέτρου εφαρμόζονται στο σύνολο των Περιφερειών, με προτεραιότητες:

- την προστασία των ακτών και της θάλασσας στις παράκτιες ζώνες, στην βάση του κεκτημένου (εμπειρίας, καλής πρακτικής) του Προγράμματος «μπλέ Σημαίες» και σε συνεργασία με την HELMEPA
- τις τουριστικές περιοχές – προορισμούς εντός των Εθνικών Δρυμών και Πάρκων, σε συνεργασία με τους κατά τόπους φορείς Περιβαλλοντικής Διαχείρισης

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το Μέτρο – δια της εθελοντικής συμμόρφωσης σε φιλο-περιβαλλοντικές συμπεριφορές και πρακτικές – κινείται πέρα από τις «κανονιστικές» υποχρεώσεις της τουριστικής δραστηριότητας σε σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος.

Η ενεργοποίηση του συνόλου των συντελεστών του τουρισμού, που θα επιτευχθεί με την υλοποίηση των δράσεων του Μέτρου, αναμένεται να έχει σημαντικά, μακροπρόθεσμα αποτελέσματα στην Προστασία και Διατήρηση της οικολογικής ποιότητας των φυσικών – τουριστικών πόρων, αλλά και έμμεσα, στην μετατόπιση του Τουρισμού σε περιβαλλοντικά βιώσιμη κατεύθυνση.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η Δράσεις 1. και 4. συνιστούν κόστος επικοινωνίας – συναντήσεων και βραβείων, με συμβολικό κυρίως χαρακτήρα, που δεν κρίνεται σημαντικό.

Το κόστος των Δράσεων 2. και 3. διακρίνεται σε ένα πάγιο τμήμα (σύνταξη Κανονισμών /Προγραμμάτων) και σε ένα μεταβλητό (δαπάνες ενημέρωσης, προώθησης κ.λπ.), εξαρτάται δε από το πλήθος των εφαρμογών που θα υλοποιηθούν.

Δαπανηρότερη κρίνεται η εφαρμογή πρωτοβουλιών που αφορούν το θαλάσσιο περιβάλλον, στην Κεντρική Μακεδονία, λόγω εκτεταμένης κολυμβητικής ακτογραμμής και τουριστικού κοινού.

Η εφαρμογή των Δράσεων, μετά από ολιγόχρονη φάση προετοιμασίας, εκτείνεται στο σύνολο της περιόδου εφαρμογής του Προγράμματος (συνεχής δραστηριότητα).

ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Σε όλες της δράσεις εντοπίζεται μία αρχική φάση προετοιμασίας (προσαρμογές κειμένων, ενημερωτικές συναντήσεις, σύνταξη κανονισμών διαχείρισης και βραβείων, σύνταξη προγραμμάτων και προετοιμασία υλικών ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης) και μία τυπική, ετήσια, επαναλαμβανόμενη δραστηριότητα προώθησης, που συνδυάζεται με αξιολόγηση της καμπάνιας του προηγούμενου έτους, και ανασχεδιασμό.

Φορείς Υλοποίησης:

Δράση 1. : ΕΟΤ – Περιφερειακές Δ/σεις Τουρισμού – Συλλογικοί επαγγελματικοί φορείς

Δράση 2. : Περιφερειακές Δ/σεις Τουρισμού σε συνεργασία με Περιβαλλοντικούς φορείς

Δράση 3. : Τουριστικοί φορείς (συλλογικοί και επιχειρήσεις) – ΟΤΑ – περιβαλλοντικοί φορείς

Δράση 4. : Περιφερειακές Δ/σεις Τουρισμού - Περιβαλλοντικοί φορείς

ΜΕΤΡΟ 4.2.	ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ
-------------------	---

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η ανάπτυξη του τουρισμού συνεπάγεται αυτόματα αύξηση των μετακινήσεων. Με τη σειρά τους οι αυξημένες μετακινήσεις απαιτούν περισσότερες υποδομές μεταφορών και κυκλοφορίας.

Η αύξηση των οδικών συνδέσεων, τόσο προς τους τουριστικούς προορισμούς όσο και εντός αυτών, έχει μέχρι στιγμής αντιμετωπισθεί ως θετικός παράγοντας για την τουριστική ανάπτυξη, ενώ όλοι οι σχετικοί προγραμματισμοί του δημόσιου τομέα συμβάλλουν προς αυτήν την κατεύθυνση.

Έχει ωστόσο αποδειχθεί ότι η σχέση μεταξύ τουριστικής ανάπτυξης και ανάπτυξης των μεταφορικών υποδομών δεν είναι πάντα μονοσήμαντη. Έτσι:

- Συχνά, η αυξημένη κυκλοφορία, η ρύπανση και ο θόρυβος που αυτή συνεπάγεται, ιδιαίτερα στους ώριμους τουριστικούς προορισμούς, λειτουργούν αντίστροφα ως προς τον εικόνα έλξης του ίδιου του τουριστικού προορισμού.
- Είναι επίσης δυνατόν, η μείωση των χρονοαποστάσεων πρόσβασης σε έναν τουριστικό προορισμό, ιδιαίτερα όταν αφορά αθρόες μετακινήσεις από ένα μεγάλο αστικό συγκρότημα όπως η Θεσσαλονίκη, δεν είναι πάντα προς το συμφέρον του προορισμού. Στην περίπτωση αυτή διευκολύνονται και αυξάνονται οι ημερήσιες μετακινήσεις πληθυσμού από και προς τον προορισμό, με αποτέλεσμα να αίρεται ο ίδιος ο ορισμός του τουρίστα (ο οποίος θεωρείται ότι μετακινείται για τουλάχιστον μία διανυκτέρευση), και να μειώνονται η τουριστική κίνηση καθώς και τα οφέλη στην τοπική οικονομία

Το Μέτρο εστιάζει στην διαφορετική, βιώσιμη, διαχείριση των μεταφορικών υποδομών και της κυκλοφορίας, που σχετίζονται με την τουριστική ανάπτυξη.

Οι ειδικότεροι στόχοι του Μέτρου είναι:

- Η βελτίωση των εξυπηρετήσεων των μεταφορών, ο έλεγχος και η βιώσιμη διαχείρισή τους, προς τον σκοπό της ποιοτικότερης τουριστικής ανάπτυξης.
- Η ανάπτυξη εναλλακτικών προς το Ι.Χ. αυτοκίνητο μεταφορικών συνδέσεων.
- Η καθιέρωση παρεμβάσεων διαχείρισης της κυκλοφορίας σε επίπεδο τουριστικού προορισμού, με σκοπό την καλύτερη εξυπηρέτηση του τουρίστα, τη μείωση των οχλήσεων στο περιβάλλον και την αποφυγή αρνητικών συνεπειών στην εικόνα του προορισμού.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Οι σχετικές με την εξυπηρέτηση του τουρισμού υποδομές μεταφορών μπορούν να διακριθούν αφενός στις υποδομές των κυρίων πυλών εισόδου και στις συνδέσεις τους με τους τουριστικούς προορισμούς, και αφετέρου στις τοπικές υποδομές και τρόπους διαχείρισης της κυκλοφορίας στους ίδιους τους τουριστικούς προορισμούς.

Ως προς τις πρώτες, επιδιώκεται μέσω του Μέτρου αυτού η βελτίωση των εξυπηρετήσεων μεταφορών στις κύριες πύλες εισόδου της τουριστικής κίνησης στην

Κεντρική και Δυτική Μακεδονία (λιμάνια, αεροδρόμια, διασυνοριακοί σταθμοί, κόμβοι ΠΑΘΕ και Εγνατίας), καθώς και η βελτίωση των συνδέσεων μεταξύ των πυλών και των επιμέρους τουριστικών προορισμών.

Ως προς τις δεύτερες, το Μέτρο αποσκοπεί να συμπεριλάβει ειδικές κατά τουριστικό προορισμό παρεμβάσεις διαχείρισης της κυκλοφορίας – στάθμευσης – ανάπτυξης εναλλακτικών τρόπων μετακίνησης κ.λπ., που να αναφέρονται ειδικότερα και να εξυπηρετούν την τουριστική κίνηση σε κάθε προορισμό.

Τέλος, πρέπει να ειπωθεί ότι η συμπερίληψη του τομέα των μεταφορών στο πρόγραμμα τουριστικής ανάπτυξης, εντάσσεται στο κεφάλαιο των προϋποθέσεων ανάπτυξης του τουριστικού τομέα. Μαζί με τις παρεμβάσεις του Μέρους 1.1., η διεξοδικότερη προσέγγιση του κεφαλαίου αυτού, έχει να κάνει με τη σημασία της διαχείρισης των μεταφορών προς τον σκοπό της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και της αποφυγής ανεξέλεγκτων καταστάσεων υποβάθμισης των τουριστικών προορισμών.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Προτείνεται η ένταξη στο Μέτρο των εξής κατηγοριών Δράσεων:

1. Βελτίωση των εξυπηρετήσεων μεταφορών στις κύριες πύλες εισόδου.

Υποδομές και μέτρα για την βελτίωση της εξυπηρέτησης των διακινούμενων επισκεπτών στις πύλες της Θεσσαλονίκης: Αεροδρόμιο Μακεδονία (αντιμετώπιση αιχμών, διασύνδεση με χερσαία μέσα προς τους τελικούς προορισμούς, overnight stay), Λιμένας Θεσσαλονίκης (επιβατικός σταθμός, εξυπηρέτηση κρουαζιερόπλοιων), Σιδηροδρομικός Σταθμός.

Υποδομές και μέτρα βελτίωσης των εξυπηρετήσεων στις συνοριακές οδικές πύλες (διαχωρισμός από φορτηγά και αντιμετώπιση αιχμών, οδική – υγειονομική βοήθεια, πληροφόρηση)

2. Βελτίωση των κύριων συνδέσεων μεταξύ των πυλών εισόδου και των τουριστικών προορισμών. Ανάπτυξη εναλλακτικών μεταφορικών συνδέσεων.

Ανάπτυξη θαλάσσιων μεταφορικών συνδέσεων μεταξύ των παραθαλάσσιων τουριστικών προορισμών (π.χ. ακτοπλοϊκή σύνδεση της Νότιας Πιερίας με τις ακτές της Χαλκιδικής, θαλάσσιες συνδέσεις μεταξύ των χερσονήσων της Χαλκιδικής). Είναι δυνατόν να επεκτείνεται και σε θαλάσσιες διαπεριφερειακές συνδέσεις μεταξύ της Χαλκιδικής και Σποράδων – νήσων Ανατολικού Αιγαίου.

Ανάπτυξη κατάλληλων σιδηροδρομικών συνδέσεων ορισμένων τουριστικών προορισμών με την πόλη της Θεσσαλονίκης και το εθνικό δίκτυο (π.χ. Ν. Πιερία, Κερκίνη/Δοϊράνη)

Επέκταση και βελτίωση αεροπορικών συνδέσεων Καστοριάς – αερο-link Θεσσαλονίκης Καστοριάς.

3 Τοπική διαχείριση των υποδομών και της κυκλοφορίας στους τουριστικούς προορισμούς.

Πρόκειται για Δράση που αφορά κυρίως τους ανεπτυγμένους τουριστικούς προορισμούς, εκεί όπου ήδη εντοπίζονται προβλήματα συμφόρησης στην κίνηση πεζών και οχημάτων.

Η Δράση αναφέρεται σε εκπόνηση και υλοποίηση Σχεδίων Διαχείρισης της κυκλοφορίας και της στάθμευσης, και έχει εφαρμογή:

- σε όλους τους παραθαλάσσιους τουριστικούς οικισμούς (των ζωνών Κασσάνδρας, Σιθωνίας, Μέσης Χαλκιδικής, Στρυμωνικού και κόλπου Ιερισσού, Νότιας Πιερίας),

- στις πόλεις – προορισμούς, όπως η Βέροια, η Νάουσα, η Έδεσσα και η Καστοριά.

Στην ίδια λογική, προτείνεται και η εγκατάσταση ευέλικτων τοπικών δικτύων συγκοινωνίας, ειδικά για τη διευκόλυνση της μετακίνησης των τουριστών στα αξιοθέατα των επιμέρους τουριστικών προορισμών. Ειδικότερα, η λειτουργία ενός τέτοιου δικτύου είναι απαραίτητη σε προορισμούς όπως:

- η πόλη της Θεσσαλονίκης (city tour),
- οι υπόλοιπες πόλεις – τουριστικοί προορισμοί (Βέροια, Νάουσα, Έδεσσα, Καστοριά),
- οι παραθαλάσσιοι τουριστικοί προορισμοί με μεγάλη τουριστική κίνηση και πολλαπλά αξιοθέατα, με χερσαία και θαλάσσια μέσα.

4. Ανάπτυξη εναλλακτικών προς το αυτοκίνητο κυκλοφοριακών δικτύων στους τουριστικούς προορισμούς.

Η Δράση προτείνεται με στόχο την ανακούφιση από την κίνηση των Ι.Χ. αυτοκινήτων και τη μείωση του θορύβου και της ρύπανσης.

Αναφέρεται στη δημιουργία – σήμανση – διαχείριση εναλλακτικών κυκλοφοριακών δικτύων, και εφαρμόζεται τόσο στους ώριμους όσο και στους νέους τουριστικούς προορισμούς.

Στους ώριμους προορισμούς, η δράση μπορεί ταυτόχρονα να στοχεύει στην αποτροπή της κίνησης των Ι.Χ. και στην απόδοση νέων ελκυστικών στοιχείων του προορισμού (π.χ. θαλάσσιες συνδέσεις οικισμών και τουριστικών ακτών, η δημιουργία διαδρομών πεζοπορίας ή/και ποδηλασίας στον εσωτερικό ορεινό όγκο της χερσονήσου Κασσάνδρας), με απώτερο όφελος την αύξηση της ελκυστικότητας του προορισμού.

Στους νέους προορισμούς, και ιδιαίτερα στις ευαίσθητες και προστατευόμενες περιοχές, οι εναλλακτικές διαδρομές (πεζοπορίας, ιππασίας, ποδηλασίας κ.λπ.) προσιδιάζουν στον χαρακτήρα του φυσιολατρικού τουρισμού, αυξάνουν την απόλαυση του επισκέπτη και σηματοδοτούν την ιδιαιτερότητα του προορισμού (π.χ. Νυμφαίο, Βάλια Κάλντα, παραλίμνιες ζώνες Βόλβης, Κερκίνης, Πρεσπών κ.λπ.), υπό τον όρο ότι υπάρχει ενεργή διαχείριση και τηρείται η φέρουσα ικανότητα και οι υπόλοιποι περιορισμοί προστασίας.

5. Διευθετήσεις χώρων στάθμευσης στα τουριστικά αξιοθέατα.

Η Δράση αφορά τα κύρια τουριστικά αξιοθέατα, είτε πρόκειται για αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία είτε για φυσικές περιοχές που προσελκύουν αυξημένη κίνηση επισκεπτών. Συγκεκριμένα προτείνεται η δημιουργία – διευθέτηση κατάλληλων χώρων στάθμευσης τουριστικών λεωφορείων και Ι.Χ., για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών σε:

- αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία μεγάλης προσέλευσης κοινού (π.χ. Δίον, Βεργίνα, Πέλλα, Όλυνθος, κ.λπ.),
- περιβαλλοντικά ευαίσθητες τουριστικές περιοχές (Όλυμπος, Άγιο Όρος, υγρότοπος Κερκίνης, λίμνες Λαγκαδά, κ.λπ.),

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ. ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι Δράσεις του Μέτρου εξειδικεύονται χωρικά, με την Δράση 1. να αναφέρεται στις κύριες πύλες πρόσβασης (δια αέρος, θαλάσσης, ξηράς) στις Περιφέρειες

Η δράση 2 αναφέρεται στις κύριες διαδρομές – πύλες εξυπηρέτησης των τουριστικών προορισμών.

Οι κυκλοφοριακές ρυθμίσεις σε τοπικό επίπεδο (Δράσεις 3 και 4), υλοποιούνται κατά προτεραιότητα στους ώριμους προορισμούς, όπου ήδη έχουν διαπιστωθεί συμφορητικά προβλήματα με επιπτώσεις στη γενική τουριστική εικόνα.

Η Δράση 5. υλοποιείται κατά προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στους κύριους πόλους έλξης (Όλυμπος, τρίγωνο Δίου - Βεργίνας – Πέλλας κ.λπ.), και σε προορισμούς κυρίως οικο-τουριστικούς, εφόσον έτσι διευκολύνονται οι πεζοπορικές μετακινήσεις και αναχαίτιζονται οι πιέσεις της αυτοκίνησης σε προστατευόμενες περιοχές.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι Δράσεις του Μέτρου συγκροτούν ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών ζητημάτων που άπτονται της μετάβασης των τουριστών προς/από τους τουριστικού προορισμούς, και της διακίνησης κατά την εκεί διαμονή τους.

Η εφαρμογή τους μειώνει τις συναρτημένες περιβαλλοντικές πιέσεις, με ταυτόχρονη βελτίωση της κινητικότητας αλλά και της ποιότητας της εμπειρίας των επισκεπτών.

Η οικονομικότερη και πιο φιλοπεριβαλλοντική διαχείριση των μεταφορών, συμβάλλει στον στρατηγικό στόχο του ελέγχου και της μείωσης των επιπτώσεων του τουρισμού στο περιβάλλον, και απαντά στους στρατηγικούς στόχους της διαχείρισης του τουρισμού σε βιώσιμα πλαίσια, και της βελτίωσης της ποιότητας του τουρισμού στους προορισμούς.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το κόστος εφαρμογής των Δράσεων δεν μπορεί να προσεγγιστεί στο παρόν στάδιο, αλλά μόνο μετά την εκπόνηση των κατά περίπτωση μελετών εφαρμογής

Οι Δράσεις 1. και 2. είναι άμεσης, αυτοτελούς εφαρμογής, ενώ οι 3., 4. και 5. συναρτώνται με τα κατά τόπους Τοπικά Σύμφωνα.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Οι Δράσεις 1. και 2. εφαρμόζονται με ευθύνη των κατά περίπτωση εθνικών και περιφερειακών φορέων διαχείρισης των μεταφορικών υποδομών, με επισπεύδουσες τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Τουρισμού.

Οι δράσεις 3., 4. και 5. εφαρμόζονται αναλόγως στο επίπεδο των Προορισμών, με ευθύνη σχεδιασμού και προώθηση από τα Τοπικά Σύμφωνα Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Το σύνολο των δράσεων υποστηρίζεται από ειδική δράση τεχνικής υποστήριξης (παρατηρητήριο των μετακινήσεων για τουριστικούς λόγους), που ενεργοποιείται σε περιφερειακό επίπεδο και σε επίπεδο τουριστικών προορισμών από τα Παρατηρητήρια Βιώσιμης Τουριστικής Ανάπτυξης (Μέτρο 6.1.). Πρόκειται για δυναμική παρακολούθηση και καταγραφή όλων των μετακινήσεων που πραγματοποιούνται με σκοπό τον τουρισμό, και αξιολόγηση των πορισμάτων για την συναγωγή συμπερασμάτων και προτάσεων σχετικά με:

- την ικανότητα εξυπηρέτησης των πυλών εισόδου και τις προσαρμογές που αυτές μπορούν να δεχθούν για την καλύτερη εξυπηρέτηση της τουριστικής κίνησης,

- την ικανότητα των μεταφορικών συνδέσεων από τις πύλες εισόδου προς τους προορισμούς, την δυνατότητα ανάπτυξης και τον βαθμό αποδοχής εναλλακτικών προς τις οδικές μετακινήσεων, την αναγκαιότητα εγκατάστασης συλλογικών μέσων μετακίνησης στους τουριστικούς προορισμούς,
- τον βαθμό εξυπηρέτησης, περιβαλλοντικής αποτελεσματικότητας και αποδοχής από πλευράς χρηστών των κυκλοφοριακών ρυθμίσεων και διευθετήσεων της Δράσης 5.

ΜΕΤΡΟ 4.3.	ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
------------	---

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι σύγχρονες αντιλήψεις για την προστασία του περιβάλλοντος επιχειρούν να προσανατολίσουν και ενσωματώσουν το κόστος για την προστασία του περιβάλλοντος στους «ρυπαίνοντες» (polluter pays principle).

Η αρχή εφαρμόζεται όχι μόνο προκειμένου για διορθωτικές παρεμβάσεις για την αποκατάσταση ζημιών (π.χ. πετρελαιοκηλίδων), αλλά και για την προληπτική προσπάθεια για την αειφορική διαχείριση των πόρων, όπου κυριαρχεί ή άποψη επιμερισμού του κόστους στους χρήστες - ωφελούμενους από την καλή οικολογική κατάσταση τους (user pays).

Η αρχή της ενσωμάτωσης του κόστους χρησιμοποιείται σε μεγάλη κλίμακα σε ότι αφορά την βιομηχανία ως περιβαλλοντικά παραγωγική διαδικασία (π.χ. φόρος διοξειδίου του άνθρακα) αλλά και ως παραγωγή περιβαλλοντικά επιβλαβών προϊόντων (τέλη ανακύκλωσης συσκευασιών κ.λπ.), τις μεταφορές, την ενέργεια κ.λπ., μεταφέροντας τις αντίστοιχες δαπάνες στον τελικό καταναλωτή προϊόντων και υπηρεσιών.

Στον τομέα του Τουρισμού αυτό δεν είναι ο κανόνας. Παρότι η τουριστική δραστηριότητα – ως υπηρεσία – «καταναλώνει» συχνά ευαίσθητους περιβαλλοντικούς πόρους, στη γενική – τουλάχιστον ελληνική – περίπτωση, τούτο θεωρείται εξωτερικό κόστος που επαφίεται στον γενικό Προϋπολογισμό (κράτος), στους κατοίκους του Προορισμού (Αυτοδιοίκηση), συχνά με ελλιπή απόκριση.

Η διατήρηση της κατάστασης αυτής, έχει δυσμενή αποτελέσματα σε πολλαπλά, αλληλοσυνδεόμενα ζητήματα, περιβαλλοντικά αλλά και τουριστικής ανάπτυξης. Απορρέει π.χ. σε αδυναμία ανάληψης υπευθυνότητας και εφαρμογής Κωδίκων και Συμπεριφορών για την αποφυγή και πρόληψη των επιπτώσεων εκ μέρους «παικτών» όπως τουριστικοί επιχειρηματίες στον τομέα της ζήτησης και της προσφοράς, τουρίστες κ.λπ. αλλά και στην αδυναμία των τελευταίων να υποστηρίξουν την ανάγκη συμμόρφωσης και άλλων τομέων της οικονομίας στην προστασία ενός φυσικού – περιβαλλοντικού πόρου, στην καλή οικολογική κατάσταση του οποίου επενδύουν οι ίδιοι (χρηστικά, επιχειρηματικά κ.λπ.)

Κατά την τρέχουσα περίοδο συζητείται έντονα η συμβολή του τουριστικού τομέα στην χρηματοδότηση της προστασίας του Περιβάλλοντος, μεμονωμένες δε έρευνες, σφυγμομετρήσεις κ.λπ. υποδεικνύουν κοινωνική αποδοχή μέτρων άμεσης μεταφοράς των σχετικών δαπανών στους επισκέπτες – τουρίστες (Visitor's payback acceptance), ενώ εκτιμάται ότι παρεμβάσεις στην κατεύθυνση αυτή ενδέχεται να αποφέρουν σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, στο διαρκώς αυξανόμενο τμήμα των επιλεκτικών και αφοσιωμένων τουριστών

Το Μέτρο στοχεύει στην εγκατάσταση εθελοντικών θεσμών – μηχανισμών για την υλοποίηση δράσεων προστασίας και διατήρησης της οικολογικής κατάστασης του περιβάλλοντος, στις περιπτώσεις που τούτο αποτελεί ταυτόχρονα τουριστικά αξιοποιούμενο πόρο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ – ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το Μέτρο περιλαμβάνει τις ακόλουθες ενδεικτικές Δράσεις :

1. Ενθάρρυνση των τουριστικών επιχειρήσεων για τη συμμετοχή τους στη διατήρηση των φυσικών περιοχών

Οι τουριστικές επιχειρήσεις ενθαρρύνονται στην υιοθέτηση πρωτοβουλιών για την προστασία ευαίσθητων τμημάτων του φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή ανάπτυξης των δραστηριοτήτων τους. Οι πρωτοβουλίες απορρέουν από τον τοπικό – περιφερειακό περιβαλλοντικό σχεδιασμό, και μπορούν να είναι άμεσες στο επίπεδο της επιχείρησης (π.χ. προβλέψεις για την αποφυγή και διαχείριση των απορριμμάτων των τουριστών στον σχεδιασμό δραστηριοτήτων σε δάση) ή ευρύτερες (π.χ. χρηματοδότηση παρεμβάσεων πυρο-προφύλαξης και πυροπροστασίας κατά την θερινή περίοδο)

2. Ενθάρρυνση της εθελοντικής συμβολή των επισκεπτών στην προστασία και διαχείριση ιδιαίτερα αξιόλογων ζωνών (visitors' payback)

Ενθαρρύνεται η ανάπτυξη σχημάτων εθελοντικής συμβολής των τουριστών – επισκεπτών στην χρηματοδότηση παρεμβάσεων για την προστασία και διαχείριση των προστατευόμενων ζωνών και στοιχείων του περιβάλλοντος που επισκέπτονται. Τα σχήματα προσαρμόζονται ανά περίπτωση και μπορούν να περιλαμβάνουν «εισιτήρια» επίσκεψης προστατευόμενων περιοχών, ενσωματωμένες συνδρομές σε εκδόσεις ή αναμνηστικά (σουβενίρ) της επίσκεψης που διατίθενται επί τόπου κ.λπ.

Σε κάθε περίπτωση επιδιώκεται και αναδεικνύεται ο εθελοντικός χαρακτήρας της οικονομικής συμβολής των επισκεπτών και η διαφάνεια στην απόδοση των συλλεγόμενων ποσών στον τελικό σκοπό τους, με ευρεία χρήση ενημερωτικών – επικοινωνιακών δράσεων – εκστρατειών.

3. Εκστρατείες πληροφόρησης στο τοπικό κοινό και τους επισκέπτες

Ενημερωτικές και επικοινωνιακές δράσεις (σφυγμομετρήσεις κ.λπ.), που σχεδιάζονται και εκτελούνται σε τοπικό επίπεδο. Οι καμπάνιες πληροφορούν για την αξία, την κατάσταση, και τις αναγκαίες παρεμβάσεις για την προστασία των φυσικών – τουριστικών πόρων, καθώς και για την ύπαρξη, τις προτεραιότητες και τα αποτελέσματα τυχόν εγκαταστημένων μηχανισμών συγκέντρωσης και απόδοσης πόρων από τις τοπικές επιχειρήσεις και τους επισκέπτες – χρήστες.

Συνοδεύονται από σφυγμομετρήσεις για την διάγνωση της γνώμης του τοπικού κοινού και των επισκεπτών σε σχέση με την σκοπιμότητα και την αποδοχή προτεινόμενων ή υφιστάμενων εθελοντικών σχημάτων.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ – ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι δράσεις του Μέτρου σχεδιάζονται και υλοποιούνται τοπικά, με προτεραιότητα στους παραλιακούς ΟΤΑ (προστασία ακτών) και στους τουριστικούς προορισμούς που περιλαμβάνουν ή χρησιμοποιούν ως τουριστικό πόρο ευαίσθητες και προστατευόμενες περιβαλλοντικές ζώνες (Εθνικοί Δρυμοί, Εθνικά Πάρκα κ.λπ.). Στην δεύτερη περίπτωση, η αναμενόμενη σύσταση και λειτουργία Φορέων Διαχείρισης εξασφαλίζει την ύπαρξη μηχανισμού συλλογής των οικονομικών ποσών (Ν.Π.Ι.Δ.) και την διαφάνεια στην επένδυσή τους σε μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος, λόγω σκοπού και ευρείας συμμετοχικής σύνθεσης των Φορέων Διαχείρισης.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η εφαρμογή των Δράσεων του Μέτρου δεν αναμένεται να συμβάλλει αποφασιστικά στην κάλυψη των πραγματικών αναγκών χρηματοδότησης δράσεων προστασίας και διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος στις τουριστικές ζώνες. Θα έχει όμως ουσιαστική συμβολή στην ανάπτυξη της κοινής συνείδησης της αξίας και της ανάγκης προστασίας και διατήρησης της καλής οικολογικής κατάστασης των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος από τους επιχειρηματικούς φορείς του τουρισμού και τους τουρίστες – τελικούς χρήστες. Η εθελοντική ανάληψη ρόλων και υποχρεώσεων από τις δύο αυτές ομάδες αναμένεται να έχει ευρύτερη αποτελεσματικότητα στην προστασία των πόρων (π.χ. πίεση προς τρίτους) και ευεργετικά αποτελέσματα στην μετάβαση του τουριστικού τομέα σε περιβαλλοντικά βιώσιμα πρότυπα.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Συντελεστές κόστους της εφαρμογής των Δράσεων του Μέτρου αποτελούν οι εκστρατείες πληροφόρησης (Δράση 3.), και οι δαπάνες για την σύσταση και διαχείριση των μηχανισμών συλλογής και διάθεσης των οικονομικών συμβολών (Δράσεις 1. και 2.), που σε πολλές περιπτώσεις αναμένεται να καλυφθούν από εξωτερικούς παράγοντες (Φορείς Διαχείρισης κ.λπ.).

ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Οι Δράσεις σχεδιάζονται και υλοποιούνται στο επίπεδο των τουριστικών προορισμών, μέσα από συνεργασίες των τοπικών τουριστικών φορέων, των ΟΤΑ και των «καθ' ύλην» φορέων και δομών προστασίας του περιβάλλοντος, περιλαμβανόμενων των Μ.Κ.Ο.

Στην Δράση 3. εμπλέκονται τα Παρατηρητήρια Βιώσιμης Τουριστικής Ανάπτυξης (Μέτρο 6)

Άξονας 5. Βελτίωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας προϊόντων, υπηρεσιών και τουριστικών προορισμών

Ο Άξονας επικεντρώνει στα ζητήματα εκσυγχρονισμού του τουριστικού τομέα και βελτίωσης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, έτσι ώστε να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα και η συνολική βιωσιμότητα του τομέα.

Αναφέρεται τόσο στο επίπεδο των τουριστικών επιχειρήσεων όσο και σε αυτό των τουριστικών προορισμών.

Περιλαμβάνει τις ενέργειες προτεραιότητας για την ικανοποίηση του στρατηγικού στόχου:

- ✓ βελτίωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών - προϊόντων

Στον Άξονα έχουν περιληφθεί δύο Μέτρα οριζόντιας εφαρμογής, τα οποία αφορούν τις επιχειρήσεις του τομέα και προβλέπουν την παροχή ενισχύσεων, επιλεκτικά, προς τις εξής κατευθύνσεις:

- υιοθέτηση υψηλών περιβαλλοντικών προτύπων και βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των επιχειρήσεων, για την άμεση βελτίωση της ποιότητας λειτουργίας του τομέα,
- εκσυγχρονισμό των προσφερόμενων υπηρεσιών, με παράλληλη βελτίωση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και της θέσης τους στον παγκόσμιο ανταγωνισμό.

Επίσης, στον Άξονα έχει περιληφθεί ένα “κάθετο” Μέτρο (ολοκληρωμένη παρέμβαση), που αφορά στήριξη και επιδίωξη υιοθέτησης προτύπων ποιότητας στο επίπεδο του τουριστικού προορισμού. Το τελευταίο εκτιμάται ότι θα προσφέρει την απαραίτητη δυναμική, συνέργιες και συγκλίσεις, για την θέσπιση εξειδικευμένων αλλά και ολοκληρωμένων ποιοτικών στόχων από πλευράς των τοπικών κοινωνιών και των τουριστικών επιχειρήσεων.

ΜΕΤΡΟ 5.1.	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
------------	---

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας περιβάλλοντος στις τουριστικές εγκαταστάσεις συμβάλει διακριτά τόσο στην μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική βιωσιμότητα του τόπου εγκατάστασης τους, την διαφύλαξη των περιβαλλοντικών διαθεσίμων κ.λπ., όσο και στην βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Η υιοθέτηση υψηλών περιβαλλοντικών προτύπων από τις τουριστικές επιχειρήσεις δρα ευεργετικά τόσο προς το τουριστικό κοινό, «σημαίνοντας» μία συνολικότερη προσπάθεια στην επιδίωξη ποιότητας υπηρεσιών, όσο και προς τους υπόλοιπους οικονομικούς τομείς και κοινωνικούς φορείς της περιοχής, προσφέροντας εμπειρίες και τεχνογνωσία και λειτουργώντας ως παράδειγμα προς μίμηση και δικτύωση.

Στόχο του Μέτρου αποτελεί η υποστήριξη της προσπάθειας του κλάδου των τουριστικών υπηρεσιών στις περιφέρειες, για την βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων της λειτουργίας τους.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Αντικείμενο των Δράσεων του Μέτρου αποτελεί η παροχή ειδικών κινήτρων για την αναβάθμιση των περιβαλλοντικών προτύπων της λειτουργίας των τουριστικών υπηρεσιών και επιχειρήσεων (ξενοδοχεία, campings, ενοικιαζόμενα δωμάτια και διαμερίσματα, ειδικές τουριστικές υποδομές, λοιπές επιχειρήσεις του τομέα) και Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας, και ειδικότερα η κατά το δυνατόν ευρεία εφαρμογή εθνικών προτύπων και προδιαγραφών και εθελοντικών μηχανισμών θεσμών που επιχειρούν την ολοκλήρωση των σχετικών απαιτήσεων

Οι παρεμβάσεις υλοποιούνται μέσα από την ενίσχυση επενδύσεων ή επιχειρηματικών σχεδίων εκσυγχρονισμού και βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών σε τουριστικές επιχειρήσεις.

Ενισχύονται προτάσεις-σχέδια εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης της περιβαλλοντικής λειτουργίας όλων των κατηγοριών των κύριων και βοηθητικών καταλυμάτων και των λοιπών εγκαταστάσεων – επιχειρήσεων του τομέα, ανεξαρτήτως δυνατότητας ένταξης στον Αναπτυξιακό Νόμο 2601/98.

Οι προτάσεις μπορούν να αναφέρονται στο σύνολο των επενδυτικών και οργανωτικών παρεμβάσεων (πάγια - εξοπλισμός, τεχνογνωσία – οργάνωση, ανθρώπινοι πόροι) που υποδεικνύονται από το κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας των επιχειρήσεων (π.χ. περιβαλλοντικοί όροι, άδειες λειτουργίας, Π.Δ. 43/2000 για την κατάταξη ξενοδοχειακών καταλυμάτων) και σε εθελοντικές πρωτοβουλίες καθ' υπέρβαση των κανονιστικών υποχρεώσεων.

Τα σχέδια αφορούν μεμονωμένες εγκαταστάσεις ή συνεργαζόμενες επιχειρήσεις με γεωγραφική ή θεματική συνεκτικότητα.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Οι ενισχυόμενες προτάσεις κατατάσσονται σε δύο μορφολογικές κατηγορίες:

1. Επενδυτικά σχέδια που αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος και στην βελτίωση της ενεργειακής συμπεριφοράς των τουριστικών εγκαταστάσεων

Παρέχονται ειδικά κίνητρα στις τουριστικές επιχειρήσεις, για την πραγματοποίηση επενδύσεων και συναφών δαπανών που αφορούν την βελτίωση των περιβαλλοντικών και ενεργειακών επιδόσεων της λειτουργίας τους:

- στην προστασία του περιβάλλοντος (περιορισμό της ρύπανσης του εδάφους-υπεδάφους, των υδάτων και της ατμόσφαιρας, εξοικονόμηση και ανακύκλωση ύδατος, αποφυγή - ανακύκλωση – επεξεργασία και τελική διάθεση απορριμμάτων και αποβλήτων)
- στην αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την υποκατάσταση υγρών καυσίμων ή ηλεκτρικής ενέργειας με αέρια καύσιμα, την αξιοποίηση της απορριπτόμενης ενέργειας και την εξοικονόμηση της

Για τον σκοπό αυτό ενισχύονται επενδυτικές προτάσεις – σχέδια των τουριστικών καταλυμάτων και των εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής (ξενοδοχεία και βοηθητικά καταλύματα, campings και κατασκηνώσεις, συνεδριακά κέντρα, χιονοδρομικά κέντρα, θερμαλιστικά κέντρα και κέντρα τουρισμού υγείας, μαρίνες, γήπεδα γκολφ και λοιπά κέντρα προπονητικού – αθλητικού τουρισμού), ανεξαρτήτως περιοχής εγκατάστασης και δυνατότητας υπαγωγής στον Αναπτυξιακό Νόμο.

Οι προτάσεις μπορούν να αφορούν μεμονωμένες επιχειρήσεις, ή ομάδες τουριστικών επιχειρήσεων, η ενώσεις τουριστικών επιχειρήσεων με ΟΤΑ ή επιχειρήσεις άλλων κλάδων για την κατασκευή και λειτουργία κοινών υποδομών (εργοστάσια αφαλάτωσης, συστήματα ανακύκλωσης – διαχείρισης αποβλήτων κ.λπ.), με επικεφαλής τις πρώτες.

2. Υιοθέτηση προτύπων και ποιότητας στην περιβαλλοντική και ενεργειακή διαχείριση

Ενισχύονται σχέδια για την υιοθέτηση, ανάπτυξη και πιστοποίηση προτύπων περιβαλλοντικής και ενεργειακής διαχείρισης στις τουριστικές επιχειρήσεις των περιφερειών, και ειδικότερα:

- συστημάτων ποιότητας στην ενεργειακή και την περιβαλλοντική διαχείριση και έλεγχο λειτουργιών μέσω αναγνωρισμένων σημάτων (ISO).
- συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης και ελέγχου (EMAS) στις τουριστικές εγκαταστάσεις, και εφαρμογών ανάλυσης κύκλου ζωής (LCA) στο συνολικό τουριστικό προϊόν συνεργαζόμενων επιχειρήσεων

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ – ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι δράσεις του Μέτρου υλοποιούνται σε όλες τις περιοχές των Περιφερειών.

Πρωθούνται κατά προτεραιότητα:

α) στις ΜΜΕ και στις ΠΜΕ του κλάδου (με παράλληλη δικτύωση)

β.) στους ώριμους τουριστικούς προορισμούς με εντοπισμένα προβλήματα κάμψης ή φθοράς

γ.) στις νέες αιθροικές τουριστικές περιοχές

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η υλοποίηση των επενδύσεων για την προστασία του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων αναμένεται να συμβάλλει ουσιαστικά στην επίτευξη του οριζόντιου στόχου – άξονα της μείωσης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, και στις συναρτημένες στοχεύσεις που αφορούν τους ώριμους και τους νέους τουριστικού προορισμούς.

Η ενσωμάτωση προτύπων – κριτηρίων – στόχων περιβαλλοντικής και ενεργειακής ποιότητας των λειτουργιών συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό των επιχειρηματικών δομών στον τομέα των τουριστικών υπηρεσιών, και στην επίτευξη ευρύτερων στοχεύσεων για την αναβάθμιση της συνολικής ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Τα συλλογικά σχέδια περιβαλλοντικής ή ενεργειακής αναβάθμισης δημιουργούν τις προϋποθέσεις και συμβάλουν στην ανάπτυξη εταιρικής στην προώθηση κοινών στόχων της τουριστικής ανάπτυξης τόσο μεταξύ των άμεσα ενδιαφερόμενων, όσο και στο σύνολο των τοπικών κοινωνιών στους τουριστικούς προορισμούς.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το κόστος εφαρμογής των Δράσεων του Μέρου εξαρτάται από τον αριθμό και τον Π/Υ των επενδυτικών σχεδίων που θα προωθηθούν, αναμένεται δε να είναι σημαντικό.

Παρεμβάσεις π.χ. στο 30% του Ξενοδοχειακού Δυναμικού μέσης δαπάνης 2.000 Ευρώ/κλίνη συνιστούν συνολική δαπάνη 150 εκ. Ευρώ (140 εκ. Ευρώ για την Κεντρική Μακεδονία και 10 εκ. Ευρώ για την Δυτική Μακεδονία), ενώ μία ποσοστιαία αντίστοιχη παρέμβαση στα ενοικιαζόμενα δωμάτια και διαμερίσματα με μέσο κόστος 1.000 Ευρώ/κλίνη συνιστούν δαπάνη 15 εκ. Ευρώ για την Κεντρική Μακεδονία και 1 εκ. Ευρώ για την Δυτική Μακεδονία αντίστοιχα.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η Δράσεις του Μέρου συνιστούν ενισχυόμενα επενδυτικά σχέδια του ιδιωτικού τομέα, που υλοποιούνται μέσω του Ν. 2601/98 (εγκεκριμένο καθεστώς ενίσχυσης) ή μέσω ανάλογων καθεστώτων, λαμβανομένης υπόψη της ευρείας θεματικής και γεωγραφικής διασποράς των επιχειρήσεων που αναμένεται να υποβάλλουν προτάσεις και της πολλαπλότητας των διαθέσιμων χρηματοδοτικών μέσων στήριξης (Εθνικοί και Κοινοτικοί πόροι – ΕΠΑΝ, ΠΕΠ).

Στην περίπτωση που οι Δράσεις αποτελέσουν τμήμα Μέρου εγκεκριμένου συγχρηματοδοτούμενου Προγράμματος, η εκάστοτε Διαχειριστική Αρχή :

- διατυπώνει αντιστοίχως το Συμπλήρωμα Προγραμματισμού του Προγράμματος στα Μέτρα όπου εντάσσονται αυτές οι δράσεις
- συντάσσει ειδικό Οδηγό Εφαρμογής για τις Δράσεις, κοινό ανεξαρτήτως των Μέρων του κάθε Προγράμματος στο οποίο εντάσσονται (για να εξασφαλιστεί ο ενιαίος τρόπος υλοποίησης τους ώστε να επιτυγχάνονται οι στόχοι του παρόντος Μέρου του Σχεδίου)
- προχωρεί σε δημόσια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος

- αξιολογεί τις υποβαλλόμενες προτάσεις με βάση συγκεκριμένα (πρόσθετα στα ισχύοντα για το ΚΠΣ) κριτήρια επιλογής
- συγκροτεί ειδικό σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων και των αναπτυξιακών επιπτώσεων των Δράσεων.

Στην υλοποίηση των Δράσεων εμπλέκονται κατά κανόνα το ΥΠΑΝ, ο ΕΟΤ, το ΥΠΕΘΟ, οι Περιφέρειες της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας (ΔΙΣΑ, Διευθύνσεις Τουρισμού), Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης, οι τελικοί δικαιούχοι χρηματοδοτικών ενισχύσεων.

ΜΕΤΡΟ 5.2.	ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥΣ
------------	---

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η προσέγγιση του στόχου της συνολικής βελτίωσης της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών, και, δια αυτής, της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας και ανταγωνιστικότητας του τουρισμού στους διάφορους τουριστικούς προορισμούς, εξυπηρετείται από την πλαισίωση των ρυθμιστικών, επενδυτικών, και προωθητικών ενεργειών με παρεμβάσεις που θα ωθούν την τοπική κοινωνία στο σύνολο της, στην θέσπιση και επιδίωξη υψηλών σταθεροτύπων στην παρεχόμενη φιλοξενία.

Στόχο του Μέτρου αποτελεί η διατήρηση ή αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών σε έναν προορισμό, με θέσπιση προτύπων στους κύριους τομείς που το συνθέτουν, και ενεργοποίηση δράσεων στην διατήρηση / βελτίωση του παρεχόμενου επιπέδου, στο σύνολο των πεδίων που διαμορφώνουν την συνολική τουριστική εμπειρία

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο αναφέρεται στον σχεδιασμό, υιοθέτηση και εφαρμογή τοπικά εξειδικευμένων Προγραμμάτων, που αφορούν την ποιότητα της τουριστικής πράξης, με ταυτόχρονη «σήμανση» του προορισμού.

Τα πεδία ελέγχου και παρέμβασης των Προγραμμάτων μπορούν να αφορούν στο επίπεδο των παρεχόμενων άμεσων εξυπηρετήσεων, στην μείωση της κατανάλωσης και φθοράς των φυσικών διαθεσίμων, την διαφύλαξη και ανάδειξη ποιοτικών χαρακτηριστικών της τοπικής κοινωνίας (παράδοση, πολιτισμός) ως ειδικών στοιχείων ποιότητας, οι δε επεμβάσεις μπορούν να αναφέρονται σε εκσυγχρονισμό εγκαταστάσεων, οργάνωση επιχειρήσεων, ανάπτυξη υποδομών και πρωτοβουλιών που συντείνουν στην βελτίωση της ποιότητας των πεδίων ελέγχου.

Η ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης της ποιότητας στους τουριστικούς προορισμούς αναφέρεται στην προσαρμογή έγκυρων αρχών και δόκιμων τεχνικών της εταιρικής διαχείρισης στο επίπεδο των τουριστικών προορισμών, και την ανάπτυξη προσαρμοσμένων συστημάτων διαχείρισης της. Κατά την προσαρμογή, όροι όπως «παραγωγός» και «προϊόν» εξομοιώνονται με τον τουριστικό προορισμό (παροχείς και τοπική κοινότητα) και το συλλογικό τουριστικό προϊόν, το «κεφάλαιο» με τους τοπικούς τουριστικούς πόρους, ο «χρήστης» με τον επισκέπτη του προορισμού.

Μέσα από την προσέγγιση εννοιών, δεικτών και κριτηρίων για την προσομοίωση αρχών, αποφάσεων και αξιολογήσεων της δράσης του εταιρικού management σε ότι αφορά ζητήματα όπως :

- ικανοποίηση επισκεπτών και μείωση του χάσματος ανάμεσα στο αναμενόμενο και αντιλαμβανόμενο επίπεδο ποιότητας από τον επισκέπτη, και αντιλαμβανόμενο, επιθυμητό και τελικά παρεχόμενο επίπεδο ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών

- αντιληπτή και εξωτερική (ολική) ποιότητα, με την πρώτη να αφορά τον τουρίστα – χρήστη (υπηρεσίες που αγοράζονται άμεσα ή παρέχονται χωρίς απευθείας αγορά π.χ. δημόσιες συγκοινωνίες, καθαριότητα, ασφάλεια, θόρυβος) και την δεύτερη να ενσωματώνει εξωτερικούς παράγοντες – στοιχεία του βιώσιμου τουρισμού (λογική χρήση πόρων, κοινωνική διάχυση ωφελειών κ.λπ.)
- σχέση κόστους – ποιότητας
- έλεγχος ποιότητας στα στοιχεία της εφοδιαστικής και «παραγωγικής» αλυσίδας,

Καθορίζονται στην συνέχεια οι επιδιωκόμενοι στόχοι, οι προτεραιότητες και οι τρόποι προσέγγισης τους, η δομή και οι συμμετέχοντες φορείς, οι τρόποι αξιολόγησης των αποτελεσμάτων κ.λπ. , που συγκροτούν και εξειδικεύουν το Πρόγραμμα Διαχείρισης Ποιότητας

Με δεδομένη την διαφοροποίηση στα χαρακτηριστικά, επίπεδο ανάπτυξης κ.λπ. των διάφορων προορισμών, προτείνεται η ανάπτυξη ενός θεωρητικού Μοντέλου - Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας, και η προσαρμογή τους σε τρεις τυπολογικές περιπτώσεις:

- παράκτιοι προορισμοί
- «εσωτερικοί», προορισμοί
- αστικοί προορισμοί

Οι τυπολογικές αυτές εκδοχές εφαρμόζονται στον χώρο/προορισμούς των Περιφερειών, σύμφωνα με τις ενδεικτικές εφαρμογές που ακολουθούν.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

Οι χωρικές εξειδικεύσεις ή επί μέρους δράσεις ενός ολοκληρωμένου Προγράμματος Διαχείρισης Ποιότητας, περιλαμβάνουν ενδεικτικά, τις ακόλουθες κατηγορίες :

- Ολοκληρωμένη διαχείριση ποιότητας στους ώριμους τουριστικούς προορισμούς
- Δημιουργία label αιεφορικών τουριστικών προορισμών
- Υιοθέτηση προτύπων ποιότητας ως προς την αναβάθμιση και προβολή της τοπικής παράδοσης και του πολιτισμού περιλαμβανόμενης της τοπικής γαστρονομίας, της προώθησης τοπικών αγροτικών προϊόντων και Προϊόντων Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π).
- Προγράμματα ευαισθητοποίησης επαγγελματιών και πληθυσμών στην διαχείριση της υποδοχής επισκεπτών

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ – ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Οι εφαρμογές υλοποιούνται στην βάση ενιαίου σχεδιασμού στο επίπεδο ενός Προορισμού ή σε δίκτυο ομόλογων προορισμών ή θεματικών τουριστικών προϊόντων. Προτεραιότητες στην εφαρμογή διαθέτουν οι προορισμοί με υφιστάμενα Τοπικά Σύμφωνα / Σχέδια Διαχείρισης ή/και προηγούμενη εμπειρία εφαρμογών (π.χ. Τοπικό Σύμφωνα και Σήμα Ποιότητας «Πίνδος» στους προορισμούς της Δυτικής Μακεδονίας).

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το Μέτρο έχει στρατηγικό χαρακτήρα. Οι δράσεις του αναμένεται να:

- τροφοδοτήσουν και σημασιοδοτήσουν τα Τοπικά Σύμφωνα Δράσης τόσο στους ώριμους και στους νέους προορισμούς
- συμβάλλουν στην προώθηση του συνολικού τουριστικού προϊόντος των περιφερειών, με την προφορική διάδοση των βελτιωμένων εντυπώσεων των επισκεπτών
- συμβάλλουν στην προσέγγιση των δύο επί μέρους ομάδων διαμόρφωσης της ποιότητας του προσφερόμενου προϊόντος – επιχειρηματίες και τοπικό κοινό - και στην ανάπτυξη εταιρικής σχέσης, βάσης για την ανάληψη ευρύτερων πρωτοβουλιών τοπικού ελέγχου της τουριστικής ανάπτυξης, συνεργιών κ.λπ.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το κόστος των παρεμβάσεων εξαρτάται από τον αριθμό και τον Π/Υ εφαρμογής των σχεδίων, στην γενική δε περίπτωση εμπεριέχουν δαπάνες τεχνικής υποστήριξης για την σύσταση - ενεργοποίηση Τοπικών Προγραμμάτων Ποιότητας, την κατάρτιση προδιαγραφών, δομών και διαδικασιών πιστοποίησης.

[Η ενίσχυση επιχειρήσεων για την προσαρμογή τους στις ειδικότερες απαιτήσεις των προγραμμάτων αποτελούν αντικείμενο άλλων Μέτρων του Προγράμματος].

Το κόστος ανάπτυξης του πρότυπου, των τριών τυπολογικών εκδοχών του, και 10 εφαρμογών σε ώριμες και αναπτυσσόμενες περιοχές – προορισμούς προεκτιμάται σε 1.5 εκ. Ευρώ

ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Τα Συστήματα Διαχείρισης Ποιότητας, αφού αναπτυχθούν ως modules περιφερειακά, εξειδικεύονται σε συνεργασία με τα Τοπικά Σύμφωνα Δράσης των Προορισμών, των οποίων αποτελούν στην συνέχεια εργαλεία

Η ανάπτυξη τους γίνεται επομένως με ευθύνη των Διευθύνσεων Τουρισμού, ενώ στις εφαρμογές συμμετέχουν αποφασιστικά τα Τοπικά Σύμφωνα Δράσης.

Τεχνική υποστήριξη στην ανάπτυξη και εφαρμογή των Συστημάτων είναι δυνατόν να παρέχεται από τα Παρατηρητήρια Τουριστικής Ανάπτυξης (Μέτρο 6.1.).

ΜΕΤΡΟ 5.3.	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
-------------------	--

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Πέραν των ειδικών παρεμβάσεων για την ενίσχυση της προσφοράς, ιδίως στις ειδικές / θεματικές μορφές τουρισμού, καίρια σημασία αποκτά η ενίσχυση συνολικά της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών επιχειρήσεων, στο σύνολο των δύο περιφερειών αλλά ιδιαίτερα της Δυτικής Μακεδονίας, έναντι τόσο του διεθνούς αλλά και του εγχώριου ανταγωνισμού.

Η ενίσχυση αυτή πρέπει κατά συνέπεια να είναι οριζόντια, με εφαρμογή στο σύνολο των δύο περιφερειών, αλλά με αισθητή διαφοροποίηση από αντίστοιχες εθνικής κλίμακας δράσεις για να δημιουργηθεί συγκριτικό πλεονέκτημα ως προς τις επιχειρήσεις άλλων περιφερειών που σήμερα προηγούνται σε ανταγωνιστικότητα.

Η ενίσχυση όμως πρέπει να είναι και "κάθετη", υπό την έννοια της επέμβασης στα σημεία - κλειδιά της ανταγωνιστικότητας, εκεί δηλαδή όπου οι τουριστικές επιχειρήσεις των δύο περιφερειών αντιμετωπίζουν τα σημαντικότερα προβλήματα.

Όπως και σε άλλα Μέτρα του σχεδίου, δεν προκρίνεται η λύση της κατά περίπτωση ενίσχυσης, αλλά η λύση της συνολικής ειδικής (customized) κατά επιχείρηση παρέμβασης, έτσι ώστε αφενός να αντιμετωπίζονται τα συγκεκριμένα "κενά" κάθε επιχείρησης και αφετέρου η αντιμετώπιση αυτή να είναι μακροπρόθεσμου ορίζοντα, δηλαδή να εντάσσεται σε έναν σαφή και οργανωμένο προοπτικό σχεδιασμό της κάθε επιχείρησης.

Αυτή η εξειδικευμένη αντιμετώπιση καλείται να συμπληρώσει τις οριζόντιες ad hoc παρεμβάσεις της συνολικότερης εθνικής πολιτικής ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών επιχειρήσεων, στα Μέτρα της οποίας (όπως αυτά διατυπώνονται σε αντίστοιχα προγράμματα συγχρηματοδότησης) θα έχουν πρόσβαση οι επιχειρήσεις της περιοχής.

Η χαμηλή ανταγωνιστικότητα των περιφερειακών επιχειρήσεων αποδεικνύεται τόσο από τα αποτελέσματα της δραστηριοποίησης τους όσο και από τα στοιχεία της επιχειρηματικής τους δομής².

Το προτεινόμενο Μέτρο είναι επομένως ειδικά περιφερειακό Μέτρο, και για την εφαρμογή του στις επιχειρήσεις προβλέπονται ειδικοί όροι ενίσχυσης κατά Περιφέρεια ή/και τουριστικό προορισμό.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ – ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το Μέτρο περιλαμβάνει ενισχύσεις προς επιχειρήσεις για:

συνολικό εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων και βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων εξυπηρετήσεων

² Η Βόρεια Ελλάδα συμμετέχει κατά 5% στο πλήθος και στο ενεργητικό και κατά 6% στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων των τουριστικών επιχειρήσεων της χώρας, κατά 8,5% στο πλήθος, 12% στο ενεργητικό και 6% στο σύνολο των ιδίων κεφαλαίων των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων της χώρας (ICAP, 1999).

ειδικότερα διάδοση πρακτικών ποιοτικού management

εισαγωγή νέων τεχνολογιών στη διαχείριση και στην παραγωγή των υπηρεσιών.

Οι ενισχύσεις δεν αφορούν τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, παρά μόνο για τις δραστηριότητες τους εκτός της φιλοξενίας.

Οι ενισχύσεις οργανώνονται στο πλαίσιο μιας Δράσης.

Παροχή ειδικών κινήτρων στις μικρομεσαίες τουριστικές επιχειρήσεις για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους.

Παρέχονται ειδικά κίνητρα στις τουριστικές ΜΜΕ για πραγματοποίηση υλικών και άυλων επενδύσεων για τον εκσυγχρονισμό τους.

Οι επιλέξιμες δαπάνες αφορούν τις ακόλουθες κατηγορίες:

- εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην διαδικασία παροχής υπηρεσιών
- σημειακή αλλά καθοριστική παρέμβαση βελτίωσης του υπάρχοντος εξοπλισμού (π.χ. προσαρμογή για χρήση από Α.Μ.Ε.Α.)
- ανάπτυξη και πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας ή./και σηματοδότησης υπηρεσιών
- ανάδειξη δεξιοτήτων του προσωπικού, outsourcing
- εφαρμογή του "ηλεκτρονικού" τουρισμού, βελτίωση της διαχείρισης της πληροφορίας και ανασχεδιασμό των επιχειρηματικών λειτουργιών / διαδικασιών (συστήματα Business to Business , Business to Customer)
- σχεδιασμός και εφαρμογή προγραμμάτων προβολής
- σχεδιασμός προγραμμάτων συνεργασίας ξένων επενδύσεων
- προώθηση της δικτύωσης των επιχειρήσεων σε φάσεις intra και inter

Κάθε πρόταση πρέπει να διαμορφώνει ένα ολοκληρωμένο μεσοπρόθεσμο επιχειρηματικό πρόγραμμα.

Παρόμοιες Δράσεις περιλαμβάνονται ήδη σε κάποιο βαθμό στο ΕΠΑΝ και στα ΠΕΠ, αλλά (α) χωρίς την προσφυγή στο εργαλείο του Business Plan, (β) χωρίς ειδικότερη περιφερειακή διάσταση, και (γ) χωρίς ουσιαστική συμμετοχή των περιφερειακών μηχανισμών διαχείρισης και εφαρμογής στην επιλογή των καταλληλότερων projects.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ - ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το Μέτρο εφαρμόζεται σε όλες τις τουριστικές ΜΜΕ των δύο περιφερειών, αλλά κατά προτεραιότητα ανάλογα με τους τουριστικούς προορισμούς, ως εξής:

Προτεραιότητα Α:

Κ3: Όρος Βόρας - Έδεσσα

Κ4: Κερκίνη – Δοϊράνη – Κοιλιάδα Στρυμόνα

Δ1: Περιοχή λιμνών και εθν. δρυμού Πρεσπών

Δ2: Καστοριά, Βόϊο όρος, σύμπλεγμα Γράμμου

Δ3: Εθνικός Δρυμός Βάλια Κάλντα – Βασιλίτσα ...

Δ5: Άσκιο όρος – Βούρινος – Μεσιανό Νερό

Δ6: Νυμφαίο, Λίμνες Χειμαδίτιδας, Ζάζαρης, Πετρών, Βεγορίτιδας

Προτεραιότητα Β:

Κ2: Όρος Βέρμιο, Βέροια - Νάουσα

Κ5: Στρυμωνικός κόλπος και κόλπος Ιερισσού

Κ9: Πόλη Θεσσαλονίκης

K10: Λίμνες Λαγκαδά

Δ4: Πιέρια όρη

Προτεραιότητα Γ:

K1: Νότια Πιερία - Όλυμπος

K6: Σιθωνία

K7: Μεσοδυτική παράκτια Χαλκιδική

K8: Χερσονήσος Κασσάνδρας

Η κατάταξη των προορισμών σε προτεραιότητες υπακούει στα εξής κριτήρια:

- προβληματικότητα υφιστάμενων τουριστικών ΜΜΕ
- ανυπαρξία τουριστικών ΜΜΕ στον προορισμό
- συνολικά αρνητικότερες οικονομικές επιδόσεις των επιχειρήσεων.
- ιδιαίτερα σημαντική ανάγκη προσφυγής στις νέες θεματικές μορφές τουρισμού, για τις οποίες οι τουριστικές ΜΜΕ δεν είναι κατάλληλα οργανωμένες.

Η κατάταξη του προορισμού "Κ9: Πόλη Θεσσαλονίκης" στην προτεραιότητα Β απαντά στο γεγονός ότι στις ανάλογες δράσεις των ΕΠΑΝ, ΠΕΠ και Ν.2601, η περιοχή Θεσσαλονίκης είτε αποκλείεται είτε υπάγεται υπό τελικώς δυσμενείς όρους, ως θεωρητικώς "ανεπτυγμένη" περιοχή.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το Μέτρο αναμένεται να συμβάλλει ουσιαστικά στον καίριο στόχο της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών ΜΜΕ. Η υλοποίηση της Δράσης του θα συμβάλει όμως και:

στην εισαγωγή του εργαλείου και της λογικής του επιχειρησιακού σχεδιασμού (Business Planning)

στην εξισορρόπηση των διαφορών ανταγωνιστικότητας στο εσωτερικό των δύο περιφερειών αλλά και ως προς το σύνολο της χώρας

στη συνολική προώθηση στις περιφέρειες των πρακτικών του "ηλεκτρονικού" τουρισμού, της ανάπτυξης και πιστοποίησης συστημάτων διασφάλισης ποιότητας ή/και σηματοδότησης υπηρεσιών, του outsourcing

στην εξισορρόπηση της αντιμετώπισης των επιχειρήσεων από άλλα προγράμματα, όπου η "οριζόντια" αντίληψη καταλήγει υπέρ των ήδη ανταγωνιστικών επιχειρήσεων άλλων περιφερειών.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η εκτίμηση του συνολικού κόστους του Μέρους δεν είναι εφικτή, δεδομένων των μεγάλων αναγκών των επιχειρήσεων, όπως αυτές εντοπίστηκαν στην Α' Φάση της Μελέτης.

Π.χ., είναι αδύνατον να καλυφθούν οι ανάγκες με διαθεσιμότητα πόρων όπως αυτή των δύο ΠΕΠ 2000-2006, Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας: συνολικά περί τα 150 εκ. €, από τα Μέτρα 4.1, 4.2, 4.3 (έστω μέρος) του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας και 1.4 (μέρος) και 3.7 του ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας.

Ακόμη και μία κατανομή των πόρων των (σχετικού αντικειμένου) Μέρους 5.1 και 5.2 του ΕΠΑΝ (σύνολο: 123,4 + 49 εκ. €) με βάση την περιφερειακή ποσόστωση του ΕΠΑΝ για τις δύο περιφέρειες (3,5% + 15,5% = 19%) δεν παρέχει προϋπολογισμό ανώτερο των 33 περίπου εκ. €.

Όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα του Μέτρου, αυτό καθορίζεται:

- βάσει των προτεραιοτήτων κατά περιοχές - τουριστικούς προορισμούς
- βάσει της διαθεσιμότητας πόρων
- βάσει των απαιτήσεων της εφαρμογής του Μέτρου (βλ. παρακάτω).

ΕΦΑΡΜΟΓΗ. ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Στην εφαρμογή του Μέτρου εμπλέκονται το ΥΠΑΝ, ο ΕΟΤ, το ΥΠΟΙΟ, οι Περιφέρειες της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας (ΔΙΣΑ, Διευθύνσεις Τουρισμού), οι Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης, οι τελικοί δικαιούχοι των χρηματοδοτικών ενισχύσεων.

Κάθε πρόταση ενδιαφερόμενης τουριστικής ΜΜΕ πρέπει να αποτελεί αντικείμενο ειδικού μεσο-μακροπρόθεσμου Επιχειρησιακού Σχεδίου (Business Plan).

Εφόσον οι Δράσεις αποτελέσουν τμήμα Μέτρου εγκεκριμένου συγχρηματοδούμενου Προγράμματος, η Διαχειριστική Αρχή του εκάστοτε Προγράμματος:

- διατυπώνει αντιστοίχως το Συμπλήρωμα Προγραμματισμού του Προγράμματος στα Μέτρα όπου εντάσσονται αυτές οι δράσεις
- συντάσσει ειδικό Οδηγό Εφαρμογής για τις Δράσεις, κοινό ανεξαρτήτως των Μέτρων του κάθε Προγράμματος στο οποίο εντάσσονται (για να εξασφαλιστεί ο ενιαίος τρόπος υλοποίησης τους ώστε να επιτυγχάνονται οι στόχοι του παρόντος Μέτρου του Σχεδίου)
- προχωρεί σε δημόσια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος
- αξιολογεί τις υποβαλλόμενες προτάσεις με βάση συγκεκριμένα (πρόσθετα στα ισχύοντα για το ΚΠΣ) κριτήρια επιλογής
- συγκροτεί ειδικό σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων και των αναπτυξιακών επιπτώσεων των Δράσεων.

Κατά συνέπεια, προκύπτουν και ανάγκες σε Τεχνική Βοήθεια:

- για την κατάρτιση του ενιαίου Οδηγού
- για τον μηχανισμό παρακολούθησης και αξιολόγησης των επενδύσεων.

Άξονας 6. Βελτίωση της διαχείρισης της τουριστικής ανάπτυξης

Όπως και στις λοιπές περιοχές της Χώρας, το τουριστικό προϊόν της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας -ακόμα και στις πλέον "ώριμες" εκδοχές του- έχει αναπτυχθεί ως τώρα αυθόρμητα, με έλλειψη μακροπρόθεσμου και επιχειρησιακού σχεδιασμού και διασύνδεσης με την τουριστική αγορά. Κύρια κατεύθυνση της ως τώρα τουριστικής ανάπτυξης αποτέλεσαν η έντονη ανάπτυξη ανωδομών και η «ασθμαίνουσα» συμπλήρωσή τους με γενικές, μεταφορικές ιδίως υποδομές στις παραλιακές ζώνες, για την ανταπόκριση σε μία ραγδαία αυξανόμενη, εποχική ζήτηση.

Η μονοδιάστατη εμμονή στην ανάπτυξη ξενοδοχειακών υποδομών εποχικής κυρίως λειτουργίας (συχνά από νεοεισερχόμενους και με έντονη κρατική υποστήριξη των επενδύσεων), και η υποτίμηση του συντελεστή "ανθρώπινοι" πόροι, έχει αναδείξει σοβαρές αδυναμίες στην αντιμετώπιση κρίσεων, την βελτίωση της εποχικότητας ή της διαπραγματευτικής ικανότητας με leading tour operators κ.λπ., και στην συνολική ικανότητα διαχείρισης του περιφερειακού τουριστικού προϊόντος και δυναμικού.

Στις "εξειδικευμένες" περιοχές, π.χ. Χαλκιδική και Πιερία, διαπιστώνονται αφενός "κατοχύρωση" της επιδοτούμενης εποχικότητας, αύξηση αυτο-απασχόλησης, εκτεταμένη παράλληλη απασχόληση, και αφετέρου αναντιστοιχία εισοδήματος, φοροδοσίας και αποταμιεύσεων ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Τούτο, παρότι στις ίδιες περιοχές εντοπίζονται τα μικρότερα ποσοστά ανεργίας και οι μεγαλύτερες πληθυσμιακές αυξήσεις κατά την τελευταία δεκαετία, τόσο Ελλήνων όσο και -ιδίως- αλλοδαπών, που τεκμαίρουν την ανάπτυξη θέσεων εργασίας στον τουρισμό.

Οι κατά τεκμήριο μικρές, και εκτός τουριστικού κυκλώματος τουριστικές επιχειρήσεις αδυνατούν να προβούν σε αναδιαρθρωτικές κινήσεις που αποδίδουν σε βάθος χρόνου, όντας όμηροι της έλλειψης ευρύτερων δικτυώσεων και υποστήριξης, με ανεπαρκή εργαλεία διαχείρισης και ανθρώπινους πόρους

Ο Άξονας προτεραιότητας 6 σχεδιάστηκε με στόχο τη βελτίωση της διαχειριστικής ικανότητας του προσφερόμενου προϊόντος και τη βιώσιμη τοποθέτηση του στην τουριστική αγορά με αυξημένο έλεγχο και προς όφελος των τοπικών – περιφερειακών συντελεστών και της περιφερειακής οικονομίας, με παρεμβάσεις που αναφέρονται στην επίτευξη συνεργιών δια της δικτύωσης και βελτίωσης της εταιρικής μεταξύ του συνόλου των εμπλεκόμενων στον τουρισμό και τον εφοδιασμό τους με τεχνογνωστικά εργαλεία για την τεκμηρίωση επιλογών και δράσης στην επιδίωξη των στρατηγικών – αναδιαρθρωτικών στόχων του σχεδίου.

Στους συντελεστές αλλά και στόχους της τουριστικής ανάπτυξης συνυπολογίζεται και το ανθρώπινο δυναμικό του τομέα, στην στήριξη και ανάπτυξη του οποίου αναφέρεται ειδικό Μέτρο του Άξονα.

ΜΕΤΡΟ 6.1.	ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
------------	--

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Παρά τις προσπάθειες των τελευταίων χρόνων, σοβαρά ελλείμματα εξακολουθούν να αντιμετωπίζονται στην ολοκλήρωση και τον διαχειριστικό έλεγχο του τουριστικού προϊόντος των Περιφερειών, και της ανάπτυξής του σε περιφερειακό επίπεδο, που θέτουν όρια στην προσέγγιση στρατηγικών – αναδιαρθρωτικών στόχων του Σχέδιου, όπως :

- Επέκταση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος σε κατεύθυνση βιωσιμότητας
- Προώθηση υπεύθυνου, κοινωνικά και πολιτιστικά, αποδεκτού και δίκαιου τουρισμού
- Ενίσχυση της τοπικότητας ως βασικής παραμέτρου της τουριστικής ανάπτυξης
- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των παρεχόμενων προϊόντων - υπηρεσιών
- Δυναμική προώθηση του τουριστικού προϊόντος και διεύρυνση σε νέες αγορές

Οι παρεμβάσεις του Μέτρου σχεδιάζονται με στόχο την βελτίωση της συνολικής ικανότητας διαχείρισης του προσφερόμενου προϊόντος, για την βιώσιμη τοποθέτηση του στην τουριστική αγορά με αυξημένο έλεγχο και προς όφελος των τοπικών – περιφερειακών συντελεστών και της περιφερειακής οικονομίας

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ – ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το Μέτρο περιλαμβάνει ενέργειες δικτύωσης – διασύνδεσης μεταξύ επιχειρήσεων παροχής τουριστικών υπηρεσιών και διαχειριστών της τουριστικής ζήτησης αφενός, καθώς και άλλων τομέων της οικονομίας και της κοινωνίας, ικανών να επηρεάσουν θετικά την ανάπτυξη του περιφερειακού τουριστικού προϊόντος τόσο στην ολοκλήρωση της προσφοράς, όσο και στην δια της ζήτησης βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του.

Οι ενέργειες αυτές συνοδεύονται από δράσεις τεχνογνωστικού χαρακτήρα, ικανές να εφοδιάσουν τον τουριστικό κλάδο με εργαλεία και εφόδια για την διαρκή μετεξέλιξη του σε βιώσιμη κατεύθυνση, και με παρεμβάσεις για τον εξορθολογισμό της κρατικής στήριξης και συμβολής.

Δομούνται στις ακόλουθες ενδεικτικές Δράσεις:

1. Διασύνδεση μεταξύ επιχειρήσεων παροχής τουριστικών υπηρεσιών και φορέων διαχείρισης της τουριστικής κίνησης

Ενθάρρυνση της εγκατάστασης μόνιμων και ισότιμων σχέσεων μεταξύ των δύο υπο-τομέων του κλάδου, με την εξασφάλιση των φυσικών προς τούτο προϋποθέσεων (partenariats) όσο και μεθοδολογικών εργαλείων, κωδίκων συμπεριφοράς και επαγγελματικών – ηθικών κανόνων στις μεταξύ τους σχέσεις.

2. Προώθηση της εταιρικής σχέσης μεταξύ του τουριστικού τομέα και λοιπών δραστηριοτήτων

Υλοποιείται με την αναζήτηση συνεργιών και την ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ του τουριστικού τομέα και άλλων κλάδων της περιφερειακής οικονομίας, τόσο στην ανάπτυξη νέων προϊόντων ή την εξασφάλιση συντελεστών της βιώσιμης ανάπτυξης του υφιστάμενου τουριστικού προϊόντος, όσο και στην «πρόκληση» συμπληρωματικής, εξειδικευμένης ζήτησης.

Ιδιαίτερα πρόσφορη στην πρώτη κατεύθυνση κρίνεται η συνεργασία με τον Γεωργικό τομέα, τόσο στην ανάπτυξη του αγρο-τουρισμού, ως εξειδικευμένου προϊόντος, όσο και στην υποστήριξη και αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών σε ζητήματα και συντελεστές όπως το ανθρώπινο δυναμικό (ιδιαίτερα κρίσιμο στις εποχικές εγκαταστάσεις), η εστίαση (τροφήμα, ποτά, κουζίνα) κ.λπ.

Η συνεργασία μεταξύ του τουριστικού και του γεωργικού τομέα είναι αμοιβαία επωφελής και οφείλει να επιδιωχθεί σε στρατηγικό επίπεδο:

- Η παρατηρούμενη και προβλεπόμενη αποδέσμευση ανθρώπινου δυναμικού από τον πρωτογενή τομέα μπορεί και οφείλει να αξιοποιηθεί από τον τουρισμό. Ακόμα και συμβιωτικά φαινόμενα όπως π.χ. της Χαλκιδικής (ελαιοπαράγωγή – θερινή ενασχόληση στον τουρισμό) είναι σκόπιμο να υποστηριχθούν, εφόσον προσφέρουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και στους δύο τομείς.
- Η διοχέτευση τοπικών γεωργικών προϊόντων, ιδίως τροφίμων Ονομασίας Προέλευσης, συμβάλλει όχι μόνο στην βελτίωση του τουρισμού (τοπικότητα – γαστρονομία), αλλά και στην αναγνωρισιμότητα τους στις αγορές (ράφια) των τόπων προέλευσης των τουριστών. Το φαινόμενο μπορεί να λειτουργήσει και αντίστροφα, όπως προκύπτει από την διεθνή και τοπική εμπειρία (δρόμοι του κρασιού, τοπικά προϊόντα και αγρο-τουρισμός)

Άλλες δια-κλαδικές συνεργασίες στον τουρισμό αφορούν τομείς όπως :

- Ο πολιτισμός για τον εμπλουτισμό του προϊόντος και την πρόκληση πρόσθετης ζήτησης, τόσο στην αρχαιολογική – ιστορική συνιστώσα του, όσο και στην σύγχρονη παραγωγή (φεστιβάλ, εκθέσεις, εκδηλώσεις)
- Το εμπόριο και η επιχειρηματική και ακαδημαϊκή δραστηριότητα (τουριστική αξιοποίηση Εκθέσεων και Συνεδρίων)
- Η εκπαιδευτική και αθλητική κοινότητα, ιδωμένες ως εκπαιδευτικός (σχολικός ή μη) τουρισμός, και αθλητικός

Άλλες εφικτές και σκόπιμες συνεργασίες αφορούν σημαντικά τουριστικά ρεύματα που επηρεάζονται σοβαρά από εργασιακούς φορείς ή φορείς κοινωνικής ασφάλισης, όπως:

- ο κοινωνικός τουρισμός (επιδοτούμενος από την Εργατική Εστία ή ομόλογους φορείς)
- ο τουρισμός υγείας και ο τουρισμός τρίτης ηλικίας (ασφαλιστικά ταμεία και οργανισμοί)

3. Παρατηρητήριο(α) για την Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη

Προτείνεται η σύσταση 2 περιφερειακών, διασυνδεδεμένων Παρατηρητηρίων για την προώθηση της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης.

Τα Παρατηρητήρια, ως ανεξάρτητα προγράμματα – οργανισμοί, και με την βοήθεια κατάλληλης τεχνογνωσίας, συλλέγουν και αξιολογούν τις αναγκαίες πληροφορίες, ώστε να μπορούν να αποφαινούνται αξιολογικά σε ζητήματα που άπτονται της Τουριστικής Ανάπτυξης (διάρθρωση, ισχυρά σημεία και μειονεκτήματα, βιωσιμότητα, ανταγωνιστικότητα), να τεκμηριώνουν Πρότυπα και να συγκροτούν διαρθρωτικές προτάσεις - παρεμβάσεις για την τουριστική ανάπτυξη, τόσο συνολικά όσο και σε επί

μέρους ζητήματα (προορισμούς, θεματικά προϊόντα, συντελεστές του κλάδου. Για τον σκοπό αυτό συλλέγουν, συσχετίζουν και αξιολογούν στοιχεία που αναφέρονται στην περιοχή αναφοράς τους, όσο και στην (παγκόσμια) τουριστική αγορά [τάσεις στην ζήτηση και τον ανταγωνισμό, καλές πρακτικές]. Η δράση τους διαρθρώνεται στα ακόλουθα βήματα – πακέτα εργασίας:

1. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΒΑΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

- 1.1. Ανάπτυξη βάσης δεδομένων
- 1.2. Δημιουργία δικτυακής πύλης (portal) για την παρατήρηση των επιδόσεων των πολιτικών/μηχανισμών/μέσων/βέλτιστων πρακτικών προαγωγής της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης σε περιφερειακό επίπεδο
- 1.3. Καταχώρηση στοιχείων που αφορούν την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη (ανταγωνιστικότητα + κοινωνική συνοχή + περιβαλλοντική αειφορία)– επικοινωνιακές
- 1.4. Καταχώρηση στοιχείων που αφορούν την κατάσταση και τις τάσεις στην ελληνική, ευρωπαϊκή και ευρύτερη αγορά

2. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

- 2.1. Συλλογή δεδομένων από φορείς και λοιπούς εμπλεκόμενους στο περιφερειακό σύστημα προαγωγής της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης

- 2.2. Καθορισμός δεικτών μέτρησης και αξιολόγησης των επιδόσεων

3 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

- 3.1. Συνδέσεις με ομόλογους φορείς σε εθνικό επίπεδο και συναφείς οργανισμούς σε «ομόλογες» περιφέρειες της Ε.Ε. και ανασκόπηση της διεθνούς πρακτικής στην δραστηριοποίηση παρατηρητηρίων βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης
- 3.2. Αξιολόγηση της συμβολής των παρεμβάσεων του Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (υποδομές, συγχρηματοδοτούμενες και μη επενδύσεις και προγράμματα) στην βιώσιμη ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος
- 3.3. Σύνταξη Στρατηγικού Σχεδίου για την υποστήριξη της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης
- 3.4. Προσδιορισμός Προτεραιοτήτων, επιλογή τομέων / περιοχών και σύνταξη Εκθέσεων για την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη Προορισμών/ θεματικών προϊόντων/συντελεστών της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης

4 ΠΑΡΟΧΗ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

- 4.1. Οδηγός καλών πρακτικών παρακολούθησης της προώθησης της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης
- 4.2. Συλλογή, ταξινόμηση και προσφορά σε ενδιαφερόμενους δεδομένων της Ευρωπαϊκής, εθνικής και περιφερειακής πρακτικής για την προώθηση ή υιοθέτησης δράσεων που προάγουν την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη - AUDITS σε ιδιωτικές ΜΜΕ, ΟΤΑ, Ν.Α. - Σύσταση και βραχυπρόθεσμη λειτουργία ειδικών working groups για επιλεγμένους φορείς

5 ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

- 5.1. Διοργάνωση Συνεδρίου(ων) για την παρακολούθηση και προώθηση της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και την αξιοποίηση των καλών πρακτικών
- 5.2. Συμμετοχή σε εθνικά – διεθνή forum - Δημοσιεύσεις / Εκδόσεις

4. Εξορθολογισμός του ρυθμιστικού και επενδυτικού πλαισίου της τουριστικής ανάπτυξης

Επιτυγχάνεται με την αναδιάρθρωση των κανονιστικών ρυθμίσεων και των επενδυτικών - αναπτυξιακών κινήτρων, έτσι ώστε να εξυπηρετούν και να προσανατολίζουν στην επιλεκτική, βιώσιμη, ποιοτική αναδιάρθρωση της υφιστάμενης ανωδομής.

Προτείνονται οι ακόλουθες κατευθύνσεις:

- Στους ώριμους προορισμούς σε φθορά/κρίση διατηρούνται και επαυξάνονται οι περιορισμοί της Υ.Α. 797/86 και προκειμένου για τις εντός Σχεδίου περιοχές. Συρρικνώνεται η δια αφορολόγητων ποσών ενίσχυση και μηδενίζεται η δια άμεσων κινήτρων υποστήριξη των σχετικών επενδύσεων, σε αντιδιαστολή με την ανάπτυξη ειδικών υποδομών και την ποιοτική βελτίωση των υφιστάμενων ανωδομών.
- Οι άμεσες επιχορηγήσεις επενδυτικών δαπανών προσανατολίζονται κυρίως στους προορισμούς όπου επιζητείται η είσοδος νέων επιχειρηματιών (νέοι προορισμοί του Άξονα 1.), με αναβάθμιση των προ-απαιτήσεων επιλεξιμότητας.
- Στην Θεσσαλονίκη αίρονται οι περιορισμοί σχετικά με την ανέγερση νέων μονάδων Α και ΑΑ κατηγορίας, στις προς τούτο πολεοδομικά κατάλληλες ζώνες, χωρίς επενδυτικά κίνητρα παρά μόνο για την μετατροπή παραδοσιακών και διατηρητέων κτισμάτων.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ – ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Η Δράση 1. είναι αμιγώς «οριζόντια» και δεν επιδέχεται χωρικές ή θεματικές προτεραιότητες.

Η Δράση 2. ενέχει χωρικές-θεματικές προτεραιότητες και προσαρμόζεται ανάλογα με τον χαρακτήρα και τους πόρους των επί μέρους Προορισμών

Τα Παρατηρητήρια (Δράση 3.) επικεντρώνουν την δράση τους [προγράμματα] ανά Προορισμό:

- Στην Κεντρική Μακεδονία : inputs / benchmarking / assessment της ανταγωνιστικότητας, πρόταση αναδιαρθρώσεων και προγράμματα ολικής ποιότητας στις ώριμες – φθίνουσες περιοχές,
- Στην Δυτική Μακεδονία: προσανατολισμός – διαφοροποίηση και δικτύωση νέων αιφορικών προορισμών

Περιλαμβάνουν όμως και κοινές δράσεις προτεραιότητας που αναφέρονται αναφέρονται στις δικτυώσεις της κεντροδυτικής Μακεδονίας και τα συναρτημένα θεματικά Δίκτυα.

Ειδική γραμμή δράσης συνιστά η τεχνική υποστήριξη του Μέτρου 4.2. («παρατηρητήριο» των τουριστικών Μετακινήσεων).

Μόνιμη, κατά προτεραιότητα, δράση των Παρατηρητηρίων αποτελεί η μέτρηση του βαθμού ικανοποίησης των επισκεπτών (tourist satisfaction) με περιοδικές έρευνες πεδίου, και η κοινοποίηση των συμπερασμάτων στο σύνολο των ενδιαφερομένων και ειδικότερα στους παροχείς τουριστικών υπηρεσιών (υποστήριξη Μέτρων Άξονα 5.), στα προγράμματα προώθησης – προβολής (Μέτρο 7.2.) κ.λπ.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το σύνολο των δράσεων του Μέτρου έχει μακροπρόθεσμο, στρατηγικό χαρακτήρα. Η υλοποίηση τους αναμένεται να μετατοπίσει την σημερινή τουριστική δραστηριότητα σε νέες συνθήκες ωρίμανσης, εφοδιάζοντας την με τα κατάλληλα εργαλεία και τεχνογνωσία για να αντιμετωπίσει τα συσσωρευμένα ελλείμματα σε οργάνωση και σχεδιασμό, να ανταπεξέλθει στον σύγχρονο ανταγωνισμό και τους κλυδωνισμούς που συνεπάγεται η αλλαγή προτύπων στην τουριστική αγορά, και να τεθεί στην σκοπούμενη τροχιά μετασχηματισμού σε κατεύθυνση βιώσιμης ανάπτυξης. Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, ότι οι δράσεις δημιουργούν μηχανισμούς περιφερειακού ελέγχου της τουριστικής ανάπτυξης, που έχουν μόνιμο χαρακτήρα και οφείλουν να λειτουργούν και πέρα από τα χρονικά όρια εφαρμογής του Προγράμματος.

Ως ιδιαίτερα στρατηγικής σημασίας κρίνεται η δράση των Παρατηρητηρίων – γεννητριών αξιολογικών κρίσεων και διορθωτικών προτάσεων σε βάθος χρόνου. Η δράση αυτή άλλωστε δημιουργεί και τον μηχανισμό για την αξιολόγηση του παρόντος Προγράμματος.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το συνολικό κόστος υλοποίησης του Μέτρου αποτελείται από δαπάνες μελετών, τεκμηρίωσης, συλλογής, οργάνωσης και διάχυσης δεδομένων, και αναφέρεται μόνο στις 3 πρώτες Δράσεις. Ο συνολικός Π/Υ προεκτιμάται σε 4,8 εκ. Ευρώ και αναλύεται ως ακολούθως:

1. Partenariats για την διασύνδεση μεταξύ επιχειρήσεων παροχής τουριστικών υπηρεσιών και φορέων διαχείρισης της τουριστικής κίνησης : κόστος γραμματειακής υποστήριξης και διοργάνωσης 2Χ 5 ετήσιων εκδηλώσεων : 0.5 εκ. Ευρώ

2. Προώθηση της εταιρικής σχέσης μεταξύ του τουριστικού τομέα και λοιπών δραστηριοτήτων : κόστος (5) μελετών : 0.5 εκ. Ευρώ

3. Παρατηρητήρια για την Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη : κόστος σύστασης, ανάπτυξης δραστηριοτήτων και 3ετούς λειτουργίας: [2] Χ 1,5 εκ. Ευρώ = 3 εκ. Ευρώ

Η δράση 4. δεν συνιστά κόστος.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Οι δράσεις 1., 2. και 3. υλοποιούνται με ευθύνη των Περιφερειών και επισπεύδονται - Τελικό Δικαιούχο την εκάστοτε Διεύθυνση Τουρισμού, με τις ακόλουθες διαφοροποιήσεις:

- τα Partenariats οργανώνονται από τους συλλογικούς φορείς του κλάδου (Ενώσεις, Ομοσπονδίες κ.λπ.)
- αντίστοιχη πρόβλεψη υπάρχει για τα επί μέρους προγράμματα των Παρατηρητηρίων.

Η Δράση 4. – ως πρόταση προς τις αρμόδιες αρχές - υλοποιείται με ευθύνη των Περιφερειών, μετά από διαβούλευση με τους συλλογικούς φορείς – τοπικούς (Τοπικά Σύμφωνα) και κλαδικούς (Σύνδεσμοι Επιχειρήσεων).

ΜΕΤΡΟ 6.2.	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
------------	--

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η ανάπτυξη του τουρισμού συνεπάγεται, γενικά, ανάπτυξη θέσεων εργασίας και ευκαιριών στην απασχόληση. Η ανεπαρκής όμως εκπαίδευση και επιμόρφωση του τοπικού πληθυσμού σε θέματα τουρισμού και η ελλιπής εικόνα του στις τοπικές κοινωνίες αξιολογούνται ως σοβαρά διαρθρωτικά μειονεκτήματα, που αντιστοιχίζονται άμεσα με την χαμηλή ποιότητα παροχής υπηρεσιών.

Η εκπαίδευση και επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού για την αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών αποτελούν την μεγαλύτερη πρόκληση ακόμα και στους ώριμους προορισμούς όπως η Χαλκιδική. Ιδιαίτερες ελλείψεις καταγράφονται σε εξειδικευμένα στελέχη:

- Στελέχη οργάνωσης και διοίκησης ξενοδοχειακών μονάδων
- Στελέχη με γνώση Η/Υ και πακέτων λογισμικού τουριστικής ανάπτυξης.
- Στελέχη σχεδιασμού και ανάπτυξης προγραμμάτων για την βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών
- Γνώστες ξένης γλώσσας σε υψηλό επίπεδο (γραφπτή και προφορική επικοινωνία)
- Στελέχη επικοινωνίας με γνώση τουριστικής κουλτούρας.
- Στελέχη γραφείων τουρισμού με ειδικευση στην οργάνωση ταξιδιών για επιχειρήσεις (business travel)
- Στελέχη Οργάνωσης εκδηλώσεων
- Ειδικότητες σχετικές με ανάπτυξη θαλάσσιων σπορ
- Ειδικότητες σχετικές με θέματα οικολογικού τουρισμού και αγροτουρισμού
- Ειδικότητες συνδεδεμένες με τουρισμό υγείας και τρίτης ηλικίας
- Ειδικότητες σχετικές με τον συνεδριακό τουρισμό και εξυπηρετήσεις του μορφωτικού - πολιτιστικού τουρισμού,

Η επιζητούμενη βελτίωση της ποιότητας προϋποθέτει την εδραίωση δομών και μηχανισμών ανάπτυξης των δεξιοτήτων των εργαζομένων, την ανάπτυξη «κουλτούρας» ποιότητας, την συμμετοχή όλων των συντελεστών της τοπικής κοινωνίας.

Το ζήτημα γίνεται συνθετότερο:

- στους νέους, εσωτερικούς προορισμούς, όπου διαπιστώνεται μεν πλεονάζον δυναμικό του πρωτογενούς τομέα, με ιδιαίτερη όμως έλλειψη τουριστικής παιδείας, που καλείται να καλύψει θέσεις εργασίας που απαιτούν ιδιαίτερες δεξιότητες.
- στο επίπεδο των εξειδικευμένων στελεχών που καλούνται να αναλάβουν την ποιοτική αναδιάρθρωση του τουριστικού προϊόντος, γενικού (διοίκηση, δραστηριότητες, chef και οινοχόοι, πληροφορική) όσο και εξειδικευμένου θεματικού (ξεναγοί και οικοξεναγοί, skippers, εκπαιδευτές αθλητικών δραστηριοτήτων)

Οι παρεμβάσεις του Μέτρου στοχεύουν στην ανάπτυξη και αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού των περιφερειών - ανεξαρτήτως θέσης και ιδιότητας - που απασχολείται ή πρόκειται να ασχοληθεί στον Τουρισμό, ως κύριου, εγγενή συντελεστή του βιώσιμου τουρισμού.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ – ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το Μέτρο εφαρμόζεται με δομημένα προγράμματα κατάρτισης και στήριξης της απασχόλησης και αυτοαπασχόλησης στο τουρισμό, με τις ακόλουθες ενδεικτικές δράσεις:

1. Κατάρτιση των managers των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στη διαχείριση ανθρώπινων πόρων

Εφοδιασμός των managers με γνώσεις και δεξιότητες, ώστε ανάλογα με τις ανάγκες της επιχείρησής τους, να μπορούν να σχεδιάζουν θέσεις εργασίας (job description) και να διαμορφώνουν προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων του εργαζόμενου προσωπικού. Η κατάρτιση αποσκοπεί στην προσέγγιση εκ μέρους των υπευθύνων, και την βελτίωση της ικανότητας τους για χειρισμό ζητημάτων όπως

- ελαστικές μορφές απασχόλησης (εποχικότητα, ωράριο, αμοιβές, τρόπος απασχόλησης, τηλε-εργασία)
- βελτίωση ποιότητας παρεχομένων υπηρεσιών, καθιέρωση ποιοτικών προτύπων και εγκαθίδρυση - μέσω εκπαίδευσης - μιας κουλτούρας ποιότητας.
- συνειδητοποίηση του ρόλου του πελάτη στη τουριστική βιομηχανία, γνώσεις οργάνωσης, διοίκησης, επικοινωνίας.
- ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικών με την κατανόηση πελατών με διαφορετικές κουλτούρες και τρόπο ζωής.

2. Επαγγελματική κατάρτιση των εργαζόμενων στον τουριστικό τομέα

Προγράμματα κατάρτισης εργαζόμενων και αυτοαπαχολούμενων στο σύνολο των ειδικοτήτων, με συμπερίληψη των πιο πάνω ζητημάτων ανάπτυξης προσωπικών δεξιοτήτων

Τα προγράμματα συνδυάζουν ειδικές γνώσεις ανά ειδικότητα, με «οριζόντιες» δεξιότητες όπως:

- γνώση Η/Υ και προγραμμάτων λογισμικού
- συγκέντρωση και αξιοποίηση πληροφοριών και ιδεών για την καλλίτερη κατανόηση των απαιτήσεων και αναγκών των πελατών.
- επικοινωνία στο εργασιακό περιβάλλον, επίλυση προβλημάτων και αξιοποίηση ευκαιριών με επίκεντρο τον πελάτη-τουρίστα.
- προσαρμογή στις αυξανόμενες απαιτήσεις του τουριστικού περιβάλλοντος με διαρκή αναβάθμιση γνώσεων και δεξιοτήτων
- προσωπική ανάπτυξη, καλλιέργεια, παιδεία, σχεδιασμό της μελλοντικής προώθησης και εξέλιξης τους στον χώρο.

Τα προγράμματα προς αυτο-απασχολούμενους συνοδεύονται από εκμάθηση στοιχείων οργάνωσης ατομικής επιχείρησης, μάρκετινγκ, βελτίωσης ποιότητας, χρηματοοικονομικής διαχείρισης, επικοινωνίας με τον πελάτη.

3. Επιμόρφωση επαγγελματιών του ευρύτερου τομέα των υπηρεσιών σε ώριμους τουριστικούς προορισμούς

Προγράμματα επιμόρφωσης που στοχεύουν στην προσέγγιση των τοπικών επαγγελματιών, με ζητήματα ποιότητας, επαγγελματισμού, απαιτήσεων και συμπεριφορών σχετικών με τον βιώσιμο τουρισμό σε επαγγελματίες σε :

- Κέντρα διασκέδασης (παραδοσιακά καφενεία, ταβέρνες, κέντρα διασκέδασης και αναψυχής με τοπικά προϊόντα και πολιτιστική κληρονομιά).
- Μεταφορές, μετακινήσεις, ταξί, εκδρομές, περιηγήσεις,
- Καταστήματα λιανικού εμπορίου, πώληση φίλμς, αναμνηστικών, προϊόντων τοπικής λαϊκής τέχνης,

και σε προμηθευτές υπηρεσιών και προϊόντων σε τουριστικές εγκαταστάσεις (τρόφιμα, πλυντήρια ρούχων, ηλεκτρολογικά, υδραυλικά, επιδιορθώσεις, ανακατασκευές, επισκευές και εξυπηρέτηση μηχανημάτων και συσκευών, κηπουρική κ.λπ.) στους ώριμους τουριστικούς προορισμούς

4. Διάδοση και στήριξη νέων επαγγελματιών που συνδέονται με τον βιώσιμο τουρισμό

Αρχική κατάρτιση ή επανακατάρτιση για την ανάπτυξη επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων σε αναδυόμενα επαγγέλματα, σχετικά με την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού:

- Οικο-ξεναγοί και ξεναγοί περιπέτειας, ερμηνευτές περιβάλλοντος, (οικοτουρισμός) :.
- (Αυτό)απασχόληση σε αγρο-τουριστικές δραστηριότητες φιλοξενίας, ξενάγησης, επεξεργασίας και εμπορίας φρούτων και λαχανικών, γαστρονομία κ.λπ.
- Ξεναγοί σε πολιτιστικά γεγονότα και δρώμενα, μεταφράσεις και ερμηνεία πολιτιστικού υλικού, εκμάθηση ελληνικών σε αλλοδαπούς (μορφωτικός τουρισμός)
- Γυμναστές, φυσικοθεραπευτές και παρα-ιατρικά επαγγέλματα (αθλητικός τουρισμός και τουρισμός υγείας), κ.λπ.

ή νέες δραστηριότητες σε «παραδοσιακές» μορφές :

- Νηπιαγωγοί – δάσκαλοι μονάδων φύλαξης παιδιών, με γνώση περισσότερων ξένων γλωσσών και αντίληψη των πολιτιστικών διαφορών μεταξύ των διαφόρων ομάδων τουριστών (Οικογενειακός γενικός τουρισμός διαμονής)
- Animators – συνοδοί δραστηριοτήτων ομάδων τρίτης ηλικίας.

Η κατάρτιση συνοδεύονται από μέτρα αρχικής επαγγελματικής στήριξης (επιδότηση θέσεων εργασίας, ενίσχυση αυτοαπασχολούμενων – ΠΜΕ)

5. Μέτρα στήριξης των εποχιακά εργαζόμενων στον τουριστικό τομέα

Στοχεύουν στην διατήρηση του υπηρετούντος δυναμικού στον κλάδο, με διατήρηση των ετήσιων απολαβών – και προσδοκιών μονιμότερης απασχόλησης και σταδιοδρομίας.

Μπορούν να περιλαμβάνουν ενίσχυση της θέσης εργασίας σε περιόδους εκτός αιχμής (επέκταση εποχικότητας), ή προγράμματα επιδοτούμενης επιμόρφωσης κατά την χειμερινή περίοδο.

Στην περίπτωση π.χ. των ξεναγών προτείνονται:

- επιδότηση θέσεων εργασίας στα κύρια Μουσεία και Αρχαιολογικούς Χώρους

- η επιδοτούμενη επιμόρφωση στις «νεκρές» περιόδους, τόσο σε ζητήματα γνωστικού αντικείμενου όσο και σε «νέες» γλώσσες (Ρωσικά, Τσεχικά, Ουγγρικά, Πολωνικά, Τουρκικά)

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ – ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Η Δράσεις του Μέτρου συσχετίζονται με τις θεματικές και αναδιαρθρωτικές προτεραιότητες σε περιφερειακό επίπεδο και σε επίπεδο τουριστικού προορισμού.

Οι Δράσεις 1. και 2. διοχετεύονται κατά προτεραιότητα στους ώριμους τουριστικούς προορισμούς, η Δράση 4 ανάλογα με την θεματική προτεραιότητα ανά προορισμό, κυρίως όμως στους νέους.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η επιχειρούμενη αναβάθμιση των ανθρώπινων πόρων εκτιμάται ότι είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την συνολική ποιοτική ανάπτυξη του τουρισμού, με δεδομένο ότι πρόκειται για δραστηριότητα έντασης εργασίας, που βασίζεται στην διαθεσιμότητα του κατάλληλου ανθρώπινου δυναμικού.

Η παρεμβάσεις του Μέτρου στοχεύουν στην διατήρηση θέσεων εργασίας και την ανάπτυξη νέων, μέσα από την προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού για την αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρει ο βιώσιμος τουρισμός στους τόπους εκδήλωσής του : όχι μόνο θέσεις εργασίας για νέους σε εποχικό επίπεδο, αλλά και διαμόρφωση προοπτικών καριέρας μέσω της συμμετοχής στο τοπικό τουριστικό προϊόν, νέους ορίζοντες στην εκπαίδευση και επιμόρφωση (χρήση Η/Υ, ξένες γλώσσες, τηλεδιασκέψεις, κινητικότητα κ.λπ.)

Η ανάπτυξη και διατήρηση, εξ' άλλου θέσεων εργασίας στις αγροτικές ζώνες – τουριστικούς Προορισμούς εξυπηρετεί συνολικότερους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης,

ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Οι Δράσεις εφαρμόζονται από τον ΟΑΕΔ και άλλους αρμόδιους φορές (ΚΕΚ κ.λπ.), με τις περιφερειακές Διευθύνσεις Τουρισμού να αναλαμβάνουν την ευθύνη του σχεδιασμού των μεσοπρόθεσμων και ετήσιων, κυλιόμενων προγραμμάτων.

Προτάσεις σε επίπεδο προορισμών υποβάλλουν τα Τοπικά Σύμφωνα Δράσης, ενώ η σύνδεση της εκπαίδευσης και των αναγκών του τομέα παρακολουθείται από τα Παρατηρητήρια Βιώσιμης Τουριστικής Ανάπτυξης

Άξονας 7. Βελτίωση της διαχείρισης της ζήτησης. Προώθηση σε νέες αγορές

Η διασύνδεση με το τουριστικό κύκλωμα και τις αγορές του τουριστικού προϊόντος της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας, κρίνεται υποτιμημένη, τόσο στο εξωτερικό όσο και στην Ελλάδα.

Ακόμα και στις πιο αναπτυγμένες τουριστικές ζώνες της Χαλκιδικής, η παρουσία των διεθνών Tour Operators είναι υποτονική και περιστασιακή, έτσι ώστε η περιοχή να χρησιμοποιείται ως "ρεζέρβα" σε περιπτώσεις υψηλής ζήτησης, και να είναι σε ομηρία σε ό,τι αφορά την διαπραγμάτευση των τιμών από τους παροχείς υπηρεσιών.

Οι τοπικοί – περιφερειακοί φορείς διαχείρισης της τουριστικής κίνησης (τουριστικά γραφεία) λειτουργούν μάλλον προς την κατεύθυνση της πρακτόρευσης ομόλογων διεθνών ή/και Ελληνικών (με βάση την Αθήνα) φορέων, αδυνατώντας να παρεμβληθούν στην αλυσίδα διεξόδου του τοπικού/ περιφερειακού προϊόντος στην αγορά και στη διαμόρφωση, προώθηση και υποστήριξη ολοκληρωμένων τουριστικών "πακέτων". Οι αδυναμίες γίνονται εμφανέστερες σε ό,τι αφορά τους νέους "εσωτερικούς" προορισμούς και τα θεματικά, εναλλακτικά τουριστικά προϊόντα.

Κύριοι παράγοντες των αδυναμιών συνιστούν ο μικρός βαθμός οικονομικής ανάπτυξης των τουριστικών γραφείων, τόσο σε επίπεδο ατομικής επιχείρησης (οικονομικά διαθέσιμα, ρευστότητα κ.λπ.), όσο και σε επίπεδο κλάδου (εξειδίκευση – συνεργασίες κ.λπ.), και το χαμηλό επίπεδο διασύνδεσης τους με τους παροχείς τουριστικών υπηρεσιών.

Ορισμένες πρωτοβουλίες μικρής κλίμακας, κυρίως από ξενοδοχειακές επιχειρήσεις (συνεργασίες με μικρούς εξειδικευμένους οίκους, ιδίως της Γερμανίας), στέφονται από σχετική επιτυχία. Κρίνονται όμως αποσπασματικές και αναποτελεσματικές σε βάθος χρόνου, αδύναμες να υποστηρίξουν την μετάβαση της διαχείρισης της τουριστικής ζήτησης με ταυτόχρονη παρακολούθηση και παρέμβαση στις νέες τάσεις διαμόρφωσης του τουριστικού κυκλώματος, που κινείται προς απαξίωση του μαζικού, τυποποιημένου «πακέτου», και την παροχή εξειδικευμένων προϊόντων προς ολοένα και πιο επιλεκτικούς τουρίστες ή/και «αφοσιωμένους» σε συγκεκριμένα είδη θεματικού τουρισμού.

Πρωτοβουλίες δικτύωσης μικρής κλίμακας, παρατηρούνται κυρίως από ξενοδοχειακές επιχειρήσεις (συνεργασίες με μικρούς εξειδικευμένους οίκους, ιδίως της Γερμανίας, που στέφονται από σχετική επιτυχία). Κρίνονται όμως αποσπασματικές και αναποτελεσματικές σε βάθος χρόνου, αδύναμες να υποστηρίξουν την μετάβαση της διαχείρισης της τουριστικής ζήτησης σε σύγχρονα πρότυπα, να παρακολουθήσουν και να παρέμβουν στις νέες τάσεις διαμόρφωσης του τουριστικού κυκλώματος, που κινείται προς απαξίωση του μαζικού, τυποποιημένου "πακέτου", και την παροχή εξειδικευμένων προϊόντων προς ολοένα και πιο επιλεκτικούς τουρίστες.

Σκοπός αυτού του Άξονα είναι να οργανώσει τις απαραίτητες Δράσεις για την καλύτερη προώθηση στην ελληνική και διεθνή αγορά του τουριστικού προϊόντος, της Κεντρικής Μακεδονίας, της Δυτικής Μακεδονίας, αλλά και του κάθε τουριστικού προορισμού.

Η καλύτερη προώθηση στις αγορές φαίνεται να περνάει:

- από την ανάπτυξη ειδικών προς τούτο επαγγελματικών συνεργασιών και εταιριοτήτων,
- από την προσαρμογή των διόδων μάρκετινγκ και προβολής στην ιδιαίτερη εικόνα και ταυτότητα των τουριστικών προορισμών και των θεματικών μορφών και δυνατοτήτων,

- από την καλύτερη ενσωμάτωση και χρήση των νέων τεχνολογιών της πληροφορικής.

ΜΕΤΡΟ 7.1.	ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ
-------------------	--

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Για την κατά το δυνατόν ταχύτερη, αποτελεσματικότερη και ευέλικτη, στις μεταβατικές συνθήκες υποκατάστασης των προτύπων, σε πλαίσιο παγκόσμιου ανταγωνισμού και μακρο-οικονομικών συνθηκών αβεβαιότητας, κρίνεται αναγκαία η ανάπτυξη δικτύων και συνεργασιών μεταξύ των τοπικών / περιφερειακών tour operators, τόσο μεταξύ τους, όσο και με τους παροχείς τουριστικών υπηρεσιών, για την διαμόρφωση κατά το δυνατόν ολοκληρωμένων «πακέτων». Τα προτεινόμενα πακέτα διαχέονται, διανέμονται, αναπτύσσονται και εξελίσσονται στην συνέχεια, τόσο στην ελληνική όσο και στην διεθνή αγορά, διατηρώντας την “τοπικότητα” και την εταιρικότητα με τους παροχείς υπηρεσιών.

Το Μέτρο επιχειρεί την ανάδειξη και ένταξη του περιφερειακού τουριστικού προϊόντος στο ελληνικό και ευρύτερο κύκλωμα διαχείρισης της ζήτησης, με την ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύων των τοπικών και περιφερειακών τουριστικών επιχειρήσεων του υπο-κλάδου (τουριστικά γραφεία), τόσο με ανάλογες επιχειρήσεις του κέντρου και του εξωτερικού όσο και με τους τοπικούς παροχείς τουριστικών υπηρεσιών.

Οι δράσεις του Μέρου αναφέρονται κατά προτεραιότητα στην ανάπτυξη της ζήτησης και την “καθιέρωση” στην τουριστική αγορά βιώσιμων τουριστικών προϊόντων που έρχονται να καλύψουν (προσφέρουν την αναγκαία ζήτηση) σε διαπιστωμένες διαρθρωτικές αδυναμίες του συνολικού τουριστικού προϊόντος, όπως:

- επέκταση της τουριστικής περιόδου στις μεταβατικές περιόδους της θερινής αιχμής στους παράκτιους αναπτυσσόμενους προορισμούς, με ταυτόχρονο εμπλουτισμό του με νέα θεματικά προϊόντα
- ανάπτυξη της ζήτησης στους αναδυόμενους, θεματικούς προορισμούς, με ταυτόχρονο προσανατολισμό της στα ιδιαίτερα, ανά περίπτωση, δυνατά σημεία του τουριστικού δυναμικού τους

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο περιλαμβάνει προωθητικές ενέργειες διαμόρφωσης του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας σε τουριστικά «πακέτα», και διακίνησής του στην ελληνική και διεθνή (κυρίως ευρωπαϊκή αγορά), με δράσεις όπως:

- Ανάπτυξη ενώσεων tour operators κατά θέμα ή κατά τουριστικό προορισμό
- Δημιουργία δικτύων προώθησης στην αγορά μεταξύ tour operators και επιχειρήσεων παροχής τουριστικών υπηρεσιών
- Εταιρικότητες μεταξύ των tour operators για την προώθηση των πιλοτικών τουριστικών προορισμών και την προσφορά εκτός εποχής διακοπών

Τα προϊόντα – πακέτα, επιδιώκεται να είναι κατά το δυνατόν ολοκληρωμένα, να περιλαμβάνουν δηλαδή το σκέλος της μεταφοράς από/προς τους προορισμούς και της διακίνησης των επισκεπτών, την διανυκτέρευση – φιλοξενίας τους, και της

επίσκεψης των κατά περίπτωση αξιοθέατων (attractions) – στόχων του ταξιδιού. Είναι, από την άλλη πλευρά, ευέλικτα, επιτρέποντας στον πελάτη – τελικό χρήστη (ή τον τελικό διακινητή τους στην Ελλάδα και στο εξωτερικό) να προσαρμόζει παραμέτρους όπως χρόνο παραμονής, μέσο πρόσβασης, τύπο και κατηγορία καταλύματος, αριθμό αξιοθέατων κ.λπ.

Οι προτάσεις – «πακέτα» συγκροτούνται σε περιφερειακό επίπεδο:

- απευθύνονται στον τελικό καταναλωτή, είτε ατομικό είτε συλλογικό (π.χ. εταιρείες προκειμένου για ταξίδια κινήτρων με ή χωρίς επιχειρηματικές συναντήσεις, σχολεία – πανεπιστήμια, ομίλους/συλλόγους ενδιαφερόντων κ.λπ.).
- εξειδικεύονται προκειμένου για τους κύριους τουριστικούς προορισμούς των Περιφερειών, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη παραμέτρους ποιότητας και τοπικότητας, σε συνεργασία με τους τοπικούς παροχείς υπηρεσιών, ή δυνατόν στα πλαίσια των Τοπικών Συμφώνων
- είναι επεκτάσιμα /ολοκληρώσιμα στην κατεύθυνση των ομοειδών προορισμών και θεματικών προϊόντων (δικτύων) ενδο- και διαπεριφερειακά.
- διακινούνται επιλεκτικά στην ελληνική και διεθνή τουριστική αγορά, λαμβανομένης υπόψη της εντεινόμενης εξειδίκευσης και τμηματοποίησής της

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Δράση 1. Ανάπτυξη ενώσεων tour operators κατά θέμα ή κατά τουριστικό προορισμό

Υποστηρίζονται και ενισχύονται επιχειρησιακά Σχέδια και Σχέδια ανάπτυξης επιχειρηματικών συνεργασιών (συμφωνίες, ενώσεις, κοινοπραξίες) μεταξύ των τουριστικών γραφείων των Περιφερειών Κ. Μακεδονίας και Δ. Μακεδονίας για την από κοινού διαμόρφωση και διακίνηση - εκμετάλλευση στην ελληνική και διεθνή τουριστική αγορά ολοκληρωμένων «πακέτων» διαμονής - περιήγησης σε τουριστικούς προορισμούς ή θεματικά τουριστικά προϊόντα (δίκτυα) της περιοχής.

Στα Σχέδια/ Συνεργασίες είναι δυνατόν να συμμετέχουν και τουριστικά γραφεία εξερχόμενου τουρισμού λοιπών περιοχών της Ελλάδας (και ιδίως της Αττικής) ή/και τουριστικά γραφεία του εξωτερικού.

Μέριμνα λαμβάνεται για την αποφασιστική συμμετοχή (leader position) των τοπικών τουριστικών γραφείων στον σχεδιασμό και την διαχείριση του σκέλους που αφορά τις παρεχόμενες υπηρεσίες (πληρότητα και εμπλουτισμός με τοπικές attractions, έλεγχος ποιότητας και τιμολόγηση υπηρεσιών κ.λπ.). Τα μη τοπικά μέλη των ενώσεων από την άλλη πλευρά, συμμετέχουν, στην βάση της εμπειρίας τους ή/και των ερευνών πεδίου της αγοράς αναφοράς τους, στην εξειδίκευση των υπηρεσιών του «πακέτου», με γνώμονα τις ιδιαίτερες επιθυμίες – ενδιαφέροντα των καταναλωτών, τον (ανα)σχεδιασμό με βάση το επίπεδο ικανοποίησης των επισκεπτών τους κ.λπ.

Ένα τυπικό Σχέδιο Συνεργασίας περιλαμβάνει τουλάχιστον δύο (ή δύο κύρια) μέρη – εταίρους που δρουν συνεργιστικά, στην βάση του κοινού ενδιαφέροντος ανάπτυξης των αγορών:

- Τον «διαμορφωτή» (προτείνοντα, εγγυητή – υλοποιητή) – τοπικό εταίρο, που σχεδιάζει το προϊόν σε στενή συνεργασία με τους τοπικούς παροχείς και εγγυάται την αξιοπιστία των παραμέτρων-συστατικών του, την ποιότητα των υπηρεσιών κ.λπ. διαμεσολαβώντας προς τους παροχείς.
- Το «διακινητή», με έδρα την εκάστοτε «αγορά», που αναλαμβάνει την προώθηση, διακίνηση, (προ)πώληση του προϊόντος, στην εκάστοτε τοπική - θεματική αγορά.

Η βασική αυτή διαμόρφωση επιδέχεται πολλές παραλλαγές συγκρότησης – κατάτμησης: π.χ. ένωση γραφείων προώθησης του οικολογικού λιμναίου τουρισμού, με διακριτό ρόλο των «διαμορφωτών» των πακέτων Πρεσπών – Κερκίνης – Δέλτα ποταμών, με ένωση γραφείων εξυπηρέτησης οικολογικού τουρισμού αφοσιωμένων ομάδων (π.χ. bird-watchers), εκπαιδευτικού-οικολογικού τουρισμού (σχολικές ή και πανεπιστημιακές εκδρομές) ή ταξιδιών ενδο-επιχειρησιακών κινήτρων (πελάτες = επιχειρήσεις), για την ανάπτυξη του οικολογικού, υγροτοπικού τουρισμού στην Κ. και Δ. Μακεδονία.

Δράση 2. Δίκτυα προώθησης στην αγορά μεταξύ tour operators και επιχειρήσεων παροχής τουριστικών υπηρεσιών

Ενίσχυση πρωτοβουλιών κοινής δράσης μεταξύ των τουριστικών γραφείων («διαμορφωτών» και «διακινητών») και των παροχών τουριστικών υπηρεσιών, για την διαμόρφωση και διακίνηση στην τουριστική αγορά τουριστικών προτάσεων – «πακέτων» ανεξαρτήτως βαθμού ολοκλήρωσης και προτεραιοτήτων της τουριστικής ανάπτυξης, χωρικών ή θεματικών.

Ενισχύονται δράσεις που ολοκληρώνουν τα μέρη/βήματα μίας τουριστικής πράξης (μεταφορά, διακίνηση, καταλύματα, attractions), με δικτύωση παροχών υπηρεσιών και διαχειριστών της ζήτησης και την διαμόρφωση ενός ανταγωνιστικού «προϊόντος» σε όρους ποιότητας - κόστους (value for money) όπως π.χ.:

- fly + drive ή fly + drive + stay στην Χαλκιδική ή άλλες ζώνες – προορισμούς (αεροπορικές επιχειρήσεις + γραφεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων (ή ταξί) + καταλύματα τελικού προορισμού, σε συνεργασία με γραφεία γενικού τουρισμού).
- fly + stay + attraction attendance στην Θεσσαλονίκη ή άλλους προορισμούς κατά την διάρκεια Εκθέσεων, Συνεδρίων, καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, όπως π.χ. το φεστιβάλ Κινηματογράφου, τα Δημήτρια, εξέχουσες παραστάσεις του Μεγάρου Μουσικής και Καστοριά – Ραγκουτσάρια, Λαγκαδάς – Αναστενάρια, κ.λπ.

(αεροπορικές εταιρείες + κατάλυμα + εισιτήριο/θέση σε «μοναδικές» εκδηλώσεις σημαντικής ζήτησης που προσφέρονται από τον διοργανωτή)

Στη διαμόρφωση των ως άνω προτάσεων τέλεσης μίας τουριστικής πράξης, οι παροχείς υπηρεσιών μπορούν να συμμετέχουν ατομικά ή συλλογικά (π.χ. εταίροι Συμφώνου Τοπικής Ανάπτυξης ενός προορισμού, μέλη δικτύων θεματικών τουριστικών προϊόντων κ.λπ.). Τα τουριστικά γραφεία αναλαμβάνουν την τήρηση υποχρεώσεων ποιότητας από πλευράς των παροχών, μεταφέροντας στους παροχείς - βάσει προσύμφωνου – ορισμένες ρήτρες υποχρεώσεων τους.

Οι συνεργασίες μεταξύ παροχών και διαχειριστών της ζήτησης σχεδιάζονται με πρόβλεψη εξειδίκευσης – ενεργοποίησης στην περίπτωση «μεγάλων γεγονότων» όπως π.χ. οι αγώνες ποδοσφαίρου στα πλαίσια των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 (διακίνηση της πρότασης στις χώρες που θα συμμετάσχουν στον όμιλο της Θεσσαλονίκης, και ειδικότερα το φίλαθλο κοινό τους).

Δράση 3. Εταιρικήτοιες για την προώθηση των πιλοτικών τουριστικών προορισμών και την προσφορά διακοπών εκτός περιόδων αιχμής

Υποστήριξη ευρύτερων συμφωνιών στην προώθηση της ζήτησης «τουριστικών» πράξεων με την ευρεία έννοια, τόσο σε χωρικά- θεματικά επιλεγμένους προορισμούς, όσο και σε περιοχές με αναπτυσσόμενη υποδομή, σε περιόδους εκτός αιχμής.

Επιτυγχάνεται με την παροχή κινήτρων (οικονομικού και όχι μόνο) χαρακτήρα τόνωσης της ζήτησης σε νέους προορισμούς – πιλότους στις εσωτερικές ζώνες της Περιφέρειας, όσο και στις μεταβατικές περιόδους χαμηλής ζήτησης, προκειμένου για περιοχές με αναπτυσσόμενη τουριστική υποδομή και υψηλή εποχικότητα.

Οι συμφωνίες αναφέρονται στην «πρόκληση» ζήτησης, ιδίως στους επηρεαζόμενους τομείς του τουρισμού (κοινωνικός τουρισμός, σχολικός τουρισμός και παιδικές κατασκηνώσεις, «αθλητικός» τουρισμός ως προπονητικός ή δια της διοργάνωσης τουρνουά και ιαματικός τουρισμός υγείας) σε επιλεγμένους προορισμούς και κατά την περίοδο χαμηλής ζήτησης, και εφόσον αυτοί εκπληρούν τις εκάστοτε προϋποθέσεις φιλοξενίας των εκάστοτε ομάδων του πληθυσμού.

Ενδιαφέρον πεδίο για την ανάπτυξη συμφωνιών στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού στις οινοποιητικές ζώνες ή άλλες περιοχές προϊόντων ΟΠΑΠ αποτελεί η συμφωνία των παραγωγών και των φορέων του τουρισμού (τοπικών σε ότι αφορά την προσφορά – συναρτημένων με τις αγορές των προϊόντων σε ότι αφορά την ζήτηση). Στην πρώτη περίπτωση, το Πρόγραμμα – Δίκτυο «Οι Δρόμοι του Κρασιού», μέσα από δράσεις όπως τα επισκέψιμα οινοποιεία, εκτιμάται ότι συμβάλει στην προβολή των περιοχών αυτών, έχοντας ήδη συγκροτήσει σε φορέα τον ένα πόλο (Ένωση Οινοποιών Μακεδονίας). Το πρόγραμμα προτείνεται να αναπτυχθεί θεματικά (συμπερίληψη της τοπικής κουζίνας – γαστρονομίας), από άποψη υποδομών (καταλύματα, εστίαση) αλλά και στο προωθητικό σκέλος (γευσιγνωσία – παρουσίαση στις αγορές τελικής κατανάλωσης των τοπικών κρασιών).

Αλλά προτεινόμενα Σχέδια (ενδεικτικά):

- τουρισμός τρίτης ηλικίας κατά την άνοιξη – φθινόπωρο, στις κλιματικά κατάλληλες περιοχές της Χαλκιδικής (σε συνδυασμό ή όχι με διαχείριση και με κέντρα θεραπείας/spa) [Εταίροι : ασφαλιστικά ταμεία – παροχείς υπηρεσιών υγείας – καταλύματα μετά από διαμορφώσεις – τροποποιήσεις για υποδοχή ατόμων τρίτης ηλικίας]
- summer schools για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας σε νέους, αλλοδαπούς ή και έλληνες της διασποράς [Εταίροι : εκπαιδευτικοί φορείς – καταλύματα – όμιλοι ενδιαφερόντων όπως Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού]
- summer camps νεανικών αθλητικών δραστηριοτήτων υπαίθρου (πεζοπορία, mountain bike, rafting, ορειβασία – αναρρίχηση κ.λπ.) [Τοπικοί φορείς καταλυμάτων – δραστηριοτήτων και Εργασιακά Ταμεία Κοινωνικής ασφάλισης γονέων, ως εναλλακτικής δραστηριότητα της «παιδικής κατασκήνωσης»]
- περιβαλλοντική (υδροτοπική, ορεινή) /αγροτουριστική / ιστορική μύηση-περιήγηση των μαθητών στις εσωτερικές ζώνες της Μακεδονίας [Σχολική Κοινότητα – εκπαιδευτικές ολιγοήμερες εκδρομές]

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ – ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Δεν εντοπίζονται ιδιαίτερες χωρικές ή θεματικές προτεραιότητες για την εφαρμογή των Δράσεων του Μέτρου. Προϋποθέσεις για την ανάπτυξη παρεμβάσεων αποτελούν:

- η συγκρότηση των εταιρικών σχημάτων
- η ύπαρξη τοπικών/ θεματικών σχεδίων τουριστικής ανάπτυξης σε ικανό βάθος χρόνου, που να επιτρέπει την επένδυση – προσπάθεια
- η ύπαρξη μακροπρόθεσμων συνεργιών, και η αναγνώριση τους από τους ενδιαφερόμενους φορείς (ιδιαίτερα για την Δράση 3.)

Τα Τοπικά Σύμφωνα Δράσης εκτιμάται ότι συμβάλλουν στην συγκρότηση πόλων και προτεραιοτήτων για την ανάπτυξη συμφωνιών από πλευράς παροχών τουριστικών υπηρεσιών, τόσο στους νέους προορισμούς όσο και στους ώριμους.

Οι δράσεις προβολής και προώθησης (Μέτρο 2 του Άξονα 7.) τοποθετεί τα προϊόντα – προτάσεις στα φόρα της τουριστικής κίνησης λειτουργώντας ως partneriat για την

συγκρότηση εταιρικών συμφωνιών μεταξύ φορέων προσφοράς και διαχείριση της ζήτησης.

Η στήριξη και ανάπτυξη ειδικών - θεματικών μορφών τουρισμού, δικτυώνει και προσφέρει την βάση για την ανάπτυξη εταιρικότητας μεταξύ των παροχών ομοειδών προϊόντων και των εξειδικευμένων tour operators στην ελληνική και παγκόσμια εξειδικευμένη αγορά

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η εφαρμογή των Δράσεων του Μέτρου συμβάλει:

- στην βελτίωση της τοπικότητας στον σχεδιασμό, την διαχείριση και την ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος και στην εξισορρόπηση της σχέσης μεταξύ tour-operators και παροχών τουριστικών υπηρεσιών, στην κατεύθυνση του βιώσιμου τουρισμού
- στην ανάδειξη «νέων», εξειδικευμένων τουριστικών προϊόντων στο σύνολο των τουριστικών προορισμών (παραλιακοί και εσωτερικοί, αστικοί και υπαίθρου), ικανών να αναδιαρθρώσουν το συνολικό τουριστικό προϊόν των Περιφερειών, με ταυτόχρονο έλεγχο της βιωσιμότητας και της αποδοχής τους από την τουριστική αγορά
- στην συνολικότερη εξωστρέφεια και διασύνδεση των τοπικών / περιφερειακών τουριστικών φορέων με την ευρύτερη τουριστική αγορά.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το συνολικό κόστος των παρεμβάσεων δεν μπορεί να εκτιμηθεί στην φάση αυτή, εφόσον εξαρτάται άμεσα από τον αριθμό και τον σχεδιασμό των επιμέρους δράσεων – εταιρικών συμφωνιών.

Το άμεσο κόστος της σύναψης μία συμφωνίας θεωρείται αμελητέο.

Η ενεργοποίηση – υλοποίηση της προϋποθέτει την σύσταση και λειτουργία ενός διαχειριστικού συστήματος, και ποικίλες επενδυτικές και λειτουργικές δαπάνες προβολής και προσφοράς υπηρεσιών, συνήθως οριακές και προσανατολισμένες στην προσαρμογή υφιστάμενων επενδύσεων ή εξυπηρετήσεων. Το κόστος τους μπορεί να διακριθεί σε ένα σταθερό και ένα μεταβλητό σκέλος, ανάλογο με το μέγεθος της δια της εταιρικής συμφωνίας επιχειρούμενης πρωτοβουλίας – παρέμβασης.

Οι σχετικές δαπάνες αναφέρονται σε ίδιους πόρους των εταιρικών σχημάτων, είναι όμως γενικά επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση. Το κόστος των αμιγώς δημόσιων παρεμβάσεων κρίνεται αμελητέο.

Η ανάπτυξη π.χ. τουρισμού διαχείρισης τρίτης ηλικίας από την βόρεια Ευρώπη στην Χαλκιδική συνεπάγεται, πέρα από διαχειριστικές δαπάνες για την προσέλκυση πελατών και τη διαμόρφωση ελκυστικών πακέτων μεταφοράς, και δαπάνες για την μετατροπή καταλυμάτων, την ενίσχυση των τοπικών και δευτεροβάθμιων υποδομών υγείας κ.λπ., που στην γενική περίπτωση δεν αναμένεται να καλυφθούν από τα ενδιαφερόμενα Ταμεία Ασφάλισης των επισκεπτών.

Οι επί μέρους Δράσεις μπορούν να ενεργοποιούνται καθόλη τη διάρκεια του Προγράμματος.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Κύριοι φορείς υλοποίησης των δράσεων είναι Ενώσεις τουριστικών επιχειρήσεων με πεδίο δραστηριότητας την διαχείριση της τουριστικής ζήτησης ή την παροχή / διαχείριση της τουριστικής προσφοράς.

Κατά δεύτερο λόγο είναι δυνατόν να συμμετέχουν στην σύναψη και υλοποίηση εταιρικών συμφωνιών φορείς τοπικής τουριστικής ανάπτυξης ή/και συλλογικοί φορείς ειδικού ενδιαφέροντος ανεξαρτήτως χωρικού επιπέδου αναφοράς.

ΜΕΤΡΟ 7.2.	ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΝΕΩΝ ΑΓΟΡΩΝ
-------------------	------------------------------

ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η προβολή του τουρισμού στην Κ.Μ. και την Δ.Μ. κρίνεται ανεπαρκής, ιδίως στους μη παράκτιους «εσωτερικούς» πόρους και στις θεματικές μορφές τουρισμού. Το σύνολο της περιοχής, και ιδιαίτερα η Δυτική Μακεδονία («άγνωστη» αλλά «αυθεντική»), βρίσκονται εκτός κυκλώματος προώθησης και διανομής του τουριστικού προϊόντος. Προσπάθειες προβολής που έχουν γίνει στο παρελθόν αποδείχθηκαν αποσπασματικές, αναποτελεσματικές και οικονομικά μη βιώσιμες σε βάθος χρόνου, λόγω έλλειψης συναρτημένων σχεδίων προώθησης και ανταποδοτικότητας της χρήσης τους.

Ανάλογες διαπιστώσεις ισχύουν και σε επίπεδο τουριστικών προορισμών και επιχειρήσεων. Με εξαίρεση την Χαλκιδική, όπου διαπιστώνεται μία πρόοδος (εν μέρει αποτελεσματική, εφόσον συνέβαλε στην αντιμετώπιση της κρίσης των αρχών του '90 ως συνέπειας του Γιουγκοσλαβικού με αναδιάρθρωση των αγορών), οι τουριστικές περιοχές και οι επιχειρήσεις τους υποτιμούν την σημασία της προβολής και της προώθησης του ιδιαίτερου προϊόντος τους, αδυνατούν να προσεγγίσουν την ευρωπαϊκή αλλά και την ελληνική αγορά, να χαράξουν στόχους και να υλοποιήσουν βιώσιμα και ανταποδοτικά προγράμματα προώθησης, επαφίεμενοι στην προσπάθεια του «κράτους».

Ιδιαίτερη αδυναμία διαπιστώνεται στην χρήση σύγχρονων μεθόδων προβολής και ιδίως προώθησης της τουριστικής προσφοράς, και στην αξιοποίηση τεχνολογιών αιχμής στην Πληροφορική και τις Επικοινωνίες (ΤΠΕ). Η χρήση του διαδικτύου εστιάζεται κυρίως στην προβολή επιχειρήσεων χωρίς να μπορούν να γίνουν κρατήσεις, παρά μόνο ίσως με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail). Η όλη διαδικασία καταλήγει να γίνεται με συμβατικά μέσα, π.χ μήνυμα τηλε-ομοιοτυπίας και κατάθεση από τον πελάτη προκαταβολής - εγγύησης σε τραπεζικό λογαριασμό του παροχέα, με όλα τα προβλήματα αξιοπιστίας, χαμηλής ποιότητας εξυπηρέτησης και μειωμένου ανταγωνισμού που αυτό συνεπάγεται. Το ποσοστό των απ' ευθείας κρατήσεων που γίνονται από τελικούς πελάτες, τουριστικά πρακτορεία κ.λπ στις τουριστικές μονάδες είναι σήμερα αμελητέο, ενώ μόνο ένα 5% των τουριστικών μονάδων της Κ.Μ. – και αμελητέο στην Δ.Μ. - αξιοποιεί ευρύτερα τις δυνατότητες των ΤΠΕ στην προώθηση του προϊόντος.

Η εστίαση του ΕΟΤ στην προβολή του εθνικού προϊόντος και μόνο, και η απόσυρση του από την προβολή περιφερειακών προορισμών, δημιουργεί ένα επιπλέον κενό, που οφείλει να καλυφθεί συντονισμένα, με κεντρικό ρόλο σε περιφερειακό επίπεδο και τρόπους που να οδηγούν σε αποτελεσματική σύνθεση των προσπάθειών, και σε αντιστοιχία με τις συνολικές προτεραιότητες του Σχεδίου Τουριστικής Ανάπτυξης.

Στόχο του Μέτρου αποτελεί η οργανωμένη προβολή και η δυναμική προώθηση του τουριστικού προϊόντος των Περιφερειών τόσο στις υφιστάμενες όσο και σε νέες αγορές, σε ευθεία αντιστοίχιση με τον μακροπρόθεσμο σκοπό της αύξησης του μεριδίου στις τουριστικές πράξεις.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο υλοποιείται με συσχετισμένες δράσεις προβολής και προώθησης του Περιφερειακού Προϊόντος, συνολικά και ανά θεματική μορφή τουρισμού, σε επίπεδο τουριστικών προορισμών ή επιχειρήσεων.

Κεντρική παρέμβαση του αποτελεί ο σχεδιασμός και υλοποίηση μεσοπρόθεσμων Περιφερειακών Προγραμμάτων Προβολής και Προώθησης στις παραδοσιακές και νέες, προνομιακές αγορές της Ν.Α. Ευρώπης, σε συντονισμό με το Εθνικό Πρόγραμμα του ΕΟΤ. Τα Περιφερειακά Προγράμματα πλαισιώνονται και εμπλουτίζονται από ειδικά, χωρικά και θεματικά Προγράμματα, και από την διακριτή αν και συνδυασμένη προώθηση των παροχών τουριστικών υπηρεσιών, μεμονωμένων ή σε δίκτυο.

Τα Περιφερειακά Προγράμματα συντονίζονται μεταξύ τους και σχεδιάζονται, έτσι ώστε να αποτελέσουν «γεννήτριες» για εξειδικευμένες δράσεις προβολής και προώθησης των σημαντικών προορισμών και θεματικών προϊόντων των Περιφερειών, και εργαλεία υποστήριξης της επιχειρηματικότητας των τουριστικών επιχειρήσεων για την προώθηση των πωλήσεων τους.

Στον σχεδιασμό των Προγραμμάτων Προβολής και Προώθησης λαμβάνονται υπόψη:

- Οι σύγχρονες δυνατότητες που προσφέρουν οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)
- Η αξιοποίηση της συγκυρίας και των ευκαιριών προβολής και δημοσιότητας που αποφέρουν στην Χώρα και την Περιοχή γεγονότα μεγάλης Κλίμακας όπως η Σύνοδος Κορυφής της Ε.Ε. (2003), οι Ολυμπιακοί Αγώνες του 2004, η διεκδίκηση (και διοργάνωση) της Παγκόσμιας Έκθεσης EXPO στην Θεσσαλονίκη το 2008
- Οι εξελίξεις και τάσεις στην τουριστική αγορά, που οδηγούν στην τμηματοποίηση της και την επιλεκτική επιλογή των καταναλωτών, με αναζήτηση πληροφόρησης, αυθεντικότητας και ποιότητας

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Οι Δράσεις του Μέτρου περιλαμβάνουν, αναλυτικότερα, τα ακόλουθα:

1. Περιφερειακά Προγράμματα προβολής – προώθησης

Τα Προγράμματα δομούνται σε δύο σκέλη, έχοντας ως βασικές κατευθύνσεις:

- την διαφοροποίηση από τους ανταγωνιστές.
- την «ποιότητα» του προορισμού (περιβάλλοντος, υπηρεσιών, εμπειρίας κ.λ.π.), ως βασικό εργαλείο για την διόγκωση της συνολικής αξίας του προϊόντος
- την έξοδο από τον φαύλο κύκλο ανταγωνισμού σε επίπεδο τιμών και την εξάρτηση από μεσολαβητές και εξωτερικούς παράγοντες,

1.1. Παραγωγή περιεχομένου τουριστικής προβολής των Περιφερειών και εισαγωγή του στον παγκόσμιο ιστό

Το υλικό περιλαμβάνει γενικές και ειδικές πληροφορίες για τους τουριστικούς προορισμούς, αναλυτικούς χάρτες, τρόπους πρόσβασης κ.λ.π, συγκεντρώνεται σε επίπεδο προορισμού ή θεματικών δικτύων, συντίθεται και παρουσιάζεται με τρόπο που να συνιστά μια πλήρη, αληθή και ελκυστική «εικόνα» της Περιφέρειας. Στην συνέχεια ψηφιοποιείται και εντάσσεται ως τόπος (Site) στο Δίκτυο (π.χ.

www.visit.rcm.gr, visit.rwm.gr), που υποστηρίζεται από πολυγλωσσικό περιβάλλον και συνδέεται με το Εθνικό Κόμβο του ΕΟΤ

Το ψηφιακό υλικό χρησιμοποιείται και στην παραγωγή έντυπων (μακέτες, χάρτες, πολύτυχα).

Το υλικό ενημερώνεται τακτικά, εμπλουτίζεται και (ανα)διατάσσεται, έτσι ώστε να διατηρεί την επικαιρότητα και ελκυστικότητα του, τόσο εποχικά όσο σε ετήσια βάση.

Ανάλογη ανάπτυξη επιχειρείται και στις εφαρμογές Η/Υ (links, προσθήκη εφαρμογών των Δράσεων 2. και 3.) με ετήσιο, κυλιόμενο προγραμματισμό.

1.2. Διακίνηση και προώθηση τουριστικού υλικού

Εκτός διαδικτύου, το υλικό (1.1) διακινείται σε ψηφιακή (CD-ROM) ή έντυπη μορφή και προωθείται ενεργητικά, με συμμετοχή σε τουριστικές εκθέσεις, καταχωρήσεις στον τύπο, μετάκληση δημοσιογράφων και διαμορφωτών της κοινής γνώμης κ.λ.π.

Η προώθηση γίνεται τόσο στις «παραδοσιακές» όσο και στις νέες, προνομιακές αγορές της Ν.Α. Ευρώπης, και στα διακριτά τμήματα των εν δυνάμει επισκεπτών (ηλικιακά, κοινωνικά, οικονομικά, από άποψη ειδικών ενδιαφερόντων) που αποτελούν το εκάστοτε κοινό – στόχο.

Ο σχεδιασμός των προγραμμάτων προώθησης (μεσοπρόθεσμος και ετήσιος κυλιόμενος) αξιοποιεί την τρέχουσα συγκυρία, και ιδιαίτερα τα μεγάλα γεγονότα, όπως η Σύνοδος Κορυφής στην Θεσσαλονίκη – Χαλκιδική (2003), οι Ολυμπιακοί Αγώνες (2004), η διεκδίκηση και διεξαγωγή της παγκόσμιας Έκθεσης EXPO στην Θεσσαλονίκη (2008)

Προσοχή δίδεται στην συνολική «Εικόνα» που εκπέμπεται, που πρέπει:

- να είναι ελκυστική, χωρίς όμως να δημιουργεί υπέρ-προσδοκίες που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα
- να είναι εύκολα κατανοητή από τον δέκτη
- να προβάλλει στοιχεία τα οποία δίνουν χαρακτήρα, προσδίδουν διαφοροποίηση, αλλά ταυτόχρονα δεν δημιουργούν κενά.
- να είναι δυναμική και να προσαρμόζεται στις εκάστοτε απαιτήσεις της αγοράς.
- να απευθύνεται σε συναισθήματα, να είναι φιλική να αναδεικνύει την ποιότητα

2. Ειδικά προγράμματα προβολής και προώθησης

Οι πόροι της Κεντρικής Μακεδονίας μπορούν να προσελκύσουν ενδιαφέρον για πολλές ειδικές μορφές τουρισμού. Για να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί από αυτούς που βρίσκονται (χρονικά) πιο κοντά στην αγορά (Αθήνα για τον εσωτερικό τουρισμό, μεσοδυτική Ευρώπη για τον αλλοδαπό), οφείλουν να παρουσιάζονται συνολικά, ως «πακέτα» επίσκεψης περιήγησης, για μία ελάχιστη παραμονή τριών έως πέντε ημερών. Τέτοιου είδους πακέτα μπορεί να είναι χωρικά ή θεματικά.

Εξειδικευμένοι προορισμοί, που, απευθυνόμενοι σε ειδικό κοινό, διαθέτουν την πιο πάνω δυναμική και επιδέχονται ειδικά προγράμματα προβολής – προώθησης, αποτελούν υψηλής αναγνωρισιμότητας, μοναδικοί ή σπάνιοι, χωρικά επικεντρωμένοι πόροι όπως:

- ο Όλυμπος (ορειβατικό – φυσιολατρικό – ελληνολατρικό κοινό, σε συνδυασμό με τους Ολυμπιακούς Αγώνες της Αθήνας)
- το Άγιο Όρος (παγκόσμια μοναδική μοναστική πολιτεία – κιβωτός της βυζαντινής κληρονομιάς σε άθικτο φυσικό περιβάλλον – ορθόδοξοι λαοί)

- οι υψηλής αξίας ακτές της Χαλκιδικής (με πρόγραμμα συναρτημένο με τα Τοπικά Σύμφωνα Ποιότητας, έτσι ώστε να εξυπηρετεί και διαρθρωτικούς στόχους στις υπερ-αναπτυγμένες ζώνες)
- Οι Πρέσπες (εκ των πλουσιότερων ευρωπαϊκών υγροτόπων – οικολογικό/ορνιθολογικό κοινό)
- Η πόλη της Θεσσαλονίκης, ως ισχυρά ιστορικά φορτισμένη και με πλούσιο βυζαντινό πολιτιστικό απόθεμα (Κύριλλος & Μεθόδιος – μνημεία UNESCO – γενέτειρα Ατατουρκ – Ρωσία, Βαλκάνια πρλβ. της Τουρκίας)
- Η πόλη της Καστοριάς (βυζαντινά μνημεία – μοναδικότητα της γούνας)

Θεματικά «πακέτα» που προτείνονται για διακριτή παρουσίαση στην ελληνική αγορά και την αγορά του εξωτερικού, είναι, ενδεικτικά, τα ακόλουθα:

- Υγροτοπική περιήγηση (επισκέψεις και περιβαλλοντική εκπαίδευση στους υγροβιότοπους Ραμσάρ και NATURA).
- Χιονοδρομικά κέντρα της κεντροδυτικής Μακεδονίας ως δίκτυο και με διαχείριση της κίνησης με χρήση π.χ. εβδομαδιαίων καρτών επίσκεψης (ελληνική αγορά)
- Δίκτυα πόλεων της Κέντρο-δυτικής Μακεδονίας (π.χ. Βέροια – Νάουσα – Έδεσσα – Καστοριά – Φλώρινα) με εκ των προτέρων προγραμματισμένες επισκέψεις και διανυκτερεύσεις στις πόλεις και τα αξιοθέατα που βρίσκονται κοντά σε αυτές
- Αρχαιολογικοί χώροι του «Τριγώνου» και συναρτημένοι τόποι στην κεντροδυτική Μακεδονία (Ελλάδα αλλά και Ευρώπη – ΗΠΑ – Μέση Ανατολή, αξιοποίηση της συζητούμενης μεταφοράς της ζωής του Μ. Αλέξανδρου σε φιλμ).
- Βυζαντινά μνημεία – διαδρομές, μοναστήρια και άλλα μνημεία θρησκευτικού ενδιαφέροντος (θρησκευτικός τουρισμός, επισκέψεις με αιχμή τα «βήματα του Αγίου Παύλου» - ορθόδοξος και καθολικός Χριστιανισμός περιλαμβανόμενων των ΗΠΑ)
- Αγροτουριστική περιήγηση της ενδοχώρας (ελληνική ειδική αγορά), με πρότυπο τους «Δρόμους του Κρασιού» (καμπάνια Ένωσης Οινοπαραγωγών του Μακεδονικού Αμπελώνα – best practice)

Τα Ειδικά Προγράμματα λειτουργούν υπό τα Περιφερειακά, σε αμφίδρομο συντονισμό και συνάφεια, τεχνική και οργανωτική.

Η σωστή λειτουργία τους προϋποθέτει συνεργασίες των εμπλεκομένων τοπικών ή περιφερειακών μερών τόσο του ιδιωτικού τομέα, όσο και του ευρύτερου δηmosίου, με στόχο την παρουσίαση - προώθηση του πακέτου ως ένα ενιαίο προϊόν, που σε ορισμένες περιπτώσεις ξεπερνά τα όρια των Περιφερειών ή/και τα εθνικά σύνορα (π.χ. «Βήματα Αγίου Παύλου»: από Ταρσό σε Ρώμη, μέσω Μακεδονίας – Αθηνών – Κορίνθου).

3. Προβολή - προώθηση των παρεχόμενων υπηρεσιών των παροχέων, και ανάπτυξη συνδυασμένης επιχειρηματικότητας

Υφιστάμενοι Δικτυοχώροι (Sites) και εφαρμογές Business to Customer (B2C) για την προώθηση των πωλήσεων των τουριστικών υπηρεσιών – απευθείας, σε συνεργασία με άλλους παροχείς ή/και τουριστικά γραφεία και διαχειριστές της τουριστικής ζήτησης, επί τόπου ή στους τόπους προέλευσης των τουριστών που αναφέρονται στο περιφερειακό τουριστικό προϊόν διασυνδέονται (links), με τις με ομόλογες

εφαρμογές των Δράσεων 1. και 2., που χρησιμοποιούνται ως γενικές πλατφόρμες προβολής για την προώθηση των προϊόντων. Οι σχετικές καταχωρήσεις διακινούνται ενεργητικά και εκτός Δικτύου, στα πλαίσια της καμπάνιας προβολής του Περιφερειακού ή ειδικότερων Τουριστικών προϊόντων.

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ – ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Τα γενικά Προγράμματα Προβολής (Δράση 1.) υλοποιούνται κατά χρονική προτεραιότητα και σε περιφερειακό επίπεδο. Σχεδιάζονται και αναπτύσσονται έτσι ώστε να μπορούν να εξειδικεύονται περαιτέρω στα τοπικά και θεματικά εξειδικευμένα Προγράμματα της Δράσης 2., με ενδο-περιφερειακή ή δια- περιφερειακή δικτύωση.

Η ηλεκτρονική βάση τεκμηρίωσης και διάχυσης της πληροφορίας (Internet Site - Πύλη) είναι διασυνδεδεσима (με links) και χρησιμοποιείται από τις επιχειρηματικές εφαρμογές προώθησης των πωλήσεων της Δράσης 3 (όπου και λειτουργεί ως γενική πλατφόρμα Προβολής).

Οι Δράσεις 2. και 3. συναρτώνται χρονικά και ιεραρχικά από την κύρια Δράση 1., και σχεδιάζονται σε ελάχιστο επίπεδο Προορισμού ή Θεματικού Τουριστικού Προϊόντος (Δικτύου).

Είναι δυνατόν να υλοποιούνται συνδυασμένα, προκειμένου για Προορισμούς με εξειδικευμένα χαρακτηριστικά, όπως π.χ. η Μητροπολιτική Θεσσαλονίκη (www.thessaloniki.gr), μεμονωμένοι ή συνδυασμένοι Προορισμοί της Χαλκιδικής κ.λπ.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η προβολή και προώθηση του περιφερειακού προϊόντος αναμένεται να συμβάλει ουσιαστικά στην βελτίωση της ζήτησης και της διαχείρισης, και, δι' αυτής, στην συνολική τουριστική ανάπτυξη των Περιφερειών.

Η υλοποίηση των δράσεων του Μέτρου θα συμβάλει όμως και :

- στην επέκταση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος προς την κατεύθυνση της βιωσιμότητας, στον βαθμό που δια της προβολής και της πληροφόρησης των τουριστών, υπηρετείται η ανάδειξη νέων, βιώσιμων προορισμών και προϊόντων
- στην βελτίωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, μέσα από την ανάπτυξη της εξωστρέφειας των τουριστικών επιχειρήσεων και των συλλογικών φορέων εκπροσώπησης των προορισμών, και την δυνατότητα «ανάγνωσης» των μηνυμάτων της αγοράς που τούτο συνεπάγεται.

Η ανάπτυξη π.χ. συναρτημένων ηλεκτρονικών συστημάτων κρατήσεων για τα ξενοδοχεία, κάμπινγκ και καταλύματα της περιοχής που προωθείται με το Μέτρο 5.3., αποφέρει σημαντικές συνέργιες και συγκριτικό πλεονέκτημα στις τουριστικές επιχειρήσεις, με ταυτόχρονη εκμετάλλευση οικονομιών κλίμακας στο κόστος προβολής.

Η αναζήτηση νέων αγορών και η προσπάθεια βελτιωμένης τοποθέτησης σε αυτές, αποτελεί προνομιακό πεδίο ανάπτυξης συνεργασιών μεταξύ των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, καθώς και των διαφόρων επιπέδων και συμφερόντων πολιτικής, διοικητικής ή επαγγελματικής προέλευσης. Η υλοποίηση, επομένως, των δράσεων του Μέτρου συμβάλει και στην κατάκτηση περιφερειακής(τοπικής) οπτικής στην τουριστική ανάπτυξη, βασικού όρου για την βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Ο προϋπολογισμός οροφής για την υλοποίηση του Μέτρου προεκτιμάται σε 10 εκ Ευρώ και προσεγγίζεται ως ακολούθως:

Δράση 1. : 2 Σχέδια Προβολής – Προώθησης X 3 εκ. Ευρώ (1 εκ Ευρώ για την υπο-δράση 1. και 2 εκ. Ευρώ για την υπο-δράση 2.) = 6 εκ. Ευρώ (δημόσια Δαπάνη)

Δράση 2. : 10 συναρτημένα τοπικά/ θεματικά Σχέδια προώθησης X 200.000 Ευρώ = 2,0 εκ. Ευρώ (Δημόσια, κατά το πλείστον δαπάνη)

Δράση 3. : 20 εφαρμογές προώθησης παρεχόμενων υπηρεσιών των παροχών X 100.000 Ευρώ = 2,0 εκ. Ευρώ (ιδιωτική δαπάνη, με δυνατότητα συγχρηματοδότησης μέσω του Μέτρου 5.3.)

ΕΦΑΡΜΟΓΗ – ΦΟΡΕΙΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Τα Περιφερειακά Προγράμματα Προβολής υλοποιούνται μετά από εκπόνηση και έγκριση μεσοπρόθεσμου Σχεδίου (Marketing Plan).

Η παραγωγή περιεχομένου και η εισαγωγή του στον παγκόσμιο ιστό, υλοποιείται σε εκτέλεση μελέτης προσδιορισμού των λειτουργικών και τεχνικών προδιαγραφών, με ενιαία συμβασιοποίηση της προμήθειας, εγκατάστασης και λειτουργίας εξοπλισμού και των υπηρεσιών συγκρότησης, συντήρησης και ανάπτυξης περιεχομένου και εφαρμογών, τριετούς τουλάχιστον διάρκειας, με δυνατότητα επέκτασης και ετήσιων ενδιάμεσων τροποποιήσεων, κατόπιν δημόσιου διαγωνισμού.

Οι ανάδοχοι αναδεικνύονται με βάση την συμφερότερη προσφορά μεταξύ εταιρειών ή συμπράξεων με αποδεδειγμένη εμπειρία στο Μάρκετινγκ, τον Τουρισμό και τις τεχνολογίες και συστήματα ΠΕ, στην βάση προτάσεων που θα περιλαμβάνουν:

- το είδος και το εύρος του περιεχομένου που θα καλύπτει το σύστημα.
- το είδος και την χρέωση των παρεχόμενων υπηρεσιών.
- τον τρόπο και τα είδη διάθεσης της πληροφορίας.
- το τεχνολογικό υπόβαθρο λειτουργίας του έργου.
- την μεθοδολογία ενημέρωσης του περιεχομένου.
- σχέδιο προώθησης (marketing plan) του ιστοχώρου στο Διαδίκτυο.
- στρατηγικές εξόδου σε περίπτωση αστοχιών του εγχειρήματος μετά την τριετή περίοδο ανάπτυξης
- σενάρια μεταβίβασης δικαιωμάτων για το σύστημα.

Η διακίνηση και προώθηση του τουριστικού υλικού συμβασιοποιείται με ανάλογες διαδικασίες, στην βάση ενιαίων ετήσιων προγραμμάτων και σε συναρτημένο βάθος χρόνου, ρητρών κλπ με την ανάπτυξη του περιεχομένου και των εκτός Site εφαρμογών, ως άνω.

Τα Σχέδια υλοποιούνται με ευθύνη των Διευθύνσεων Τουρισμού των Περιφερειών, σε συνεργασία με υφιστάμενα Εταιρικά Σχήματα Τουριστικής Ανάπτυξης περιφερειακού βεληνεκούς (π.χ. Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης Δ. Μακεδονίας).

Τα Ειδικά Σχέδια Προβολής υλοποιούνται με ανάλογες διαδικασίες με τα Γενικά Περιφερειακά Προγράμματα, σε συσχέτιση και με αξιοποίηση των συνεργιών που προκύπτουν από αυτά. Υλοποιούνται από τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Τουρισμού, σε συνεργασία με τους ανά περίπτωση συλλογικούς φορείς εκπροσώπησης των Προορισμών ή θεματικών Δικτύων (Ν.Α., ΟΤΑ, Τοπικά Σύμφωνα Ανάπτυξης, Συμπράξεις του Μέτρου 7.1.)

Τα συναρτημένα Σχέδια Προώθησης Υπηρεσιών των Παροχών, επιλέγονται και υλοποιούνται σε λειτουργική συσχέτιση με τα Περιφερειακά και Ειδικά Σχέδια

Προβολής, από συμπράξεις κλαδικών επαγγελματικών φορέων ή επιχειρήσεων του τουρισμού, σε εταιρική σχέση με τους φορείς υλοποίησης των Περιφερειακών και Ειδικών Σχεδίων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Το σύνολο των προτεινόμενων Δράσεων των Μέτρων του Σχεδίου Τουριστικής Ανάπτυξης των δύο Περιφερειών απαιτεί έναν προϋπολογισμό αφενός υψηλό, αφετέρου σε μεγάλο βαθμό απροσδιόριστο στην παρούσα φάση.

Πράγματι:

- Καταρχήν, εφόσον κεντρικός στόχος του Σχεδίου είναι ο προσδιορισμός όλων εκείνων των παρεμβάσεων που θα προωθήσουν, και άμεσα αλλά και έμμεσα, την τουριστική ανάπτυξη, εκ προοιμίου ο πιθανός συνολικός προϋπολογισμός είναι εξαιρετικά υψηλός, είτε ως στρατηγικός στόχος τίθεται σε μια Περιφέρεια η ανάπτυξη της προσφοράς είτε τίθεται η ρύθμιση του τομέα, του χώρου και του περιβάλλοντος του κατά τρόπον ώστε να επιτρέπεται η περαιτέρω τουριστική ανάπτυξη.

Ναι μεν τίθενται προτεραιότητες, αλλά αυτές μόνο σε μικρό βαθμό μπορούν να είναι απολύτως ποσοτικοποιήσιμες. Κλασσικό παράδειγμα αποτελεί κάθε Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, όπου ναι μεν ποσοτικοποιούνται προϋπολογισμοί, εκροές, αποτελέσματα και επιπτώσεις, αλλά στη βάση μιας προηγούμενης συνολικής κατανομής πόρων (εισροών) μεταξύ χωρών, τομέων και περιφερειών, με κριτήρια μακρο-οικονομικά και όχι στη βάση ποσοτικά προσδιορισμένων αναγκών.

Σε επόμενο στάδιο, και εφόσον είναι πλέον γνωστοί οι συνολικά διαθέσιμοι πόροι, αυτοί κατανέμονται κατά προτεραιότητες, Μέτρα και Δράσεις. Στη συγκεκριμένη περίπτωση των δύο Περιφερειών, οι ανάγκες είναι τόσο πολλές και οι διαθέσιμοι σήμερα πόροι τόσο περιορισμένοι (και ήδη κατανεμημένοι σε Μέτρα, Δράσεις ακόμα και projects, ώστε κάθε προσπάθεια λεπτομερούς προϋπολογισμού θα αποτελούσε απλή ακαδημαϊκή άσκηση.

- Κατά δεύτερον, όπως και σε κάθε ανάλογο Σχέδιο, πολύ περισσότερο όταν η υλοποίηση του προϋποθέτει την ενεργό αν όχι καθοριστική συμμετοχή ιδιωτικών επιχειρήσεων, το συγκεκριμένο πλήθος και τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των επενδυτικών σχεδίων που θα ενταχθούν τελικώς στο Σχέδιο, δεν μπορεί να είναι εκ των προτέρων γνωστό, και εξαρτώνται από τις ειδικές απαιτήσεις, ανάγκες και προοπτικές των ιδιωτικών επιχειρήσεων κατά τη συγκυρία "προκήρυξης" των Μέτρων και Δράσεων προς τις δυνητικές δικαιούχες επιχειρήσεις.

Παράδειγμα, μεταξύ άλλων, παρέχουν τόσο δράσεις του Ε.Π "Ανταγωνιστικότητα" ή του Ε.Π. "Κοινωνία της Πληροφορίας" του Ελληνικού ΚΠΣ 2000-2006 όσο και

των ΠΕΠ για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (και μάλιστα ειδικότερα για τον τουρισμό), οι οποίες δεν προσέλκυσαν τον αναμενόμενο αριθμό αιτήσεων επενδυτικού ενδιαφέροντος από πλευράς των επιχειρήσεων, και επομένως καθίσταται αναγκαία είτε η επαναπροκήρυξη τους είτε η ανάλογη μείωση του αρχικού προϋπολογισμού τους, σε συμφωνία με το τελικώς εκδηλωθέν ενδιαφέρον.

Κατά συνέπεια, ενδιαφέρουν κατά βάση τα ακόλουθα ζητήματα:

- Ποιά είναι σήμερα η διαθέσιμη χρηματοδότηση για παρεμβάσεις τουριστικής ανάπτυξης στις δύο Περιφέρειες, κατά σύνολο, κατά Περιφέρεια και κατά κατηγορία Δράσεων, από τα τρέχοντα προγράμματα (Κ.Π.Σ., Κοινοτικές Πρωτοβουλίες, εθνικοί πόροι)
- Ποιά είναι η εκτίμηση για την πορεία δέσμευσης και απορρόφησης αυτής της χρηματο-δότησης σε βραχυ-μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, έτσι ώστε να εκτιμηθεί η διαθεσιμότητα πόρων σε σχέση με τις ήδη υλοποιούμενες παρεμβάσεις, π.χ. δια μιας ενδεχόμενης αναθεώρησης των προγραμμάτων
- Ποιοί είναι οι άλλοι προβλέψιμοι διαθέσιμοι πόροι, στον δημόσιο και ημι-δημόσιο ή "κοινωνικό" τομέα
- Πώς και σε πόση έκταση μπορεί να αναμένεται "μόχλευση" ιδιωτικών πόρων (induced investments)

και επομένως:

- Ποιά είναι η διαθέσιμη σήμερα ή προβλεπτή μεσο-πρόθεσμα πηγή χρηματοδότησης για κάθε προτεινόμενο Μέτρο του Σχεδίου, και σε τί συνολικό ύψος πόρων
- Ποιές είναι οι εφικτές τροποποιήσεις των τρεχόντων προγραμμάτων ώστε να χρηματο-δοτηθούν τα προτεινόμενα Μέτρα.

1. Διαθέσιμα τρέχοντα Προγράμματα.

1.1. Ε.Π. "Ανταγωνιστικότητα"

Στο Ε.Π. "Ανταγωνιστικότητα", τα Μέτρα που χρηματοδοτούν αποκλειστικώς παρεμβάσεις τουριστικής ανάπτυξης είναι τα ακόλουθα:

Μέτρο 2.2: Αναβάθμιση καταλυμάτων & ενίσχυση μικρομεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων

Μέτρο 3.2: Προώθηση επιχειρηματικής αριστείας σε μεταποιητικές / τουριστικές επιχειρήσεις

Μέτρο 5.1: Ενίσχυση εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής - ΠΟΤΑ

Μέτρο 5.2: Ολοκληρωμένες δράσεις εναλλακτικού τουρισμού - Τουριστικά Αγκυροβόλια

Μέτρο 5.3: Τουριστική προβολή - Μείωση εποχικότητας

Μέτρο 8.1: Εκπαίδευση και κατάρτιση στον τομέα του Τουρισμού

Το σύνολο των διατιθέμενων πόρων είναι εξαιρετικά περιορισμένο: 565 εκ. €. Από αυτό, βάσει της περιφερειακής κατανομής, για τις δύο περιφέρειες προβλέπονται:

- για την Κεντρική Μακεδονία: 88 εκ. €
- για τη Δυτική Μακεδονία: 20 εκ. €

Πέραν αυτών, τουριστικές επιχειρήσεις μπορούν, καταρχήν, να ενταχθούν επιμέρους και σε άλλα Μέτρα, για "οριζόντιες" πτυχές της δραστηριότητάς τους, όπως στα ακόλουθα:

Μέτρο 2.1: Ενίσχυση επενδύσεων σε συστήματα συμπαραγωγής ενέργειας, ΑΠΕ & εξοικονόμησης ενέργειας

Μέτρο 2.5: Τεχνολογικός & οργανωτικός εκσυγχρονισμός επιχειρήσεων

Μέτρο 2.6: Χρηματοπιστωτική υποστήριξη ΜΜΕ & ΠΜΕ

Μέτρο 2.7: Ενίσχυση ανταγωνιστικότητας ΜΜΕ & ΠΜΕ

Μέτρο 2.8: Ενθάρρυνση επιχειρηματικότητας ομάδων πληθυσμού

Μέτρο 2.9: Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον τομέα του περιβάλλοντος

Μέτρο 3.2: Προώθηση επιχειρηματικής αριστείας στις μεταποιητικές & τουριστικές επιχειρήσεις

Μέτρο 4.3: Ενθάρρυνση της έρευνας, της μεταφοράς και της διάδοσης τεχνολογίας στις επιχειρήσεις. Υποστήριξη δραστηριοτήτων διεθνούς επιστημονικής και τεχνολογικής συνεργασίας και της μεταφοράς τεχνολογίας

Μέτρο 6.1: Πρόσβαση σε εναλλακτικές πηγές τροφοδοσίας φυσικού αερίου

Μέτρο 7.1: Διείσδυση φυσικού αερίου στον οικιακό και τριτογενή τομέα, σε νέους βιομηχανικούς καταναλωτές και στον τομέα των μεταφορών

Μέτρο 7.3: Αξιοποίηση φυσικών πόρων και υποστήριξη τήρησης περιβαλλοντικών δεσμεύσεων

Το σύνολο των πιθανόν διατιθέμενων πόρων είναι και εδώ περιορισμένο. Αν υποθεθεί π.χ. ότι οι τουριστικές ΜΜΕ είναι επιλέξιμες σε όλα τα παραπάνω Μέτρα, και ότι ορίζεται ένα "πλαφόν" γι' αυτές ανάλογο της συνολικής ποσόστωσης του Τουρισμού στο ΕΠΑΝ (9,5%), τότε προκύπτει ένας θεωρητικά διαθέσιμος συνολικός προϋπολογισμός 287 εκ. €, και βάσει της περιφερειακής κατανομής, για τις δύο περιφέρειες:

- για την Κεντρική Μακεδονία: 44 εκ. €
- για τη Δυτική Μακεδονία: 10 εκ. €

1.2. Άλλα Επιχειρησιακά Προγράμματα

Σχετικό με το αντικείμενο του Σχεδίου είναι το περιεχόμενο και οι στόχοι του Ε.Π "Αγροτική Ανάπτυξη", ειδικότερα σε ό,τι αφορά τις ορεινές - μειονεκτικές περιοχές.

Σχετικά Μέτρα είναι τα ακόλουθα:

Μέτρο 7.4: "Βασικές Υπηρεσίες για την Αγροτική Οικονομία και τον Αγροτικό Πληθυσμό"

Ενδεικτικά και όχι αποκλειστικά είδη δράσεων :

- υπηρεσίες εκπαίδευσης και κατάρτισης
- διοργάνωση διαγωνισμών εκθέσεων και τοπικών παραδοσιακών εκδηλώσεων

Μέτρο 7.5: "Ανακαίνιση και Ανάπτυξη Χωριών – Προστασία και Διατήρηση της Αγροτικής Κληρονομιάς"

Ενδεικτικά και όχι αποκλειστικά είδη δράσεων :

- εκπόνηση σχετικών μελετών με ολοκληρωμένη προσέγγιση
- ανακαίνιση παραδοσιακών στοιχείων του τοπικού οικιστικού περιβάλλοντος
- προστασία και διατήρηση παραδοσιακών στοιχείων της αγροτικής κληρονομιάς
- διατήρηση παραδοσιακών αγροτικών εργασιών και συνηθειών

Μέτρο 7.9: "Ενθάρρυνση των τουριστικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων "

Ενδεικτικά και όχι αποκλειστικά, επενδύσεις ήπιας μορφής:

- α) που αυξάνουν την επισκεψιμότητα της περιοχής της υπαίθρου και την επέκταση της τουριστικής περιόδου (εναλλακτικές μορφές τουρισμού)
- β) που βελτιώνουν την οργάνωση του αγροτουριστικού και βιοτεχνικού προϊόντος
- γ) για την προβολή των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών
- δ) για τη δημιουργία συλλογικών σχημάτων και δικτύων για τη βελτιστοποίηση της χρησιμοποίησης των φυσικών, ανθρώπινων και επενδυτικών αγροτουριστικών και βιοτεχνικών πόρων.

Το σύνολο των διατιθέμενων πόρων ανέρχεται σε 207 εκ. €. Εάν τηρηθεί μία περιφερειακή κατανομή ανάλογη π.χ. αυτής της κατανομής συνολικά του Άξονα Προτεραιότητας 7 του Κ.Π.Σ. (13,5% για την Κεντρική Μακεδονία και 5,3% για τη Δυτική Μακεδονία), τότε ένας θεωρητικός πιθανός προϋπολογισμός θα ήταν συνολικά 39 εκ. €, και:

- για την Κεντρική Μακεδονία: 28 εκ. €.
- για τη Δυτική Μακεδονία: 11 εκ. €

Η κατανομή είναι υπό εκτέλεση, στα πλαίσια και του ορισμού των ΟΠΑΑΧ, με πρόβλεψη 22,5 εκ. € για την Κεντρική Μακεδονία και 23,7 εκ. € για τη Δυτική Μακεδονία, ή συνολικά 46,2 εκ. €.

Η κατανομή αυτή βεβαίως κατά περιοχές ΟΠΑΑΧ δεν είναι συμβατή κατανομή κατά περιοχή - τουριστικό προορισμό. Οι περιοχές είναι:

α. ΚΕΡΚΙΝΗ: Κερκίνη, Πετρίτσι, Ηράκλεια

μικρή επικάλυψη με προορισμό Κ4 "Κερκίνη – Δοϊράνη – Κοιλάδα Στρυμόνα"

β. ΠΑΙΚΟ: Γουμένισσα, Αξιούπολη, Λιβάδια, Εξαπλάτανος, Κύρρος, Ευρωπός

γ. ΟΡΕΙΝΑ ΓΡΕΒΕΝΑ - ΑΝΩ ΒΟΙΟ: Γόργιανη, Ζιάκας, Κ. Αιτωλός, Αβδέλλα, Δοτσικό, Μεσολούρι, Περιβόλι, Σαμαρίνα, Σμίξη, Φιλιππαίοι, Νεάπολη, Τσοτύλι, Πεντάλοφος

μικρή επικάλυψη με προορισμούς Δ2 "Καστοριά - Βίτσι, Βόϊο όρος, σύμπλεγμα Γράμμου" και Δ3 "Εθνικός Δρυμός Βάλια Κάλντα – Βασιλίτσα".

δ. ΓΡΑΜΜΟΣ - ΚΑΣΤΟΡΙΑ - ΒΙΤΣΙ: Ακρίτες, Νεστόριο, Αρρένων, Γράμμος, Βίτσι, Κορέστια, Καστράκι, Αλιάκμονας, Αγ. Ανάργυροι, Κλεισούρα, Ι. Δραγούμη, Ορεστίς.

επικάλυψη με προορισμό Δ2 "Καστοριά - Βίτσι, Βόϊο όρος, σύμπλεγμα Γράμμου".

ε. ΟΡΕΙΝΑ ΠΙΕΡΙΑ: Βελβεντός, Μακεδονίς, Πιέρια, Πέτρα, Ελαφίνα, Δίον, Λιτόχωρο.

επικάλυψη με προορισμούς Κ1 "Νότια Πιερία - Όλυμπος" και Δ4 "Πιέρια όρη".

Μένουν χωρίς επικάλυψη οι προορισμοί:

Κ2: Όρος Βέρμιο, Βέροια - Νάουσα

Κ3: Όρος Βόρας - Έδεσσα

Δ1: Περιοχή λιμνών και εθν. δρυμού Πρεσπών

Δ5: Άσκιό όρος – Βούρινος – Μεσιανό Νερό

Δ6: Νυμφαίο, Λίμνες Χειμαδίτιδας, Ζάζαρης, Πετρών, Βεγορίτιδας

οι οποίοι θα έπρεπε να καλύπτονται, και οι προορισμοί:

Κ5: Στρυμωνικός κόλπος και κόλπος Ιερισσού

Κ6: Σιθωνία

Κ7: Μεσοδυτική παράκτια Χαλκιδική

Κ8: Χερσόνησος Κασσάνδρας

Κ9: Πόλη Θεσσαλονίκης

Κ10: Λίμνες Λαγκαδά

για τους οποίους δεν ήταν δυνατό να καλυφθούν με βάση τα κριτήρια των ΟΠΑΑΧ.

1.3. Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα

Στα ΠΕΠ περιλήφθηκαν Μέτρα και Δράσεις με αντικείμενο τον τουρισμό, είτε ρητώς είτε ως μέρος γενικότερα "παραγωγικών" Μέτρων, όπως φαίνονται στον ακόλουθο Πίνακα¹:

Περιφέρεια	Σύνολο δέσμευσης	Δημόσια δαπάνη	Ιδιωτική δαπάνη	Καθεστώς ενίσχυσης
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ				
4.2. Στήριξη ΜΜΕ	20.542	10.271	10.271	K.69, K.70
4.3. Ενσωμάτωση καινοτομίας	4.402	4.402	0	K.69, K.70
4.4. Ενίσχυση δικτύων/ εξωστρέφειας	8.217	4.402	3.815	K.69, K.70
ΣΥΝΟΛΟ: χιλ. ΕΥΡΩ	33.161	19.075	14.086	
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ				
1.4. Συνδυασμένη καινοτομία-επιχειρηματικότητα	73.368	36.684	36.684	K.69, K.70
3.5. Τουριστική υποδομή	17.608	17.608	0	
3.7. Κίνητρα για τον τουρισμό	39.128	11.739	27.389	N.2601, K.69
ΣΥΝΟΛΟ: χιλ. ΕΥΡΩ	130.104	66.031	64.073	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	163.265	85.106	78.159	

Στο γενικό αυτό σύνολο θα μπορούσαν να προστεθούν και οι δεσμεύσεις για τις Δράσεις Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης και για τις Δράσεις Ολοκληρωμένης Αγροτικής Ανάπτυξης, που έχουν κατά ΠΕΠ ως εξής: για την Δυτική Μακεδονία 52,8εκ. €, για την Κεντρική Μακεδονία 82 εκ. €.

Δεν αφορούν το τουρισμό το σύνολο αυτών των πόρων, αλλά ένα υποσύνολο Μέτρων και Δράσεων, π.χ.:

- στη Δυτική Μακεδονία τα Μέτρα 6.2, 6.3 και 6.5, με συνολικούς πόρους 26,3 εκ. €
- στην Κεντρική Μακεδονία τα Μέτρα 6.5 - 6.7, με συνολικούς πόρους 27,7 εκ. €

6.1.4. Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER+

Από το Ε.Π. της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας LEADER+, ενδιαφέρον παρουσιάζουν για τη χρηματοδότηση των Μέτρων του Σχεδίου, τα Μέτρα:

1.2. «Ενισχύσεις σε επενδύσεις-στήριξη στην επιχειρηματικότητα», που ενισχύει:

- (α) παρεμβάσεις αγροτικού τουρισμού ολοκληρωμένης προσέγγισης
δημιουργία και βελτίωση υποδομών διανυκτέρευσης και εστίασης
επισκέψιμα αγροκτήματα με πρόβλεψη υποδομής διανυκτέρευσης
ανάπτυξη εναλλακτικών και ειδικών μορφών αγροτικού τουρισμού

¹ Με σκίαση όσα αφορούν αποκλειστικά τον Τουρισμό, με πλάγια γραμματοσειρά όσα αφορούν γενικώς επιχειρήσεις, αλλά περιέχουν ΚΑΙ τουρισμό

τοπικά κέντρα οργάνωσης, πληροφόρησης και προώθησης αγροτικού τουρισμού

συλλογικά σχήματα επαγγελματιών που συσχετίζονται με τον αγροτουρισμό

παροχή υπηρεσιών αθλητισμού, πολιτιστικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων

αλλά και

(β) μικρές επιχειρήσεις του αγροτικού και των λοιπών τομέων της οικονομίας, για βιοτεχνικές δραστηριότητες, αξιοποίηση προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής, προστασία του περιβάλλοντος, εξυπηρέτηση κοινωνικών αναγκών, δημιουργία συλλογικών σχημάτων και δικτύων

(γ) επενδύσεις που ενισχύουν τη συλλογική, τομεακή και διατομεακή δράση με τη χρήση σύγχρονης τεχνολογίας, τεχνογνωσίας και νέων τεχνικών,

με συνολικό προϋπολογισμό 268 εκ. €, και δημόσια δαπάνη 134 εκ.

Εάν ο προϋπολογισμός ισοκατανεμηθεί μεταξύ της (α) αφενός και των (β) + (γ) Δράσεων αφετέρου, και περαιτέρω κατανεμηθεί μεταξύ περιφερειών με τη στάθμιση των ΟΠΑΑΧ π.χ, προκύπτουν ενδεχομένως διαθέσιμοι πόροι ύψους:

- στη Δυτική Μακεδονία 31 εκ. €
- στην Κεντρική Μακεδονία 60 εκ. €.

1.4. «Προστασία-ανάδειξη και αξιοποίηση φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς», όπου ενισχύονται επενδύσεις για:

αξιοποίηση, ανάδειξη και προστασία περιοχών φυσικού κάλλους, τοπίων και περιοχών Natura 2000

συστήματα προστασίας περιβάλλοντος

δημιουργία, βελτίωση καταφυγίων

διαδρομές πρόσβασης, μονοπάτια, γεφύρια

οικιστική αναβάθμιση περιοχών (οικισμών, γειτονιών κ.λ.π) με αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, σε εφαρμογή ολοκληρωμένου σχεδίου οικιστικής ανάπτυξης.

ανάδειξη μνημείων και κτιρίων αγροτικής κληρονομιάς

μουσεία αγροτικής, λαογραφικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.

σήμανση αξιοθέατων, μνημείων, μονοπατιών – χαρτογραφήσεις

τοπικές εκδηλώσεις, εκθέσεις, πανηγύρια, διαγωνισμοί, κ.λ.π.

σύνθεση, παραγωγή και διακίνηση υλικού δημοσιοποίησης και προβολής,

με συνολικό προϋπολογισμό 43,5 εκ. €, αποκλειστικά δημόσια δαπάνη.

Εάν ο προϋπολογισμός κατανεμηθεί όπως και στο Μέτρο 1.2, προκύπτουν ενδεχομένως διαθέσιμοι πόροι ύψους:

- στη Δυτική Μακεδονία 5 εκ. €
- στην Κεντρική Μακεδονία 10 εκ. €.

Τέλος, θα μπορούσε να αξιοποιηθεί και το περιεχόμενο του Μέτρου:

2.1. «Συνεργασία μεταξύ περιοχών της Ελλάδας: διατοπική- διαπεριφερειακή συνεργασία», που ενισχύει συνεργασίες μεταξύ των Ομάδων Τοπικής Δράσης της LEADER+, ή αυτών με Ομάδες Τοπικής Δράσης LEADER I και LEADER II, καθώς και με Αναπτυξιακούς Φορείς άλλων περιοχών προσέγγισης LEADER, σε θέματα αγροτικού τουρισμού (προώθηση κοινών τουριστικών πακέτων, διοργάνωση κοινών δραστηριοτήτων εναλλακτικού τουρισμού), αλλά και αξιοποίησης τοπικών προϊόντων με έμφαση στα επώνυμα, νέων τεχνολογιών και τεχνογνωσίας, προστασίας περιβάλλοντος και πολιτιστικής κληρονομιάς,

με συνολικό προϋπολογισμό 8,5 εκ. €, με δημόσια δαπάνη 6,8.

Λόγω του συνολικά χαμηλού προϋπολογισμού, οι ενδεχομένως διαθέσιμοι πόροι είναι ελάχιστοι, 2-3 εκ. € για τις δύο περιφέρειες.

Το σύνολο των δράσεων του Ε.Π. « Αγροτική Ανάπτυξη και Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου» (ειδικότερα των Μέτρων 7.6 «Διαφοροποίηση γεωργικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη γεωργία, για να παρασχεθεί δυνατότητα δημιουργίας πολλαπλών δραστηριοτήτων και απόκτηση εναλλακτικών εισοδημάτων» και 7.9 «Ενθάρρυνση τουριστικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων») της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας "LEADER+" (ειδικότερα του Μέτρου 1.2 «Ενισχύσεις σε επενδύσεις – Στήριξη στην επιχειρηματικότητα») και των ΠΕΠ στο πλαίσιο των «Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου» και «Πολυ-απασχόληση στη γεωργική εκμετάλλευση», που αφορούν στον αγροτουρισμό,

οργανώνονται για την εφαρμογή τους με βάση ειδική Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργείων Γεωργίας και Ανάπτυξης, η οποία προσδιορίζει ως επιλέξιμες επενδύσεις τις ακόλουθες:

- επισκευή, αποκατάσταση παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων και μετατροπή τους σε τουριστικά καταλύματα
- ξενοδοχεία κλασσικού τύπου, 5, 4 και 3 αστέρων
- ξενοδοχεία τύπου MOTEL 4 και 3 αστέρων, είτε εκτός σχεδίου αλλά εντός ΖΟΕ είτε εκτός σχεδίου, εκτός οικισμών και γενικά εκτός κατοικημένων περιοχών ή στις παρυφές τέτοιων περιοχών, αλλά απαραίτητως επί οδικών αρτηριών που ενώνουν αστικά ή τουριστικά κέντρα
- ξενοδοχεία τύπου επιπλωμένων διαμερισμάτων 5, 4 και 3 αστέρων
- τουριστικές επιπλωμένες επαύλεις και τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες, μονώροφες ή διώροφες ειδικής ενδιαφέρουσας αρχιτεκτονικής μορφής
- ενοικιαζόμενα δωμάτια 4 «κλειδιών»
- ενοικιαζόμενα επιπλωμένα διαμερίσματα 4 «κλειδιών»
- επέκταση κύριων και μη κύριων ξενοδοχειακών καταλυμάτων που ήδη λειτουργούν νόμιμα με ειδικό σήμα λειτουργίας
- ίδρυση και επέκταση οργανωμένων τουριστικών κατασκηνώσεων Β' τάξης και

άνω (σε οικόπεδα σε απόσταση μεγαλύτερη των 3 χιλ. από ακτές για τη Β' και οπουδήποτε για την Α')

- ποιοτικός εκσυγχρονισμός κύριων και μη κύριων ξενοδοχειακών καταλυμάτων, που ήδη λειτουργούν νόμιμα με ειδικό σήμα λειτουργίας, ανεξαρτήτως λειτουργικής μορφής και τάξης.

Παράλληλα, υφίστανται ειδικοί περιορισμοί χωροθέτησης:

- * η μετατροπή παραδοσιακών ή διατηρητέων κτισμάτων σε τουριστικά καταλύματα ενισχύεται κατά προτεραιότητα στις περιοχές εφαρμογής των προγραμμάτων
- * για όλες τις άλλες λειτουργικές μορφές καταλυμάτων ισχύουν οι περιορισμοί που προβλέπονται στην ΥΑ του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας «Μέτρα για την ελεγχόμενη τουριστική ανάπτυξη και την αναβάθμιση της τουριστικής προσφοράς περιοχών της Χώρας. Καθορισμός περιοχών Ελέγχου Τουριστικής Ανάπτυξης»
- * σε οικόπεδα ευρισκόμενα σε απόσταση μικρότερη των 3 χλμ. από τις ακτές είναι δυνατή η ίδρυση μόνο κυρίων ξενοδοχειακών καταλυμάτων, τουριστικών επιπλωμένων επαύλεων, τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών, και μετατροπή παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων σε καταλύματα
- * σε παραδοσιακούς οικισμούς, εκτός από τη μετατροπή παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων, είναι δυνατή η ίδρυση μόνο ξενοδοχείων κλασσικού τύπου και επιπλωμένων διαμερισμάτων, τουριστικών επιπλωμένων επαύλεων και τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών
- * η κατασκευή ενοικιαζομένων επιπλωμένων δωματίων και ενοικιαζομένων επιπλωμένων διαμερισμάτων είναι δυνατή μόνο σε οικόπεδα που βρίσκονται εντός σχεδίου, εντός οικισμών προϋφιστάμενων του 1923 ή εντός οριοθετημένων οικισμών με πληθυσμό κάτω των 2.000 κατοίκων, και οπωσδήποτε εκτός των περιοχών, που ορίζονται στην ΚΥΑ Εθνικής Οικονομίας, Ανάπτυξης και ΠΕΧΩΔΕ 56616/2000.

2. Συνολική εκτίμηση. Αναθεώρηση των Προγραμμάτων. Άλλοι πόροι.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, προκύπτει μια συνολική "διαθέσιμη" χρηματοδότηση, από τα τρέχοντα Προγράμματα, ως ακολούθως:

"Διαθέσιμα" προγράμματα	Κ. Μακεδονία	Δ. Μακεδονία
ΕΠΑΝ, 2.2, 3.2, 5.1, 5.3, 8.1	88,0	20,0
ΕΠΑΝ, 2.1, 2.5, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9, 3.2, 4.3, 6.1, 7.1, 7.3	44,0	10,0
ΟΠΑΑΧ	23,7	22,5
ΠΕΠ (Επιχειρήσεις και τουρισμός)	56,7	4,4

ΠΕΠ (Ολοκληρωμένη Αγροτική Ανάπτυξη)	27,7	26,3
LEADER 1.2	60,0	31,0
LEADER 1.4	10,0	5,0
LEADER 2.1	2,0	1,0
ΣΥΝΟΛΟ	312,1	120,2

Βεβαίως, τα παραπάνω ποσά δεν αποτελούν σήμερα διαθέσιμους πόρους για Δράσεις τουριστικής ανάπτυξης στο χώρο των δύο περιφερειών.

Υποδεικνύουν όμως τη δυνατότητα σχεδιασμού παρεμβάσεων, σε κλίμακα κατά πολύ μεγαλύτερη αυτής των τρεχουσών σήμερα Δράσεων.

Κάτι τέτοιο βεβαίως συνεπάγεται σε μεγάλο βαθμό την αναθεώρηση ορισμένων από τα τρέχοντα προγράμματα, ή τουλάχιστον Δράσεων, Κατηγοριών Πράξεων και Οδηγών Εφαρμογής τους. Π.χ., κατά είδος παρέμβασης:

- διαφοροποίηση / συμπλήρωση τουριστικού προϊόντος:
 - * υφιστάμενες δράσεις ΕΠΑΝ / ανασχεδιασμός κατά ζώνη - προορισμό
 - * ολοκληρωμένα σχέδια κατά ζώνη – προορισμό / αναθεώρηση
- ανάδειξη φυσικών / πολιτιστικών χαρακτηριστικών ζώνης - τουριστικού προορισμού:
 - * υφιστάμενες δράσεις ΕΠΑΝ / ανασχεδιασμός κατά ζώνη - προορισμό
 - * ολοκληρωμένα σχέδια κατά ζώνη – προορισμό / αναθεώρηση
- ανάδειξη εξειδικευμένου προφίλ τουριστικής ανάπτυξης ζώνης - τουριστικού προορισμού:
 - * ολοκληρωμένα σχέδια κατά ζώνη – προορισμό / αναθεώρηση
 - * χωροταξική αξιολόγηση / συμπλήρωση «μεγάλων» υποδομών στα ΠΕΠ και ΕΠ
- διατήρηση ταυτότητας και αυθεντικότητας ζώνης - τουριστικού προορισμού:
 - * υφιστάμενες δράσεις ΕΠΑΝ και ΚΠ / ανασχεδιασμός κατά ζώνη - προορισμό
 - * ολοκληρωμένα σχέδια κατά ζώνη – προορισμό / αναθεώρηση
- πρόληψη / μείωση επιπτώσεων τουρισμού στο περιβάλλον:
 - * υφιστάμενες δράσεις ΠΕΠ, ΕΠΑΝ, ΕΠΕΡ / ανασχεδιασμός κατά ζώνη - προορισμό
- βελτίωση ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών:
 - * υφιστάμενες δράσεις ΠΕΠ / ανασχεδιασμένος 2ος κύκλος προκήρυξης
 - * ανασχεδιασμός Ν. 2601
- βελτίωση ανταγωνιστικότητας τουριστικών επιχειρήσεων:
 - * υφιστάμενες δράσεις ΠΕΠ / ανασχεδιασμένος 2ος κύκλος προκήρυξης

- ενσωμάτωση καινοτομίας:
 - * υφιστάμενες δράσεις ΠΕΠ / αναπροσανατολισμένος 2ος κύκλος προκήρυξης
 - * δράσεις ΕΠΑΝ / ανασχεδιασμένος 2ος κύκλος προκήρυξης
- ανάπτυξη / αξιοποίηση ανθρώπινων πόρων:
 - * υφιστάμενες δράσεις ΠΕΠ, ΕΠΑΝ, ΕΠΑΠ / ανασχεδιασμός κατά ζώνη - προορισμό
- προώθηση συνεργασίας και εταιρικής σχέσης:
 - * δίκτυα μηχανισμών και ολοκληρωμένα σχέδια κατά ζώνη – προορισμό / αναθεώρηση
- σχεδιασμός επικοινωνιακής στρατηγικής:
 - * υφιστάμενες δράσεις ΕΠΑΝ και ΠΕΠ / ανασχεδιασμός κατά ζώνη - προορισμό.

Πέραν αυτών, σημαντικής αξίας "πόρος" είναι η δυνατότητα αξιοποίησης των διαθεσίμων της "Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα Α.Ε."

Στον χώρο των δύο περιφερειών, η ΕΤΑ διαθέτει σημαντικές εκτάσεις και εγκαταστάσεις, μεταξύ των οποίων τα ΧΕΝΙΑ Κοζάνης, Σερρών, Πλαταμών (Οδικός Σταθμός) και Παλιουρίου (με το camping και την περιβάλλουσα μεγάλη έκταση παραλιακής ζώνης), τις ιαματικές πηγές και εγκαταστάσεις Νιγρίτας, τη μαρίνα Θεσσαλονίκης, την έκταση και camping Σκοτίνας, τις εκτάσεις Μονοδένδρι-Αζάπικο και Αγ. Ιωάννης Νικήτης της Χαλκιδικής, το camping Αγ. Τριάδας Θεσσαλονίκης, τμήμα αιγιαλού στη Ν. Φώκαια Χαλκιδικής και τους μεθοριακούς σταθμούς Ευζώνων, Προμαχώνα και Νίκης.

Στα πλαίσια των δικών της διαδικασιών, η ΕΤΑ προωθεί λύσεις Public-Private Partnership / Financing για την αξιοποίηση των ακινήτων. Στις διαδικασίες αυτές δεν υπάρχει, επί του παρόντος και για όσες ολοκληρώνονται, δυνατότητα παρέμβασης ώστε να ακολουθήσουν, όπου είναι εφικτό, τις κατευθύνσεις και τις προτεινόμενες Δράσεις του Σχεδίου.

Ευχής έργον είναι:

- (α) να υπάρξει το μέγιστο δυνατό οικονομικό όφελος, ώστε εξ αυτού να χρηματοδοτηθούν οι σχεδιαζόμενες παρεμβάσεις στις δύο περιφέρειες,
- (β) να μην υπάρξει πουθενά επιβάρυνση του περιβάλλοντος και υπερ-εκμετάλλευση τουριστικών πόρων, σε συμμόρφωση προς τις γενικές αρχές και κατευθύνσεις του παρόντος Σχεδίου
- (γ) ιδιαίτερα να αποφευχθεί αύξηση του συντελεστή δόμησης σε εκτάσεις οι οποίες ως δημόσιες ιδιοκτησίες δομήθηκαν εκτός των περιορισμών που θα ίσχυαν αν ήταν ιδιωτικές ενώ τώρα θα τύχουν αξιοποίησης από ιδιώτες για τους οποίους γενικώς ισχύουν περιορισμοί και ειδικοί όροι

- (δ) να χρησιμοποιηθεί μέρος του τιμήματος που θα καρπωθεί η ΕΤΑ για τη χρηματοδότηση του συνόλου των αναγκαίων soft ενεργειών υλοποίησης των Δράσεων του Σχεδίου: τοπικά σύμφωνα, ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες, κ.ο.κ.

3. ΜΟΧΛΕΥΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Οποιαδήποτε επένδυση ιδιωτικών πόρων στο Σχέδιο προϋποθέτει ότι τα Μέτρα του, δια της δημόσιας δαπάνης, επιτυγχάνουν να "μοχλεύσουν" ιδιωτικές επενδύσεις.

Η μόχλευση εξαρτάται από δύο παράγοντες: (α) τη διαθέσιμη στις περιφέρειες αποταμίευση, (β) τη συνήθη επενδυτική συμπεριφορά.

3.1. Αποταμίευση

Από τους 11 νομούς των δύο περιφερειών², μόνο ο νομός Θεσσαλονίκης εμφανίζει κατά κεφαλήν αποταμιευτικές καταθέσεις ανώτερες του μέσου όρου της χώρας (1,79 έναντι 1,68), ενώ δύο νομοί (Καστοριάς και Σερρών) κινούνται σε επίπεδα άνω του 75% και 4 σε επίπεδα κάτω του 60% (Κιλκίς, Πέλλα, Χαλκιδική, Γρεβενά).

Η αποταμιευτική συμπεριφορά δεν είναι αντίστοιχη με την κατανομή του εισοδήματος: π.χ., στην Κοζάνη το δηλωθέν ανά κάτοικο εισόδημα είναι στο 0.9 του μέσου εθνικού όρου ενώ η αποταμίευση στο 0.7, στη Φλώρινα το εισόδημα και η αποταμίευση είναι στο 0.7, στα Γρεβενά το εισόδημα στο 0.5 και η αποταμίευση στο 0.6, στη Θεσσαλονίκη το εισόδημα στο 1.1 και η αποταμίευση στο 1.05.

Σε γενικές γραμμές πάντως, και αφαιρουμένων των ενδεχομένως ιδιαίτερων καταναλωτικών συμπεριφορών, η αποταμιευτική τάση δεν εμφανίζεται ιδιαίτερα ισχυρή. Μία αυθαίρετη αναγωγή των στοιχείων αποταμίευσης σε συνολικούς επενδυτικούς πόρους, θα έδιδε "καταρχήν" διαθέσιμους επενδυτικούς πόρους της τάξεως των 9 δις €, ποσό επαρκέστατο για ανάληψη σημαντικών επενδύσεων σε όλους τους τομείς, εφόσον βεβαίως εξ αυτού αφαιρεθούν οι επενδύσεις σε κατοικίες και οι λειτουργίες "εξασφάλισης".

3.2. Επενδυτική συμπεριφορά

Εάν υπολογιστεί ο λόγος ιδιωτικών επενδύσεων (πλην αυτών σε κατοικίες) προς τις αποταμιευτικές καταθέσεις³, προκύπτει, για την πενταετία 1996-2000, στο σύνολο της Ελλάδας, ένας δείκτης επενδυτικής "τάσης" της τάξεως του 25%.

² Βλ. Νομοί 2002, Media publications.

³ Βλ. Νομοί 2002, op.cit

Περαιτέρω αναγωγή του δείκτη επί την υπολογιζόμενη συμμετοχή του τουρισμού στο ΑΕΠ, δίνει έναν κατά προσέγγιση δείκτη "επενδυτικής τάσης στον τουρισμό" της τάξεως του 4%, επί της αποταμίευσης, στο σύνολο της χώρας.

Εφαρμογή αυτού του δείκτη στο ποσό των 9 δις € που υπολογίστηκαν παραπάνω, δίνει διαθέσιμους ιδιωτικούς επενδυτικούς πόρους στον τουρισμό στην Κεντρική και στη Δυτική Μακεδονίας, της τάξεως των 341 εκ. € (= 116 δις δρχ.) και ειδικότερα:

- στη Δυτική Μακεδονία 41 εκ. €
- στην Κεντρική Μακεδονία 300 εκ. €.

Περαιτέρω διόρθωση αυτής της τιμής δια του ειδικού λόγου "επένδυση / αποταμίευση" στις δύο περιφέρειες δεν είναι δυνατή, λόγω μη τήρησης των στοιχείων σε επίπεδο περιφέρειας.

Βεβαίως, τα παραπάνω ποσά εμφανίζονται υψηλά, συγκρινόμενα όμως ως προς μία πιθανή τάξη μεγέθους των απαιτούμενων ιδιωτικών πόρων για τις Δράσεις των συγχρηματο-δούμενων προγραμμάτων που μπορούν να αξιοποιηθούν στις δύο περιφέρειες⁴, δείχνουν ότι στη μεν Κεντρική Μακεδονία είναι εφικτή η κάλυψη της αναγκαίας ιδιωτικής συμμετοχής σε δράσεις συνολικού ύψους 600 εκ. €, στη δε Δυτική Μακεδονία 82 εκ. €.

Εάν το σύνολο των ενδεχομένως διαθέσιμων δεσμεύσεων συνολικών πόρων από τα διάφορα προγράμματα φθάσει το ύψος που υπολογίζεται στο παραπάνω κεφ. 6.2, τότε προκύπτει:

σε εκ. €	"διαθέσιμες" δεσμεύσεις προγραμμάτων	αναγκαίοι ιδιωτικοί πόροι	"διαθέσιμοι" επενδυτικοί ιδιωτικοί πόροι	ΥΠΟΛΟΙΠΟ
Κεντρική Μακεδονία	312,1	156,05	300	144,0
Δυτική Μακεδονία	120,2	60,1	41	-19,1
ΣΥΝΟΛΟ		216,2	341,0	124,9

Δηλαδή, στη μεν Κεντρική Μακεδονία είναι εφικτή η συμμετοχή ιδιωτικών πόρων στο σύνολο των Δράσεων που έχουν εντοπιστεί ως καταρχήν "διαθέσιμες" και απομένει υπόλοιπο που θα μπορούσε να επαγάγει (induce investment) δράσεις ύψους άλλων 288 εκ. € περίπου, ενώ στη Δυτική Μακεδονία υφίσταται έλλειμμα, και επομένως είτε μπορούν να υλοποιηθούν επενδύσεις συνολικού ύψους μόνο 82 εκ. € στα πλαίσια των "διαθέσιμων" Δράσεων είτε απαιτούνται πρόσθετοι "εξωτερικοί" ιδιωτικοί πόροι της τάξεως των 19 εκ. €.

⁴ Εστω με το ποσοστό συγχρηματοδότησης 50% του Μέτρου 1.2 του LEADER+

Στο σύνολο των δύο περιφερειών, η ιδιωτική συγχρηματοδότηση των "διαθέσιμων" Δράσεων είναι εφικτή, και επιπλέον είναι θεωρητικώς δυνατή η επαγωγή επενδύσεων ύψους 250 εκ. €.

Ως γνωστόν, ο υπολογισμός αυτός είναι μεν μεθοδολογικά ορθός, αλλά στηρίζεται σε "τάσεις" η πραγματοποίηση των οποίων εξαρτάται από σωρεία εξωγενών παραγόντων. Οι προκύπτουσες όμως τιμές είναι ενδεικτικές της κλίμακας την οποία εμφανίζεται καταρχήν να είναι εφικτό να προσλάβει η επενδυτική προσπάθεια στον τομέα του τουρισμού στις δύο περιφέρειες.

Ουσιαστικά, συνιστά το άνω όριο του προϋπολογισμού ενός Σχεδίου Ανάπτυξης του τουρισμού στις δύο περιφέρειες.

4. Πιθανές πηγές χρηματοδότησης κατά Μέτρο του Σχεδίου

Με βάση τα παραπάνω, πιθανές πηγές χρηματοδότησης κατά Μέτρο του Σχεδίου είναι οι ακόλουθες:

ΑΞΟΝΕΣ / ΜΕΤΡΑ	Πηγή χρηματοδότησης
Άξονας 1. Επέκταση προς νέους 'αιφορικούς' τουριστικούς προορισμούς	
Μέτρο 1.1 Προστασία – αξιοποίηση – διαχείριση του φυσικού και ιστορικού περιβάλλοντος	Επιχειρησιακό Περιβάλλοντος, Επιχειρησιακό Πολιτισμού
Μέτρο 1.2 Σχεδιασμός, διαχείριση και ενίσχυση των νέων βιώσιμων τουριστικών προορισμών	ΠΕΠ Κεντρικής και ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας
Άξονας 2: Δημιουργία νέων ειδικών καθώς και εναλλακτικών τουριστικών προϊόντων	
Μέτρο 2.1 Βελτίωση - δημιουργία ειδικών τουριστικών υποδομών για την προώθηση του θεματικού τουρισμού	Μέτρα 4.2 (μέρος) ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας και 3.5 ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας. Μέτρα 5.1 και 5.2 του ΕΠΑΝ LEADER + ΟΠΑΑΧ
Μέτρο 2.2 Ενθάρρυνση της προσφοράς εξειδικευμένων υπηρεσιών από τις τουριστικές επιχειρήσεις	Μέτρα 4.4 (μέρος) ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας και 1.4 (μέρος) και 3.7 ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας. 5.1 και 5.2 του ΕΠΑΝ Μέτρο 2.2 του ΕΠΑΝ Ανασχεδιασμός Οδηγών Εφαρμογής
Μέτρο 2.3 Στήριξη και ανάπτυξη ειδικών – θεματικών μορφών τουρισμού - δικτύων	

ΑΞΟΝΕΣ / ΜΕΤΡΑ	Πηγή χρηματοδότησης
Αξονας 3. Αποκατάσταση, σε βιώσιμα πλαίσια, ανεπτυγμένων τουριστικών περιοχών	
Μέτρο 3.1 Έλεγχος και διαχείριση της ανάπτυξης στους ώριμους τουριστικούς προορισμούς	
Μέτρο 3.2 Βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών στους ώριμους τουριστικούς προορισμούς	ΠΕΠ Κεντρικής και ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας
Αξονας 4. Οριζόντιος έλεγχος των επιπτώσεων του τουρισμού στο περιβάλλον	
Μέτρο 4.1 Έλεγχος των πρακτικών τουριστικής κατανάλωσης και αναψυχής στη φύση	
Μέτρο 4.2 Έλεγχος και διαχείριση των μεταφορικών υποδομών στους τουριστικούς προορισμούς	Επιχειρησιακό 'Οδικοί Άξονες – Λιμένες', 'Σιδηρόδρομοι, Αερολιμένες' ΠΕΠ Κεντρικής και ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας
Μέτρο 4.3 Συμβολή του τουριστικού τομέα στη χρηματοδότηση για την προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος	Ιδιωτικοί πόροι
Αξονας 5. Βελτίωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας των παρεχόμενων τουριστικών προϊόντων – υπηρεσιών	
Μέτρο 5.1. Διασφάλιση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας των τουριστικών εγκαταστάσεων	N. 2601/98 ΕΠ.ΑΝ., ΠΕΠ Ανασχεδιασμός της εφαρμογής
Μέτρο 5.2. Υιοθέτηση προτύπων ποιότητας	Ιδιωτικοί πόροι ΕΠ.Α.Α. – Α.Υ. Ανασχεδιασμός της εφαρμογής
Μέτρο 5.3. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων	Μέτρα 4.1, 4.2 (μέρος) ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας και 1.4 (μέρος) και 3.7 ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας. Μέτρα 5.1 και 5.2 ΕΠΑΝ Ανασχεδιασμός Οδηγών Εφαρμογής Μέτρα 3.2, 8.1 και 2.1, 2.5, 2.7, 2.9, 4.3 και 7.3 του ΕΠΑΝ Ανασχεδιασμός Μέτρων
Αξονας 6. Βελτίωση της διαχείρισης της τουριστικής ανάπτυξης	

ΑΞΟΝΕΣ / ΜΕΤΡΑ	Πηγή χρηματοδότησης
Μέτρο 6.1. Προώθηση της συνεργασίας και της εταιρικής σχέσης	ΕΠ.ΑΝ., Μέτρο 2.2, Δράση 3 Ανασχεδιασμός Οδηγού Εφαρμογής ΕΠ.ΑΝ, Μέτρο 1.4
Μέτρο 6.2 Βελτίωση της κατάρτισης και της κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης των απασχολούμενων στον τομέα του τουρισμού	ΕΠ.ΑΝ., Μέτρο 8.1 ΠΕΠ Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας Επιχειρησιακό Απασχόλησης και Επαγγελματικής Κατάρτισης Επιχειρησιακό Εκπαίδευσης και αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης
Άξονας 7. Βελτίωση της διαχείρισης της ζήτησης. Προώθηση σε νέες αγορές	
Μέτρο 7.1 Προώθηση συνεργασιών μεταξύ των επαγγελματιών του τομέα	ΕΠ.ΑΝ. Μέτρο 5.3 ΠΕΠ Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας
Μέτρο 7.2 Αναζήτηση νέων αγορών	

5. Ο Αναπτυξιακός Νόμος

Το σημαντικότερο μέρος των ιδιωτικών τουριστικών επενδύσεων χρηματοδοτείται αξιοποιώντας τα κίνητρα του Αναπτυξιακού Νόμου 2601.

Ως γνωστόν, το Άρθρο 3 του Νόμου ενισχύει επενδύσεις τουριστικών επιχειρήσεων για:

- Ίδρυση ή επέκταση ξενοδοχειακών μονάδων τουλάχιστον Β' τάξης.
- Εκσυγχρονισμό ολοκληρωμένης μορφής λειτουργουσών ξενοδοχειακών μονάδων τουλάχιστον Γ' τάξης.
- Εκσυγχρονισμό ολοκληρωμένης μορφής λειτουργουσών ξενοδοχειακών μονάδων κατώτερων της Γ' τάξης σε κτίρια που χαρακτηρίζονται διατηρητέα ή παραδοσιακά, εφόσον με τον εκσυγχρονισμό τους αναβαθμίζονται τουλάχιστον σε Γ' τάξης.
- Μετατροπή παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων σε ξενοδοχειακές μονάδες τουλάχιστον Γ' τάξης.
- Εκσυγχρονισμό ολοκληρωμένης μορφής λειτουργουσών τουριστικών οργανωμένων κατασκηνώσεων (campings) τουλάχιστον Γ' τάξης.
- Ίδρυση, επέκταση, εκσυγχρονισμό: συνεδριακών κέντρων, χιονοδρομικών κέντρων, αξιοποίησης ιαματικών πηγών, λιμένων σκαφών αναψυχής (μαρίνες), γηπέδων γκολφ, κέντρων θαλασσοθεραπείας, κέντρων τουρισμού υγείας, κέντρων προπονητικού-αθλητικού τουρισμού από εταιρείες που λειτουργούν και

εκμεταλλεύονται ξενοδοχειακές μονάδες ή από εταιρείες των οποίων εταίροι είναι εταιρείες που λειτουργούν και εκμεταλλεύονται ξενοδοχειακές μονάδες.

Ενισχύει δαπάνες για:

- * κατασκευή, επέκταση, εκσυγχρονισμό κτιριακών, ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων, καθώς και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου.
- * επισκευή, αποκατάσταση και μετατροπή των παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων σε ξενοδοχειακές μονάδες, καθώς και διαμόρφωση περιβάλλοντος χώρου.
- * αγορά και εγκατάσταση καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού περιλαμβανομένου και του ξενοδοχειακού (και μισθώματα χρηματοδοτικής μίσθωσης)
- * αγορά και εγκατάσταση καινούργιων σύγχρονων συστημάτων αυτοματοποίησης διαδικασιών και μηχανοργάνωσης, συμπεριλαμβανομένων λογισμικού και εκπαίδευσης προσωπικού
- * αγορά καινούργιων μεταφορικών μέσων διακίνησης υλικών και προσωπικού
- * προστασία του περιβάλλοντος, περιορισμό ρύπανσης εδάφους, υπεδάφους, υδάτων και ατμόσφαιρας, αποκατάσταση φυσικού περιβάλλοντος και ανακύκληση ύδατος
- * αγορά και εγκατάσταση καινούργιου εξοπλισμού και κατασκευή πάσης φύσεως εγκαταστάσεων που προκύπτουν από κατά περίπτωση προδιαγραφές και νομοθεσία του Ε.Ο.Τ. που τυχόν δεν καλύπτονται από τις πιο πάνω ενισχυόμενες
- * επενδύσεις για αξιοποίηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, υποκατάσταση υγρών καυσίμων ή ηλεκτρικής ενέργειας με αέρια καύσιμα, επεξεργασμένα απορριπτόμενα υλικά, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ανάκτηση απορριπτόμενης θερμότητας, καθώς και συμπαραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και θερμότητας (προϋπόθεση να μην αφορά παραγωγικό εξοπλισμό, αλλά κίνηση-λειτουργία της μονάδας).

Δεν ενισχύεται:

- * εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής ξενοδοχειακών μονάδων τουλάχιστον Γ' τάξης, πριν παρέλθει επταετία από έναρξη λειτουργίας ή από ολοκλήρωση επένδυσης εκσυγχρονισμού που έχει υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.2601 ή άλλων
- * εκσυγχρονισμός ολοκληρωμένης μορφής τουριστικών οργανωμένων κατασκηνώσεων (campings) τουλάχιστον Γ' τάξης, πριν παρέλθουν επίσης οι προθεσμίες
- * ανέγερση, επέκταση και εκσυγχρονισμός αυτοεξυπηρετούμενων καταλυμάτων, ενοικια-ζόμενων δωματίων και ενοικιαζόμενων επιπλωμένων διαμερισμάτων ανεξάρτητα από την τάξη.

Τα παρεχόμενα κίνητρα είναι:

- Για ίδρυση ή επέκταση ξενοδοχειακών μονάδων σε όλες τις περιοχές, πλην Α':

%	επιχορήγηση	επιδότηση τόκων	επιδότηση	χρηματοδοτικής
---	-------------	-----------------	-----------	----------------

			μίσθωσης
Δ	25	25	25
Γ	15	15	15

ή εναλλακτικά:

%	αφορολόγητο αποθεματικό	επιδότηση τόκων
Δ	60	25
Γ	40	15

- Για εκσυγχρονισμό ολοκληρωμένης μορφής ξενοδοχειακών μονάδων και οργανωμένων κατασκηνώσεων (campings), σε όλες τις περιοχές περιλαμβανομένης και Α':

* Επιχορήγηση 25%, επιδότηση τόκων 25%, επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης 25%

ή εναλλακτικά:

* Φορολογική απαλλαγή 60%, επιδότηση τόκων 25%.

- Για μετατροπή παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων σε ξενοδοχειακές μονάδες, σε όλες τις περιοχές περιλαμβανομένης και Α':

* Επιδότηση τόκων 40%, επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης 40%

ή εναλλακτικά:

* Φορολογική απαλλαγή 100%, επιδότηση τόκων 40%.

- Για συνεδριακά κέντρα, χιονοδρομικά κέντρα, αξιοποίηση ιαματικών πηγών, λιμένες σκαφών αναψυχής (μαρίνες), κέντρα θαλασσοθεραπείας, κέντρα τουρισμού υγείας και κέντρα προπονητικού-αθλητικού τουρισμού, σε όλες τις περιοχές, περιλαμβανομένης και της Α':

* Επιχορήγηση 35%, επιδότηση τόκων 35%, επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης 35%

ή εναλλακτικά:

* Φορολογική απαλλαγή 70%, επιδότηση τόκων 35%.

- αυτοτελή συνεδριακά κέντρα τα οποία δημιουργούνται εκτός ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων, καθώς και για γήπεδα γκολφ, σε όλες τις περιοχές, περιλαμβανομένης και της Α':

* Επιχορήγηση 40%, επιδότηση τόκων 40%, επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης 40%

ή εναλλακτικά:

* Φορολογική απαλλαγή 100%, επιδότηση τόκων 40%.

Ο Ν. 2601 έχει υποστεί σημαντική κριτική από τους τουριστικούς φορείς, κυρίως σε ό,τι αφορά τους αποκλεισμούς (π.χ. η επταετία από την ολοκλήρωση παλιάς

επένδυσης) και ιδίως σε ό,τι αφορά τα ποσοστά κεφαλαιακής ενίσχυσης (επιχορήγησης).

Στην κριτική θα μπορούσε να προστεθούν επίσης:

- Η μη διαφοροποίηση της επικράτειας σε πολλές ζώνες - κλίμακες κινήτρων. Πράγματι, στη μεν ζώνη Δ είναι συνήθως άσκοπη, για λόγους ζήτησης και υποδομών, η πραγματοποίηση επενδύσεων, η δε ζώνη Γ καλύπτει ουσιαστικά το σύνολο της χώρας, με αποτέλεσμα να μην αντισταθμίζονται τα κατά περιφέρειες ή νομούς ειδικότερα συγκριτικά μειονεκτήματα (π.χ. η μειωμένη προσπελασιμότητα της Δυτικής Μακεδονίας).
- Τα ενιαία για όλη τη χώρα κίνητρα στις ειδικές επενδύσεις (μετατροπή παραδοσιακών ή διατηρητέων κτιρίων, συνεδριακά κέντρα, χιονοδρομικά κέντρα, αξιοποίηση ιαματικών πηγών, λιμένες σκαφών αναψυχής (μαρίνες), κέντρα θαλασσοθεραπείας, κέντρα τουρισμού υγείας και κέντρα προπονητικού-αθλητικού τουρισμού, γήπεδα γκολφ). Προφανέστατα, τα κίνητρα αυτά λειτουργούν ενισχυτικά υπέρ των επιχειρήσεων που δρουν σε "παραδοσιακές" τουριστικές περιοχές και δι' αυτών συμπληρώνουν το προϊόν "ήλιος+θάλασσα", ενισχύοντας τες έτσι σε βάρος επιχειρήσεων που θα ήθελαν να στηρίξουν όλη τη λειτουργία τους στις ειδικές αυτές δραστηριότητες.
- Η έμφαση (γενική στο Ν.2601) περισσότερο στο κίνητρο των αφορολόγητων αποθεματικών από αυτό των επιχορηγήσεων. Πράγματι, σε μια μακροχρόνια συγκυρία περιορισμένων ή και αρνητικών επιδόσεων των τουριστικών επιχειρήσεων, το κίνητρο των αφορολόγητων αποθεματικών είναι άχρηστο για τις περισσότερες από αυτές.
- Η περιορισμένη (και δια πλαγίων οδών) δυνατότητα ένταξης επιχειρήσεων του τομέα που δεν είναι κατά κύριο λόγο ξενοδοχειακές. Με τον τρόπο αυτό, ενισχύεται η προσφορά για μια ζήτηση η οποία, ελλείψει ικανών εγχώριων "παικτών" ελέγχεται από το εξωτερικό. Το γεγονός αυτό προφανέστατα αναδρά και στην προσφορά, καθώς αυτή υποχρεούται να ακολουθεί και τις προδιαγραφές και τις εναλλασσόμενες χωρικές προτιμήσεις των tour operators.
- Η μη ειδική ενίσχυση τόσο των δικτυώσεων επιχειρήσεων όσο και των "περιοχικών" συνολικών αναπτυξιακών επενδύσεων. Οι ζώνες - τουριστικοί προορισμοί (κύριο "εργαλείο" της παρούσας Μελέτης) δεν έχουν τη δυνατότητα ένταξης στο Ν.2601 συνολικών προγραμμάτων τους ούτε ακόμη τη δυνατότητα αξιοποίησης του εργαλείου των "ΠΟΤΑ" (τα οποία τελικώς και απευθύνονται σε ενιαίες επιχειρηματικές παρεμβάσεις και περιορίζονται, λόγω έλλειψης πόρων, σε ελάχιστο αριθμό: μία μόνον;)

Κατά την εκτίμηση της Ομάδας Μελέτης, ο Ν.2601 έχει ανάγκη εκτεταμένης αναθεώρησης.

Κύριες κατευθύνσεις της πρέπει να είναι (σε κατάλληλους συνδυασμούς):

1. Η διαφοροποίηση των ποσοστών ενίσχυσης κατά τις ειδικές ανάγκες κάθε περιφέρειας ή και τουριστικού προορισμού

2. Η έμφαση στα συνολικά projects κατά προορισμό και όχι κατά επιχείρηση
3. Η έμφαση στις δικτυώσεις ξενοδοχειακών και λοιπών επιχειρήσεων, για την ενιαία διαχείριση προσφοράς και ζήτησης
4. Η έμφαση στις δια-περιφερειακές δικτυώσεις (π.χ. μεταξύ των τουριστικών προορισμών της Κεντρικής και της Δυτικής Μακεδονίας)
5. Η εξαιρετική ενίσχυση των επενδύσεων διατήρησης των πόρων (φυσικών και ανθρωπογενών), ακόμη και αν αυτές δεν καταλήγουν στην ενίσχυση της τουριστικής ανωδομής.
6. Η συνολική έμφαση στις ειδικές / θεματικές μορφές τουρισμού
7. Η επάνοδος στα ισχυρά κεφαλαιακά κίνητρα, με όλες τις αναγκαίες δεσμεύσεις και εξασφαλίσεις.
8. Τέλος, η επιβολή του μεσο-μακροπρόθεσμου επιχειρηματικού σχεδιασμού ως όρου για την έγκριση των επενδύσεων. Το εργαλείο του Business Plan επιτρέπει και ορθότερη και πληρέστερη αξιολόγηση κάθε επένδυσης και αποτελεσματική παρακολούθηση της υλοποίησης της και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων της.